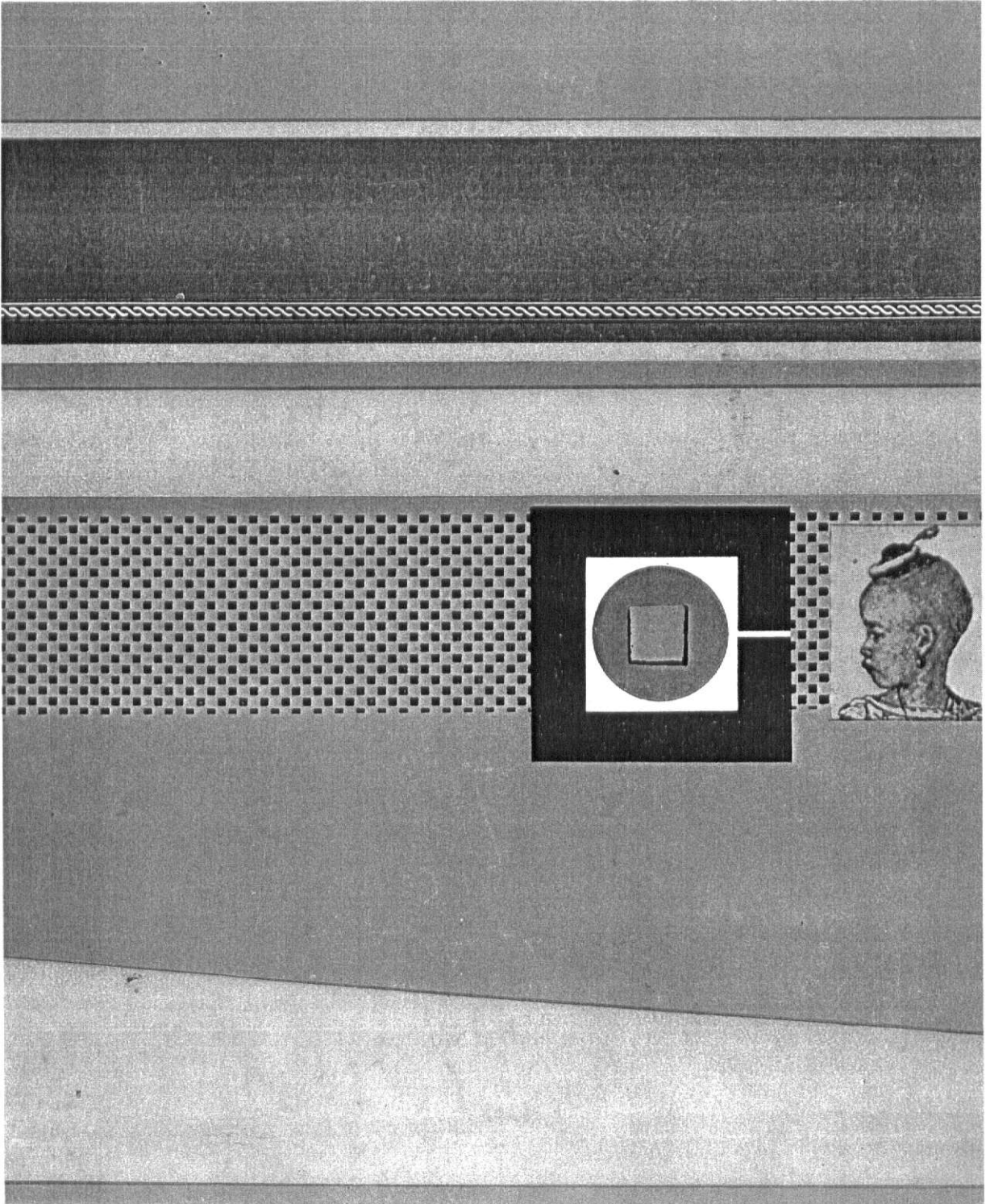

राष्ट्रीय पुस्तक भण्डारण

विक्रमकर्म

บทนำ	๒	
สัมภาษณ์เรื่องการศึกษา	๖	เสนาะ คันบุญยืน
กวีนิพนธ์	๑๖	อังคาร กัลยาณพงศ์
กรุงเทพฯ ในอนาคต	๑๙	ชูวงศ์ ฉายะบุตร
เจ็ดคืนกา	๒๙	ฟ. ซีแลร์
ฆ่า	๓๔	อังคาร กัลยาณพงศ์
คนกับหนังสือ	๓๘	สมภพ จันทระประภา
Air - Raid	๔๔	พีรพงศ์ เกษมศรี
จดหมายจากบ๊องส์โต้	๔๘	ผู้สื่อข่าว
ปฏิกริยาจากผู้อ่าน	๖๐	พลหลวง
จดหมายถึงบรรณาธิการ	๗๕	ผู้อ่าน
Royal Fine Arts Commission	๘๘	สุเมธ ชุมสาย
วิจารณ์หนังสือ	๙๒	นักวิจารณ์
จดหมายจากบรรณาธิการ	๑๑๑	บ.ก.
ผู้เขียน	๑๑๕	
บรรณาธิการ	๑๑๗	

ผู้วิจารณ์หนังสือ สมจิตต์ สิทธีโชช ขวฉัด บัญญาลักษณ์ พระบัญญัติวิไล
ศักดิ์ศรี วัลลโภดม มงคล สักกะวาทิ สุทธิภรณ์ ศิวรักษ์ วารินทร์ วงศ์หาญเขา
พระมหาเสฐียรพงษ์ ปุณณวณฺโณ ฟรานซิส คริบปีส L. Stifel J. Young

ปก สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา

เจ้าของ : พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครเชษฐาธิราช
 สาราณียกร : นายสมศักดิ์ ชูโต
 บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์
 ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นายนิพนธ์ เจริญพันธ์

สำนักงาน : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมวทศสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
 ถนนพญาไท ปากจุฬาฯ ซอย ๒ พระนคร โทร. ๕๖๖๒๒
 พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ศิวพร นายจรัส วันทนทวี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๘
 ๑๔ ซอยรัชฎาภิเศก วังเวียนนักษัตร พระนคร โทร. ๑๐๘๕๒

บทนำ

สังคมกับศิลปวัฒนธรรม

ในรอบสามปีที่ สังคมศาสตร์ปริทัศน์' ปรากฏสู่บรรณโลกมานี้ เราได้ลงเรื่องต่าง ๆ ชนิด ดังเป็นที่ประจักษ์แก่ท่านผู้อ่านทั้งหลายมาแล้ว และในแต่ละฉบับ เราก็ได้ลงเรื่องเนื่องด้วยศิลปวัฒนธรรม อย่างมิได้ว่างเว้น ทั้งนี้ก็เพราะเห็นว่าทางการบ้านเมือง ตลอดจนประชาชนชาวเราโดยทั่ว ๆ ไป ไม่ให้ความสำคัญแก่งานด้านนี้เพียงพอเพียง

ฉบับแรก เรื่อง 'ชีวิตและศิลป์' ของ มัลคอล์ม ฮอสซิก ได้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาในหมู่ปัญญาชนชาวไทยมากพอสมควร เรื่อง 'อันเนื่องมาแต่งานฉลองร้อยปีประสูติ สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์' ของ ศ. ศิวรักษ์ ก็ได้เป็นเหตุให้ผู้หลักผู้ใหญ่ในและนอกกรมศิลปากรพากันโกรธแค้นซึ่งเกรียดยกกับผู้เขียนบทความนั้นกันหลายคน แต่ก็ได้ผลอยู่บ้างในข้อที่ว่ากรมนี้ได้ทำการอย่างระมัดระวังตนยิ่งขึ้น มีการฝึกซ้อมนาฏศิลป์กัน กวดขันขึ้น และต่อมา อธิบดีเองก็เข้าใจเจตนารมณ์ของผู้เขียน ว่าต้องการดีเพื่อมิใช่เพื่อโค่นล้มล้างทำลายฉบับที่สอง กลุ่ม เจริญศรัทธา ได้เขียนแนะนำ 'ธรรมาคันท์ที่วัดวรจรยवास' ว่าเป็นงานแกะสลักชิ้นสำคัญยิ่งในกรุงเทพมหานคร เผอิญวัดนั้นเป็นอารามที่บรรพชนของคุณย่าแห่งประธานองคมนตรีสร้างขึ้นและปฏิสังขรณ์ต่อมา เมื่อพระองค์ท่านได้ทรงอ่านบทความนี้ จึงเสด็จไปทอดพระเนตร ทั้งยังทรงชี้แจงความสำคัญของศิลปกรรมชิ้นนั้นให้ทางวัดทราบ และได้ตรัสบอกเจ้าคณะจังหวัดให้ทราบความไว้ด้วย โดยที่พระเถระรูปนั้นไม่ทราบเรื่องมาก่อนเลย ต่อมา ทางสำนักพิมพ์ยังได้มีโอกาสพิมพ์บทความนั้นซ้ำ เพื่อถวายสำหรับช่วยในงานกุศลที่เสด็จไปทรงทอดที่วัดนั้น เป็นเหตุให้ท่านผู้หลักผู้ใหญ่ที่ไปช่วยงานได้อ่านทราบเรื่องราว และได้เห็นงานศิลปกรรมอันสำคัญนั้น ทางกรมศิลปากรก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจตรา แต่จะได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุหรือทำการอื่นใดยังไม่ทันได้ทัน หากเปลี่ยนจากวัดราษฎร์เล็ก ๆ มาว่าด้วยวัดหลวงชั้นเอกดู ชนิดราชวรมหาวิหาร เรียกชื่อบทความว่า 'โอวัดโพธิ์เป็นวัดกษัตริย์สร้าง' ทางวัดได้ตีพิมพ์บทความนั้นซ้ำในหนังสืองานประจำปี และอธิบดีสงฆ์แห่งพระอารามนั้นก็ชี้แจงแสดงมติของท่านมายังเรา ดังได้ลงพิมพ์ในฉบับต่อจากนั้นมาแล้ว จะเป็นเพราะข้อเขียนดังกล่าวหรืออย่างไรก็ตาม ผลพลอยได้ประการหนึ่งก็คือ ทราบมาว่า บัดนี้ทางวัดได้สั่งห้าม มิให้คนไปขีดดู ลอกรูป จากกำแพงแก้วรอบพระอุโบสถอีกแล้ว ถ้าข่าวนี้เป็นจริง ก็ต้องนับว่าเป็นนิมิตดี ที่ควรถวายอนุโมทนาแด่พระมหาเถระผู้เป็นเจ้าอาวาสวัดนั้น

สำหรับปีที่สอง เราก็ยังคงมีบทความเรื่องศิลปเช่นเคย ผู้เขียนมีทั้งไทย (ดำรงดี วงศ์ปราช) และเทศ (พินินแกน สววก) ว่าด้วยทั้งศิลปสากลและศิลปไทย ทางเรื่องวัดวาอาราม เราได้ขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบูรณะโลหะประสาทที่วัดราชชนิตดาเขียนเรื่องนี้ให้ เราหวังว่าบทความนี้จะกระตุ้นให้กรมโยธาเทศบาล ผู้เป็นเจ้าของงานด้านนี้ได้ระมัดระวังการบูรณะปฏิสังขรณ์ ให้คงรูปปลัดกษณะศิลปโบราณไว้ ผลก็คือ สถาบันยกรรมสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ กำลังกลายสภาพเป็นโรงหล่อคอนกรีต ประดับกระเบื้องเคลือบ ชนิดที่

เหมาะสำหรับใช้ในห้องน้ำของอธิบดีกรมนั้น เท่านั้นเอง ข้อแตกต่างระหว่างกรมนี้กับกรมศิลปากรอยู่ตรงที่ กรมโยธาเทศบาลถือตัวว่ามีวิชา มีอำนาจ ไม่ต้องพึ่งเสียงมติมหาชนภายนอกเลยก็ได้ แต่แล้วทั้งสองกรมนี้ที่ผลิตงานไหลพอล ๆ กัน โดยที่กรมศิลปากรออกแบบพระอุโบสถ วิหาร การเปรียญ ชนิด ก. ข. ค. ไว้ให้สมภารเจ้าวัดนำไปปลูกสร้างได้เลยที่เดียว ในขณะที่กรมโยธาเทศบาลมีแบบศาลากลางจังหวัด ศาล ที่ว่าการอำเภอ ฯลฯ ชนิด ก. ข. ค. ไว้ให้ทางการบ้านเมืองเช่นเดียวกัน การก่อสร้างช่างง่ายตาย ดั่งหนึ่งซงกาแปสำเร็จรูป อีกสักหน่อยขึ้นเหนือลงใต้ คงได้เห็นอาคารเหมือน ๆ กันไปหมด นำนิยมชมชอบอะไรเช่นนั้น นอกไปจากนี้แล้ว กรมทั้งสองยังเนรมิตสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้รวดเร็วทันใจผู้หลักผู้ใหญ่ที่ปกครองประเทศด้วย วิหารพระมงคลบพิตร พระเจดีย์ที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ คืองานชิ้นโบว์แดงของกรมศิลปากร ในขณะที่ศาลาสันติธรรม ตึกวัฒนธรรม เป็นสถาปัตยกรรมชนิดออกหน้าออกตาของกรมโยธาเทศบาล นอกจากนี้แล้ว ทั้งสองกรมนี้ยังรับผิดชอบอยู่กับอาคารฝรั่งต่าง ๆ ที่ใส่ชฎาหงิก ๆ อย่างไทยลอบเข้าไป อันจะเห็นได้ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง อีกสักหน่อย ก็จะได้เห็นทางช้างหลังพระที่นั่งอนันตสมาคม อีกด้วย

มาถึงปีนี้ ลุ่ม เจริญศรัทธา ก็กลับมาพูดเรื่องวัดอีก ในฉบับที่หนึ่งเดือนนี้ที่เราสู้กันว่า ยิ่งพัฒนาวัดกันเท่าไร ความหายหน้าก็จะมีแก่ศิลปะเท่านั้น ถ้าท่านผู้อ่านจะเทียบบทความของ ลุ่ม เจริญศรัทธา ของ เพ็ญ หวิพิทักษ์ เรื่อง ' วัดพระธาตุลำปางหลวง ' ในฉบับที่แล้ว กับบันทึกกิจกรรมของสมเด็จพระญาณวิธานนาคหลวงศรีที่เรากล่าวไว้ในฉบับก่อนหน้านั้น จะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลา ๑๓ ปีที่ผ่านมา ศิลปวัฒนธรรมภายในวัดเสื่อมโทรมลงเพียงไหน แต่ก่อน พระท่านอาจไม่มีรสนิยมดีไปกว่าพระสมัยนั้น หากทางการบ้านเมืองให้เงินอุดหนุนพระอารามที่สำคัญ ๆ และวัฒนธรรมอย่างใหม่ยังไม่ไหลเข้ามาผสมกับศิลปะแต่อย่างดั้งเดิมของเรา ทั้งการซ่อมแซมบูรณะปฏิสังขรณ์ก็ช่างมีมือเก๋ารับทำการได้ในแบบเดิมของครูอาจารย์ ครั้นมาบัดนี้ เป็นโอกาสที่หลวงซิมก็ได้จะยอมแลกของมีค่าภายในวัดอันท่านไม่เห็นประโยชน์ ไปกับวิทยุหรือเครื่องรับโทรภาพ ได้โดยง่ายถึงท่านจะไม่เห็นแก่ได้ การที่ปราศจากรสนิยมอย่างเพียงพอเท่านั้นเอง ก็รับของใหม่เข้ามาทำลายประเพณีศิลปภายในวัดได้แล้ว ไม่ต้องไปดูให้ไกลถึงไหนหรอก ขนาดพระวิหารอันเป็นที่ตั้งอาสนะและฉัตรแสดงอิศริยยศแห่งองค์สมเด็จพระสังฆราชท่านนี้แล ยังมีสิ่งกีดตาศาสนชนที่เห็นง่าย ๆ อยู่หลายสิ่ง เริ่มแต่ที่จับมือเกิดอันตอกคิดบานประตู และนาฬิกาฝรั่งเรือนใหญ่ที่ตอกคิดเสา ไปจนถึงดอกไม้พลาสดอกที่ค้ำบูชาพระประธานไว้ นี่ขนาดวัดสมเด็จพระเจ้ายังขึ้นไปได้ถึงเพียงนี้ วัดอื่นจะเป็นถึงเพียงไหน และใครเล่าที่จะกล้าไป " สอนหนังสือสังฆราช " แม้เพียงขนาดพระราชาคณะ พระอารามย่อมลงมา ก็เดือนกันยายนี้อีกแล้ว กระบวนผู้ที่ถือตัวว่ารู้อะไร ๆ เกินคนธรรมดาแล้ว พระที่มียศถาบรรดาศักดิ์เป็นรายกว่าใคร ๆ หมด ในหมู่พระเถระที่มีความถ่อมตน ที่ยอมรับว่าท่านรู้อะไร ก็ได้แต่พึ่งกรมศิลปากร ซึ่งไม่ได้เป็นที่พึ่งอันเกษมเลย กรมนี้ได้ยอมให้วัดหรือสิ่งก่อสร้างโบราณลงเสียเล็กน้อยแล้ว บางแห่ง ไม่ยอมให้เขาบูรณะปฏิสังขรณ์ แต่ก็ช่วยอะไรเขาไม่ได้ เพราะวาสนาบารมีไม่มีพอทางวัดเขาขอหนักเข้า เขาก็ต้องทำการเองโดยพลการ ตัวอย่างที่สำคัญอันจะเห็นได้ในขณะนี้ ก็คือ วัดกุฎินทร์ ในจังหวัดน่าน ยังวัดสวนดอกที่จังหวัดเชียงใหม่แน่แท้ พระท่านจะเอาโคมไฟฟ้าไปติดโฆษณาให้บริษัทวิทยุไว้เบื้องบนพระเกตุมาลาพระเกี้ยว หรืออย่างไร ก็ไม่มีใครอาจไปห้ามปรามได้

ที่พูดเช่นนั้น มิได้ตั้งใจจะตำหนิงานของกรมศิลปากรหรือกรมโยธาเทศบาล แม้อธิบดีของทั้งสองกรมนี้จะอวดฤทธาศักดานภาพอยู่บ้างในบางขณะ แต่ท่านทั้งสองก็เป็นมนุษย์ปุถุชน อันควรได้รับเมตตาจิตจากศาสนชน และแต่ละท่านก็ได้สร้างสมคุณงามความดีอยู่บ้างเหมือนกัน และแต่ละกรมก็มีคนดีมีฝีมืออยู่ด้วยพอสมควร ฉะนั้นคงสมควรได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ จึงอยู่ที่หลักปฏิบัติ การ ตราบใดที่กรมทั้งสองยังต้องรับงานมาทำตามแต่

วิธีที่จะแก้ไขข้อขัดข้องต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น มีอยู่ทางเดียว คือรัฐบาลต้องตั้งสถาบันขึ้นมาใหม่ ที่อยู่ในต่างประเทศเขามี ที่จะไปหวังให้ประชาชนแสดงทัศนคตินั้น เมืองเวียงหัวงยาก และสถาบันดังกล่าว เราก็เคยมีมาแล้ว แต่ก็ต้องมาเลิกร้างไป เพราะนักการเมืองสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ สนับสนุนด้วยความอิทธิพลอันเนื่อง สถาบันนั้น คือ ราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งมีอำนาจสูงสุดในทางศิลปวัฒนธรรม วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี กรรมการประกอบไปด้วยผู้ซึ่งที่คนทั้งประเทศยกย่อง แต่ละท่านมีรสนิยมสูง และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาของตน สามารถเป็นเจ้าอธิบดีวัฒนธรรม อีกท่านหนึ่งเป็นเสนาบดี นอกนั้นก็ยังมีพระมหาเถระร่วมอยู่ด้วยเป็นกรรมการด้วย เมื่อรวมมาตั้งสภาดังกล่าวนั้น สถาบันก็ตั้งตั้งอยู่กับที่ ออก งานก็เลยแยกไปเป็นกรมศิลปากรซึ่งขาดพร่องที่กรมโยธาฯแล้วนั้นมา และนักการเมืองยังคิดตั้งราชบัณฑิตยสถานขึ้นแทน โลกที่ไปมีอำนาจของกรมศิลปากรเลย ทั้งราชบัณฑิตก็ได้รับการแต่งตั้งกันอย่างชนิดแยกในเป็นระดับที่ล้วน เต็มไปด้วยบริวาร แต่หาคุณความดีไม่พบ ครั้นผู้มีอำนาจเองเห็นแล้ว ก็เลยไม่ปรากฏว่ามีราชบัณฑิตเพิ่มจำนวนขึ้นอีก แต่ก็จริง งานของราชบัณฑิตก็เลยลดน้อยลงลงไปในบัดนี้ ตั้งเป็นอยู่ได้ ก็เพราะผู้รักษากฎในตำแหน่งนายพลเก่าเป็นแดง ท่านเป็นผู้ดี เป็นที่รู้จักของทุกคน มีอุทิศชีวิตอุทิศตนมา จึงอาจทำการไปได้ทั้ง ๆ ที่สถานะของราชบัณฑิตยสถานนั้น เป็นหน่วยของ ๆ หนึ่งท่านเอง และถึงท่านผู้รักษากฎในตำแหน่ง นายพลจะสามารถเพียงใด แต่ท่านก็อายุล่วงเลยก่อนคนควรจะไปหลายปีแล้ว ซึ่งจะหวังอะไรยิ่งไปกว่านี้ หรือหวังที่จะเห็นอนาคตอันรุ่งเรืองของสถาบันแห่งนี้ เป็นอันขาดที่จะหวัง

ทีนี้แล้ว ๆ มา รัฐบาลนี้ไม่เคยกลัวคำกล่าวหาเรื่องลอบสังหารเจ้าคณะสงฆ์ ก็จะลองคิดค้นค้นขึ้นราชบัณฑิตยสถานของเดิมขึ้นมา ก็จะรักษาหลักศีลธรรมของศิลปวัฒนธรรมไทยไว้ได้ทุกประการ ซึ่งสำคัญอยู่ที่ต้องให้อำนาจและให้ความเคารพแก่สถาบันแห่งนั้น ชนิดที่รัฐบาลยอมให้แก่คณะองคมนตรีที่ปรึกษาพระมหากษัตริย์ ท่านที่จะเป็นกรรมการอยู่ในสถาบันแห่งนั้น ก็ต้องเป็นบุคคลที่มีอาวุโสขนาดองคมนตรีเช่นกัน และต้องเป็นผู้มีรสนิยมดี เป็นที่ไว้วางใจของรัฐบาลและประชาชนด้วย ท่านเหล่านี้ ๕ - ๖ ท่านท่านนี้ที่ควรเป็นผู้วางนโยบายในเรื่องศิลปกรรมสร้าง ในเรื่องรักษาโบราณสถาน ในเรื่องจิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรีศิลป ดนตรีนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ไม่จำเป็นต้องตั้งกรรมการกันให้เลอะอย่างในเวลาอื่น ถ้าเลือกคนดีได้ (ซึ่งไม่ง่ายนัก) และยอมท่านในเรื่องเงิน ในเรื่องกาลเวลา (คืออย่าเร่งเอาแต่ใจรัฐบาล) และสถานที่ การที่จะดำเนินไปได้ บุคคลเช่นอธิบดีกรมศิลปากร หรืออธิบดีกรมโยธาเทศบาล ควรรับเอานโยบายไปประพฤติกฎปฏิบัติทันที สภาควรมิเจ้าหน้าที่ หมู่ ๆ ที่สามารถเป็นกองบริหาร ตรวจสอบพิจารณาประเมินผลของกรมศิลปากร กรมโยธาเทศบาล ฯลฯ วิธีนี้จะกันการรวบไหลได้เป็นอย่างดี และสภาควรมีสภานิติวิชาชีพราชการในกรมกองต่าง ๆ มาชั่งถาพ มาให้เสนอความเห็นได้ เช่นจากกระทรวงพัฒนา เพื่อหาที่สร้างวนารมย์ จากเทศบาล เพื่อหาทางควบคุมอาคารเอกชน จากสำนักผังเมือง เพื่อพิจารณาเรื่องวางแผนผัง ถ้าท่านผู้ใหญ่นี้ทั้งพระเดชและพระคุณ ทั้งยังมีแววที่ดวงตา และมีสติปัญญาแล้ว ก็ย่อมจะเลือกคนมาใช้ได้อย่างเหมาะสมแก่กาละเทศะ และจะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง หากไม่ เมืองไทยจะกลายเป็นเมืองที่เหมาะสมแก่สัตว์วันแรกที่ถือผลทิวติคดีมิชอบ ซึ่งมีคุณาศักดิ์ใหญ่โตโอฬาร เท่านั้น ลูกศิษย์ศาสนาหาที่วิ่งตามชอกช้อไปก็จะได้ และจะไม่มีฉันทามคามวัด คามวัง หรือที่ไหน ๆ เหลือไว้ให้อุบายอีกเลย

สัมภาษณ์ศาสตราจารย์เสนาะ ตันบุญยืน

เรื่องการศึกษา

ผู้ถาม ในฐานะที่อาจารย์เป็นนักการศึกษา และที่อาจารย์กำลังจะจากประเทศไทยไป คราวนี้นั้น อาจารย์มีความเห็นอย่างไรบ้างเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ

ผู้ตอบ ในเรื่องการศึกษาของประเทศไทยเรานั้นเท่าที่ได้ปรากฏการณ์ต่างๆ การปฏิบัติงาน ของผู้สำเร็จการศึกษา ของทุกๆ ประเทศเหล่านั้น จะเห็นได้ว่าการ ศึกษาของประเทศ มิได้ไม่เหมาะสมกับความเป็นอยู่ ของประชาชนในประเทศ ไทย ความมุ่งหมายของการศึกษาของประเทศนั้น คุณก็ย่อมทราบอยู่ดีแล้วว่า ประเทศที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนก็เพื่อจะให้มีความเข็มแข็งในการหาเลี้ยงชีพเมื่อโต ขึ้น แต่ในการให้การศึกษาแก่เยาวชนไทยนั้น คุณเข็มแข็งที่ให้แก่เยาวชนมีน้อยกว่าประเทศอื่นที่ให้แก่เยาวชนของเขา ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า วิชาการศึกษา ต่างๆ ที่ปรากฏในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ล้วนแล้วแต่ไม่ได้ปรับปรุง ให้ทันสมัยอยู่เสมอ วิชาบางอย่างซึ่งไม่จำเป็นต้องสอนในห้องเรียน ก็จัดมาไว้ในห้องเรียน วิชาต่างๆ ที่ชาวต่างประเทศเขาใช้เป็นหลักสูตรให้ปฏิบัตินอกห้องเรียน ที่เรียกว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนนั้น เราก็หามาปฏิบัติไม่ การที่เรา บอกว่าเราให้การศึกษาแก่เยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองดีนั้น สิ่งสำคัญหรือ บัญญัติสำคัญที่จะให้แก่เยาวชน ก็คือเพื่อให้เยาวชนนั้นได้ออกไปหากินโดย สุจริตได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ถ้าหากว่าเยาวชนของเรายังไม่สามารถจะออกไปทำมาหา เลี้ยงชีพได้แล้วละก็ เยาวชนนั้นก็ตกเป็นภาระอันหนักของประเทศไทยต่อไป

เพราะฉะนั้นในเรื่องการศึกษาในโรงเรียนก็ดี หรือในมหาวิทยาลัยก็ดี ถ้ามีผู้
สามารถและมีอำนาจที่จะตัดแปลงแก้ไขได้ ได้ปักใจลงไป ว่าการศึกษาของ
เยาวชนนั้น เพื่อให้เยาวชนเอาทุนเต็มนี้ไปทำมาหาเลี้ยงชีพต่อไปแล้ว เราก็จะ
สามารถแก้ปัญหาอันใหญ่ยิ่งของเราในขณะนี้ได้ ไม่มากก็น้อย

ผู้ถาม ที่อาจารย์พูดมานั้นเป็นวงกว้างทั่วไป ผมอยากให้อาจารย์พูดให้เป็นวงแคบเข้ามา
ว่าในชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา แต่ละชั้น ๆ นั้น มีอะไร
บกพร่องบ้าง และควรจะแก้ไขได้อย่างไร

ผู้ตอบ ในชั้นประถม การศึกษาของเด็กเล็กๆ นั้น ควรให้มีการเล่น ชนิดที่มีความ
สัมพันธ์กับปรากฏการณ์ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมของเรา ยกตัวอย่างเช่น
เด็กซึ่งอยู่ในชนบท ซึ่งมีไร่นา มีการกสิกรรม อย่างกว้างขวาง ก็ควรจะให้
มีการเล่นในทางเกษตรและการกสิกรรม การเล่นเหล่านี้สมด้วยวิธีการที่เรียกว่า
เรียนด้วยของ ให้มีการปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหาร คือเรียนธรรมชาติวิทยาด้วยของ
จริง วิธีการอย่างนี้ ยูเนสโก ก็ได้ประชุมกัน ณ ที่หลายแห่งมาแล้ว ว่าการ
สอนวิทยาศาสตร์โดยธรรมชาติวิทยาของประเทศ หรือโดยสิ่งแวดล้อมใน
สถานศึกษาแห่งนั้น จะเป็นผลดีแก่เด็กชั้นประถมศึกษา เมื่อเขาจบประถม ๔ ปี
หรือ ๗ ปี ไปแล้ว เขาก็มีความรู้โดยปริยาย คือโดยทางปฏิบัติ ที่ครูผู้สอนให้
ไว้ เมื่อเวลาที่เขาไปทำมาหาเลี้ยงชีพเขาก็สามารถเอาความรู้นั้นไปใช้ได้ สำหรับ
ผู้ที่เรียนต่อไปถึงมัธยมศึกษา ถ้าหากว่าประเทศไทยได้เปลี่ยนไปเรียนหนักทาง
อาชีพแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์อีก ยกตัวอย่างเช่นในการเรียนภาษาไทยนั้น ไม่
จำเป็นต้องไปเรียนเรื่องวรรณคดี หรือหนังสือเก่าๆ ควรจะเรียนหัดแต่งเรียง
ความ หัดเขียนภาษาไทย ซึ่งกำลังใช้อยู่ในขณะนี้ ให้มากๆ เพื่อออกไปแล้ว
จะสามารถเขียนบันทึกข้อความต่างๆ หรือเรียงความต่างๆ ได้ ส่วนในเรื่อง
การที่เราพูดกันว่าภาษาไทยของเรานั้น รู้สึกว่าตกต่ำไป ทั้งในการพูดและการ
เขียน ก็เนื่องจากว่านักเรียนที่เรียนมัธยมศึกษาชั้นนั้น ไม่ได้เรียนภาษาไทยภาค
ปฏิบัติมากพอสมควร ในทางวิทยาศาสตร์ก็เช่นเดียวกัน ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์
ก็สอนตามตำรา มิได้คำนึงถึงธรรมชาติที่อยู่โดยรอบ ยกตัวอย่างเช่นในการสอน
ชีววิทยานั้น ก็ควรจะมีคนออกไปตักน้ำในบ่อ หรือจับแมลงในท้องนา ท้องทุ่ง

ไปคุยกันไม่รอบๆ บริเวณโรงเรียน ว่าต้นนั้นมีชื่ออะไร มีชื่อปื๊ดเอาไว้ แล้วมีประวัติของต้นไม้ต่าง ๆ คือการสอนวิทยาศาสตร์ ไม่จำเป็นจะต้องปฏิบัติตามตำราที่เขาให้ไว้เสมอไป ควรนำตำรานั้นมาตัดแปลงให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยู่ในประเทศไทย แล้วควรเน้นหนักในทางวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์นั้น ทั่วโลกได้พิสูจน์แล้วว่า วิชาสองวิชานั้น สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

ผู้ถาม ผมก็พอจะจับเค้าความคิดของอาจารย์ได้ หมายความว่า ชั้นประถมศึกษา อาจารย์ให้เน้นหนักไปทางปฏิบัติ คือ นักเรียนมาเรียน ๔ ปี หรือ ๗ ปี ถึงแก่จะไม่เรียนต่อ แต่ก็สามารถเอาวิชาออกไปใช้ได้ แต่ผมเข้าใจว่าต้องการจะเรียนหนังสือบ้าง พออ่านออกเขียนได้ ใช่มั้ยครับ

ผู้ตอบ แน่نون หนังสือจะเรียนไป แต่ในทางปฏิบัติ ยกตัวอย่างในทางเรียนเลข แทนที่จะเรียนว่า ๒ บวก ๑ เป็น ๓ ๓ บวก ๔ เป็น ๗ เราก็ให้เด็กนับวัตถุความเคิบโตของพืชพันธุ์ธัญญาหารที่เราปลูกไว้ วันนี้สูงเท่าไร พรุ่งนี้สูงเท่าไร หักลบเหลือเท่าไร เหล่านี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นการสอนวิชาอะไรก็ตาม ย่อมสามารถให้เป็นไปในทางปฏิบัติได้ โดยไม่ต้องอาศัยห้องเรียนอย่างเบื้อหน้ายในเวลา นี้ เขียนหนังสือก็เช่นเดียวกัน หัดให้เด็กเขียนหนังสือ ก็ให้เขียนเป็นบทความว่าวันนี้หนูมาโรงเรียนกี่โมง มาแล้วทำอะไรบ้างต่าง ๆ นานาแทนที่จะให้เด็กเขียนเรียงความตามครูบอก นี่เป็นเรื่องที่ใช้ต่อไปเป็นประโยชน์ได้

ผู้ถาม คือนอกจากจะใช้ในทางปฏิบัติแล้ว ยังสอนความคิดความอ่านไปตั้งแต่แรกด้วย

ผู้ตอบ แล้วก็ภาษาที่เราเรียนโดยทางปฏิบัตินี้ ก็ย่อมจะตรึงใจอยู่มากกว่าที่จะให้เขาท่องจากบทเรียน ปลายุ่ทอง หรืออะไรต่อมิอะไรพวกนั้น

ผู้ถาม ในชั้นมัธยมศึกษาชั้น อาจารย์บอกว่า เด็กแก่ควรจะเรียนรู้เอามาปฏิบัติได้เช่นเดียวกัน อาจารย์พูดถึงภาษาไทย วิทยาศาสตร์ แต่อาจารย์ไม่ได้พูดถึงภาษาอังกฤษเลย เวลานี้ผมได้ทราบว่าพอชั้นมัธยมศึกษา ต้องเรียนภาษาอังกฤษกันหรือบางแห่งก็สอนกันมาตั้งแต่ประถมศึกษา สอนมา ๑๐ ปี ๑๒ ปี เข้ามาหา

วิทยาลัยแล้วยังสอนกันอีก ๔ ปี ๕ ปี แต่ออกมาปรากฏว่านักเรียนของเรา
ทั้ง ๆ ที่เป็นบัณฑิตมหาบัณฑิต ก็พูดอังกฤษ เขียนอังกฤษไม่ได้ อาจารย์จะมี
ความเห็นอย่างไรในตำแหน่งภาษาอังกฤษ

ผู้ตอบ ในการเรียนภาษาอังกฤษของเรานั้น ถ้าหากว่าเราได้ดูการค้นคว้าของผู้ที่สอน
ภาษาอังกฤษให้แก่ชาวต่างประเทศมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า ผลร้ายของการที่มี
ครูสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ได้มาตรฐานนั้น จะมีมากกว่าผลดีในการเรียนภาษา
อังกฤษหลายปี อย่างที่เราปฏิบัติกันมาตั้งแต่เลิกสงครามมานี้ คุณจะเห็นแล้วว่า
การที่บางคนริเริ่มสอนภาษาอังกฤษ แม้แต่ชั้นอนุบาล มันทำผลร้ายให้แก่คน
ที่เรียนอย่างมากมายทีเดียว เพราะว่าครูที่สอนในชั้นประถมก็ดี มัธยมก็ดี เป็น
ครูที่หย่อนสมรรถภาพเป็นส่วนมาก เพราะฉะนั้นเมื่อเด็กทำอะไรผิด ๆ มาแล้ว
พอโตขึ้น มันติดเสียแล้ว ไม่สามารถจะแก้ได้ ด้วยเหตุนี้ ผมจึงมีความเห็นว่าใน
ขณะที่เรียนชั้นประถมก็ดี หรือมัธยมศึกษา ๑ ถึง ๓ ก็ดี เราควรจะมุ่งหน้าไป
เรื่องวิชาอาชีพ คือวิชาปฏิบัติ ทางวิทยาศาสตร์เรียนให้มาก คณิตศาสตร์เรียน
ให้มาก พอมาถึง มศ.๔-๕ พวกนี้กำลังจะออกไปทำงานอยู่แล้ว ผมก็เห็นว่า
ควรจะเรียนภาษาอังกฤษ และการเรียนภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้น คือว่าเรียน
กันทุก ๆ วัน โดยครูที่มีคุณสมบัติและสมรรถภาพสมกับที่จะสอนภาษาอังกฤษ
แล้วผมว่าเด็กจะเรียนได้ดีมาก

ผู้ถาม ปัญหาในเรื่องนี้ ถ้าหากว่าจะแก้กัน จะแก้ที่ไหน เท่าที่ผมรู้สึก เห็นจะต้องกลับ
มาที่ครู เพราะอาจารย์ก็บอกแล้วว่าเวลานี้ครูที่สอนภาษาอังกฤษมีมากเหลือเกิน
แต่ส่วนมากก็ขาดสมรรถภาพที่เพียงพอ เมื่อเราจะแก้ที่ครู เราจะแก้ได้อย่างไร
ในทางคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย อะไรเหล่านี้ เราจะเริ่มที่ ไหน
กันครับ

ผู้ตอบ ผมเห็นด้วยครับ คือเริ่มที่ครู คือประการที่ ๑ การอบรมครูหรือการฝึกฝนครู
ตามโรงเรียนฝึกหัดครูต่าง ๆ นั้น ก็ต้องได้รับการฟื้นฟูหรือการปรับปรุงอย่าง
มากมาย อีกประการหนึ่งก็คือว่าบรรดาครูต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่สอนอยู่ตามโรงเรียน
ต่าง ๆ นั้น ความจริงกระทรวงศึกษาธิการรวมกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
อยู่แล้ว การรวมกลุ่มก็ต้องเอาครูที่สอนภาษาไทยในโรงเรียนเหล่านั้น มาอบรม

ในหน้าร้อน หรือจะมีการอบรมในระยะสั้น เช่นในตอนเย็น ๆ หรือในเวลาสุดสัปดาห์ก็ได้ พวกนี้จะต้องมารับการอบรมให้หนักหน่วงและใช้เครื่องมือทันสมัย เช่นมี Lab ทางภาษาอังกฤษ ซึ่งในมหาวิทยาลัยก็มีกันหลายแห่งมากมาย ถ้าหากว่าพวกนี้ได้มารับการฝึกฝนมีวิชาเข้มข้นขึ้น ผมก็ว่าปัญหาในเรื่องนี้ย่อมจะหมดไป

ผู้ถาม เกี่ยวกับหลักสูตรในโรงเรียนฝึกหัดครูหรือเปล่า วิทยาลัยการศึกษาคัวหรือเปล่า เท่าที่ผมเห็นเป็นอยู่ในเวลานี้ การศึกษาชั้นประถมก็ดี มัธยมก็ดี ตลอดจนกระทั่งมหาวิทยาลัยก็ รู้สึกเรียนกันคนละมาก ๆ วิชาเหลือเกิน ผมเป็นห่วงมากก็ตรงนักเรียนฝึกหัดครู ถ้าแกระเรียนมากวิชาแล้ว แกระรู้ดีไม่ได้ เมื่อแกระรู้ดีไม่ได้ แกระถ่ายทอดวิชาไม่ได้ อาจารย์มีความเห็นอย่างไรครับ ในเรื่องนี้

ผู้ตอบ ผลซึ่งไม่ค่อยจะดีในโรงเรียนฝึกหัดครู หรือวิทยาลัยการศึกษานี้ เพราะว่าเดิมที่เราปฏิบัติตามแบบอเมริกัน คือหนักไปในทางวิธีสอน ไม่ได้หนักไปในทางวิชาความรู้ ถ้าหากเราจะเปลี่ยนเพิ่มให้หนักไปในทางวิชาความรู้ Subject matter แล้วละก็ จะได้ประโยชน์ในทันที แทนที่จะมาเรียนเน้นหนักไปในทางวิธีการสอน ซึ่งเมื่อเรียนแต่วิธี โดยไม่รู้วิชาหลักอันตนจะต้องไปสอน หรือรู้เพียงงูๆ ปลาๆ เล็กๆ น้อยๆ แล้ว ย่อมจะเป็นภัยแก่เด็กที่จะมารับถ่ายทอดความรู้ต่อไปอีกด้วย ฉะนั้น เราจึงต้องปรับปรุงมาตรฐานของครู ให้รู้จริงนอกจากนี้ ทางกรมวิชาการ น่าจะคำนึงถึงการรวบรวมวิชาการ ปรับปรุงความรู้ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ วิชาการแบบใหม่ๆ อย่างใดที่เพิ่งค้นพบ ที่นำมาใช้ได้ผลในต่างประเทศ ก็ควรถ่ายทอด หามาไว้ที่ในกรมนี้ด้วย ตั้งเป็นบริการห้องสมุด เพื่อว่าบรรดาศึกษานิเทศก์หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ในการให้การศึกษแก่ครูบาอาจารย์ จะได้ใช้ห้องสมุดของกรมวิชาการ ให้ได้ผล เท่าที่ปรากฏทุกวันนี้ กรมวิชาการยังไม่ได้มีความรู้อันทันสมัยเกี่ยวกับความก้าวหน้าของวิชาความรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักสูตรต่างๆ ของต่างประเทศเขาเลย อีกประการหนึ่ง ที่ผมอยากจะเสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครูนั้น ก็คือ เวลานี้เรามีสมาคมเกี่ยวกับวิชาความรู้อยู่มากมาย อย่างเช่น สมาคมวิทยาศาสตร์ สมาคมคณิตศาสตร์ สมาคมวิศวกรรมศาสตร์ สมาคม

สถาปัตยกรรมศาสตร์ ต่างๆ เหล่านี้ เราอาจจะเรียกร้องให้เขามามีส่วนช่วย ในการปรับปรุงตำราก็ได้ ยกตัวอย่างเช่นคณิตศาสตร์ ถ้าหากว่าอาจารย์ทาง คณิตศาสตร์ได้มีโอกาสไปสอนพวกที่จะเป็นครูคณิตศาสตร์ต่อไป ก็จะเป็นผลดี ยกตัวอย่าง อาจารย์ทางคณิตศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนมากก็ได้ รับความรู้ทางนี้โดยเฉพาะกันมาคนละหลาย ๆ ปี ที่ได้ปริญญาโทก็มี ปริญญา เอกก็มี ก็จะได้ช่วยกันปรับปรุงคุณภาพของครู ให้ดีขึ้นได้ ส่วนพวกทาง วิศวกรรมศาสตร์ ทางสถาปัตย์ก็จะได้เป็นผู้มาให้ความรู้ที่คณิตศาสตร์ที่เขาได้เรียน ไปนั้น เขาเอาไปใช้ทำอะไรบ้างในทางปฏิบัติ นี่ก็เหมาะสมสำหรับที่จะใช้เป็น ตำราสอน ในชั้นมัธยมศึกษา ส่วนในเรื่องวิชาอื่นๆ ควรจะตัดในเรื่องวิธีสอน เรื่องประวัติศาสตร์ศึกษา ก็ควรจะตัดให้ลดน้อยลงไป มุ่งหน้าให้มีวิชาความรู้ ให้มาก หนึ่งบรรดาผู้ซึ่งเข้ามาเป็นครูนั้น ก็ต้องเลือกให้ผู้ที่สติปัญญามากพอ สมควร ไม่เอาแต่คนซึ่งไม่รู้จะไปเรียนอะไร แล้วก็มาเรียนวิชาการ

ผู้ถาม

นี่เป็นเรื่องที่น่าคิดมาก ผมเพิ่งไปต่างจังหวัดมาเมื่อเร็วๆ นี้ ที่จังหวัดร้อยเอ็ด ปรากฏว่าเวลานั้นพวกที่สำเร็จวิชาครู และเป็นครู มีมากกว่าอะไรหมด เติม ที่เดียวเวลานั้น ผู้ที่สำเร็จการศึกษาย่อมไปรับราชการกระทรวงต่างๆ เช่นกระทรวง มหาดไทย เป็นต้น แต่บัดนี้กระทรวงเหล่านี้ก็เห็นจะมีอัตราเต็มที่แล้ว รับอีก ไม่ได้มาก ส่วนครูนั้นขยายกันเรื่อย เราเลยเน้นไปในทางปริมาณ มากกว่า คุณภาพ แต่ผมเข้าใจว่าอาจารย์คงเห็นพ้องต้องกันกับผม ในเรื่องฝึกหัดครู ก็ตาม หรือในข้ออื่น ก็ตาม เราควรจะเรียนให้น้อยวิชา สมมุติว่าครูภาษาอังกฤษ ถ้าสอนแต่ภาษาอังกฤษ ก็จะมีเวลาเข้ามาเข้า Lab ภาษาอังกฤษกันจริงๆ ถ้าสอนคนละหลายๆ วิชาแล้ว จะแบ่งเวลาไม่ได้เป็นอันขาด

ผู้ตอบ

ครับ ผมอยากมีความเห็นอีกอย่างในเรื่องครูนี้ คือว่าครูนี้จะเป็นพัฒนากรได้ อย่างดี โดยไม่ต้องให้มีพัฒนากรเพิ่มขึ้นอีกพวกหนึ่ง คือถ้าเราให้ครูได้รู้วิธี ปฏิบัติ วิธีการวิทยาศาสตร์อย่างง่าย ๆ เช่นวิธีที่จะทำให้น้ำบริสุทธิ์ หรือถ้ามี กล้องจุลทัศน์สักอัน และเมื่อรู้ชีววิทยาแล้ว ก็อาจเอาน้ำในบ่อมาส่งดู ว่ามี พยาธิไหม มีเชื้อโรคไหม ถ้าแก้รู้ในทางปฏิบัติเช่นนี้แล้ว เวลาออกไปอยู่ ตามชุมชนต่าง ๆ ก็จะได้ทำหน้าที่เป็นพัฒนากรไปในตัว เป็นการประหยัด การใช้จ่ายของรัฐบาลด้วย

ผู้ถาม ในเรื่องนี้ ผมก็ได้ทราบว่าทางกรมฝึกหัดครู ได้ทำอยู่บ้างเหมือนกัน เช่นว่า โรงเรียนฝึกหัดครูตามถิ่นต่างๆ ได้ส่งพวกนักเรียนฝึกหัดครูไปตั้งนิคมหรือตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่บ้านที่กันดาร เพื่อแนะนำชาวบ้าน

ผู้ตอบ ครับ เคยทำกันมามาก เช่นเคยมีโครงการ ศ.อ. ศ.อ. ที่อุบล แต่เดี๋ยวนี้โครงการนั้นก็เลิกร้างไปแล้ว กลายเป็นใช้อบรมพัฒนากรแทน แต่ผมเห็นว่าในเรื่องนี้ ถ้าเราได้ใช้ครู แม่ครูชั้นประถมศึกษา ซึ่งถึงจะหย่อนสมรรถภาพในการสอน แต่ถ้าวู้ในทางปฏิบัติเหล่านี้มากพอ ก็อาจใช้ครูพวกนี้พัฒนาชนบทได้ คียงชน

ผู้ถาม เท่าที่เราพูดมา เราเน้นหนักไปในเรื่องประถมศึกษา มัธยมศึกษา ผมอยากจะเรียนถามไปถึงขั้นอุดมศึกษาต่อไป คือผมเข้าใจว่าตามความเห็นของอาจารย์นั้น บุคคลที่สำเร็จเพียงชั้นประถมศึกษา ก็ดี มัธยมศึกษา ก็ดี พอออกจากโรงเรียนไป ก็ยอมไปประกอบอาชีพได้ ไม่ใช่จบหกจบแปด แล้วก็เคืองคว้าง ราชการก็ไม่รับ หรือรับก็ให้เงินเดือนถูกมาก แลผมยังต้องมีเส้นมีสาย ห้างร้านนี่เขาไม่รับเลย จะจบประถม ๔ หรือจบ ม ๖ ม ๘ เกือบจะมีค่าเท่ากัน เวลานี้อาจารย์ต้องการจะเห็นว่าจบชั้นนี้ๆ ล้วนจะมีงานทำเหมาะแก่วุฒิของตน ที่อยากจะเรียนถามต่อไปนั้น ว่าถึงปริญญาการศึกษา เมื่อเด็กที่มีงานทำแล้ว แกควรมีความคิดความอ่านอะไร เพิ่มเติมจากทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริตอีกบ้าง

ผู้ตอบ ในด้านเด็กที่ออกไปทำงานแต่ในประถมวัยนั้น ควรจะมี extension course ให้แก่ คือใช้ระบบที่ต่างประเทศกระทำกัน คือเรียกให้เขาเข้ามาโรงเรียนในตอนสุดสัปดาห์ หรือกลางคืน หรือในปีหนึ่ง ทางโรงงานหรือที่ทำงานมีเวลาหยุดว่างให้ เราก็ชวนให้แกมาเรียนหนังสือ วิธีนี้รัฐบาลไม่ต้องลงทุนมากนัก คือให้เขาที่พักผ่อนไปในตัว มีสถานที่ไว้ให้ อย่างเช่นพัทยา อ่างศิลา หรือที่ค่ายลูกเสือ ให้พวกนี้อยู่ด้วยกันสัปดาห์หนึ่ง สองสัปดาห์ ให้ได้ศึกษาวิชาที่เขาต้องการ จะเป็นในทางวิทยาศาสตร์ หรือวรรณคดีก็ตาม ครูมาสอนให้ฟรี กินฟรี อยู่ฟรี พวกนี้ย่อมอยากมา เพราะสนุกด้วย ได้ความรู้ด้วย อย่างเช่นขณะที่พักอยู่ด้วยกัน ไปเที่ยวกับนักธรณีวิทยา นักธรณีวิทยาให้ดูว่าหินอย่างไร เป็นอย่างไร มีแร่อะไร ซึ่งจะให้ทั้งความรู้และความสนุกสนาน เราลงทุน

อะไรต่ออะไรมามากในการพัฒนาประเทศ ถ้าเราอนุมัติเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อช่วยให้เยาวชนของประเทศได้มีความรู้มากขึ้นได้ ก็จะมีประโยชน์แก่ประเทศมาก มหาวิทยาลัยก็เช่นเดียวกัน หน้าร้อน ก็ควรจะเปิดสอนวิชาต่างๆ แก่คนพวกนี้ มีที่พักให้เขา ถ้าสามารถสร้างหอพักให้ได้อย่างต่างประเทศ จะพิเศษมาก ตามต่างประเทศ เวลาปีการศึกษา หอพักของมหาวิทยาลัยไม่ว่างเลย มีคนมาขอเช่าเข้าเรียนวิชาต่างๆ ในระยะสั้นๆ อยู่เสมอ

ผู้ถาม เรื่องนี้ดีมาก เมื่อคราวสัมมนาเรื่องมหาวิทยาลัย ก็พูดกันมาก คือในกรุงเทพฯ ก็เปิดโอกาสให้คนเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย ยามปีการศึกษา และอาจารย์มหาวิทยาลัยบางท่าน ก็ควรออกไปสอนตามหัวเมืองด้วยบ้างเหมือนกัน ออกไปตามสถาบันการศึกษาในชนบทที่มีอยู่แล้ว เช่นวิทยาลัยเทคนิค โรงเรียนฝึกหัดครู แล้วก็ชักชวนคนจังหวัดนั้นๆ ภาคนั้นๆ ให้มารับการศึกษาเพิ่มเติม ในทางปฏิบัติบ้าง หรือในทางความคิดความอ่านบ้าง ก็จะเป็นประโยชน์มาก

ผู้ตอบ และเดี๋ยวนี้ เราก็มีคนที่มีความรู้อยู่มาก ผู้ที่เราจะขอให้อบรมคนอื่นนั้น ก็ไม่จำเป็นต้องอยู่ในวงครูอาจารย์เท่านั้น เราอาจขอร้องให้ข้าราชการตามกรมกองต่างๆ ในบริษัทหรือสถาบันต่างๆ ที่มีความรู้ดี ให้มาช่วยเราอบรมก็ได้ คือแทนที่เขาจะไปเที่ยวเล่น ก็ชวนให้เขาไปเที่ยวจังหวัดนั้นๆ พาครอบครัวไปก็ได้ ได้พักผ่อนด้วย ได้เที่ยวด้วย และได้อบรมวิชาที่ตนถนัด ให้เป็นประโยชน์แก่คนอื่นด้วย

ผู้ถาม ผมขอกลับมาพูดเรื่องมัธยมศึกษาอีกครั้ง ที่แล้วๆ มาเราเน้นหนักไปถึงพวกที่จะออกไปทำมาหาเลี้ยงชีพ แต่พร้อมกันนั้น ก็ย่อมมีนักเรียนกลุ่มหนึ่ง พวกหนึ่ง ซึ่งหวังจะเรียนให้จบถึงขั้นอุดมศึกษา พวกนี้ย่อมต้องเน้นหนักไปในทางหนังสือ ในทางทฤษฎี และพวกนี้จะต้องเป็นคนที่รู้จักใช้พหุปัญญา ความคิด ความอ่าน มากกว่าคนสามัญ อย่างในทางศิลปศาสตร์ หรือ Liberal Arts นั้น เราจะทำอย่างไร จึงจะเตรียมตัวเตรียมใจแก่ให้เป็นคนรู้จักคิด รู้จักใช้วิจารณญาณ แก่ควรจะเรียนวิชาไหน แก่ไหน ยกตัวอย่างวิชาประวัติศาสตร์ ที่แล้วๆ มา เราเรียนกันแต่ประวัติศาสตร์ยุโรป อเมริกา แต่ไม่รู้ประวัติศาสตร์เพื่อนบ้านเลย แม้ประวัติศาสตร์เราเอง เราก็เรียนกันอย่างมั่วๆ มากกว่าอย่าง

จริงๆ จังๆ ยกตัวอย่าง พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งก็เป็นบุคคลสำคัญในทางประวัติศาสตร์ แต่เราก็ไม่รู้จักท่านกันอย่างที่ท่านเป็นคน เรา รู้แต่ที่ท่านติดกับเทวคาท่านเอง เมื่อเป็นเช่นนั้น เราจะรู้จริงๆ ไม่ได้ อาจารย์ว่าอย่างไรครับ

ผู้ตอบ ในเรื่องประวัติศาสตร์ เราไม่ได้เร่งเราให้คิดถึงประวัติศาสตร์กันจริงๆ เราได้แต่ยกย่องบุคคลสำคัญของเรากันปีละครั้ง ด้วยการวางพงศาวดารวาทะการะพระบรมรูปทรงม้า และพระรูปอื่นๆ มีรัชกาลที่ ๖ เป็นต้น เราไม่รู้กันเลยว่าท่านเหล่านั้นทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร รู้กันหลวมๆ ว่า รัชกาลที่ ๕ เลิกทาส รัชกาลที่ ๖ โปรดให้ตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ก็ไม่มีใครทราบว่า พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลนั้นเสด็จมาที่ตึกอักษรศาสตร์เมื่อไร ประทับตรงไหน วางศิลาฤกษ์ที่ไหน ถ้าได้มีป้ายบอกไว้ให้ทราบ และบอกที่มาว่าจะกันต่อได้ในเอกสารเล่มไหน ก็จะกระตุ้นเตือนใจให้นิสิตนักศึกษาสนใจต่อไป เท่าที่เป็นมา แผนกประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของเรา ไม่ได้สนับสนุนเร่งเร้าให้มีการศึกษาค้นคว้าว่าด้วยอดีตของชาติเรากันเอง ส่วนมากมีไปเรียนต่อกันแต่ที่เมืองนอก และก็ไปเรียนวรรณคดีอังกฤษ ภาษาอังกฤษฝรั่งเศสกันเป็นพื้น วิชาเหล่านั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยเอาเลย ในบรรดาผู้ที่สอนชั้นอุดมศึกษาส่วนมากนั้น นอกจากจะหย่อนความรู้ในวิชาที่ตนสอนแล้ว ยังกับแค้น ไม่รู้จักเสวนาหาความรู้แขนงอื่น วิชาอื่น จากเพื่อนร่วมอาชีพอีกด้วย ฉะนั้น การพบปะสังสรรค์ สัมมนาในทางวิชาการ อันไม่จำกัดจำเพาะลงไป ย่อมจะช่วยให้อาจารย์แลกเปลี่ยนทัศนะกัน เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ในทุกทาง นอกจากนั้น การที่อาจารย์มหาวิทยาลัยจะได้ไปสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนฝึกหัดครูด้วยแล้ว ก็จะทำให้อาจารย์ได้เรียนรู้อะไรต่ออะไรอีกมากด้วย ครูชั้นต่ำลงมา ก็จะได้มีโอกาสพบกับผู้ที่รู้ว่าตน มีอะไรติดขัดก็จะได้มาไต่ถามได้ในภายหลัง ปัญหาบางประการที่ครูเอามาถามอาจารย์นั่นเอง ก็อาจเป็นเรื่องที่จะให้อาจารย์วิจัยลึกซึ้งต่อไปก็ได้ และอาจขอให้ลูกศิษย์ที่เป็นครูตามทีต่าง ๆ ช่วยหาข้อมูลประกอบให้อีกด้วย ไม่ใช่จะวิจัยกันที่ก็ต้องรอสภาวิจัย ซึ่งก็มีแต่เรื่องเนื่องในวิชาการน้อยเต็มที

ผู้ถาม เท่าที่เราพูดกันมา ก็จะเป็นเรื่องในทางสามัญสำนึกแทบทั้งนั้น แต่ทำไมผู้ที่มีอำนาจ ผู้ที่วางนโยบายการศึกษาจึงไม่แก้ไข จึงไม่ปรับปรุงให้ดีขึ้น ผมเห็นแต่แก้ที่ปลายเหตุ เช่นต้องการปริมาณครูมากขึ้น ต้องการปริมาณบัณฑิตมากขึ้น ต้องการรับนิสิตมากขึ้น เพราะนักเรียนจบแปดแล้วไม่รู้จะทำอะไร เพราะเข้ามหาวิทยาลัยแล้วสอบตกไม่ได้ อะไรเหล่านี้เป็นต้น ทำไมไม่แก้ที่ต้นเหตุ ผมมาดูๆ แล้วเห็นว่า เมืองเราแบ่งโลกออกเป็นสองนัย คือโลกแห่งความจริงและโลกแห่งความฝัน ระบบการศึกษาของเรา ตลอดจนระบบการปกครองและระบบราชการไทยทั้งหมดนั้น อยู่ในโลกแห่งความฝัน เราไม่รู้เลยว่าโลกแห่งความจริงเป็นอย่างไร เราฝันกันมานานแล้ว ว่านิสิตเรียนภาษาอังกฤษมาคนละ ๘ ปี ๑๒ ปี พอเข้ามหาวิทยาลัยเรียนอักษรศาสตร์ ก็เลยให้อ่านเชคสเปียร์ เรียนรัฐศาสตร์ก็ให้อ่านทฤษฎีการเมืองในภาษาต่างประเทศ อะไรเหล่านี้เป็นต้น แต่เมื่อเด็กแก่อ่านไม่ออก อ่านไม่เข้าใจ แกกก็ได้แต่ฟังโน้ตที่แจกตจากครู และครูที่สอนก็คนเดียวกับครูที่สอบแก และครูก็ได้รับคำสั่งมากมาย ว่าเอาเด็กตกไม่ได้ ผลสุดท้าย ก็คือบัณฑิตออกมา มีชื่อเสียงดีดหัวออกมาด้วยมากเต็มที

ผู้ตอบ ที่เป็นเช่นนั้น ก็เพราะเราไม่รับความจริงอย่างที่คิดว่า เราต้องยอมรับว่าการสอนภาษาอังกฤษในชั้นโรงเรียนนั้นใช้ไม่ได้เลย เด็กไม่รู้พอเรียนชั้นมหาวิทยาลัย อ่านตำราอะไรๆ ไม่ออกคอก เขียนเรียงความภาษาอังกฤษก็ไม่ได้ พูดก็ไม่ได้ ฟังก็ไม่ออก ถ้าเรารับความจริงข้อนี้ วิธีแก้ก็คือ พอเด็กเข้ามหาวิทยาลัยปีแรก จับเรียนภาษาอังกฤษอย่างหนัก เด็กฝรั่งที่จะมาเมืองไทย เรียนภาษาไทยกันที่เมืองนอก ปีเดียวยังรู้ได้ อ่านได้ เขียนได้ ถ้าเราสอนกันจริงๆ จังๆ เด็กของเราก็จะรู้ภาษาอังกฤษดีได้ภายในปีหนึ่งเหมือนกัน แต่นั่นก็คงไม่ใช่ใช้เวลาภาคแรกให้หมดไปด้วยการเตรียมรับน้องใหม่ การเตรียมเชียร์กีฬา การจัดทำหนังสือ การจัดภาพยนตร์และละครการกุศล เมื่อวิชาแข็งแล้วจะจัดอะไรเล่นอะไรก็ได้ การเรียนการเล่นควรควบกันไปได้ แต่ในชั้นแรกต้องเรียนจริงๆ ก่อน หลังจากนั้น จึงค่อยจับเรียนหนังสือวิชาอื่นๆ แต่ก็ต้องไม่ใช่ว่ามากวิชาเกินไป ดังที่ได้เคยมีผู้ว่ามาแล้วว่าผู้ที่จบชั้นปริญญา มักกลายเป็นจับฉ่ายบัณฑิต

๑ ฝากดอกไม้ให้เจ้า
ขอน้ำใจไมตรีสะอาด

๑ ขึ้นหอคำเดือนสิบ
กราบฝากฟ้าประทาน

๑ ชีวิตข้าน้อยเหี่ยวแห้ง
แม้มิมีพอรุณวาริ

๑ จำปาจะจำไปโศก
จำปีลืมเดือนกั้นวัน

๑ บางคราวคิดถึงเจ้าบ้าง
มิแน่ว่าน้องจะขังขื่น

๑ ใจหนึ่งละเมอเพื่อฝัน
จึงใช้บุหงาสุมาลัย

๑ ถ้าเจ้าใหญ่ตั้งแผ่นดิน
หากเล็กน้อยตั้งแนวเนิน

๑ ใจหนึ่งหวาดฤจากหวัง
ระแวงจะเหยียบย่ำเข้าไป

๑ จะมีใครหนอในโลก
แล้งจากปากเจ้าจรจา

ตั้งแต่เช้ากันยายนมา
บริสุทธดุจสุกัณฐมาลัย

หวังสิ่งทิพย์ที่หอมหวาน
เถอะกรฤณาและปรานี

ตั้งดินแตกกระแวงแล้งนี้
อภรรณี่จะร่ำว่าพัน

ปรโลกก็มีเลิกไฟฝัน
คอยมิ่งขวัญลับจะกลับคืน

ขุนผาร้างเกือบร่ำสะอื้น
แบ่งรับแบ่งสู้เป็นสองใจ

จะพลันพบสิ่งจริงใหม่
ละลาบละล้งมาลวงเกิน

ดอกไม้ทั้งสิ้นมิเกื้อเงิน
นิคินิดก็มีน้ำอาลัย

นางจะส่งข่าบุปผาใหม่
ใต้ฝ่าเท้าเจ้าแก้วตา

แจ้งโศลกกล้านำเสนาหา
ทั่วหล้าแลห์แล้งน้ำใจเอย

๑ อนิจจน่าเสียดาย
ส่วนที่สูญนั้นลึกซึ้ง

๑ ครองหนงหลงเหลือในอกนี้
ซ้ำไซ้ครวนพันธนาการ

๑ อีกครองหนงอยู่ท่อนองแก้ว
ถึงใกล้ก็อย่างห่างไกล

๑ เสียดแรงชายบวิสุทธช่อ
ทิ้งให้เทวหาจบัลย์

๑ หมายทะนุถนอมน้องไว้กะอก
แสนเจ็บแสนปวดบูนบูน

๑ ใจนางอย่างน้ำค้างกลางดึก
ชั่วครู่ก็แตกดับกับดินตาน

๑ บุราณว่าพรากจากนารี
เสียดเจ้าโศกเศร้าทุกวันคืน

๑ แค้นหญิงซึ่งซังไปทั้งโลก
เสียดแรงเป็นบุรุษอาชาไนย

๑ จะอัปยศแก้ววิญญาณ
จึงตัดใจหลังน้ำไหลริน

ฉันทำชีวิตหายครึ่งหนง
มีนาฝังบุหงาลดามาลัย

สิ้นชิวเสียดสะท้อนสะท้อน
ปานกะทาสจะขาดใจ

ซึ่งโกรธพี่แล้วทำไฉน
ไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน

ควรหรือนางล้างความใฝ่ฝัน
ที่ไหนดนั้นมึงขวัญจะกลับคืน

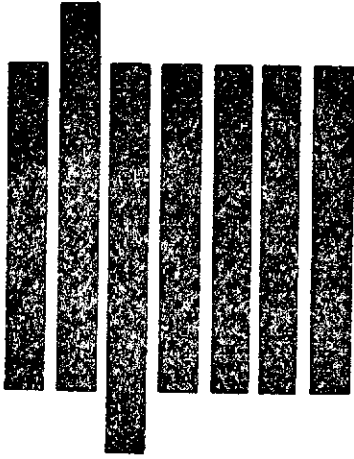
กลับตกในมือของเขานอน
พินมาเสียดเสียดวิญญาณ

ตั้งผลึกเพชรใสไหวสะท้อน
ไร้แก่นสารจะหวังมียั่งยืน

ลับลีสามวันก็เป็นอย่างอื่น
สุดจะฝันสู่ทุกซุกซุกใจ

จะทุกข์โศกกะนารีหรือไฉน
มาหลงไหลหล่มลุ่มจมดิน

อัประมาณเอตสุฤฎฐ์สิ้น
ลงดินขาดกันจนวันตาย.

the M·I·T· press

CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS 02139

INSTITUTE OF TECHNOLOGY
CAMBRIDGE, MASS., U.S.A.

ANNOUNCES ITS NEW PAPERBACK SERIES
TO THAI SCHOLARLY COMMUNITY

THE NEW ARCHITECTURE AND THE BAUHAUS,
by Walter Gropius

A re-issue of one of the most important books on the modern movement in architecture—" (it) has all the permanence of a classic."—*The Times Literary Supplement*. \$1.95r USA 15/-

CHINESE COMMUNIST SOCIETY: *The Family and the Village*,
by C.K. Yang

"First-hand accounts of the Communist revolution in the Chinese village are very rare. First-hand accounts by trained and objective observers are even rarer, but this is what Dr. Yang's book provides, and against an unusually valuable background"—*Pacific Affairs*. \$3.95r 30/-

WORD AND OBJECT, by Willard Van Orman Quine

A noted philosopher and logician examines the notion of meaning and the basis of human communication. "It is a book which no logician interested in the linguistic foundations of the subject, and no philosopher with interest in logic and language can afford to skip."—*American Scientist*. \$2.45r 19/-

A HISTORY OF WESTERN TECHNOLOGY, by Friedrich Klemm

A history of technology in the form of contemporary writings—from technologists, churchmen, naturalists, poets, economists, and statesmen—showing the influence of historical circumstance on technological development and, in turn, of technological progress on intellectual thought. The text begins with antiquity, covers the industrial revolution, and continues to the present. Heavily illustrated. \$2.95r USA 23/-

THE BOOKS LISTED ABOVE AND ALL M.I.T.
PUBLICATIONS COULD BE PURCHASED AT
THE INTERNATIONAL BOOK SERVICE,

The Asia Educational Press Co. Ltd.

221 Sukumvit Road Bangkok Bangkok.

Tel. 57477

กรุงเทพฯ ในอนาคต

ชวงส์ ฉายะบุตร

ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่ทุกท่านแล้วว่า กรุงเทพฯ เป็นนครหลวงของประเทศ ในปัจจุบันเราอาจจะบอกสภาพของกรุงเทพฯ ที่กำลังเป็นอยู่ได้หลายอย่างต่าง ๆ กัน บางท่านอาจจะบอกว่า ถ้าจะนั่งแท็กซี่แล้วตระกั๊นรถเม็ตเสียดีกว่า เพราะอนาคตของแท็กซี่ในกรุงเทพฯ ช่วงมีตมหนักกำลัง คนขับแท็กซี่จะต้องขับเร็วและเดวดัด พร้อมทั้งฉวยฉวย โดยมุ่งประสงค์ที่จะหาค่าเช่ารถไปให้เจ้าของแท็กซี่ คนนั่งแท็กซี่ก็ต้องนั่งเหม่อท้อง และถอนหายใจเป็นระยะ ๆ เพราะไม่ทราบว่าเมื่อไรแท็กซี่จะไปชนหรือบวกรถคันอื่น ถ้าหับตัวรถแท็กซี่เองก็จะต้องแปดใจเป็นระยะ ๆ เพราะบางคราวถนนก็ราบเรียบราวกับตาน้ำมัน แต่บางครั้งวถนนก็ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ทำให้รู้สึกคล้ายกับเป็นเรือแค้นไต่คลื่นอยู่ในทะเล

ตัวอย่างของแท็กซี่เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งในหลายร้อยหรือหลายพันตัวอย่าง ซึ่งเราพอจะนำคำว่า "กรุงเทพฯ" ให้เข้าไปเกี่ยวข้องได้ ปัญหาอันยังมีอีกหลายร้อยยกบางตัวอย่าง เช่น ปัญหาคนไม่มีบ้านช่องจะอาศัยอยู่ ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาเด็ก

นักเรียนหาที่เรียนไม่ได้ จบ ม.ศ. ๕ แล้วสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ ไม่ทราบจะไปทำอะไรต่อ
ปัญหา รายได้ไม่พอกับการยังชีพ ปัญหาแหล่งโสโครกและเสื่อมโทรม ปัญหาโสเภณี
ปัญหาถูกไม่มีพ่อ เหล่านี้เป็นปัญหาซึ่งจำเป็นต้องได้รับความสนใจและปรับปรุงให้ดีขึ้น

ปัญหาแต่ละอย่างๆ ผู้เกี่ยวข้องก็ทำหน้าที่แก้ไขไปแต่ละคนแต่ละอย่าง หรือบาง
คราวปัญหาเดียวกันหลายฝ่ายหลายคนก็มาช่วยกันแย่งและแยกออกเป็นอย่างๆ นายเกษม
สุวรรณกุล แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยกตัวอย่างไว้ว่า การประสานงานใน
การปฏิบัติงานนั้นเป็นดังจำเป็นและสำคัญที่สุด^(๑) ถ้าหากคำกล่าวและคำบรรยายของคุณเกษม
สุวรรณกุล เป็นความจริงแล้ว การแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่างๆ ดังได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จำเป็นจะ
ต้องแก้ไขโดยมีการประสานและร่วมมือกัน และสิ่งนี้เป็นความจำเป็นและสิ่งสำคัญที่สุดที่ควร
ยึดเป็นหลักในการแก้ไข

จากหลักประการนี้ ปัญหาที่ตามคิดมาคือ องค์การ หน่วยงานหรือหน่วยงานใดที่
จะทำหน้าที่เป็นผู้ประสาน และเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งหมดนี้ บทความนี้ขอ
ตอบโดยไม่ต้องพักรอว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่ดำเนินการแก้ไขหรือมีส่วนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
ภายในเขตกรุงเทพฯ นี้ คือ เทศบาลนครหลวง และคำว่า “เทศบาลนครหลวง” ในที่
นี้หมายถึงหน่วยการปกครองหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติ ๒ ประการ ดังนี้ คือ

๑. เทศบาลนครหลวงจะต้องมีผู้กำหนดนโยบายซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชา
ชน และจะต้องมีผู้บริหาร ซึ่งมีความรับผิดชอบในการบริหารอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้
กำหนดนโยบาย

๒. เทศบาลนครหลวงจะต้องมีความตั้งใจจริงและทำงานจริงเพื่อเสนอบริการอันเป็น
บริการอันแท้จริงต่อประชาชน

การที่บทความนี้คิดว่าเทศบาลนครหลวงจำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติ ๒ ประการนี้ เพราะ
ว่า การที่เทศบาลนครหลวงจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานและผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่
กรุงเทพฯ นี้ ประเด็นอยู่เวลานี้ เทศบาลนครหลวงจะต้องเป็นองค์การหรือเป็นหน่วยงานของ
ประชาชน เพราะหน่วยงานของประชาชนย่อมจะเป็นหน่วยงานที่ดีที่สุดในการให้ความยุติธรรม
แก่ประชาชนด้วยตนเอง บทความนี้ไม่คิดว่าจะมีหน่วยงานใดที่ดีไปกว่าหน่วยงานของประชาชน

(๑) รายละเอียดจะอ่านได้จาก Kasem Suwanagul : *Nature and Concepts of Modern Public Personnel Administration* (สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย)

ที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนด้วยตนเอง ด้วยเหตุเช่นนี้เทศบาลนครหลวงจึงควรจะเป็น
องค์การของประชาชน เมื่อเทศบาลนครหลวงเป็นองค์การของประชาชนแล้ว ผู้กำหนด
นโยบายของเทศบาลนครหลวง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ควรจะมีอำนาจในการเลือกผู้
บริหารของตนเพื่อดำเนินบริการต่าง ๆ ภายในเขตกรุงเทพ ฯ เพื่อความผาสุกและเพื่อแก้ไข
ปัญหาและปรับปรุงบริการต่าง ๆ ในกรุงเทพ ฯ ให้ดีขึ้น

เทศบาลนครหลวงซึ่งมีคุณสมบัติดังได้กล่าวมาข้างนี้เป็นอุดมการณ์ ซึ่งบทความนี้ถือว่าเป็น
เป็นสิ่งที่น่าจะถูกที่สุด เป็นสิ่งที่นักเรียนในระบบประชาธิปไตย ถือเป็นยอดแห่งความ
ปรารถนา การปกครองนครกรุงเทพ ฯ ในปัจจุบันมีสาระสำคัญหลายประการซึ่งแตกต่างไป
จากเทศบาลนครหลวงดังได้กล่าวมา^(๑) ถ้าจะพูดกันให้เข้าใจง่าย ๆ และตรงไปตรงมาแล้ว
เทศบาลนครหลวงดังที่กล่าวมาแต่ต้นเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนขณะนี้ เพราะการปกครองใน
กรุงเทพ ฯ ในปัจจุบันนี้เป็นอีกอย่างหนึ่ง เทศบาลนครหลวงเป็นแต่เพียงความฝัน และเป็น
แต่เพียงจินตนาการของผู้เขียนบทความเท่านั้น !

ผู้เขียนบทความนี้เช่นเดียวกับทุกท่าน ซึ่งไม่อาจจะทำนายอนาคตของกรุงเทพ ฯ ได้
แต่การที่ผู้เขียนได้มีจินตนาการนี้ เพราะผู้เขียนเชื่อว่ากรุงเทพ ฯ มีอนาคต และอนาคตของ
การปกครองในกรุงเทพ ฯ คงจะเป็นการปกครองซึ่งสอดคล้องกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย เทศบาลนครหลวงจึงควรจะเป็นองค์การของประชาชน ดำเนินบริการให้แก่ประชาชน

ในปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างกฏอัยการศึก แต่รัฐบาลก็จะให้ประเทศมี
การปกครองในระบบประชาธิปไตยในอนาคตอันใกล้นี้ บทความนี้จึงหวังว่าในอนาคต
เทศบาลนครหลวง (ถ้าหากจะมี) คงจะเป็นหน่วยปกครองซึ่งผู้กำหนดนโยบายได้รับเลือก
โดยประชาชน เทศบาลนครหลวงเป็นองค์การของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน
และ *ควบคุมโดยประชาชน*

ปัญหาที่ติดตามมาก็คือ ปัญหาเรื่องบริการที่เทศบาลนครหลวงจะดำเนินการให้แก่
ประชาชน ปัญหาอันเป็นปัญหาที่สำคัญมากปัญหาหนึ่ง เพราะถ้าจะพูดกันถึงเรื่องปัญหาใน
ด้านบริการนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติหลายประการ จะต้องเห็นประโยชน์ของส่วน

(๑) อ่านบทความเรื่อง “ นครกรุงเทพ ฯ กับการปรับปรุง ” ของผู้เขียน ในวารสารสังคมศาสตร์ ของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๐๘

รวมสำหรับกรุงเทพฯ ทั้งหมดเป็นสำคัญ จะต้องใจกว้าง และจะต้องไม่ห่วงอำนาจ เพราะ
เทศบาลนครหลวงจำเป็นจะต้องได้รับมอบอำนาจเพิ่มเติมจากหน่วยงานของรัฐบาลอีกจำนวน
มากอย่างด้วยกัน เทศบาลนครหลวงจึงจะบริหารงาน ได้โดยมีประสิทธิภาพให้สัมพันธ์กับเป็น
องค์การของประชาชน

บริการต่าง ๆ ซึ่งเทศบาลนครหลวงควรจะเป็นผู้จัดทำเนื่การนั้นมีมากมายหลายอย่าง
ด้วยกัน และในสถานการณ์และสภาพของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา เราอาจ
จะแยกบริการที่จะดำเนินการออกได้เป็น ๒ ประเภทด้วยกันคือ

๑. บริการซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการภายในเขตนครกรุงเทพฯ หรือนครหลวง
บริการประเภทนี้ควรจะเป็นบริการต่าง ๆ ซึ่งเทศบาลนคร (เช่นเทศบาลนครกรุงเทพฯ หรือ
เทศบาลนครเชียงใหม่) เป็นผู้จัดทำอยู่จริง ๆ^(๑) บริการเหล่านี้เป็นบริการซึ่งจำเป็นสำหรับ
ท้องถิ่นและนครหลวง มีหลายอย่างด้วยกันเช่น การรักษาความสะอาดและบำบัดกวางตังโสโครก
การจัดดำเนินการอนามัยและสุขภาพ การเก็บขยะมูลฝอยต่าง ๆ การจัดสถานที่
พักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนสวนสาธารณะ การจัดการสาธารณสุขตลอดทั้งการจัดการโรง
พยาบาล การดำเนินการรักษาและซ่อมแซมถนนหนทางต่าง ๆ ภายในเขตนครหลวง และ
ในขั้นนี้จะต้องถือว่า งบประมาณในการซ่อมถนนและฟุตบอล มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า
งบประมาณในการสร้างถนนใหม่ ถนนทุกสายควรจะได้รับการเอาใจใส่และรักษาด้วยดี
เพราะถนนคือเครื่องชีวิตของความเจริญประการหนึ่งของนครหลวงและของประเทศ การจรรยา
การจัดการศึกษาขั้นต้นแก่นักเรียนภายในเขตนครหลวง การจดทะเบียนประเภทต่าง ๆ และ
นอกจากนี้แล้วเทศบาลนครหลวงจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนผังของนครหลวง
ซึ่งจะต้องรวมทั้งการกวางตังตัมและทำลายแหล่งเสื่อมโทรมต่าง ๆ การจัดตลาดต่าง ๆ
ภายในเขตนครหลวง และการประกอบเทศพาณิชย์ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดกำไรและรายได้
แก่เทศบาลนครหลวงได้ อนึ่ง การตำรวจภายในเขตนครหลวง ก็ควรจะตกอยู่ภายใต้ความ
รับผิดชอบของเทศบาลนครหลวงด้วยเช่นกัน

การที่เทศบาลนครหลวงจะเป็นผู้ดำเนินการต่าง ๆ มากมายเช่นนี้ ควรจะเป็นและ
มีสาเหตุมาจากความจริงและความสำคัญที่ว่า ขณะนี้ถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลกลางจะต้อง
กระจายอำนาจ และบรรดากระทรวง และกรมต่าง ๆ ของรัฐบาลกลางจะต้องรู้สึกว่าตนเอง

(๑) กฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลไทยได้บัญญัติให้เทศบาลมีหน้าที่ที่ต้องทำและควรจะทำ แต่ในทางปฏิบัตินั้น หน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติให้
เทศบาลต้องทำหลายประการ เช่นการตำรวจเป็นต้น เทศบาลมิได้เป็นผู้ดำเนินการ

ไม่มีกำลังทุนทรัพย์และกำลังคนที่มีคุณภาพพอที่จะดำเนินการเฉพาะของตนให้ทั่วไปทุก
ตารางนิ้วและทุกจังหวัด ทุกอำเภอ ทุกตำบลของประเทศได้ ความจริงข้อนี้ชี้ให้เห็นถึงความ
สำคัญของการมีกรมการปกครองท้องถิ่น เพราะองค์การของการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยการ
ปกครองในทางระดับ ซึ่งจะ เป็นหน่วยการปกครองซึ่งคอยรองรับและประสานงานและบริการ
ต่างๆ ของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ พยายาม ๆ และอื่น ๆ ก็คือ บรรดากระทรวง และกรม
กองต่าง ๆ ของรัฐบาลกลาง เมื่อจะทำงานอะไรแล้ว พยายามออกจากหน่วยของคนแล้ว งาน
ก็ควรจะไปยังองค์การของการปกครองท้องถิ่นเดี๋ยวนี้ เพื่อที่จะดำเนินงานแทน
หรือมีส่วนช่วยในการทำงาน

การกระจายอำนาจเป็นของจำเป็น เพราะถ้าไม่กระจายอำนาจและมีหัวอำนาจแล้ว
ก็เปรียบเสมือนเขาชะมูดฝอยไปสู่มืดที่ส่วนกลาง การกระจายอำนาจในสภาพและสถานการณ์
การปกครองประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ไม่คิดว่าจะมีทางใดดีไปกว่า การมอบและการโอน
อำนาจบางประการจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องมาให้แก่กระทรวงมหาดไทย เพราะกระทรวง
มหาดไทยและกรมการปกครองท้องถิ่น (ซึ่งอาจจะและควรจัดตั้งขึ้นในอนาคต) เป็น
หน่วยราชการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการปกครองของประเทศ อย่างไรก็ตามความล้มเหลว
เมื่ออยู่อย่างหนึ่งว่า ข้าราชการของกระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครองจะต้องได้รับการ
อบรมเป็นอย่างดี และมีข้าราชการที่มีคุณภาพดีพอที่จะทำหน้าที่สำคัญเช่นนี้^(๑)

การที่การปกครองท้องถิ่นจะได้รับมอบอำนาจจากกระทรวงต่าง ๆ นั้น กระทรวง
ต่าง ๆ จำเป็นต้องใจป้ำ และตั้งถึงการพัฒนาประเทศและความเจริญของประเทศเป็นสำคัญ
ถ้าหากว่าหลักการดังกล่าวเป็นการถูกต้อง ภายในเขตกรุงเทพ ฯ นี้ เทศบาลนครหลวงจำเป็น
จะต้องได้รับมอบและโอนบริการจากกระทรวงต่าง ๆ อีกหลายประการ บริการเหล่านี้ควรจะ
นำมาจัดไว้คร่าว ๆ คือ

ก.) บริการเกี่ยวกับการศึกษา บทความนี้เห็นด้วยกับนโยบายที่จะโอนการศึกษา
ชั้นต้นให้แก่เทศบาล และจังหวัด ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน ผู้ที่จะเสียอำนาจใน
การจัดการศึกษาโปรดคำนึงถึงนโยบายที่ถูกต้อง และการกระทำซึ่งจะผูกพันไปถึงบุคคลรุ่น
หลัง การส่งมอบอำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวจะไม่ก่อให้เกิดผลดีเช่นอย่างใด

(๑) บทความนี้ไม่ได้ตั้งข้อสงสัยแก่ข้าราชการของกรมการปกครองและกระทรวงไม่มีคุณภาพดี บทความนี้เพียงแต่เน้นถึงความสำคัญของคุณ
คุณวุฒิและคุณภาพ ตลอดจนการอบรมข้าราชการ เพราะการที่กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่พัฒนาประเทศนี้ ย่อมเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง

ข.) บริการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ บริการนี้ในปัจจุบันกรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้จัดทำทั้งสิ้น แต่ที่จริงบริการประชาสัมพันธ์บางอย่าง เทศบาลควรจะมีมาดำเนินการเอง ยกตัวอย่างเช่นบริการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และการให้ความคุ้มครองแก่คนชรา บริการเกี่ยวกับการส่งเสริมเด็กชนบท บริการเกี่ยวกับบุคคลผู้ทุพพิกขา เป็นต้น

ค.) บริการเกี่ยวกับการตำรวจ ในเรื่องนี้ เทศบาลนครหาดวงควรจะเป็นผู้ดำเนินการและบริหารการตำรวจภายในเขตนครหาดวงทั้งสิ้น ยุติคติในการเป็นตำรวจนั้น คือการเป็นผู้รักษากฎหมายและคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ประชาชน และด้วยเหตุเช่นนี้ตำรวจจึงควรอยู่ภายใต้ความควบคุมซึ่งเป็นองค์การของประชาชน คือ เทศบาลนครหาดวง

ง.) บริการเกี่ยวกับการจราจร การจราจรก็เช่นเดียวกับการตำรวจซึ่งควรจะอยู่ภายใต้ความควบคุมของเทศบาลนครหาดวง เพราะถ้าหากการตำรวจภายในนครหาดวงได้รับโอนมาให้เทศบาลนครหาดวงแล้ว การจราจรก็ควรจะโอนติดตามมาด้วย

จ.) บริการเกี่ยวกับการขนส่งและการเดินรถประจำทาง การเดินรถประจำทางภายในเขตนครหาดวงควรจะขึ้นอยู่กับเงิน ๒ ประการ ในประการแรก การเดินรถประจำทางควรจะปล่อยให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการเอง บริการเกี่ยวกับรถเมย์ในปัจจุบัน ค่าโดยสารรถเมย์ในประเทศไทยนั้นถูกที่สุดในโลก รถเมย์วิ่งเร็วและดีที่สุดในโลก ถ้าบริการรถเมย์จะดีขึ้นจะต้องเพิ่มค่าโดยสารจาก ๕๐ สตางค์ เป็น ๗๕ สตางค์ และควรจะมีการขายตั๋วแบบพิเศษเพื่อหาทางช่วยผู้ขายได้อีก แต่การที่ปล่อยให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการเช่นนี้ เทศบาลนครหาดวงจะต้องเป็นผู้กำหนด และควบคุมมาตรฐานของบริการ เช่น ควบคุมขนาดของรถประจำทางให้เป็นมาตรฐานเดียวกันหมด บทความนี้คิดว่าถ้าหากรถประจำทางมีขนาดยาวพอสมควร ได้มาตรฐาน มีการปรับปรุงที่นั่งภายในรถให้มีจำนวนมากขึ้น มีการปรับปรุงไม่ให้ผู้โดยสารโหนกันโถงเตง ก็อาจจะช่วยแก้ไขปัญหาความคับแคบ และมีโดยสารรถประจำทางที่มีจำนวนมากขึ้น เงิน ๒ ประการที่สองก็คือ การที่ปล่อยให้เอกชนดำเนินการประจำทางนี้จะต้องมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และมีกำหนดเมื่อครบกำหนด ถ้าสถานการณ์ไม่ดีขึ้น เทศบาลนครหาดวงจะต้องเป็นผู้ดำเนินการรถเมย์เอง

ฉ.) บริการเกี่ยวกับการสาธารณสุข บริการในด้านนี้ เทศบาลนครหาดวงควรจะมีมอบและโอนจำนวนกิจการจากกระทรวงสาธารณสุขให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรจะมีมากกว่าการดำเนินการซึ่งเทศบาลนครกรุงเทพ ฯ หรือเทศบาลนครธนบุรีจัดทำอยู่ในปัจจุบัน

การที่เทศบาลนครหลวงจะเป็นผู้ดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่ยกมาเป็นตัวอย่างคร่าว ๆ นี้
จำเป็นที่สุดที่จะต้องมีการโอนอำนาจระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครหลวง
และกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรระมัดระวังและคำนึงถึงความเจริญของนครหลวง และประสิทธิภาพ
ในการบริหารเป็นสำคัญ

๒. บริการบางประการซึ่งเทศบาลนครหลวงจัดทำจะต้องเป็นบริการ ซึ่งดึงดูด
ความสนใจของประชาชน

บริการต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจจะเรียกได้ว่าเป็นบริการประจำหรือบริการ
จำเป็นซึ่งเทศบาลนครหลวงต้องกระทำ อย่างไรก็ตาม บริการบางอย่างซึ่งมีลักษณะพิเศษ และ
อาจจะดึงดูดความสนใจของประชาชนให้มีส่วนร่วมและมีความกระตือรือร้นในการที่จะปกครอง
และควบคุมตนเอง อย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องคิดว่าบริการเช่นนี้เป็นบริการซึ่งเทศบาล
นครหลวงซึ่งเป็นองค์การของประชาชนจัดให้ประชาชนเอง บริการเช่นนี้คือ บริการเกี่ยวกับ
อาคารสงเคราะห์ และบริการเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ อันที่จริงนั้น เรื่องอาคารสงเคราะห์
เป็นเรื่องใหญ่ ในประเทศที่เจริญในยุโรปนั้น หน่วยงานปกครองถือว่า เรื่องอาคารสงเคราะห์
เป็นบริการที่ชนหน้าชนตาอย่างหนึ่ง นอกจากเทศบาลจะเป็นผู้จัดสร้างอาคารสงเคราะห์ขาย
หรือให้ราษฎรเช่าแล้ว เทศบาลยังเป็นผู้อุดหนุนช่วยเหลือราษฎร ให้อาศัยและขอยืมเงินในการ
ปลูกเรือนอีกด้วย เทศบาลของกรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีอาคารสงเคราะห์เป็นสมบัติ
ของเทศบาลหลายหมื่นหลัง และเทศบาลนครลอนดอนมีอาคารสงเคราะห์เป็นของตนเองไม่ต่ำ
กว่าสองแสนหลัง บริการเรื่องอาคารสงเคราะห์จึงเป็นบริการที่ดึงดูดใจประชาชนและช่วย
เหลือประชาชนอย่างหนึ่ง เทศบาลนครหลวงจำเป็นจะต้องพิจารณาในเรื่องนี้ด้วย

บริการเกี่ยวกับสวัสดิการต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของประชาชนได้เป็น
พิเศษ เช่นเดียวกัน และบริการเกี่ยวกับสวัสดิการนี้ควรจะมีรายการที่แน่นอน บริการเกี่ยวกับ
สวัสดิการนี้ ควรจะเป็นบริการที่ทำให้แก่ประชาชนเปล่า ๆ หรือเก็บค่าบริการโดยถูกที่สุด
เท่าที่จะทำได้ บริการเช่นนี้คือ บริการสงเคราะห์เด็กกำพร้า บริการสงเคราะห์คนตาบอด และ
บริการสงเคราะห์ผู้ทุพพลภาพ บริการเหล่านี้ควรจะเป็นบริการซึ่งเทศบาลนครหลวงควรจะได้รับ
ผลิตชอบทั้งหมด ให้อยู่และเลี้ยงดูต่าง ๆ นอกจากนี้ก็มีบริการเกี่ยวกับสวัสดิการของเด็ก

และสวัสดิการของคนชรา บริการสำหรับเด็กนั้นอาจจะช่วยเหลือโดยการดูแลสุขภาพของเด็ก จัดหาสถานที่เล่นและบันเทิง และจัดศูนย์หรือสถานที่ให้เด็กได้มีโอกาสชุมนุมและพบปะซึ่งกัน และกัน สำหรับบริการสำหรับคนชราสมควรจะหาบ้านหรือสถานที่อยู่ เช่นเดียวกับที่บางแคว แต่ว่าควรจะมีบ้านเรือนหรือแฟลตสำหรับคนชรา ให้มีจำนวนมากเพียงพอแก่ความต้องการ

ถึงสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้บริการต่างๆ ของเทศบาลนครหลวงได้รับความสนใจจากประชาชนก็คือ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์นั้นจะต้องกระทำให้มีจำนวนมากถึงขนาด มิฉะนั้นแล้ว ราษฎรก็จะยังเข้าใจผิดว่าประเทศหรือรัฐบาลกลางเป็นผู้จัดทำ ซึ่งความจริงนั้นเทศบาลนครหลวงซึ่งเป็นองค์การของประชาชนเป็นผู้จัดทำต่างหาก เรื่องโฆษณาจึงเป็นถึงสำคัญมาก

เรื่อง “กรุงเทพฯ ในอนาคต” ดังได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ อาจจะพอกล่าวได้ว่า ความสำคัญอยู่ที่การโอนและมอบอำนาจ ในการดำเนินบริการบางประการจากกระทรวงของส่วนกลางที่เกี่ยวข้องมายังเทศบาลนครหลวง เงื่อนไขในที่นี้มีอยู่ว่า เทศบาลนครหลวงจะต้องเป็นหน่วยการปกครองที่มีประสิทธิภาพ และเป็นองค์การของประชาชน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะถึงความเจริญของนครหลวงโดยส่วนรวมเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุด ผู้เขียนมิได้มีอคติว่าอะไรๆ ก็จะมายกให้แก่เทศบาลเดี่ยหุมด หรือว่าผู้เขียนเป็นคน “แก่เทศบาล” เหมือนกับบางคนที “แก่วัด” หรืออะไรทำนองนั้น หากการกีดกัน หรือข้อเสนอก่างๆ กัด ที่ผู้เขียนเสนอในบทความนี้ก็ได้ มิได้เป็นสิ่งที่ถูกโดยเด็ดขาด หรือจำเป็นจะต้องถูกเสมอไป แต่ผู้เขียนคิดว่าอย่างน้อยที่สุดก็มิเห็นผิดตามสมควร นครกรุงเทพฯ และนครหลวงเกี่ยวข้องอยู่กับท่านตลอด ๒๔ ชั่วโมง และเป็นปัญหาที่ทุกท่านจำเป็นต้องสนใจ มิฉะนั้นแล้วบางที่ท่านอาจจะกำลังนั่งแท็กซี่ไปตามยถากรรมก็เป็นได้

บัดนี้ สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนิยม มีวันหนังสืออยู่หน้าสำนักงานแล้ว ถ้าท่านผู้อ่านผ่านมาทางถนนพญาไท ขอเชิญแวะชมหนังสือของเราที่ร้านปากซอยจุฬาฯ ๒ ตรงข้ามกับโรงเรียนก่อสร้างอุเทนถวาย บรรณาธิการ และเจ้าหน้าที่ทุกคนจะยินดีต้อนรับเสมอ หรือท่านจะสั่งซื้อทางไปรษณีย์ก็ได้

ธนาคารทหารไทย จำกัด

อาคาร ๒ ถนนราชดำเนินกลาง พระนคร
โทร. ๒๕๖๗๕-๖-๗, ๒๒๕๐๖ และ ๒๒๗๔๑

ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ทุกประเภท
มีตัวแทนต่างประเทศตามเมืองสำคัญ ๆ ทั่วโลก
บริการสะดวกรวดเร็ว ซื่อสัตย์ และเป็นกันเอง
ยินดีรับใช้นักธุรกิจ พ่อค้า และประชาชนโดยทั่วไป

สุขุม นวพันธ์

ผู้จัดการ

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ผลิตยาง นันยาง (ไทย) จำกัด

ผู้ผลิตรองเท้าผ้าใบและยางจักรยาน ตราช้างดาว

กระทรวงอุตสาหกรรมรับรองคุณภาพ

วรรณยุกต์
 ทรานส์เนียง
 เช่นนี้จะจำ
 เหมือนยาชู
 ตรงกันข้าม
 แยกขามร้อง
 โกรสคั่ง
 กลิ้งโค้งโค้ง

วรรณยุกต์
 โกรพูดผิด
 โกรพูดดี
 รับผิดชอบต่อ

แต่พอเอ๋ย
 ให้เบบขวิด
 ถำรักษา
 คนทุกวัน

หรือจะเป็น
 แล้วคนกัด
 สามเลขหาย
 สี่เลขทรม

เกิดเป็นเลข
 เดิมท่านนับ
 ควรรู้กลับ
 ผิดภาษา

เมื่อเลข ๑
 นำจำแนก
 เทียบกับเลข
 ว่ามีมูล

แต่ก่อนอื่น
 ไปต่อแน
 เห็นเลข ๔
 เกษมสันต์

ไซอื่น
 หนักเบา
 เสียงเย็น
 ขวนใจ
 เห็นผู้ร้าย
 “อ้ายฉิบหาย
 ฟุ้งกระเดือก
 แล้วก็นอน
 เหมือนไม้
 แล้วเป็นผู้
 คัดด้วย
 “อ้อ ล้อ”

ใครมาเพลง
 บินน้ำ
 คั่นฉบับ
 ก็ชะดู
 นายเสมียน
 ทัดแขนสี่
 กลายเป็นเจ็ด
 เสื่อมสัน
 สี่ปีคน
 หนึ่งสอง
 นับ หนึ่ง สอ

ไทยแขก
 ถึง ๔
 ๕ ๖ ๗
 สากล
 ผิดเพื่อน
 ขอตินกา
 แล้วกลับ
 อยู่ยง
 เต็มพิกัต

คอบนเที่ยง
 ให้เข้าหู
 นำเอ็นดู
 ให้จรรโลง
 ตะกายห้อง
 เดียวตายโหง'
 เสือกซ์โครง
 คออ่อนพับ
 กายสิทธิ์
 จนหุคืบ
 ช่วยประคืบ
 ไม่ถ้อกัน

แต่งจวิต
 แล้วว่าขัน
 ชั่วกับกลับ
 รู้ข้อความ
 เขียนหวัดหวัด
 ข้างสาม
 เสด็จตาม
 เป็นต้นกา
 พันตำรับ
 สามสี่ห้า
 จัดตันทา

แยกประยูร
 ไม่หนีแขก
 ๘ ๘ ๐
 ต้นตระกูล
 หรือเหมือนถน
 เข้าอย่าแค้น
 มารับขวัญ
 คงกะพัน
 จั้ววา

๑-1 ๒-๒
 ๓-3 ๔-4

+
 + 4
 + ๕
 +

เทียบเลขไทย (๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐)

เทียบเลขอาหรับ (5 6 7 8 9 0)

๕ กับ 5
เพราะวางหลัก
ประกบสอง
ซีกละห้า

๖ กับ 6
เมื่อแรกเห็น
พลิกกระดาษ
ประหลาดใจ

๗ กับ 7
มิได้แก่
ไทยควัด
แขกลงล่าง

๘ กับ 8
พิเคราะห์ดู
ไทยสูญ ๆ
อาหรับไฟล์

๙ กับ 9
ต่างก๊วก
ไทยก็แตก
ได้เบยเลขง

๐ กับ ๐
จะหาเหตุ
จะเวียนซ้าย
ก็มัน ๆ

มีแต่ตรี
นอกจากนั้น
ใครมาก่อน
ขอลงเอย

ท่าทาง
โยกย้าย
เป็นแน่แท้
คนละครึ่ง

รำรำ
ไม่รู้จัก
อาหรับ
ไทยกับแขก

เขียนตาม
ของเดิม
ลัดลอด
ดื้อ ๆ

มีมุค
สักนิต
วางเรียง
สูญซ้อน

เค้าเงื่อน
ทางวัด
แขกก็ไถ
ยกเค้า

รูปไข่
สงสัย
ป้ายขวา
กลมเกลี้ยง

จัดวา
แขกกับไทย
มาลา
ว่าร่วมแม่

ห่างกันนัก
ซ้ายเป็นขวา
เข้าตำรา
ทิ้งกันไป

เหมือนทำเล่น
ซีกสงสัย
กลับเป็นไทย
แลกหนทาง

เลขสามแน่
เติมแต่หาง
ไปยอดข้าง
ไม่คว้อใคร

คือสูญคู่
ผิดตรงไหน
เคียงกันไป
ไม่นอนเคียง

เหมือน ๖ -
สะบัดเบี่ยง
อยู่ใกล้เคียง
เก้าทุกคน

ทั้งไทยเทศ
ก็ไร้ผล
ปากกาวน
ไม่เลียงเลย

ที่อาตรรพณ์
สะกัไชย
อย่าก็เปรย
อย่าแคว้ใคร

๘๖๕

๘๖๘

๘๖๗

๘๖๘

๘๖+ ๘๖๔
๘๖๔
๘๖
4

แม่นไม้เชื่อ
อย่ามองหมู่
ทีละคู่
ว่าแขกไทย

ขึ้นโล่เตี้ยง
เหมือนหน้เสื้อ
แบบพ้อแดง
นัยน์ตาเหล่

อันลิเก
พอกลองคัง
พ้อแดงข้อง
คู่ซ่างม้า

พอกระต่าย
ยังเลิศเหลือ
ลิเกหมด
ต่างก็จร

พ้อแดงเห็น
จึงถามทัก
ชายก็ว่า
บอกเท่าไร

คูลิเก
เรียนหนังสือ
พ้อเป็นหนุ่ม
เข้าใจว่า

หาว่าชาย
ให้หลานชาย
เอาอัฐยาย
ขายแกงม

ส่วนตัวพ้อ
บิละพัน
เปปซี่ เปปเซอ
ตกเป็นกรรม

เออ คุณแดง
มัวแต่มอง
พ้อโถมงาม
เนื้อหนูสุ่ม

ก็ให้เอา
เคียวจะงง
ดูเป็น
ใกล้กันโย
เคียงกัน
วิ่งเซอ
โถมตุ
เห็นเป็นสัตว์
โรงนี้

กนตุ
ร้องฮือ
โอดเล่น
ขี้แพะ
หลงจิต
ปลดเปลือง
กลับบ้าน

แพะหาย
ขายดู
มันก็คน
พ้อก็ยัง
เห็นเป็นแพะ
แกก็ไม่
เห็นยาย
ตัวเก็ง

หลับตา
บือนลูกขอ
ซอของยาย
โง่เป็นเต่า
หมากรฝรั่ง
ยังไม่พ้อ
เจอขวด
ของยายเฒ่า
คนดี
อาตมา
ทราวมเซย
เนื้อซ่าง

มาเข้าคู่
หลงไกล
เห็นทันใด
ไซ้โมเม
กลัวพันเผอ
เจอตะเข้
คูลิเก
พัฒนา
เป็นที่หนึ่ง
กรูมาหา
หัวรอฮา
เดินตะคร
ไปแหวะเสื่อ
พิสมร
เครื่องอาหารณ์
สำราญใจ
เสียดายนัก
แพะอยู่ไหน
กังวลไป
หลังน้ำตา
แกะซอซอ
ได้ภาษา
เป็นไก่หนา
นักเลงคม
ทางค้าขาย
ลือขนม
ขายกันจม
เขาก็ย่า
สั่งไม่อน
ให้พ้อหมา
ควดประจ่า
ที่เฝ้าคุม
ไม่มีสอง
ตัวดาตุ่ม
จึงเลขมม
ห่างลุงแซม

คำส่งท้าย

ขอเสริมคำ
นัยน์ตาบอด
ดูโง่เง่า
ถึงจิตแจ่ม

เรื่องอักษร
ชั้นใหญ่เล็ก
ข้มจุมก
ถึงหายใจ

เดชะบุญ
ให้พบปะ
นัยน์ตาปลอด
กลับเป็นคน

แล้วหันดู
ลูกศิษย์สอด
เป็นสามก๊ก
หลายภาษา

ศิษย์เก่า
ผู้เลิกแล้ว
ช่วยต่อหัว
พอให้เพื่อน

รำกลอน
หมดดี
เมามัน
ก็ไม่แจ่ม

กลอนการ
ผลัดเปลี่ยน
อื่นเขา
ไม่คล่อง

พระเมตตา
หมอลง
บอดหาย
เห็นตะวัน

บทกลอน
บทแทรก
รวมเกียรติ
ว่ากัน

ครูทรง
การกระวี
ต่อหาง
อ่านเล่น

เมื่อตอนจอด
ไม่มีแต้ม
ธงชนแรม
ทุกแห่งไป
ต้องวานเด็ก
เขียนไม่ไหว
เอาอย่างไร
ก็ต้องทน

สารุสะ
สุดกุศล
วาทกัจจล
แต่นั้นมา
เมื่อตอนบอด
แปลกหนักหนา
เขียนเทว
จนพินเพื่อน
ต่างดวงแก้ว
ไม่มีเหมือน
ที่กลางเดือน
เย็นเย็นเอ๋ย

ฟ. ฮีแลร์

ญา

สายัณห์หนึ่งในวันสันตฤดู ฝนหายพรายเมฆขาวสะอาด สุ่มทุมพุ่มไม้เขียว
ชะอุ่มล่อสติโส ดวงตะวันขอแสงรุ่งลงกินน้ำ เบื้องหลังภูเขาสูง สมโขขแมก
ไม่ยุ่งยงสลัดน้ำฝนลงแพรวพราย เป็นชนบทเปล่งเปลี่ยวห่างไกลจากตัวเมือง

หญิงชราร่างห่อม อาศัยกระท่อมเก่า ๆ กลางไร่ร้าง นางมีผมเหมือนสี
หมอกดอกเลา ใบหน้านั้นเย็นและแห้งเหี่ยว เว้นแต่แววตาขังวาว แต่ที่ราวจะ
เวลาโพล้เพล้ อายุขัยแปดสิบเศษ หลังนั้นค่อมลงมากแล้ว

นางอยู่ในวัยของ ญา ไร่ญาติชาตมิตร เก็บผักหักฟันขายเลี้ยงชีพมาช้านาน
เวลานี้ร่างกายผ่ายผอมลง และเจ็บป่วยออก ๆ แอด ๆ อดมอกินมือ อยู่มา
วันหนึ่ง เพิ่งหายไข้ อยากจะกินข้าวจะแกงเลี้ยงยอดผักหญ้า จึงออกจากกระท่อม
เที่ยวเก็บผัก เห็นยอดตำลึงไหว ๆ ชะอ้อนกระแสดลม พอจะเออมเต็ด เถาคำลึง
หนึ่งร้องว่า

ญาเก็บผักก่อนเถาะ เถานั้นเป็นน้องสาว รอไว้พรั่งนั้นบางที่เธออาจจะมึ
เรื่องสนทนาปราศรัยกะญาบ้างก็ได้ นางให้พิศวงงงงวยเป็นที่สุด แต่ก็แข็งใจตอบ
ไปว่า แน่แท้หรือเจ้า ผูกคนทั้งแผ่นดินนี้มีพรั่งนี้ แต่เฉพาะญาแล้ว วันนี้เป็น
วันสุดท้ายเสมอ ไม่นั่นอนนั้ก็ พอไถ่ขันล่องสามยามปลาย ญาอาจจะสิ้นลมก็ได้
เกือบตายมาหลายหนแล้ว วันนั้นจึงอยากจะขอกินแกงเลี้ยงให้ชื่นใจสักหน่อยเถาะ

ยอดกระถินถามนางบ้างว่า ญามีข้าวสารแล้วหรือ เออ พอมันบ้าง ซอไว้
สี่ห้าทะนานหลายวันแล้ว เหลืออยู่สักทะนานกว่า ๆ แต่ข้าวเป็นมอด ต้องเก็บมอด
ทิ้ง กะว่าจะได้หุงก็ตอนเข้าได้เข้าไฟ โพล้เพล้นี้แหละ

พอหญิงชราพูดขาดคำ มะละกอสุกงอมเหลืองอร่าม ร้องบอกเสียงสั้น
เครือว่า ญาเอาผลอันสุกงอมของฉันทันไปกินก่อนเถาะ นางยังไม่วายพิศวง กล่าว
ขอบอกขอบใจในพืชพันธุ์เหล่านั้นเป็นต้นพัน

มะละกอบอกซ้ำว่า

ญาเอาผลของฉันทันไปกินก่อนเถาะ แรงโอสถบางอย่างจะล้างลำไส้ของญา
ให้สะอาด แล้วให้ญาทำใจสบาย ลืมวิตกกังวลจนสิ้นเชิง รับประทานอาหาร ชมชื่นใน

แสงรุ่งตะวันทั้งเจ็ดสี ตั้งแต่เช้า หายใจอากาศสดบริสุทธิ์ ไร้อันธวัชมาเทพเจ้า
จะประทาน ประกายปิติพิภย์มาให้ญา จะบ่คอยุขัยออกไปอีก ญาจะมีวันพรุ่งนี้
สืบเนื่องไปตามแรงปรารถนาของหัวใจ

นางถามว่า ทำไม ต้นไม้จึงพูดได้เล่า วันก่อนๆ ก็เห็นนั่งเป็นใบอยู่ทั้งสิ้น
หรือชะรอยเจ้าจะมีน้ำใจ ซ่อนเร้นอยู่อย่างลับลึกลับซึ้ง ดูเออเพื่อเออแล้ว มีเมตตา
ธรรมกว้างขวางนักหนา ญาดีอกดีใจจนเกิดปิติเป็นแรงพิภย์ ทำให้มีกำลังวังชา
สดชื่นชื่น

บัดนี้นั้น พุทธชาติในไร่เปรยๆ ประสานเสียงขึ้นพร้อมกันว่า ถึงแม้
เราจะอยู่ร่วมโลกกับมนุษย์ แต่อุปนิสัยใจคออันคับแคบตระหนัถ์เหนียว ของ
มนุษย์ มิได้มีอิทธิพลเหนือเราเลย เราไม่เอาอย่าง จิต มารยา สาลีของ
มนุษย์เป็นอันขาด เว้นจากญาแล้วเราก็มักพูดด้วย เราเห็นญาถูกทอดทิ้ง ขาดน้ำใจ
จากสังคมนมนุษย์ จึงสุดที่จะสมเพชเวทนา อควาจาไว้มิได้

ที่จริง เทพเจ้า ก็ได้ประทานดวงวิญญาณแก่สรรพสิ่งทั้งหลาย แต่เรารัก
จะเป็นใบ ถึงจะมีภาษาที่เสมือนหาไม้ ซึ่งบางครั้งเราก็สนทนาปราศรัยกันบ้าง แต่
ภาษานั้น ลึกลับลึซึ้งจนเกินหูสามัญมนุษย์จะล่วงรู้ถึง ครั้งแรกเราหลงว่าญาจะสัน
ถมในกลิ่นนี้ แต่โชคดีเหลือเกินที่รู้ว่า ญาเกิดแรงยินดีมีปิติเป็นพิภย์ เท่ากับยา
อายุวัฒนะ ทำให้ญาบ่คอยุขัยออกไปอีกนานทีเดียว นางนั่งฟังวังเวงใจ หัน
โดยอดฝักบึ้งในสระหลังกระท่อมพูดขึ้นบั้งว่า

ญาจา ฉันจะแตกยอดให้ญาเก็บไปขายที่ตลาดทุกๆ วัน ภายหน้าผู้คนจะ
มากมายขึ้น ฉันจะมีราคาแพงขึ้นบ้างละ แล้วญาช่วยตีฆ้องร้องป่าวไปด้วยว่า
ฝักบึ้งเป็นไอศถวิเศษ กินแล้วช่วยให้สายตาดำขึ้นมากด้วย

หญิงชราคนตันใจ จนน้ำตาพร่ำพรายลงอาบแก้ม ก็มกราบกับแผ่นดิน
ขอบบุญคุณพระแม่ธรณี และฝักหญ้าพุทธชาติเป็นสิ้นพันธุ์ แล้วออกปากว่า
ญาให้รู้สึกเกรงอกเกรงใจเต็มที

เวลาเก็บเจ้าไปขายนั้นนะ เจ้าไม่เจ็บปวดบ้างเลยหรือ ยอดผักบุงไหว ๆ หัวเราะแล้วตอบว่า เทพเจ้าเท่านั้นที่นำพระหฤทัยประเสริฐเลิศล้ำ ยำคิดหรือว่า ถ้าพระสร้างประสาทมาในผักหญ้านานาพันธุ์ไม่วัสดุสัก แผ่นดินนี้จะระงมไปด้วยเสียง ครัวญคร่ำ บาดเจ็บ สาส์ จากการทำกระทำของมนุษย์ทุกคืนวัน ที่ฉันพูดได้ รู้สึกกระดิกได้ เหตุด้วยแรงจากดวงวิญญาณอันนำอัสจรรย

โชคดีมาก ต้นไม้ทั้งหลายไม่มีประสาทไว้อุสสิกเจ็บปวด ถ้าสู้ความทุกข์ระทมขมขื่นไม่ได้ก็ตายไปเลย ขอให้ข้าเก็บฉันไปขายเถอะ ฉันยินดีจะงอกงามขึ้นใหม่เสมอ

หลังจากวันนั้น ผักบุงในสระก็ทอดยอคงคงาม หลิงซราเก็บไปขายที่ตลาด พอได้เงินซื้อข้าวซื้อกับกิน ครอบชีวิตในกระท่อมเก่า ๆ จากบางตบผุขาดจนเห็นแสงดาวระยับย้อยมาตามช่องโหว่นั้น ดาวไถก็คล้อยฟ้าไปแล้ว กบเขี่ยคร้องเสียงใส เป็นเวลาดีกสงัด

ขณะที่หลิงซราล้มเจ็บป่วย เป็นมาเลเรื่อยมาหลายวันแล้ว พืชไขขึ้นสูงให้หู้อ ตาตาย ละเมอเพื่อเชื้อ อากาศแปรปรวนอบอ้าว เมฆสีหม่นหมองลอยมาบดบังจันทร์ กระแสลมเริ่มพัด จนรุนแรงจัดจนเป็นวายุกล้าหวนไหวไกวเมือง หมูไม้ เสมือนชิงช้ากลางสายฝน สายฟ้าแลบแปลบปลาบแล้วฟาดเปรี้ยงสนั่นถันโลก หลิงซราตกใจสลบไป ร่างกายเป็ยกโศกด้วยน้ำฝน ล่วงไปหลายนาฬิกา ฝนก็ซาหาย ฟ้าจวนสว่างแสงเงินแสงทอง เสียงโประคค นกกรร้องว่าเริงอยู่แจ้ว ๆ

นางพินชนแล้ว พืชไขกลับย้อนซ้อก่อนิจจร ละเมอเพื่อ สิ้นสติ หลงไหลลงเก็บผักบุง ยอดผักบุงร้องบอกว่า ข้าอย่าลงมา ๆ มีงูร้ายอยู่ริมสระ กำลังร่านคู่ประสมพันธุกัน แต่นางไม่ได้ยินเสียงอันหวังคั้นัน คุ่มเดินลงไป

บังเอิญ ถึงคราวเคราะห์ร้าย เหยียบปลายหางงูเห่าฉกรรจ์ งูตกใจฉกกัดเอาเต็มที ผงสองเขี้ยวพิษไว้เต็มแรง นางรู้สึกเสียวปลาบที่หลังเท่าที่เอามือลูบคลำ งูกัดเข้าเข้าที่มอจึงรู้สึกตัวว่าถูกงูกัด ก็พลันตกใจสิ้นสติเป็นลมล้มลงขอบสระนั้น

มีนานนัก ฤทธิอันร้ายแรงของอสรพิษ ก็ทวนกระแสโลหิตในวัชชราอันมีกำลัง
ด้านทานน้อยเหลือเกิน เร่งฝ่ากระแสโลหิตเข้าสู่ห้องหัวใจ ดับแรงเต้นของชีพจร
ให้วอดวายลง หลิงชราที่สิ้นลม แต่ตานั้นลืมโพลงราวจะเป็นห่วงถึงผักหญ้า
พฤษชาติตามาลัย เสมือนมิตรสหายอันยากจะหาใครมาเทียบเทียมได้ เสวยจันทร์
เจ้าข้างแรมทอแสงหุบหุบ ลับทิวไม้ไปแล้ว พ้าสาง สายฝนก็หายนาน อากาศ
สงบขะเยือกเย็นลง จนวิเวกวังเวง น้ำค้างเฝะเฝะบนใบไม้ เหลือแต่ดาวดวงหนึ่ง
ระยิบระยับอยู่ในห้วงสวรรค์อันบริสุทธิ์

ถ้าแม้ใครมีหุทิพย์ ก็จะได้ยินเสียงสะอึกสะอื้นจากพฤษชาติตามาลัยใน
วันนั้น ยอดผักกุ่ม มะละกอ กระจับปี่ และเถาตำลึง ก็ครวญคร่ำรำไห่

ดอกไม้เล็ก ๆ เสียงสั่นว่า พืชทุกชาติทั้งหลายเอ๋ย ฉันเสียใจหามาฉัน
ไว้ว่าจะบานแย้ม ดอกสีม่วงใสในเข้านี้ ถ้าได้เห็นสีอันสวยสดงดงาม จะทำ
ให้บรรเทาความเจ็บป่วยลงบ้าง น่าเสียตายน้อยเกินไป คำดั่งว่า ดูเถื่อนั้น ผงมด
คันไฟกำลังรุมแทะกินลูกตาดำ ๆ ของย่า มันรุมกินกันเป็นกลุ่ม ๆ จนเป็นก้อน
ไม่กั่วนอนสุกชากนั้นจะเน่าพอง แร้งกาจะมาจิกกิน กระจับปี่จะเรี่ยรายกลิ้งกระจาย
กลางทรายดิน นึกน่าสอเพชเวทนานักหนาแล้ว

ขาดคำรำพึงรำพัน เถาตำลึงก็คร่ำไห้ สะอึกสะอื้นจนเกิดน้ำตาขุ่นกลาง
เกษรของดอกสีขาวนวลละออง น่านนละลายปนกับน้ำค้าง หยดหยาดระรินลงราว
กับกระแสทุกซ์โสภาคูร หลังไหลไว้อาลัย หลิงชราผู้ตาโลกจากลับแล้ว
ช่วนจิณรินดร.

อังคาร กัลยาณพงศ์

ชีวิตกับหนังสือ แควัญญาณของคอกไม้สด

ได้เคยรับปากกับคอกไม้สดไว้ว่า ถ้าเธอตายไปก่อน จะเป็นคนเขียนประวัติให้ ตอนที่รับปากนั้นยังเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย หนังสือก็ยังไม่เคยเขียนเคยแต่งเลยสักเรื่องเดียว อย่างมากก็เป็นแค่เสมียนเขียนให้เธอเท่านั้น ที่จริงการที่เป็นเสมียนให้คอกไม้สดนั้นสนุกดี ไม่น่าเบื่อ ทั้ง ๆ ที่เขียนทีละหลายชั่วโมง ที่ว่าสนุกนั้นเพราะขณะที่เขียนอยู่ ได้คุย ได้ตอบคำถาม ได้ซัก ไปด้วย ไม่ใช่แค่เขียนไปตามคำบอกอย่างเดียว บางทีเธอเสนอเขียนอะไรผิด ๆ ก็หัก แล้วเธอฟังและแก้ มันช่างภูมิใจในกระไร เป็นคนว่าเธอเคยแต่กับการใช้ โทรศัพท์อย่างเก่าที่แขวน แล้วเธอก็เข้าใจอย่างวาง เธอไม่ค้นเธอก็เขียนเป็นอย่างไร แขนง ทักเธอ เธอรีบแก้ทันที แต่บางทีไม่รู้เจตนาเธอ ไปทักเธอเข้า เธอก็หัวเราะแล้วบอกให้ ก็ถือไป ความต้องการเขียนของเธอมีมาตั้งแต่แต่งเรื่องสั้นที่ชื่อว่า เมื่อกลับจากลู่เรื่องวอลเลย์ เพราะพบว่าไม่สะดวกที่จะเขียนเอง นับแต่นั้น เธอก็ได้แกว่งโครงร่าง พอเรียบร้อยจะเป็นคนฉบับก็เรียกหาเสมียนเสมียนก็จะต้องเป็นเสมียนเขียน ไม่ใช่เสมียนพิมพ์ ทนเสียงคีย์พิมพ์ไม่ได้ว่าเสียสมาธิ เธอเคยพยายามจะคีย์พิมพ์ด้วยตนเองเหมือนกันถึงกับไปเข้าโรงเรียน แต่ก็ไม่ได้สำเร็จ

การแต่งหนังสือของเธอในตอนปลายนั้นพิถีพิถันมากกว่าตอนแรก ๆ ก่อนจะแต่ง ไม่ว่าจะเรื่องอะไร เธอต้องรวบรวมหลักฐาน โดยมากจากหนังสือพิมพ์กับไว้เป็นตั้ง ๆ เป็นที่ ๆ ถ้าไม่พอต้องไปช่วยคนที่หอพระสมุดให้เธอก็มี วิทยุอีกอย่างหนึ่งที่ถือว่าต้องฟัง ต้องบันทึกเก็บไว้เป็นเครื่องเตือนความจำ ข้อปลื้มก็อยู่อันใดที่มีประสิทธิภาพไม่พอ ก็สอบถามจากผู้รู้ ตามเรื่องที่ต้องการ อย่างเรื่องเจ็บไข้ได้ป่วย ก็ถามหมอ เรื่องต้อยเรื่องความกามทนาย เรื่องศาสนาถามพระสงฆ์องค์เจ้า เรื่องอาหารถามทนาย นอกจากนั้นเธอยังช่างคุย คนที่ไปมาหาสู่จะได้ความสุขกลับไปเสมอ

เธอเองก็ได้ความรู้เรื่องต่าง ๆ ไว้ แต่เวลาที่เธอเป็นแขกไปสูบ้านอื่น เธอคอยน้อยลง ปลดหน้าที่คอยให้เป็นของเจ้าของบ้าน เธอไม่เคยทำให้เจ้าบ้านผิดหวังในความเป็นแขกของเธอเลย และตัวเธอเองก็ไม่ผิดหวังในการที่ได้รู้ได้เห็นของต่างบ้านต่างเรือนออกไปเวลาที่พบเหตุการณ์อะไรแปลก ๆ เธอจะจดจำเอาไว้เป็นพิเศษเพื่อเก็บเอาออก มุข เวลาแต่งหนังสือคราวที่ต้องการให้มีมุข นั้น ๆ

อุปกรณ์ในการแต่งก็มีคินสอค้ำอย่างดีหนึ่งโหล เหลาเรียบร้อย ใส่ในถ้วยแก้วแข็ง อย่างลบหนึ่งแห่ง มีคัพหนึ่งเล่ม กระดาษหนึ่งปึก บุหรี่ ไม้ขีด ที่เขียนบุหรี่ขาดไม่ได้ ถ้าเป็นตอนบ่าย ๆ ก็แต่งอยู่บนห้องพระโรง เพราะปลอดคน ถ้าเป็นตอนค่ำหลังอาหารก็ลงมาแต่งที่ศาลาหน้าเกย หนังสือของคอกไม้สดกล่าวได้ว่า ตกเล่ม แต่งขึ้นมาท่ามกลางเสียงแตรวงเสียงบีพาทย์ ของโรงหนังบ้านหม้อ ไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้ เพราะโรงหนังห่างจากเรือนไม่กี่วา ทมคจากฉายหนัง ก็มีละครร้องมาเล่น ทมคจากละครร้องก็มีลิเก การเขียนน้อยจนตึกจึงเป็นของจำเป็นของคอกไม้สด เพราะเวลาโรงหนังโรงลิเกเลิกแล้วจึงจะได้ความสงบ เวลาใดก็อะไรไม่ออกคอกไม้สดจะนั่งฟังคว้นบุตรีเป็นนาง แล้วมองตามคว้นบุตรีนั้นไปวงแล้ววงเล่า ด้วยวิธีนี้ความคิดของเธอก็ลอยคว้างตามคว้นบุตรีไป และแจ่มขึ้น แจ่มขึ้น จนแจ้วออกมาในที่ตึกถึงเวลานั้นก็ดับบุตรีลงมือแต่งต่อ เวลาที่มีความรู้สึกกระวนกระวายพลุ่งพล่าน เธอจะหยุดแต่ง แล้วลุกขึ้นเดินไปรอบ ๆ สนามพร้อมคว้นบุตรี เดินครั้งละนาน ๆ เธอก็คิดว่าวิธีนี้เป็นวิธีที่คัมภีร์เลศได้อย่างหนึ่ง บัญญัติสำคัญที่สุดในการเขียนหนังสือของเธอ ก็คือภาษาไทย เธอว่า การที่จะเขียนหนังสือได้คั้นนั้นต้องมีภาษาไทยอยู่ในมือให้พร้อมที่จะหยิบใช้ได้ทุกโอกาส เธอระวังนักในเรื่องนี้ เวลาที่เธอได้ยินใครพูด ได้อ่านจดหมาย เธอจะบอกว่าคนนั้นคนนี้เป็นคนมี ภาษา

อยู่ในแก้ว หนังสือไทยที่อ่านเป็นล่ำเป็นสันก็คือ พระไตรปิฎกแปลของมหาเมฆ อำไพจริต เวลาที่จะผ่อนกลายอารมณ์ อ่านเรื่องสามเกลอของ ป. อินทรปาลิต วลว

ความเป็นคนไค้ต้องเหี่ยวไม่มากนักในระยะแรก ทำให้เธอหาฉากลำบาก ฉากที่ซ้ำซากจำเจก็คือ กรุงเพทฯ หัวหิน เพชรบุรี ดังนั้น เมื่อมีโอกาสไปทางไกล ๆ เธอจึงเก็บภาพไว้ได้ละเอียดมาก อย่าง ไทรโยก ปากน้ำโพ ที่จริงทางภาคอีสานก็เคยไปพัก ที่นครราชสีมา แต่ก็ไม่เห็นไค้เป็นฉาก เธอจึงระวังมาก เรื่องฉากของเรื่องบางเรื่อง ไม่จำเป็นก็ไม่ให้รู้ว่าอยู่ที่ไหนทีเดียว น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งเพราะในระยะหลัง เธอไค้เที่ยวมาก เช่น นิวซีแลนด์ ยุโรป อเมริกา อินเดีย แต่เธอไม่ได้มีโอกาสนำฉากดังกล่าวมาพรรณนา ซึ่งถ้าพรรณนาแล้วจะน่าอ่านมาก เพราะกระบวนพรรณนากันแล้ว เธอทำได้อย่างวิเศษ เช่น พรรณนาถึงไทรโยก ในเรื่อง อุบัติเหตุ เป็นตัวอย่าง

ได้รับใช้สนองพระเดชพระคุณอยู่นานจนจบจากมหาวิทยาลัยใน พ.ศ. ๒๕๔๘ และถูกส่งออกไปทำงานทางไค้ไค้เลยไม่ได้รับใช้ เธอเองก็เริ่มเจ็บถึงแก่งหนังสือไม่ได้ ว่ากันว่าเธอเจ็บเป็นผีในท้อง แต่พวกให้ไฟเพราะว่าเป็นโรคปอด เลื่องลือกันอย่างนั้น แต่ที่จริงไม่ใช่เลย เธอป่วยด้วยโรคโลหิตจางเรื้อรัง ชนิด Hyperchromic magaloblastic anemia และโรคหัวใจ เนื่องด้วยกล้ามเนื้อของหัวใจบางส่วนตาย เพราะขาดเลือดมาเลี้ยง นอกจากนี้ มีอาการทางประสาทเป็นพื้นบ้าง เธอพยายามต่อสู้ทวิทาง ไม่ว่าจะเป็นการพักผ่อน หรือรักษาตัว แต่โชคไม่ค่อยช่วยเธอนักในการพักผ่อน ให้มีอันเป็นที่จะต้องเห็นกเห็นยต้นต้นแทบทุกคราวในการเดินทาง ทำให้ไม่ไค้ผล ประกอบกับอาการทางประสาทที่ตึงเครียดอยู่ตลอดเวลา สงครามล้างล้าง ก็ยังทำให้ทางใจไม่

สบายประสม เธอไม่ยอมลงหลมหลบภัย ไม่แสดงความหวาดกลัวให้ปรากฏ เหตุการณ์มันก็ทำร้ายเธออยู่เสมอ คนอื่นเป็นที่รักตายจากไปในเวลาคึก ๆ กัน ค่ายลักษณะอาการอันควรจะสมเพศ เธอต้องปลงแล้วปลงอีก ชันติ โสรจจะ เป็นธรรมมะที่ถูกใช้มากที่สุดที่หนักที่สุด เห็นจะเป็นคราวที่เห็นแก้วแกงคักที่ถูกไฟไหม้ในบริเวณบ้านหม้อพังครืนลงมาทับคนต่อหน้าต่อตา เธอบ่นให้ฟังว่าเหลือทน ที่น่าสงสารที่สุดคือเป็นโรคกลัวแสงฟ้าและเสียงฟ้าผ่า ถ้าอยู่ตามลำพังก็จะเข้าห้องหลบแสงไค้ แต่ถ้าอยู่ในที่จำเป็นที่ถึงอากาศชว คราวหนึ่งสมเด็จพระราชชนนี และ สมเด็จพระพี่นางเสด็จเสวยน้ำชาที่วังบ้านหม้อ เธอร่วมโต๊ะเสวยอยู่ด้วย เมื่อวันนั้นฟ้าคะนอง พอสด็จกลับเธอก็หมดแรง เธอมีภรรยาพันให้มิตรสนิทคนหนึ่งของเธอ ฟัง ถึงอาการเจ็บไข้ เพราะเธอผู้นั้นเป็นพยาบาล รู้จักที่จะชี้แจงหรือปลอบโยน คราวหนึ่งเธอเล่าเรื่องไปหาหมอว่า

เมื่อวานนี้ไปพบหมอตอนบ้าย เอาบัสสาวะไปให้ตรวจตามสั่งและตรวจร่างกายทั้งหมด ทุก ๆ อย่างดี ข้นกว่ารายงานที่แกล่เคยจดไว้เมื่อปกลาย รวมความว่าไม่มีอะไร แต่แค้นว่าเลือดจางไม่ดีขึ้นเท่าไรนัก อย่างไรก็ตามแกล่ไม่ได้ ให้ยาอะไร แต่แนะนำอย่างเร่งร้อนหน่อยว่าให้ไปหาหมอพัน เพราะไอ้โรคปวดหัวมันมีอยู่ เมื่อหาหมอนั้นไม่พบก็ค้องหาที่พัน ถ้าพันรีบร้อยแล้วยังไม่หายปวดหัว จึงหาอันต่อไปอีก คตินั้นรับกับแกล่ว่าพันมันโยกอยู่จริง ๆ แต่คตินั้นซ้ชฉลาด แล้วอยากจะผลัดให้หมคนั้นงานเสียก่อน แกล่ก็จะขำว่า พันอาจจะเป็นเหตุทำให้วุ่นวายได้มาก แต่ก็ขำอย่างเกรงใจที่สุด...

นี้เป็นจดหมายที่เขียนเมื่อ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๔ เวลา ๘.๐๐ น. พอดีวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เขียนว่า

ร่างกายดิฉันกำลังค่อยดีขึ้นเรื่อย ๆ แต่เส้นประสาทยังเต็มทีหนอย ยังไม่ได้มีการไปเที่ยวที่ไหนหรือทำอะไรแปลก เพียงแต่อยู่เฉย ๆ สงบ และสบาย

แต่พอเดือนกันยายนก็กลับเลวลง กลืนข้าวยังกับกลืนดินสอพอง ตั้งแต่บ่าย ๆ ไปจนกลางคืน รู้สึกเหมือนไม่ใช่ตัวของตัวเอง มีแต่ความไม่สบาย เข้าใจจึงจะเป็นผู้เป็นคน ตลอดพูดภาษาคนรู้เรื่องและทำการงานได้อย่างคน เพียงวันละ ๔ ชั่วโมงเท่านั้น นอกจากนั้นก็เป็นตุ๊กตาของเด็ก ชั่วแต่มีลาน กระดิกกระเดียด เพราะเช่นนี้เธอก็จึงกลายเป็นชู้ระใหญ่ เรื่องน้อยก็กลายเป็นเรื่องมาก

ความที่สุขภาพเลวลง เป็นเหตุให้ใจคอหดหู่ถึงกับระบายความในใจออกมาในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๕ ว่า

ระยะนี้ไม่อยากจะมองลงไปในเรื่องหรือความคิดของตัวเอง อยากให้อะไร ๆ มันผ่านไปโดยไม่ต้องเอาใจใส่เลย อยู่อย่างเฉยๆ อย่างผิวเผิน ให้ชีวิตมันผ่านไปวันหนึ่ง ๆ ไม่ได้มีเรื่องอะไรหรอกนะ เป็นแต่เพียงหมอบแกมออกปากเข้าว่า อยากให้คิดน้อยที่ไหนกับคนที่ถูกใจ ช่างพูด ช่างคุย และไม่ต้องได้ยินได้ฟังเรื่องอะไรทั้งสิ้น เว้นเสียแต่เรื่องสนุกสนาน ชนบานต่าง ๆ แก้วน้ำเจี๊ยบทางประสาที่เหมือนกับเจี๊ยบทางร่างกายไม่มีผิด เช่นกะเพาะอาหารเป็นพิษ ก็ต้องรับประทานของอ่อน ดิฉันบอกแก้วว่า ดิฉันไม่มีเรื่องอะไรสำคัญในชีวิตที่จะแสดงทางจิตใจ และเพื่อจะให้ตรงความคำพูด ก็พยายามไม่นึกถึงเรื่องอะไรทั้งสิ้นที่เกี่ยวกับตัว...

เธอพยายามต่อสู้กับโรคที่สลดเพราะอยากเขียนหนังสือสักเล่มหนึ่ง เพื่อบันทึกปัญหาที่จะพบกับประชาชน ในระหว่างสงคราม ลงไว้ หนังสือเล่มนี้เธอปล้ำแก่งอยู่นาน ตั้งใจจะให้มันเป็นเล่มที่ดีที่สลดเพราะคือนอกจากนี้ แผลของโลก ที่เธอแก่งขึ้นด้วยความประณีต เธอเตรียมมัดคิบบในการเขียนอยู่หลายปี ตั้งพิธีแล้ว ตั้งพิธีอีก ก็ไม่สำเร็จลงได้ ตั้งพิธีครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๒ ตั้งพิธีครั้งหลัง เมื่อเดือนมกราคม ๒๔๕๖ เห็นคันฉပ်ที่เป็นลายมือของเธอแล้วใจหาย เพราะรู้ว่าเธอคงเหนื่อยเพียงใด กว่าบรรจงมาได้ดังเพียงนั้น เธอพูดถึงหนังสือเรื่องนี้

เรื่องที่เอามาพิมพ์เมื่อเธอจากไปแล้ว และให้ชื่อว่าวรรณกรรมชิ้นสุดท้ายของดอกไม้สด เมื่อ ๑๖ พฤษภาคม ๒๔๕๖ กับมีตราว่า

ได้คุยโตไว้ว่าจะเขียนเรื่องใหม่ ถึงขนาดหลงลืมเรื่องอื่น ๆ ทงสิ้น แต่ไม่ยักจริงเหมือนคุยค่ะ คือลืมเรื่องไม่สบายไม่ได้ นี่ก็จะเบี๊ยมหมดแรงไปเมื่อไหร่ก็เล่นงานเอาคือ ๆ แล้วทำเสียกำลังใจไปหลายวันเสมอ ดกลองคิดนี่ยังคงต่อสู้ระหว่างความท้อแท้กับความหวังเหมือนเมื่อก่อน มีอาการที่ดิฉันบางอย่างเห็นได้ถนัด แต่ที่เลวลงก็มี เช่น ความจำเสื่อมจนถึงขนาดหลงเถะในระยะเพียง ๓ เดือนเท่านั้น เมื่อวันอาทิตย์ที่แล้ว ผลตกและฟ้าดังมาก ลงเปรี้ยว ๆ หลายนั่น ก็ยังทำพิศนิตน้อย แต่ไม่หนักเหมือนที่แล้ว ๆ ในปีก่อน

เรื่องราวของดอกไม้สด เป็นเรื่องที่น่าเขียนซึ่งถ้าจะเขียนกันจริง ๆ แล้ว ได้หลายเล่มสมุกไทยเหมือนกัน เพราะชีวิตของเธอไม่หวานหอมเหมือนคังชื่อ เวลาคับแค้น คับแค้นยิ่งกว่าชีวิตของ "อัมพร" เวลาเศร้า เศร้ายิ่งกว่าชีวิตของ "ศรี" เวลามีปัญหาปัญหานี้ยากยิ่งกว่าปัญหาของ "วไล" เวลาเจ็บปวดรวดร้าวหนัก อากาหนักเสียยิ่งกว่า "ศัลยา" แต่เวลาเธอเข้มแข็ง ก็เข้มแข็งยิ่งกว่า "วิมล" ความฉลาดเฉลียวของเธอ "เฉลา" แพ้ราบ เวลาที่ออกทนต้องออกทนยิ่งกว่า "ภรณ์" แต่เวลาที่แจ่มใสชื่นบานอย่าง "งามพิศ" เธอก็เคยได้รับ ไม่ตายเสียจะเขียนเรื่องของเธอตั้งแต่กันจนจบให้จงได้ เธอค้นค้นเสมอเวลาที่เธอเห็นเด็กที่เธอใช้เป็นเสมียน เขียนหนังสือ แล้วมีคนที่เอาไปตีพิมพ์เผยแพร่ กรวาทหนึ่งเขียนเรื่อง "เจ้าพระยาเทเวศร์" บิดาของเธอลงข่าวกรง เธอพูดให้สบายใจได้มาก ถ้าเป็นไปได้ อยากให้วันนั้น วันที่นั่งเขียนหนังสือ กลับมาอีก ฟังเธอบอกแล้วเขียน สนุกจริง ๆ เหมือนฟังละครวิทยุเวลาบรรยายเธอก็บรรยาย เวลาพูดเธอก็พูด เขียนเพลิน ๆ บางครั้งผลอคว์ตอบไป นึกว่าเธอพูดด้วยก็มี เจ้าประคุณเกิดชาติใดภพใด ขอให้ได้พบได้รับใช้เขียนหนังสืออีก ไม่เสียกายแรงเสียเวลาเลย ความที่ได้รับใช้ชีวิตในทางนี้ ความที่ได้ติดตามไปเที่ยวความที่ได้รับทุกข์ เป็นเวลานาน จนชินกับความคิด ความรู้สึก ล้วนวน ตลอดจนแบบ ถ้าได้อ่านหนังสือที่เธอเขียน ไม่ว่าจะ เป็นจดหมายส่วนตัว หรือ

บันทึก หรือบทประพันธ์ หรือ บทความ อาจจะไม่บอก ได้ทันทีว่าเป็นของเธอหรือไม่

ถึงนั้นเมื่อเธอตายไปแล้ว มีหนังสือพิมพ์ออกมาว่า เป็นวาระกรรมชิ้นสุดท้ายของเธอ ก็ต้องหยิบอ่านทันทีเป็นธรรมดา หนังสือเล่มนั้นมียุ่สองเรื่อง เรื่องแรกเป็นเรื่องต่อจากเรื่อง น้แหะโลก เรื่องหลัง เป็นเรื่อง เจ้าแม่เสือ ซึ่งเขียนเป็นบทละคร เรื่องแรกเห็นก็จำได้ เป็นเรื่องที่เขียนไว้ แต่ปี ๒๕๔๒ เขียนใหม่ปี ๒๕๔๖ เขียนไม่เสร็จ หอบไปออกสเตรเลีย ค้วยในปี ๒๕๔๗ ว่า จะพักฟื้นไปเขียนไป ก็ไม่สำเร็จ ต้องฝากหลานชาย หอบกลับมากรุงเทพฯ เธอเองบินไปซานฟรานซิสโก ในราวเดือนกันยายน ๒๕๔๘ และแต่งงานในวันไปถึงนั้น เธอตั้งใจจะคบผู้รักที่รักเธอจนเสีภาพของเธอ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ผู้ที่รักเธอเสีภาพนั้นหมดบุญ เธอก็หมดสนุกที่จะแก่งค้อ ประจวบกับภาพสะท้อนของสังคมในเวลา นั้น คุณก็ถูกฤทธิ์แสงออกไวโน สั่นแผ่นดิน แล้ว เธอก็เลยให้เหตุผลกับตัวเองว่าไม่ควรจะเขียนค้อ อ้อนวอนอย่างไรก็ไม่สำเร็จ วิชาสาจะมาเป็นเสมือนให้เหมือนดังเดิม ก็ไม่สำเร็จ คั่นฉบับจึงค้างอยู่เพียงนั้น

ส่วนเรื่อง เจ้าแม่เสือ ซึ่งเป็นเรื่องที่สอง จำหน้าว่าโดย “คอกไม้สด” คนอื่นจะเห็นเป็นอย่างไรไม่รู้ แต่ตนเองนั้นเมื่อเห็นก็แปลกใจ เพราะไม่นึกว่าคอกไม้สดจะเขียนบทละคร จริงอยู่เธอเคยปรารภสมัยที่ละครกำลังตื่นตัวในตอนก่อนสงครามนั้นว่าอยากจะทำละครสักที ถ้าคนชอบละครอย่างนั้น แต่แล้วก็ไม่ปรากฏว่าพูดถึงอีกเลย ในเวลาต่อมา บทละครเรื่องนี้ถ้าดูจากบันทึกประกอบเรื่องซึ่งคอกไม้สดไม่ชอบทำ และจะไม่ทำง่ายนัก จะพบว่าแก่งหลัง พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นอย่างช้า เพราะอ้างถึงหนังสือ นิทานโบราณคดี ของสมเด็จพระยาธรรมาธิบดีฯ ซึ่งพิมพ์แจกในงานถวายพระเพลิงพระศพ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกว้างแรก คอกไม้สดนั้นล้มเจ็บมาแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึงกับเขียนไว้ว่า

เจ็บมานานเต็มที่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ จนเปลี่ยนชีวิต ลองแต่งงาน เพื่อจะหาย ยิ่งกลับซ้ำร้าย จะไม่หายจนตายหรืออย่างไร

ระยะสงครามตอนปลาย คอกไม้สดคอยพไปอยู่อย่างประอิน พอสงครามสงบ อพยพกลับมาอยู่บ้าน

หม้อ ไฟไหม้ตลาดบ้านหม้อ หลังจากไฟไหม้ตลาดก็ซ่อมแซมหรือตอนปลูกสร้างท้องพระโรง และเรือนที่อยู่อาศัย ไม่สงบอีกนาน คอกไม้สดไม่สามารถจะแก่งหนังสือได้เลยในระยะเวลา นี้ นอกจากเตรียมโครงเรื่องคอกกล่าวไว้ ไม่สบายหนักเข้าก็หลบไปตากอากาศเสีควรวหนึ่ง แต่ก็ทำไม่ได้นานนัก เพราะค่าใช้จ่ายในการตากอากาศสูง การเงินสมัยนั้นฝืดเคืองกันทั่วไปหมด

ที่ ๆ ทำให้สงสัยหนักขึ้นก็คือ ในบันทึกประกอบเรื่อง ข้อ ๑ นั้นเอง บันทึกนั้นว่า

ภูมิประเทศที่กล่าวถึงในเรื่องนี้ทั้งหมด ตรงตามความเป็นจริงแห่งภูมิประเทศปัจจุบัน และในประวัติศาสตร์ กล่าวคือที่เรียกว่า “เวียงพาน” นั้นคือเขตท้องที่อำเภอเมืองพาน “แคว้นเชียงคำ” คือท้องที่อำเภอเชียงคำในปัจจุบัน และ “แคว้นแมนสรวง” นั้นคือ ท้องที่อำเภอเวียงป่าเป้า และส่วนหนึ่งของเขตจังหวัดลำปางในปัจจุบันนี้ อำเภอทั้ง ๓ ที่กล่าวข้างต้นอยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดเชียงราย มีเขตและท้องที่ต่อเนื่องกันและกัน

คอกไม้สด ไม่เคยไปเชียงรายได้ ตั้งแต่เกิดมา พื้นยังญาติสนิทมิตรสหายรู้จักกันทุกคน เมื่อไม่เคยไป คอกไม้สดซึ่งเป็นคนมีศีล ย่อมจะไม่เขียนบันทึกนี้ นอกจากนั้นคุณลำนวนโวหาร และความรอบรู้ของบันทึก สมจะเป็นของนักปกครองที่คุ้นกับภูมิประเทศแถบนั้น ซึ่งรับกันกับข้อ ๒ ที่ว่าค้วยชื่อชาวเชียงแมน ข้อ ๔ ที่ว่าค้วยหลักทั่วไปในวิชาการปกครอง และข้อ ๕ ที่ว่าค้วยการเจรจาความเมือง

พลิกค้อไปถึงบทละคร ก็พบความละเอียดถี่ถ้วนมีอยู่ทั่วไปในบทละครนั้น จริงอยู่ ความละเอียดถี่ถ้วนก็เป็นลักษณะของคอกไม้สด แต่เป็นความละเอียดถี่ถ้วนที่ไม่อยู่ในแบบของตำรา เป็นความละเอียดถี่ถ้วนที่เรียกว่าถึงละอ้นพรพรรณน้อย ความละเอียดถี่ถ้วนเรื่องเจ้าแม่เสือมีอยู่ทั่วไป เป็นความละเอียดถี่ถ้วนตามตำรา ไม่ว่าจะดูครั้งใดก็เห็น

อ่านไป อ่านไป ลำนวนโวหารก็ยังไม่คั่นหู ทั้ง ๆ ที่เรื่องก็สนุกดี เป็นเรื่องของไทยเหนือ ระหว่างแคว้นเชียงแมนกับแคว้นเวียงพาน ซึ่งแย่งบ่อทองในแคว้นเชียงคำกันมาช้านาน ทางแคว้นเชียงแมนแพ้ ทางแคว้นเวียงพาน ซึ่งปกครองด้วยนางพญา ทางเชียง

แมนจึงจะเอาชนะด้วยเล่ห์เสนาหา โดยสังฆราชทายาท
ปลอมตัวไปสมัครอยู่กับนางพญา เพราะภิกษุภิกษุที่เลื่อง
ลือว่า มักมากในกามคุณ (เหมือนพระนางกัทวิน
แห่งรัสเซีย คนแต่งอธิบายว่าอย่างนั้น) แต่ผล
ปรากฏว่า เจ้ารัชทายาทที่ส่งไปคือโอรสของนางพญา
นั่นเอง ในที่สุดเรื่องก็จบลงด้วยดี โดยการสุมพร
ระหว่างโอรสของนางพญากับนางม่านฟ้า ผู้เป็นหลาน
อันทรงสิริโฉม

จบแล้วก็ปรากฏกันในบรรดาผู้อ่านหนังสือของ
คอกไม้สด ไม่มีใครตอบได้ว่าเป็นของคอกไม้สดจริง
หรือไม่ จึงได้สอบถามไปที่ คุณสุนทร ชมราช ผู้เป็น
ทายาทของคอกไม้สด จึงได้ความว่า เรื่อง เจ้าแม่เสื่อ
นี้ เป็นเรื่องที่คุณหลวงรักษันราราชฯ สามีของเธอแต่ง
เอง แต่งแล้วได้ขอให้ คอกไม้สด ทราจแก้ เธอก็
ทราจแก้ให้ตามสมควรแต่เมื่อแก้แล้วก็ไม่ได้เอาไปลง
พิมพ์ที่ไหน คงเก็บไว้ที่บ้านนั่นเอง คุณหลวงรักษัน
เป็นข้าราชการผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งของกระทรวงมหาด
ไทย เป็นผู้มีประจำตัวอันดีงาม ไม่มีค่างพร้อย เคยเป็น
ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในสมัยสงครามมหาเอเซีย

บุรพา สนใจในประวัติศาสตร์ โบราณคดี และพุทธ
ปรัชญา ครั้นเมื่อทายาทจะเอาวรรณกรรมชั้นสุดท้าย
ของคอกไม้สดออกตีพิมพ์ ก็เลยขอเรื่อง เจ้าแม่เสื่อ
ของคุณหลวงรักษัน มาพิมพ์ด้วย เพราะเห็นเป็น
เรื่องที่คอกไม้สดทราจแก้ แต่เมื่อส่งไปสำนักพิมพ์
จะมีการชี้แจงกันไม่แจ่มแจ้งประการใดก็ไม่ทราบ ผล
จึงปรากฏออกมาว่า เรื่อง เจ้าแม่เสื่อ แต่งโดยคอกไม้
สด ครั้นได้ความดังนี้ ก็ถือว่าเป็นหน้าที่ของคนที่
จะต้องบอกแก่ประชาชนว่า “ไม่ใช่” ไม่ว่าเรื่องนั้น
จะดีหรือจะเลว และเพื่อความเป็นธรรมของคุณหลวง
รักษัน เพราะคุณหลวงรักษัน ก็นิยมจะไม่สบายใจ
ในเมื่องานของตนไปปรากฏในนามปากกาของคนอื่น
และเพื่อความเป็นธรรมของสำนักพิมพ์และทายาทซึ่ง
ไม่ได้ตั้งใจจะบิดเบือนความจริง

วิญญาณของ คอกไม้สด อยู่สารทศโค ก็ถาม
ของจึงได้รับทราบว่า สมภพได้ทำหน้าที่ของตนซึ่ง
ควรจะทำแล้วไปอย่างหนึ่ง ขอความสุข ความสงบ
จงมีแต่วิญญาณนั้น

สมภพ จันทรประภา

A GROWING AND LOW-PRICED LIBRARY ON BUDDHIST TEACHINGS

THE WHEEL

A Series of Buddhist Publications

Covering in 66 Issues a wide range of subjects in authentic exposition and reliable translations from the Pali Canon. New titles are added bi-monthly.

SINGLE NUMBERS: CEY. RS. 0.50 9D. 15 USA CTS.
(DOUBLE NUMBERS ACCORDINGLY)

BUDDHIST PUBLICATION SOCIETY
P.O. BOX 61, KANDY, CEYLON.

With the Compliments of
BANGKOK BANK

ด้วยอภินันทนาการ จาก

ธนาคารกรุงเทพ

Birabhongse Kasemsri

THE AIR-RAID

I did not hear the siren, but woke up
A little bewildered and half asleep,
In the arms of my nurse and on her lap,
In a hole ten-foot wide and ten-foot deep.

Where shadows gathered together to pray,
In the dim cathedral-like atmosphere,
The night was always dark, so was the day,
With murmurs in the corners, lanterns lit.
The buzzing excitement was hardly dead,
When, like a timorous chord in the night,
The planes in unison were overhead.
Soon the bombs were down and everything shook.
The tremor hung heavy like humid air.
The smells of wet cement, stagnant water,
And perspiring torrents of mumbled prayer,
Scurried up the steep walls of the shelter.

My nurse's commodious lap was weakening.
She was secretly weeping for her son,
Now dead during the first fatal air-raid.
What would it matter if the war was won?

Five minutes later, a tremendous burst
Of explosion. The shelter flared up.
I was dragged by the arm out, up the steps,
To find blazes on the grass, in the sky,
On the row of buildings across the street,
All around me, crackling, belching black smokes,
Searing, sniffing, wriggling towards the clouds.
Our gardener, armed with a Calcutta sack,

Was swinging at the flames near the exit,
Through which emerged a throng of tearful maids,
Aunts and cousins. My father called to us.
"Go to the wall and lie down in the ditch."

We slumped senseless and dumb like sacks of flour,
Huddling in the ditch like sheep in a storm.
There was no heed, no sense of urgency.
There was no need to shuffle to keep warm.

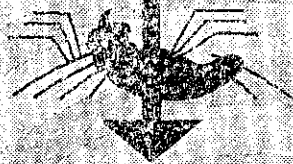
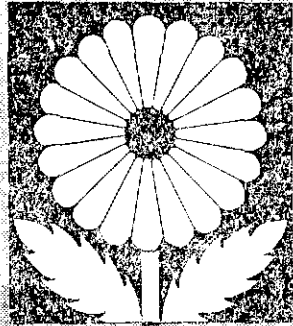
Outside in the street, fire engines went by,
With ringing bells and helmeted fire-men.
There was no water. The canals were dry.
"There is no water." "There is no water."
Fire-watchers lined the street. There were no gaps.
A crowd of men and women with no homes,
With children on the lead and on the laps,
Painstakingly found no point to it all.
On that silent road fears had conquered fears,
Amid the falling flakes of charred debris.
From end to end they were shedding no tears,
But waiting, for what, perhaps for the rains.

A stolid mango tree nearby caught fire,
Steaming behind a shroud of puff-white smoke.
It stood stifled, with no smile and no speech.
No one smiled. No one stirred. And no one spoke.

My face turned to the sky, I saw the fire
Light a cross no larger than a full moon,
Floating free above the funeral pyre,
Incandescent over the doomed city.
Across the street collapsed the coffee shop.
Its steel skeleton, molten, crumpled down.
Fire-engines went by again, did not stop.
There was no water. The canals were dry.
My cheeks were now dry. So were both my eyes,
Catching sight of darkness on the whiteness
Of my sister's brow, and the auburn dyes
On my mother's hair so near to my face.

I did not know how long I had lain there.
The rains did not come. The last plane was gone.
Between patches of light the sky was bare.
The all-clear siren had awakened the dawn.

ยาถ่ายพยาธิ

AFRICAN
PYRETHRUM

บริษัทเกษตรกรรม
การเกษตรของไทย

THE PYRETHRUM MARKETING BOARD OF KENYA

เครื่องสำอางยาถ่ายพยาธิ
ทุกชนิด ทุกตรา
ที่มีประสิทธิภาพเป็นเยี่ยม
ไม่แพ้ยี่ห้ออื่นตราขายตอผู้ซื้อ

วัตถุดิบ "ไพเรทรัมพวง"
และ "ไลโซเธรา"

ใช้สารผลิตจากต้นของ
ผู้แทนจำหน่ายและผู้ซื้อในประเทศไทย

บริษัท อีสต์แอฟริกัน จำกัด

แผนกเคมี โทร. 31020.

มีผู้เข้าใจกันว่าการย่อภาพนี้มีไว้สำหรับการทำจารกรรม

ที่จริงการย่อภาพก็ไม่มีเคล็ดลับอะไรเลย เป็นเพียงการถ่ายภาพธรรมดาที่ใช้ระบบอัตโนมัติ แม้ผู้ไม่เคยได้รับการฝึกสอนในการใช้มาก่อนก็สามารถที่จะทำการย่อภาพได้ ๑,๐๐๐ ภาพต่อนาที ลองดูซิว่าการย่อภาพจะสามารถให้ประโยชน์แก่กิจการของท่านประการใดบ้าง

สำหรับการเก็บเอกสาร

ความเร็วในการถ่าย สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย เก็บได้นาน เหล่านี้ทำให้การย่อภาพเป็นระบบที่ดีที่สุดในการเก็บสถิติที่สำคัญและข่าวสารทางวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งต้องการมีการอัดสำเนาที่รวดเร็วและประหยัดบ่อย ๆ

ภาพย่อช่วยประหยัดเนื้อที่

ฟิล์มม้วนเดี่ยวสามารถจำลองจดหมายได้ถึง ๑,๐๐๐ ฉบับ หรือเซ็ทได้ถึง ๒๕,๐๐๐ ฉบับ ดังนั้นตู้เก็บเอกสาร ๕๐ ใบ จึงสามารถที่จะลดเหลือใบเดี่ยว ประหยัดเนื้อที่ได้ถึง ๘๘%

ภาพย่อนี้สะดวกและรวดเร็วในการค้นเมื่อต้องการ

เมื่อต้องการภาพเล็ก ๆ เหล่านี้สามารถจะขยายให้มีขนาดเท่าเดิมหรือใหญ่กว่าได้ บนจอหรือบนกระดาษสำหรับอัดสำเนาภาพย่อ

เป็นหลักประกันของท่าน

ท่านจะแน่ใจได้ว่ากิจการของท่านสามารถจะดำเนินต่อไปในเมื่อเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งจากธรรมชาติหรือโดยการกระทำของมนุษย์ เพราะม้วนจำลองภาพย่อเหล่านี้สามารถที่จะเก็บรักษาไว้นอกสถานที่ทำการได้ เพื่อป้องกันอัคคีภัย การโจรกรรม อุทกภัย และภัยวิบัติอื่น ๆ อีก

อุตสาหกรรมเกือบ ๒๐๐ ชนิด ใช้ระบบจำลองภาพย่อ เช่น กิจการธนาคาร ผู้ประกอบหัตถกรรม องค์การรัฐบาล บริษัทประกันภัย องค์การขนส่ง โรงพยาบาล สาธารณูปโภค ห้องสมุด กิจการบริการต่าง ๆ โรงแรม และสโมสร

บริษัทยินดีให้คำแนะนำรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบจำลองภาพย่อของ "รีคอร์ดคัล" ที่จะสามารถช่วยกิจการของท่านอย่างไรบ้าง เชิญติดต่อได้ที่บริษัท.

บริษัท โกดัก (ฟาร์อีสต์) จำกัด เลขที่ 16 ถนนทรัพย์ พระนคร

โกดัก

จดหมายจากบักชั้วใต้

ภาษากับการปกครอง

ที่เรียกกันว่าบักชั้วใต้ของประเทศไทยนั้น เขานับตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปถึงจังหวัดชายแดน ที่ต่อกับเขตของประเทศมะลายูเค็มหรือมาเลเซียในปัจจุบัน ซึ่งใต้แก่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ตามที่เรียกใช้กันอยู่ทั่วไป แต่ที่จริงมีจังหวัดสงขลาอยู่ด้วย ซึ่งตอนใต้ของจังหวัดนั้นแยกยาวไปจนจดพรมแดนเช่นกัน

ประชากรทางภาคใต้มีลักษณะแตกต่างจากประชากรทางภาคอื่นบ้างในทางผิวพรรณ และรูปร่างหน้าตา กายสำเนียงภาษา ส่วนความเป็นอยู่และอาชีพนั้นส่วนใหญ่ก็คือการกสิกรรม แต่มีชาวฮ็อกว่าภาคกลาง มีผลไม่มาก ซึ่งพอจะเป็นรายได้ก็ ถ้าการขนส่งสะดวก หากตลาดได้ไกล ๆ ผลผลิตที่เป็นรายได้ขึ้นหน้าขึ้นตากว่าผลไม้มือ คือ ขางพารา ซึ่งปลูกกันมากในจังหวัดตอนใต้และเหมืองแร่ที่ขุดในบางท้องถิ่น

คนทางใต้พูดภาษา ๓ ภาษา คือ ภาษาไทย จีน และมะลายู ทำให้รู้สึกเหมือนกับมีคน ๓ ชาติ เพราะคนเรามากล้นชาติด้วยเอาภาษาเป็นสิ่งที่กำหนด คนไทยนั้นตามปกติไม่ค่อยพูดภาษาอื่น เพราะไม่มีความจำเป็น คนจีนถ้าอยู่นอกประเทศของตนเองแล้วมักพูดภาษาของเจ้าของประเทศที่ตนไปพำนักอาศัยอยู่ได้เสมอไม่มากนักน้อย เพราะความจำเป็นในการประกอบอาชีพ ส่วนคนมะลายูซึ่งมีอยู่มากในจังหวัดชายแดนนั้น ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพูดภาษาอื่น ถ้าอยู่ในบริเวณที่มีคนไทยและคนจีนอยู่เป็นส่วนน้อย และคนมะลายู

อยู่มากกว่า เพราะคนกลุ่มน้อยนั้นมักเรียนรู้ภาษาของคนกลุ่มใหญ่ เพื่อความสะดวก
ของตนเอง

ถ้าเอาภาษาเป็นเครื่องกำหนดชาติอย่างที่ว่าไปแล้ว ฟังก็เหมือนกับทางภาคใต้มี
ผลไม้ต่างข้าวอยู่มาก ซึ่งผิดความจริงในค่านกฎหมาย เพราะกฎหมายถือว่า บุคคล
ที่เกิดภายในประเทศไทย มีสัญชาติไทย และด้วยเหตุนี้ย่อมเป็นพลเมืองไทย มีสิทธิ
และหน้าที่ที่เทียบเท่ากับภายใต้กฎหมาย โดยไม่คำนึงว่าบิดามารดาหรือบรรพบุรุษ ของ
ผู้นั้นจะเป็นคนชาติอื่นใดมาก่อน แล้วจึงถือว่าคน ๆ นั้นเป็นคนไทย

ถ้าถือตามหลักกฎหมายดังกล่าว ก็ต้องพูดเสียให้ถูกว่า ทางใต้มีคนไทย ๓ ภาษา คือ
คนไทยพูดไทย คนไทยพูดจีน และคนไทยพูดมละยา ซึ่งในความหมายนี้คนไทยหมายถึง
คนที่มีสัญชาติไทย และถ้าใช้กันให้เป็นหลักเป็นเกณฑ์จริงๆ แล้ว ก็จะต้องเลิกใช้
คำสามัญของชาวบ้านที่เรียก คนไทยพูดจีนว่า “แจ๊ก” และคนไทยพูดมละยาว่า “แขก”
ซึ่งข้อนี้ก็เป็นความต้องการของทางราชการอยู่(แต่ไม่ได้หมายความว่า ข้าราชการเองจะ
เปลี่ยนภาษาชาวบ้านได้เสมอไป หากยังไม่อยากให้ ‘สุกร’ กลายเป็น ‘หมาน้อยธรรมดา’)
แต่ฟังว่าชาวบ้านเองยังไม่ค่อยเข้าใจกับวิธีการกำหนดสัญชาติตามกฎหมาย และ
มักจะใช้เกณฑ์ที่คิดง่าย ๆ ว่า ชาติกับภาษาไปด้วยกัน โดยมีพิกัดคือ
พูดเรื่องสัญชาติ เพราะลึกซึ้งเกินไปและไม่เคยมีใครอธิบายให้ฟังได้ชัดเจน เพราะฉะนั้น
ถ้าใครพูดภาษาอะไรอยู่เป็นประจำ ก็ถือคนว่าเป็นคนชาติ (ภาษา) นั้น อย่างไม่ต้อง
ตะขิดตะขวงใจ และคนอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ก็ถือกันเช่นนั้น เช่นคนไทยพูดไทย ไปกิน
ก๋วยเตี๋ยวร้านคนไทยพูดจีน ก็ว่า “ไปกินก๋วยเตี๋ยวร้านแจ๊ก” หรือถ้าคนไทยพูดมละยา
จะถือชาวเขานอกตามศาสนาอิสลามก็ว่า “เราคนแขกถือชาวช ไม่เหมือนคนไทย” ซึ่ง
ถ้าพูดตามภาษาทางราชการแล้ว ประโยคหลังนี้ก็จะต้องว่า “เราคน (สัญชาติ) ไทยพูด
มละยา (นับถือศาสนาอิสลาม) ถือชาวช ไม่เหมือนคน (สัญชาติ) ไทยพูดไทย (นับถือ
ศาสนาพุทธ)”

คนไทยพูดไทย อาจเห็นปัญหาทางการปกครองได้ แต่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องภาษา
กับการปกครอง คนไทยพูดภาษาอื่น แม้เรียกตัวเองว่าไทยก็ทำให้ต้องพินิจพิเคราะห์

ในแง่การปกครองอยู่ข้าง แต่ถ้าไม่ยอมรับว่าตัวเองเป็นไทยเสียอีกด้วย ก็ต้องเรียกว่าได้สร้างปัญหาเรื่องภาษากับการปกครองให้แล้วโดยแท้

ปัญหาอย่างนั้นอยู่ในเมืองไทย โดยเฉพาะในเขตชายแดนแทบทุกภาค ถ้าอยู่เสียแต่ในกรุงเทพฯ ก็ไม่รู้ว่ามี แต่จำได้ว่าครั้งหนึ่งเมื่อ ๖๗ ปี อธิบดีนายกรัฐมนตรี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เดินทางลงไปตรวจราชการภาคใต้เป็นครั้งแรกในชีวิตของท่านก่อนถึงอสัญกรรมไม่นาน ได้กล่าวอย่างพิศวงเมื่อกลับถึงกรุงเทพฯ ว่าไม่นึกว่าในเมืองไทยจะมีคนไทยที่พูดไทยไม่ได้อยู่อีกมากมายอย่างนั้น ๖๗ ท่านหมายถึงประชาชนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งตามประวัติศาสตร์บ่งไว้ ว่าอยู่ในขอบเขตราชอาณาจักรไทยมาตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหง แห่งกรุงสุโขทัย

ตามผลการสำรวจสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ ปรากฏว่าในจำนวนประชากรจังหวัดปัตตานี ๒๘๑,๕๘๗ คน ผู้มีอายุ ๕ ขวบขึ้นไป จำนวน ๒๔๕,๐๔๐ คน พูดไทยไม่ได้ ๑๕๔,๓๔๒ คน ในจำนวนประชากรจังหวัดนราธิวาส ๒๖๖,๐๓๘ คน ผู้มีอายุ ๕ ขวบขึ้นไปจำนวน ๒๒๘,๒๗๘ คน พูดไทยไม่ได้ ๑๕๓,๑๒๑ คน และในจำนวนประชากรจังหวัดยะลา ๑๔๘,๔๓๘ คน ผู้มีอายุ ๕ ขวบขึ้นไปจำนวน ๑๒๘,๕๖๐ คน พูดไทยไม่ได้ ๗๔,๔๒๒ คน หากนับจากผู้ที่มีอายุ ๕ ขวบ ขึ้นไปเท่านั้น ก็จะมีเห็นได้ว่าพลเมืองใน ๓ จังหวัดนี้ที่พูดไทยไม่ได้มีถึงร้อยละ ๕๕ ถึง ๖๕ ของประชากรทั้งหมด แต่ถ้านับเอาผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๕ ปีด้วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุตรหลานของผู้ที่พูดไทยไม่ได้ และจะเคยไปติดต่อในครอบครัวที่ไม่พูดภาษาไทย ก็จะได้ตัวเลขประมาณร้อยละ ๗๐ กว่า ตัวเลขเหล่านี้จะช่วยให้อยู่ข้างต่ำก็ได้หรือข้างสูงก็ได้ แล้วแต่เจตนาของผู้ดู

ในตอนต้นได้กล่าวไว้อย่างรวม ๆ ว่าคนไทย (คือคนที่มิสัญชาติไทย เป็นพลเมืองของประเทศไทย) ทางภาคใต้ พูด ๓ ภาษา คือ ไทย จีน และมลายุนั้น ถ้านับรวมทั้งภาคตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป ก็ต้องกล่าวว่า คนไทยพูดภาษาไทยนั้นมีจำนวนมากกว่าเพื่อนคนไทยที่พูดภาษาจีนโดยทั่วไปมีอยู่เฉพาะในบริเวณตัวจังหวัดและอำเภอ คือผู้ที่ประกอบอาชีพการค้าในตลาด ซึ่งถ้าเมืองใดเป็นศูนย์กลางพาณิชย์ เจริญรุ่งเรืองกว่าเมืองอื่น เช่น เมืองภูเก็ต เมืองปัตตานี ในสมัยก่อนก็จะมีคนไทยพูดภาษาจีนอยู่มากเป็นพิเศษ

แต่สังเกตว่าคนไทยที่พูดภาษาจีนนั้น มักจะพูดภาษาไทยได้ด้วย และค่อนข้างดี ในสมัย
นั้น นอกจากนั้นยังรู้อย่างข้างธรรมเนียมไทย มีการผสมผสานกลมกลืนกันอย่างสนิทสนม
และนับวันก็จะกลายเป็นคนไทยที่พูดภาษาไทยมากขึ้น ส่วนคนไทยที่พูดภาษามะลายุนั้น
มีมากในสามจังหวัดชายแดนใต้สุดคือเขตสหพันธรัฐมาเลเซีย คือ ยัตตานี ยะลา และ
นราธิวาส (ส่วนสตูล ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่จังหวัดที่รวมเรียกว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น
มีพลเมืองอายุ ๕ ขวบขึ้นไปที่พูดไทยไม่ได้เพียง ๘๗๖ คน จากจำนวน ๕๘,๗๘๗ คน
ตามสำมะโนประชากรปี ๒๕๐๓ ที่อ้างถึงแล้ว) คนไทยที่พูดภาษามะลายูในชีวิต
ปรกติประจำวันและไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้เกินคำสองคำนี้ คือประชากรชนบทส่วน
ใหญ่ที่อยู่นอกตัวเมืองออกไป ประกอบอาชีพด้วยการทำสวนยาง ทำนา หรือการประมง
และไม่ค่อยมีโอกาสได้คลุกคลีคบหาสมาคมกับคนไทยอีก ๒ ประเภทแรกที่กล่าวมาแล้ว
จึงไม่อาจพูดภาษาอื่นได้

ในจำนวนพลเมืองส่วนน้อยที่พูดไทยได้ในจังหวัดชายแดนทั้ง ๓ นั้น จำนวนมากเป็น
ข้าราชการและพ่อค้าประชาชน ที่อยู่ในบริเวณที่ตั้งตัวจังหวัดและอำเภอ ที่เหลือ
เป็นชุมชนหมู่บ้านที่อยู่เรียวยาวกันในบางตำบล จำนวนไม่กี่หมู่บ้าน และมีก็เป็นชุมชนที่
แยกแยะจากชุมชนที่ใช้ภาษามะลายู เพราะเหตุผลทางศาสนาและวัฒนธรรมมาประกอบ
ซึ่งรวมแล้วไม่มีจำนวนมากพอที่จะเป็นโอกาสให้เกิดความจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยเป็นสื่อ
สนทนาได้ ตรงกันข้าม มักจะพบว่าถ้าชุมชนที่ใช้ภาษาไทยเป็นกลุ่มน้อย อยู่ท่ามกลาง
กลุ่มใหญ่ที่ใช้ภาษามะลายู คนไทยที่พูดภาษาไทยในบ้าน ก็มักจะพูดภาษามะลายูนอก
บ้านได้ด้วย เมื่อติดต่อสัมพันธ์กับคนหมู่ที่พูดไทยไม่ได้ และแม้แต่ข้าราชการตามที่
ทำการของรัฐบาลหลายแห่งก็จำเป็นต้องใช้ภาษามะลายู (หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า
ภาษาพื้นเมือง หรืออย่างไม่ค่อยถูกต้องนักว่า ภาษาอิสลาม) เมื่อประชาชนมาติดต่อกับ
ราชการ ถึงกับมีนโยบายการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างข้าราชการและประชาชน
ในสมัยนี้ ให้ข้าราชการเรียนรู้และใช้ภาษามะลายูในการติดต่อกับประชาชน

ถ้าพิจารณาถึงเฉพาะบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ปัญหาเรื่องภาษา
กับการปกครองพลเมือง ๓ ภาษา ที่ว่านี้ จะมีกับพลเมืองไทยที่พูดภาษามะลายูเป็นพิเศษ

เพราะในหมู่ที่ใช้ภาษาไทยเป็นประจำนั้น ถึงแม้ไม่ต้องไ้รับการศึกษามากมายในเรื่องความหมายของการเป็นพลเมือง และไม่ต้องเข้าใจลึกซึ้งถึงสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อประเทศชาติก็ตาม ความรู้สึกผูกพันกับกลุ่มที่มีภาษาและวัฒนธรรมเดียวกันก็มีอยู่เองแล้ว ไม่มีความรู้สึกแย่งแยกเห็นอื่นได้ การยุบส่งเสริมให้เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นในเรื่องการปกครอง ถึงหากจะมีก็จะอาศัยอ้างความแตกต่างของชาติที่กำหนดด้วยภาษาไม่ได้ ในหมู่ที่ใช้ภาษาจีนนั้น เนื่องจากบุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้สนใจในเรื่องเศรษฐกิจการทำมาหากินของตนเอง มากกว่าเรื่องอำนาจทางการเมืองอยู่แล้วตามปรกติ และตระหนักในภูมิลำเนาที่ตนอยู่อาศัยว่าเป็นคนละเขตประเทศกับภูมิลำเนาเดิม พอที่จะไม่ทำให้เกิดความเข้าใจไขว้เขวอ้างสิทธิครอบครองเอาได้ ยิ่งกว่านั้นในหมู่สมาชิกของกลุ่มภาษานี้ ที่เกิดรุ่นหลัง ค่อมามีความโน้มเอียงที่จะรวมเป็นกลุ่มพลเมืองไทยที่พูดภาษาไทยอยู่มากขึ้นอยู่แล้ว และเห็นประโยชน์ในการมีสัญชาติเป็นพลเมืองของประเทศ โดยสมบูรณ์พอที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องภาษากับการปกครองได้ เว้นเสียแต่ว่าเหตุการณ์ของโลกจะเปลี่ยนแปลงผันผวนจนเกินที่จะควบคุมแก้ไขสถานการณ์ภายในของประเทศได้ในกาลข้างหน้า

ในด้านการปกครองของไทยแต่เดิมมานั้น หัวเมืองภาคใต้คาบมณฑลสมุทรสาครยูได้จัดเป็นหัวเมืองประเทศราช มีเมืองปัตตานีเป็นหัวเมืองสำคัญให้มีพระยาเมืองปกครอง โดยได้แบ่งอาณาเขตออกเป็น ๗ เมือง ในสมัยรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์ราว พ.ศ. ๒๓๕๑ (ทั้งนี้ไม่พูดถึงหัวเมืองอื่น ๆ ที่อยู่นอกเขตประเทศไทยปัจจุบันซึ่งในสมัยโบราณก่อนหน้านั้น บางครั้งก็อยู่เป็นอิสระ บางครั้งก็อยู่ใต้อำนาจของอาณาจักรสุมาตราและชวาทางใต้ บางครั้งยอมมีอำนาจของไทยทางเหนือ และในสมัยหลังค่อมายู่ในปกครองของอังกฤษ) จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๔๐ มีการเปลี่ยนแปลงบริเวณ ๗ หัวเมือง ตั้งข้าหลวงเทศาภิบาล เลิกระบบเจ้าเมืองและค่อมมา พ.ศ. ๒๔๔๕ จึงได้รวมหัวเมืองทั้ง ๗ เป็น ๔ จังหวัด เป็นจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสายบุรี (ภายหลังยุบมารวมขึ้นจังหวัดนราธิวาส) และจังหวัดบางนรา (ภายหลังรวมตั้งเป็นจังหวัดนราธิวาส)*

* สำหรับจังหวัดสตูล ซึ่งประชาชนพูดภาษาไทยได้เป็นส่วนมากนั้น แยกมาจากมณฑลไทรบุรีเดิม เมื่อมณฑลนั้นถูกยกเลิกที่อังกฤษเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑ เมื่อแรกขึ้นกับมณฑลภูเก็ต ค่อมมา พ.ศ. ๒๔๖๖ ยุบมณฑล จึงตั้งเป็นจังหวัดขึ้นต่างหาก

กล่าวไว้ว่านับแต่ พ.ศ. ๒๔๔๐ มา บริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้คงกล่าวนี้ได้เป็นส่วน
หนึ่งของการปกครองโดยตรงของประเทศที่เทียบเสมอภาคกับส่วนอื่น ๆ และประชาชน
ทั้งหลายก็เป็นพลเมืองของประเทศโดยตรง มีสิทธิและหน้าที่เสมอเหมือนกันกับพลเมืองใน
ส่วนอื่น ๆ ของประเทศ มิได้อยู่ในฐานะเป็นคนของหัวเมืองประเทศราช หรือหัวเมือง
ภายนอกภายในต่อไปอีกแต่อย่างใด ยิ่งกว่านั้นเมื่อการปกครองของประเทศเปลี่ยนมาเป็น
ระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ประชาชนทุกคนก็มีสิทธิในการปกครองประเทศ
เหมือนกันหมด ไม่ว่าจะอยู่ในภาคใดจังหวัดใด ทั่วราชอาณาจักรที่มีสัญชาติเป็นไทย และมีฐานะ
เป็นพลเมืองของประเทศโดยสมบูรณ์

เมื่อพวกเราตามทฤษฎีแล้ว สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองนี้ ใช้สัญชาติและภูมิลำเนา
เป็นเครื่องกำหนดก็พอเพียง ไม่ต้องใช้ภาษา ศาสนา หรือวัฒนธรรมอื่นใดอีกก็ได้ และ
เมื่อประชากรของจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็มีสัญชาติเป็นไทย (เชื้อชาติ ตามสำมะโน
ประชากรก็เป็นไทย) และมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยอย่างไม่มีปัญหา ก็ย่อมเป็น
พลเมืองของประเทศไทยโดยสมบูรณ์ มีสิทธิเป็นเจ้าของประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบ
ชาติ เหมือน ๆ กับพลเมืองไทยอื่น ๆ ทั้งหลาย เรียกว่าไม่ใช่คนชาติอื่นในปกครองไทย
และก็ไม่น่าจะมีปัญหาในด้านการปกครองแต่อย่างใด แต่ในการปฏิบัติกันนี้ สังเกตว่า
ประชาชนส่วนใหญ่ ยังไม่มีความเข้าใจดีพอในความเป็นพลเมืองของประเทศ ที่กำหนด
โดยสัญชาติและภูมิลำเนา และด้วยเหตุนี้จึงไม่เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ทางการปกครอง
หากนับเอาแต่ พ.ศ. ๒๔๔๐ มาจนปัจจุบัน คนที่มีอายุร่วม ๗๐ ปี ในจังหวัดชายแดนภาค
ใต้ ถ้ามีสัญชาติและภูมิลำเนาเป็นไทยก็เป็นพลเมืองไทยมาตลอดชีวิต หากนับเอาจาก
พ.ศ. ๒๔๗๕ คนที่เกิดมาในยุคประชาธิปไตยที่อายุ ๓๐ ปีเศษเข้าแล้วนี้ ก็ได้เป็นผู้มีสิทธิ
ในการปกครองประเทศมาตั้งแต่เกิด คนทั้ง ๒ วัยที่กล่าวนี้ นับว่าเป็นส่วนสำคัญของ
ประชากรทั้งในด้านการร่างกายและสติปัญญา แต่ถ้าคนเหล่านี้ยังไม่รู้ถึงความเป็นพล
เมืองของตนเอง ยังคิดและพูด (เป็นภาษามะลายู แปลเป็นไทยได้ความ) ว่า “เราเป็น
คนแขก อยู่ในปกครองของพระยาเมืองไทย แต่เดิมสมัยพ่อและปู่เป็น พระยาเมืองเป็นแขก
เหมือนกัน พระยาเมืองไทยเพิ่งมาภายหลัง” เช่นนี้แล้ว ก็น่าจะต้องเสาะหาสาเหตุว่า

ทำไมคนที่ยังมีชีวิตอยู่ไม่เกิน ๗๐ ปี ในสมัยนี้จึงยังคงคิดและพูดเช่นนั้นอยู่อีก ในเมื่อความจริงทางประวัติศาสตร์และรัฐศาสตร์นั้นกำหนดไว้อีกอย่างหนึ่ง

พวกมันอย่างกำปั้นทุบดิน ก็ตั้งว่าสาเหตุคือชาคการศึกษา ชาคการศึกษาแห่งอธิบาย เรื่องหน้าที่พลเมือง ความหมายของการเป็นพลเมือง ประวัติศาสตร์การปกครองที่ถูกต้อง เรื่องของรัฐศาสตร์ เรื่องของกฎหมายและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเรื่องอื่น ๆ อีกที่จะให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศชาติบ้านเมือง ซึ่งตัวเองจะยอมรับนับถือว่าเป็นประเทศของตนเอง การศึกษาอย่างนี้จะให้มันได้อย่างไร เป็นเรื่องที่ผู้ปกครองประเทศต้องพิจารณา หากจะกล่าวแต่เพียงว่า ได้มีการให้การศึกษามันมาแล้วในบริเวณนี้ ตั้งแต่เริ่มมีพระราชบัญญัติประถมศึกษา สมัยยังเป็นมณฑลยี่ตกานี้ และต่อมาก็ได้ตั้งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอีกหลายโรงเรียน จนสุดท้ายนี้อีกไม่นานก็จะมามีมหาวิทยาลัย อันเป็นสถานบันการศึกษาชั้นอุดมให้ ควรจะถือว่าเป็นการพอเพียงได้ เช่นนั้นแล้ว ก็น่าจะต้องเสนอให้มีการพิจารณาสถิติข้อมูลรายละเอียดของการศึกษากันแล้วให้ถ่วงขึ้นสักหน่อย ว่าผู้ที่เข้ารับการศึกษานในสถานบันต่าง ๆ นั้นเป็นใครมาจากไหน มีพื้นเพภูมิลาเนา พื้นฐานทางครอบครัวสังคม และวัฒนธรรมเดิมอย่างไร

เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับเรื่องของภาษาโดยตรง ในตอนต้นได้อ้างสถิติของสำมะโนประชากรมาแล้ว คราวนี้ขออ้างสถิติของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับที่ท้องถิ่นเองดูบ้าง ซึ่งบางคนอาจจะว่าไม่ศักดิ์สิทธิ์ มีศักดิ์ศรีเท่าสถิติของสำมะโนประชากรระดับชาติ เขาว่าไว้สรุปใจความได้ดังนี้

“ประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓ จังหวัดที่กล่าวแล้ว ประมาณ ๘๐-๘๕% พูดภาษาแม่หลายในชีวิตประจำวัน เด็กที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาพูดไทยไม่ได้ประมาณ ๗๒% (หมายความว่าที่เหลือเป็นเด็กจากครอบครัวที่พูดไทยอยู่แล้ว และถึงไม่เข้าโรงเรียนก็พูดได้แต่อาจจะอ่านและเขียนไม่ได้) จำนวนเด็กนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษามีเพียง ๑๒.๕-๑๓.๕ ของจำนวนประชากร เด็กออกกระหว่างศึกษา เพราะครอบครัวที่อายุมีจำนวนมากและนักเรียนหญิงจำนวนไม่น้อยลาออกจากโรงเรียนก่อนจบประถมศึกษา เพื่อแต่งงานก่อนวัยอันสมควร นักเรียนส่วนใหญ่เด็กเรียนเมื่อจบ ป. ๔ และถ้าศึกษาไม่ตีพอและไม่ได้ฝึกฝนภาษาไทยก็จะลืมภาษาไทยภายในเวลาไม่ช้า และไปผนวกกับพวกที่ไม่รู้หนังสือต่อไป เด็กในวัยประถมตอนต้นยังสร้างความเข้าใจในค่านามธรรมไม่ได้ดี เช่นการสอนเรื่องความรักชาติ ความจงรักภักดีต่อประเทศไทยและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯฯฯ ต้องค่อยสร้างความเข้าใจไปที่ละน้อย เด็กจะไปเข้าใจเรื่องนั้นและเข้าใจภาษาไทยได้ดีในชั้น

ประดมตอนปลาย การขยายการศึกษาภาคบังคับจึงเป็นเรื่องจำเป็นยิ่ง และเป็นเรื่องรีบด่วนสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาประจำชาติเป็นภาษาที่สอง แพงกว่าการจัดการศึกษาในท้องถิ่น เพราะต้องฝึกครูเป็นพิเศษ ต้องมีอุปกรณ์ครบครัน ต้องมีจำนวนครูกับจำนวนนักเรียนให้ได้สัดส่วนที่สัมพันธ์กัน ต้องมีอาคารเรียนที่ทีพอสมควรและสนใจให้เด็กมาโรงเรียน ต้องมีครูที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีและได้รับการอบรมอยู่เป็นประจำ 'และข้อสำคัญที่สุดคือเต็มใจที่จะสอนและรักเด็ก แต่ความต้องการเหล่านี้ยังไม่ค่อยจะสัมฤทธิ์ (ยิ่งกว่านั้น) ผู้ซึ่งได้เล่าเรียนภาษาไทยไปแล้ว มีโอกาสลืมภาษาไทยได้ง่าย และถึงแม้ว่าจะเชี่ยวชาญภาษาไทยเพียงใด ก็ยังเป็นรองความถนัดการใช้ภาษาผู้ให้กำเนิด ดังนั้นควรจะให้มีกิจกรรมซึ่งส่งเสริมการอ่าน การพูดภาษาไทยและให้มีการใช้ภาษาไทยมากขึ้น งานนี้เป็นงานยาก อาจต้องใช้เวลาประมาณ ๕๐ ปี เพราะการที่จะสร้างคนที่ไม่พูดภาษาไทยให้พูดภาษาไทยจากประชากรประมาณ ๘๕ % นั้นไม่ใช่้งานง่าย ต้องการความอดทน การทำงานต่อเนื่อง และการจัดสรรงบประมาณให้ได้สัดส่วน งานเหล่านี้พูดแล้วเสียเวลาไม่ก็นาที แต่เวลาปฏิบัติ ถ้าวางแผนไม่ดี ไม่มีโครงการให้แน่นอน ไม่ทำงานให้ต่อเนื่อง ไม่รับช่วงงานต่อกัน ไม่จัดงบประมาณให้ได้สัดส่วน งานอาจจะขาดตอนและเกิดความเสียหายขึ้นได้"

ประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านทางใต้ของไทยมีกัญญาหาเรื่องภาษากับการปกครอง ในสหพันธรัฐมาเลเซียเดิมเมื่อยังไม่เป็นมาเลเซีย หากไม่รวมสิงคโปร์ ประชากรที่พูดภาษามะลายูโดยกำเนิดมีเกิน ๕๐ % เล็กน้อย อีกร่วม ๕๐ % เป็นประชากรพูดภาษาจีนและอินเดียน หากนับรวม สิงคโปร์เข้าด้วย ประชากรพูดภาษามะลายูเหลือไม่ถึง ๕๐ % ก็ การตั้งเป็นสหพันธรัฐมาเลเซียทำให้ข้อครหาส่วนนี้เปลี่ยนไป แต่การเมืองของมาเลเซียยังไม่ลงตัวก็ อย่างไรก็ตาม ปัญหาเรื่องประชากรจำนวนมากไม่ได้มาจากกลุ่มภาษามะลายูอันเป็นภาษาประจำชาติ นั่นเป็นสิ่งที่ขอมรวักันอยู่ และกำลังได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วนในเรื่องภาษา

สำหรับประเทศไทย ถ้าดูตัวเลขส่วนรวมทั้งประเทศ ก็ไม่มีปัญหาเรื่องภาษาประจำชาติ แต่ถ้าดูส่วนย่อยในบริเวณจังหวัดชายแดนซึ่งไม่จำเป็นเฉพาะแต่เพียงภาคใต้ อาจจะไ้สถิติที่ผิดแปลกไป ทางภาคใต้อาจเห็นได้ดีกว่าภาคอื่น เพราะประชากรที่ไม่ใช้ภาษาไทยมีจำนวนมาก และมีลักษณะสังคมวัฒนธรรมใกล้เคียงกับประชากรของประเทศเพื่อนบ้านอย่างชัดเจน ทำให้ประชากรทางภาคนี้มีความรู้สึกสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มสังคมวัฒนธรรมใหญ่ที่อยู่ใกล้ ลึกซึ้งกว่าความเข้าใจในเรื่องการปกครองและหน้าที่พลเมืองที่แท้จริงของตน ซึ่งย่อมจะเป็นช่องทางชี้ชวนหันเหความรู้สึกนึกคิดในเรื่องการปกครองได้ง่าย โดยอาศัยความแตกต่างทางภาษา และวัฒนธรรมเป็นจุดเริ่มต้น

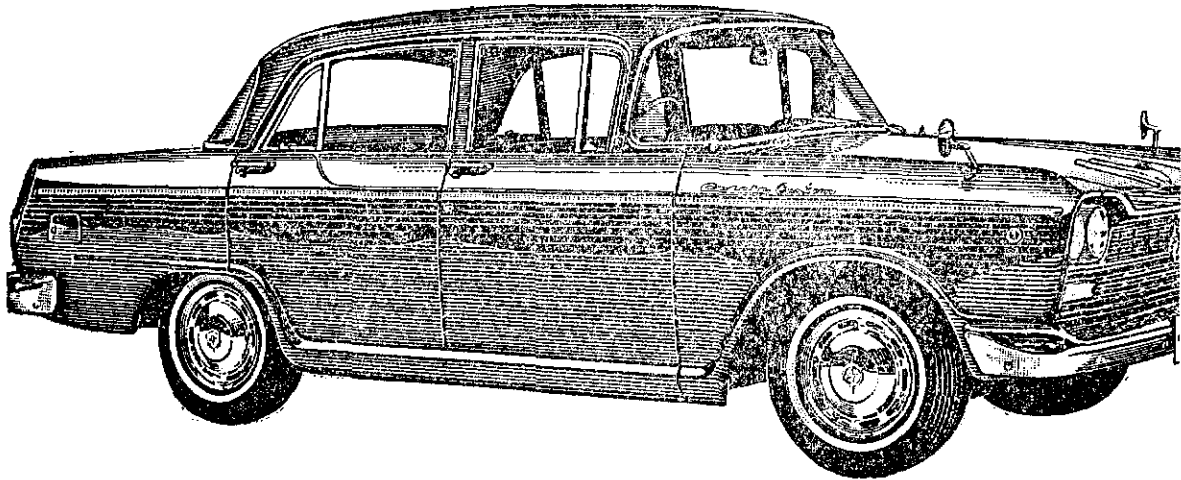
ตามปรกคิวิสัยของมนุษย์นั้น ถิ่นภาษาเป็นเครื่องกำหนดความเป็นพวกพ้อง เป็นหลักเสมอมาแต่ก็ยกคำบรรพ์ หากเราจากกันไม่รู้เรื่อง ถึงจะแต่งกายใช้อาภรณ์เครื่องประดับอย่างเดียวกัน ก็ไม่รู้สึกเป็นพวกเดียวกันได้ ถึงแม้ในสมัยปัจจุบัน ประเทศชาติที่ประกอบขึ้นด้วยกลุ่มชุมชนที่มาจากต่างเชื้อชาติต่างภาษา เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้อาศัยภาษาประจำชาติร่วมกันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวส่วนต่าง ๆ เข้าไว้ให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาก่อน ถึงแม้ในส่วนอื่น ๆ ของวัฒนธรรม เช่น ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น การกินอยู่จะแตกต่างกันไป ก็ถือเป็นเรื่องธรรมดาได้ประเทศใหม่ ๆ ที่เพิ่งเกิดขึ้นหลายประเทศ ทั้งในอาฟริกาและเอเชีย ที่ประกอบขึ้นด้วยกลุ่มชนต่างเผ่าต่างภาษา ต่างพบว่าภาษาประจำชาติที่ยอมรับกันโดยกันทั้งประเทศนั้น เป็นปัญหาในกิจการปกครองของยุคใหม่นี้อย่างมาก แม้แต่ในประเทศเก่า ๆ เช่น อินเดียน พม่า อินโดนีเซีย ซึ่งในสมัยโบราณอาจปกครองรวมกันอยู่ได้ด้วยระบอบอาณาจักรและประเทศราชนั้น ในปัจจุบันซึ่งความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจในวิถีการระบอบและลัทธิการปกครองเปลี่ยนไปจากสมัยก่อน ส่วนต่าง ๆ ของประเทศที่ใช้ภาษาแตกต่างกันไปเป็นจุดอ่อนที่จะทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการปกครองได้เสมอ และบางประเทศก็เผชิญปัญหาเช่นว่าอยู่แล้วตลอดเวลา

ประเทศไทยเป็นประเทศเก่าในยุคใหม่ มีระเบียบวิธีการปกครองเป็นอีกแผ่นดินตลอดมา ถึงแม้บางยุคบางสมัย อาณาเขตพรมแดนของประเทศอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความจำเป็นของศึกสงครามและการเมืองระหว่างประเทศ ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มภาษาและวัฒนธรรมเดียวกัน คือไทย ผู้ที่ได้รับการศึกษาทางหนังสือมาก ๆ อย่างน้อยก็พอจะรู้อาณาเขตบริเวณและชื่อจังหวัดจากตำราเรียน ว่าประเทศและพลเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างไรและมีกระนั้นกว่าคนอื่น ๆ ทว่าไปก็มีความรู้ความคืดอย่างเดียวกัน คอเมื่อได้เดินทางไปประสบพบเห็นด้วยตาตนเองตามชนบทของภาคต่าง ๆ จึงมักจะเกิดความสนใจเห็นว่าภาษากรุงเทพฯ นั้นไม่ได้เป็นที่เข้าใจกันทั่วไป และเมื่อชาวไร่ชาวนาพูดภาษาดินถิ่นพื้นถิ่นภาษาถิ่นไป จนเมื่อสังเกตจริงจังจึงได้รู้ว่าเป็นภาษาเครือเดียวกัน แต่นั่นก็จะเป็นความรู้สึกข้างเดียว ข้างฝ่ายชาวบ้านที่ขาดความรู้เรื่องภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ของเมืองไทย มักไม่เข้าใจเช่นนั้น จึงทำให้เกิดมีเรื่องประเภท ที่ชาวข้างทางอีสานที่อยู่ห่างไกลคมนาคมคอยคนกรุงเทพฯ ว่า หมู่บ้านของคนเป็นบ้านลาว พ่อไปไทย (หมาย

ถึงกรุงเทพฯ หรือภาคกลางซึ่งพ้นเขตภาคอีสานมา) ไปทำงานเป็นลูกจ้าง ฯลฯ และมีความเชื่อว่าคนไทยคือคนกินข้าวเจ้า คนลาวคือคนกินข้าวเหนียว ทั้งๆ ที่คำพูดภาษานั้นเป็นอย่างเดียวกันอยู่ ต่างกันแต่สำเนียงและคำท้องถิ่นบางคำ ฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่เมื่อเดินทางมาถึงภาคใต้สุดชายแดนแล้วพบว่า เหตุที่ปลัดอำเภอ ทำให้ชาวบ้านเข้าใจและยอมรับไม่ได้ว่าทั้งปลัดอำเภอและชาวบ้านเป็นคนไทยด้วยกันก็เพราะปลัดอำเภอถือเกณฑ์ว่าคนที่ถือสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาถาวรอยู่ในประเทศไทย คือ “คนไทย” ส่วนชาวบ้านถือเกณฑ์ว่า คนที่พูดภาษาไทย ถิ่นศาสนาพุทธ เท่านั้นที่เป็นคนไทย ถ้าพูดภาษามลายูและถือศาสนาอิสลามแล้ว ต้องเรียกว่า “แขก” หรือพูดเป็นภาษาพื้นเมืองว่า เป็น “คนมะลายู” แม้แต่เด็ก ๆ ที่เรียนหนังสือไทยในโรงเรียนรัฐบาล หากครูไม่ได้สอนคำคนไว้เป็นพิเศษ เมื่อถูกถามก็ตอบเป็นภาษาไทยได้อย่างชัดถ้อยชัดคำว่า “ผมเป็นแขก” นาน ๆ จึงจะได้ยินคำตอบที่ถูกค้องทางราชการว่า “ผมเป็นไทยอิสลาม”

เรื่องการปกครองถึงแม้จะอธิบายเป็นภาษาเดียวกันได้ ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ฟังจะเข้าใจได้ถูกต้องเสมอไป หากไม่มีความรู้ทางภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ที่ถูกค้องเป็นพื้นฐานประกอบ และยังอธิบายได้ยากขึ้นหากทฤษฎีตามด้วยทฤษฎีหมาย กัยการปฏิบัติที่ประชาชนประสบมาไม่ตรงกัน แต่เมื่อภาษาร่วมกันที่จะใช้อธิบายก็ไม่มีด้วยแล้ว ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองก็จำกัดอยู่แค่เพียงการติดต่อเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น เช่นการจดทะเบียน การขออนุญาต การเสียภาษี ฯลฯ เท่าที่ทฤษฎีหมายบัญญัติไว้ว่าหากไม่ทำจะมีความผิด เมื่อเสร็จกิจดังกล่าวแล้วก็แล้วกัน ความรู้สึกในศักดิ์ศรีและสิทธิหน้าที่ของพลเมืองในฐานะเจ้าของประเทศก็ไม่มี ความรู้สึกผูกพันในประเทศชาติส่วนรวมก็เกิดได้ยาก ขณะนี้พอจะสังเกตเห็นได้ว่าทางราชการมีความห่วงใยในปัญหาเรื่องภาษาและการปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ไม่น้อย ทางฝ่ายศึกษาจึงพยายามที่จะสอนภาษาไทยแก่พลเมืองรุ่นเยาว์ให้ได้ผล ส่วนทางฝ่ายปกครองก็พยายามสอนภาษาพื้นเมือง (มะลายู) แก่ข้าราชการให้สามารถนำไปใช้ได้ ความพยายามทั้งสองนี้เพื่อที่จะหาภาษาที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐให้ได้ ส่วนว่าครูจะพยายามอธิบายหน้าที่ของพลเมืองเป็นภาษาไทย กัยข้าราชการหน่วยอื่น ๆ เรื่องภาษาจะอธิบายหน้าที่ของรัฐด้วยภาษามะลายูให้ประชาชนเข้าใจได้เพียงไร พอที่จะแก้ปัญหาและการปกครองได้หรือไม่นั้น เวลาเท่านั้นจะบอกได้ ถ้าหากเรายังมีกันอยู่เหลือเพื่อเกินความต้องการ

นิสสัน เซดริค (จี ๓๑ ยู)

รถนิสสัน เซดริค รูปสวย แข็งแรง ทนทาน ประหยัด

เครื่องยนต์	เป็นซิน ๔ สูบ ๔ จังหวะ ระบายความร้อนด้วยน้ำ ๑๕๐๐ ซี.ซี. ๘๕ แรงม้า ที่ ๕๐๐๐ รอบ/นาที
ไฟฟ้า	๑๒ โวลท์ ขนาด ๕๐ แอมแปร์/ข.ม.
เกียร์	เดินหน้า ๔ ถอยหลัง ๑
แชชซี	ยาวตลอด ล้อหน้าอิสระ
รูปร่าง	เก๋รุ่นใหม่ ๔ ประตู
พวงมาลัย	แบบตัวหนอนหมุนรอก
ยาง	๖.๕๐-๔ ผ้าใบ ๔ ชั้น
ห้ามล้อ	ไฮดรอลิก ทั้ง ๔ ล้อ
ความเร็ว	๑๕๐ กม./ข.ม.

โปรดติดต่อสอบถามได้ที่

บริษัท สยามกลการ จำกัด

๘๖๕ ถนนพระราม ๑ ตรงข้ามกรีฑาสถานแห่งชาติ

โทร. ๓๒๕๘๓, ๓๘๓๒๕, ๓๐๕๖๓-๔

สำนักพิมพ์ก้าวหน้า
มีความยินดีที่จะประกาศให้ทราบว่า
สำนักพิมพ์ได้เป็นผู้แทนจำหน่ายของ

สำนักพิมพ์
สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

หนังสือของ ส. ศิวรักษ์

บรรณาธิการสังคมนิยมปริทัศน์ ที่ก้าวหน้าจัดพิมพ์ มี
ทะเลลามะ (๑๐ บท)
จดหมายรักจากอเมริกา (๑๐ บท)
ทฤษฎีแห่งความรัก (๑๒ บท)
ประวัติเนห์รู (๑๐ บท)

หนังสือที่ ส. ศิวรักษ์ จัดพิมพ์และเขียนคำนำประกอบ คือ
พระประวัติและภาพพระหัตถ์
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ (๑๕ บท)
ปาฐกถาชุดใหม่ของศาสตราจารย์ตรีเศียร ชัยนาม (๑๕ บท)
ขวัญและประเพณีการทำขวัญของพระขอมมานราชชน (๒๕ บท)

ท่านอาจสั่งซื้อหนังสือทุกเล่มของ
ทั้ง สอง สำนักพิมพ์นี้ได้

สำนักก้าวหน้า

๔๔๒ วังบูรพา พระนคร โทร ๒๖๕๔๐

อุทธาษาขลุ้มแล้ว ?

จากบทความของ อาจารย์ แสงอรุณ รัตกสิกร แห่งคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “อุทธาษา ในอนาคต” ทำให้รู้สึกมีจิตใจว่า สถาปนิกในวิชาสถาปัตยกรรมของไทยเรา มิได้ทอดทิ้งปัญหานี้ โดยปล่อยให้ตามบุญตามกรรม ดังที่เคยเป็นมาเมื่อคราวซ่อมอุทธาษาแต่ละครั้งใหญ่ ในสมัยรัฐบาลของท่านจอมพล ป.พิบูลสงคราม นั้น เมื่อครั้งนั้น ไม่มีใครกล้าออกเสียงความคิดเห็นใด ๆ ขึ้น ปล่อยให้เหตุการณ์เข้าทำนองศอวโศภน ผลที่สุด โบราณสถาน อันเป็นศิลปวัตถุอันเยี่ยมของชาติ ต้องยับเยินอย่างที่ไม่มีโอกาสคงคืนมาเหมือนเก่าได้เคย ถ้าสมัยนั้น สถาปนิกอันเกี่ยวข้องในค่านนี้ เช่น คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศิลปากร จะทำการคัดค้านอย่างแข็งขันแล้ว ข้าพเจ้าเข้าใจว่าอย่างน้อยที่สุด การบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถานเก่าแก่เหล่านั้น คงจะไม่ผิดพลาดขาดหลักการ ดังที่เห็น ๆ อยู่ในปัจจุบันเป็นแน่

จึงนับว่าเป็นกุศลของชาติอย่างหนึ่ง ที่นักปราชญ์ในเฉพาะสาขาวิชาของตน ต่างพากันกระตือรือร้น เมื่อมีเหตุการณ์อันผิดพลาดเกิดขึ้น ขัดกับหลักวิชาของตน จนแต่ดงความคิดเห็นอันตรงกันออกมา แทนที่จะนอนหลับทับสิทธิ์เหมือนครั้งก่อน ๆ ที่กล่าวเช่นนี้ใช้คัดค้านว่า หากแต่เราควรจะดำเนินกันจนแต่ดงว่า เป็นหน้าที่ของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือของทุกท่านความรู้ เพราะเมื่อแต่ดงความคิดเห็นใด ๆ ออกมา ย่อมเต็มไปด้วยเหตุผลและหลักการ ซึ่งย่อมต้องนำมาหนัก ยิ่งกว่าความเห็นของชาวบ้านธรรมดา

ข้าพเจ้าจึงขอแต่ดงการระตอบบทความของอาจารย์ แสงอรุณ รัตกสิกร ด้วยน้ำได้ใจจริง และรู้สึกดีใจต่อการกระทำของนักปกครองผู้ห่วงหาอาบอด คือศิลปวัฒนธรรมโบราณของชาติ ดังกรณีที่เกิดขึ้นในคราวอุทธาษาเมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยมีข่าวว่า นักการค้ำกลุ่มหนึ่ง โดยความร่วมมือของนักปกครอง ได้วางแผนจะปรับปรุงที่ดินอันว่างเปล่า ในคราวอุทธาษา

ให้กลายเป็นแหล่งธุรกิจการค้า ถ้าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้จริงๆ ตามแผนนั้น ก็ต้องนับว่า เราได้สูญเสียครั้งสำคัญที่สุด รองจากกรุงแตกอย่างยับเยินในอดีตเมื่อไม่นานมานี้

ต่อมาได้มีโอกาสอ่านบทความของคุณสุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา ซึ่งเขียนลงในหนังสือพิมพ์ Standard ฉบับวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๘ บทความชื่อ Culture in Crisis ซึ่งก็ได้ แสดงความเป็นห่วงใยต่อโบราณสถานในอยุธยาเป็นอย่างมาก รวมทั้งได้แนะนำข้อคิดเห็น อันมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงบางประการอีกด้วย ทั้งอาจารย์ แสงอรุณ และ คุณสุเมธ มีความคิดเห็นตรงกันว่าควรตั้งวนเกาะอยุธยาไว้ให้เป็นแหล่งโบราณสถานอย่างแท้จริง โดยไม่ให้มีการขุดค้นเข้าไปประปนอยู่ด้วย แต่มีข้อพิพาทที่แตกต่างกันอยู่ เกี่ยวกับ ของใหม่และของเก่าที่เขากันไม่ได้ ควรจัดสรรปันส่วนกันดังนี้

อาจารย์ แสงอรุณ ต้นฉบับต้นโครงการของสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย คือ กำหนด ให้อายุของอาคารเสื่อมโทรมสภาพลง จนต้องรื้อภายในระยะเวลา ๒๐ ปีข้างหน้า จะเหลือ อยู่แค่ที่พักอาศัย อันไม่ขัดกับลักษณะของไทยเดิม ส่วนเมืองอยุธยาใหม่จะขยายย้ายไป ทางทิศเหนือ บริเวณทุ่งภูเขาทองและทุ่งประเทศ สำนักผังเมืองตั้งเห็นว่า ย่านการค้าที่ คดลาดหัวรอ นั้น คงยากที่จะย้ายออก จึงควรอนุโลมให้คงอยู่ได้ และอาจารย์แสงอรุณได้เสนอแนะว่า ควรขุดลอกน้ำป่าสักเก่าซึ่งคั้นเขินแล้ว จะเป็นประโยชน์แก่ลำคลองภายในเกาะ ช่วยไม่ให้คลองในเกาะตื้นเร็วกว่าที่ควร และมีระบบถ่ายเทช่วยถ่ายตะกอนลำคลองต่างๆ ไม่ ให้ต้องขุดลอกกันบ่อยด้วย

ส่วนความคิดเห็นของคุณสุเมธนั้น ได้ให้ข้อคิดเห็นอย่างน่าฟังว่า แต่เดิมนั้นเป็นพระราช ประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงกีดกันที่ดินบนตัวเกาะไว้ให้เป็น โบราณสถาน ไม่ยอมให้เอกชนเข้าไปจับจองอาศัยอยู่ เพราะเมื่อมีผู้คนเข้าไปทำมาหากิน ได้แล้ว ก็จะไปช่วยทำลายโบราณสถานเหล่านั้นให้วอดวายเร็วขึ้น แต่พระองค์ก็ได้ทรง อนุญาตให้ส่วนหนึ่งของตัวเกาะทางบริเวณหัวรอ ให้เป็นที่ประกอบธุรกิจการค้าได้ แต่ต่อ

มาในสมัยรัฐบาลของนายปรีดี พนมยงค์ ก็ได้จัดสรรปันส่วนที่ดินภายในตัวเกาะกว่าครึ่งหนึ่ง ให้เอกชนเข้าครอบครอง และซื้อขายกันได้เป็นจำนวนที่ดินทั้งหมดประมาณ ๕๐๐ ไร่ ที่ดินซึ่งเอกชนเข้าครอบครองนั้นบางส่วนก็มีซากโบราณสถานปะปนอยู่ด้วย เคยถูกขุดหรือ ทำลายจนหมดสิ้น หากไม่ก่อสร้างโรงเรียน โรงงาน หรือมเจดีย์สถานอย่างปราศจากความคารวะ

ที่ดินบางส่วนนั้นแต่เดิมเป็นป่า ก็ได้ถูกถากถางก่อสร้างอาคารราชการขึ้นมา ซ้ำยังมีการซื้อขายอิฐ ซึ่งขุดได้จากซากปรักพังของเจดีย์สมัยอยุธยา ๕๐ กว่าแห่ง กรมการศาสนา เป็นผู้ขายอิฐเหล่านั้นให้แก่เอกชน

ความผิดพลาดอันน้อย ๆ ถูกตามมาจากลำดับสิ่งที่คุณสุเมธได้พรรณนาไว้นั้น ก็พอจะมองเห็นได้ว่าเป็นมหันตภัยอันใหญ่หลวงแก่โบราณสถาน อันประมาณคุณค่ามิได้ และสิ่งเหล่านั้นก็ได้เกิดขึ้นแล้วจนยากจะแก้ไขได้ คุณสุเมธจึงให้ข้อแนะว่า ควรจะแบ่งอาณาเขตโบราณสถาน ให้แยกกันกับย่านที่อยู่ของเอกชนอย่างเด็ดขาด โดยถือคดของมฆามเรียงเป็นเส้นกั้นอาณาเขต บริเวณด้านทิศตะวันออกของตัวเกาะรวมทั้งบริเวณหัวรอให้เป็นเมืองใหม่ ส่วนเขตเมืองเก่านี้ควรกั้นอาณาบริเวณส่วนใหญ่ของตัวเกาะ โดยจัดให้เป็นสวนผลไม้ อันร่มรื่น อาจจะมีที่พักสำหรับผู้ดูแลสวนอยู่เป็นแห่ง ๆ ตามถนนและถ้าคดของ ควรจะปรับปรุงให้อยู่ในสภาพดี ส่วนอาคารราชการและโรงงานต่าง ๆ ก็ควรรื้อเวดาดัก ๓๐ หรือ ๕๐ ปี จนกว่าสภาพสิ่งก่อสร้างนั้นจะชำรุดหมดอายุลง แล้วค่อยให้ขายย้ายออกไป ปัญหาสำคัญก็คือ เมื่อจะจัดบริเวณโบราณสถานให้เป็นสวนผลไม้ และสวนผลไม้อันร่มรื่น อุปสรรคก็คือ น้ำเข็ดท่วมขึ้นมาเป็นประจำ ย่อมจะทำลายถึงสวนงามเหล่านั้นลงหมดสิ้น แทนที่จะแก้ไขด้วยการขุดดินมาถมให้เป็นที่ดอน ก็อาจจะแก้ไขด้วยการใช้ระบบการถ่ายน้ำเหมือนที่กระทำการในฮอลแลนด์ กรณีเช่นนี้เป็นสิ่งซึ่งรัฐบาลควรจะได้พิจารณา และถ้าปฏิบัติตามได้ดังข้อเสนอนี้ ก็จะเป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง ถึงจะสิ้นเปลืองเงินทองมิใช่น้อย แต่เมื่อคิดถึงคุณค่าทางจิตใจและทางดำรงรักษาหงแห่งสมบัติของชาติ อันเป็นโบราณสถานที่ประเมินค่ามิได้แล้วให้คงอยู่อย่างดีที่สุดแล้ว ก็น่าจะควรกระทำกันอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าได้แยกแยะข้อคิดเห็นของทั้งสองท่านเป็นข้อใหญ่ ใจความดังที่ได้เล่ามาแล้ว ต่อแต่นี้ไปเห็นควรที่จะเพิ่มเติมข้อความบางประการตามที่คณะของข้าพเจ้าบ้างพอสมควร ปัญหาแรกเกี่ยวกับการบำรุงรักษาให้โบราณสถานอยู่ในสภาพคงเดิม นั้น ได้เคยเห็นเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรไปขุดแต่งบริเวณองค์พระปรางค์วัดมหาธาตุและวัดราชบูรณะ โดยขุดตอกเอาดินที่

กอดบอบ ๆ ฐานพระเจดีย์ออกหมดสิ้น จนมองเห็นถวดบัว ส่วนที่จมอยู่ใต้ดินและ เห็นผนัง
วัดถนัคคีตแข็งแรงขึ้น แต่ครั้น ๒ ปีให้หลัง ไม่ปรากฏว่ามีใครดูแล ผลก็คือส่วนที่หลุดออกไว้นั้น
ได้กลายเป็นคงกรณินไปหมดสิ้น ผู้จะเข้าไปชมก็ต้องถากถางทางเข้าไปเช่นเดิม ปัญหาข้อนี้
จึงอยู่ที่ว่า ควรจะมีผู้ดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด คอยแผ้วถางต้นไม้และรักษาความสะอาดไว้ให้ค
ที่สุดในส่วนที่สำคัญแต่ละแห่ง ถึงจะต้องใช้เงินจำนวนมาก ก็ควรยอมเสีย ดีกว่าไปจ้าง
เด็มนามานั่งให้ต้นโตะ โดยไม่ทำอะไรกันนัก

การทำสวนผลไม้และสวนสมุนไพรนั้น และควรกระทำอย่างยิ่ง ข้อเด่นเฉพาะของอาจารย์
แต่งอรุณนับว่ามีประโยชน์มาก คือให้ปลูกไม้ดอกยืนต้นตามที่ต่าง ๆ และชื่อของต้นไม้ก็ให้
กตมกล้นกับย่านธุรกิจในอดีตด้วย การจัดสวนอย่างเช่นเทศบาลอยุธยากระทำอยู่นั้น
ควรเลิกเสีย อย่ากระทำอีกต่อไป การสร้างน้ำพุต่าง ๆ หน่ววิหารพระมงคลบพิตรนั้น เห็น
แล้วรู้สึกขบขันนัยนัยมาก อีกก็ดูความงามตามสวนสาธารณะในบริเวณบึงพระรามนั้นเด่า ก็
ทุเรศมาก ทั้งยังเป็นการแข่งขันกับของโบราณอีกด้วย การจัดสวนก็เช่นกัน ผู้ไม่มีความรู้
ไม่บังคับควรจะเข้าไปแตะต้องเป็นอันขาด ควรจะมอบหน้าที่ให้สถาปนิกและมีนักคิดเป็นร่วม
มีอกันวางผังและทำหน้าที่ตกแต่งโดยเฉพาะ มิฉะนั้นจะกลายเป็นสิ่งน่าเกลียดคงที่เป็นอยู่ใน
ขณะนี้

เรื่องโบราณสถานในอยุธยา นั้น มิควรจะเพิ่งแต่งแต่เฉพาะในคู่มือแต่อย่างเดียว เพราะ
แท้จริงนั้น สถาปัตยกรรมโบราณอันสวยงามมีอยู่ช่างอยุธยาที่สำคัญนั้น มีกระจัดกระจายอยู่
นอกคู่มืออีกหลายแห่ง เช่นด้านตะวันออกมีวัดสำคัญ ๆ คือ วัดกุฎีดาว วัดไชยโย วัดเดิม
และวัดใหญ่ชัยมงคล วัดเหล่านี้ล้วนแต่มีฝีมือก่อสร้างงดงามและมีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์
ควรจะอยู่ในข่ายการพิจารณาให้เป็นวนาได้เช่นเดียวกับสถานที่ในคู่มือ ควรจะกันอาณา
เขตตั้งแต่วัดใหญ่ชัยมงคลไปตลอดจนถึงวัดประดู่โรงธรรม เป็นแนวยาวเหยียดไปตลอด มี
อาณาบริเวณคลุมไปถึงริมฝั่งแม่น้ำเลยทีเดียว

ส่วนด้านทิศเหนือ นั้น บริเวณใกล้กับคลองสระบัว มีวัดมากมายอีกหลายวัด รวมทั้งวัด
แถบริมคลองคูเมือง (แม่น้ำป่าสักเก่า) อีกหลายแห่ง ข้าพเจ้าเคยตัดเกาะไปตามทุ่ง หลัง
วัดวิหารทองออกไป พบวัดร้างสมัยโบราณมาก เช่น วัดเสด็จ วัดขวิด วัดป่าแดง วัด
เหล่านี้ ถ้ากันอาณาเขต นับตั้งแต่วัดท่าโสมง วัดนางปลัด ทางทิศตะวันออก โอบมาจนถึง
วัดหน้าพระเมรุ ก็จะเป็นอุทยานอันสวยงามอีกด้วย เพราะวัดเสด็จ วัดขวิด และวัดป่าแดง

นี่ สร้างอยู่บนโคกเนินดินมีธรรมชาติเป็นป่าไม้ยืนต้น สูงต่ำต่าง งดงามตามธรรมชาติอยู่แต่
เพียงแค่พัฒนาบริเวณโบราณสถาน และสร้างถนนหนทางเชื่อมโยงถึงกัน ก็จะเป็นสถานที่
น่าที่ศานารอีกแห่งหนึ่ง นอกจากนี้แล้วยังเป็นวัดสำคัญ อันอยู่นอกบัญชีของกรมศิลปากร
แต่ทรงคุณค่าทางศิลปะอย่างสูง

บริเวณทุ่งภูเขาทอง ซึ่งเดิมเป็นสนามยุทธอนันต์เกียรติหทัยคือหลายสมัยนั้น มีควรที่จะ
ย้ายเมืองใหม่ไปตั้งอยู่ที่นั่น เพราะรอบ ๆ อาณาบริเวณ ส่วนแต่มีวัดสำคัญ อันเต็มไปด้วย
ศิลปวัตถุที่ทรงคุณค่าอยู่มากมาย จะเป็นการทำลายสถานสำคัญในประวัติศาสตร์ไปเปล่า ๆ
อีกประการหนึ่ง ภูมิทำเลก็ไม่เหมาะในการสร้างเมืองใหม่ เพราะอยู่ห่างไกลจากถนนหนทาง
ผ่าน และไกลจากทางสัญจรทั้งทางน้ำและทางบก ทางที่ควรย้ายเมืองไปอยู่บริเวณทิศ
ตะวันออก เห็นอาณาเขตเมืองอยุธยาขึ้นไป เพราะใกล้ถนนที่ตัดตรงไปยังตัวเกาะ และใกล้
กับท่าคลองแถบนั้นอีกหลายสายด้วย บริเวณแถบนี้ไม่มีโบราณสถานอยู่เลย จึงไม่เป็นการไป
เบียดเบียนทำลายของโบราณอีกต่อไป ทั้งยังใกล้กับเส้นทางคมนาคมทางรถไฟและทางรถยนต์
อีกด้วย

ทางด้านทิศตะวันตกนั้น มีวัดสำคัญอยู่วัดหนึ่ง คือ วัดไชยวัฒนารามซึ่งเป็นวัดสำคัญคู่บ้าน
คู่เมืองสร้างในสมัยพระเจ้าปราสาททอง คือมาเป็นที่สถิตของสมเด็จพระสังฆราช และเป็นที
ที่ต้อนรับแขกเมืองคราวราชทูตลังกาเข้ามาในสมัยพระเจ้าบรมโกษา วัดนี้สร้างได้อย่างงดงาม
และมีแผนผังเขาที่ดีมาก ควรจะบูรณะไว้ให้ดีที่สุด

ด้านทิศใต้ มีวัดพุทธไสยาสน์ และวัดพนัญเชิง สองวัดนี้ควรจัดการพัฒนาให้ดีขึ้นเช่น
กัน ปัจจุบันมีถนนเชื่อมโยงไปถึงวัดพนัญเชิงแล้ว ส่วนอีกสองวัด มีอุปสรรค คือแม่น้ำคั่นอยู่
ควรทำท่าเรือและมีถนนตรงไปยังท่าเรือข้ามฝาก โดยจัดความสะดวกไว้ให้ก็จะดี แทนที่จะ
ต้องบุกป่าฝ่ารกเข้าไปตั้งที่กระทำอยู่ขณะนี้

ถึงข้อเสนอต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐจะทำได้ในทันทีทั้งหมด แต่ก็น่าเริ่มดำเนินการได้บ้าง
โดยเฉพาะต่อแม่น้ำไป อยุธยาที่จะพังกว้างมาครบ ๒๐๐ ปีบริบูรณ์ น่าที่คนรุ่นปัจจุบันจะ
หาทางให้คนรุ่นหลังเห็นภาพความโอฬารพันธุ์ของอดีตได้ และจะเป็นการเตือนสติคนรุ่นนี้ได้
ว่าถ้าไม่ระวังตัวไว้ให้ดีแล้ว ประวัติศาสตร์จะซ้ำรอยเข้ากับกรุงรัตนโกสินทร์ในอดีตได้ แต่ถ้า
ยังนึกคิดกันแต่แง่เศรษฐกิจ คิดหาช่องทางใส่กระเป๋ากันโดยไม่คำนึงถึงอนาคตแล้ว อยุธยา
ล่มแล้ว จะไม่ถอยสวรค์ขึ้นอีกเป็นอันขาด

“พลหลวง”

ไทยหรือสยาม

ผมได้อ่านบทบรรณาธิการของคุณในหนังสือ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* และติดตามข้อเขียนของคุณมาตั้งแต่งานประชุมนักเรียนไทย ซึ่งผมได้มีโอกาสไปร่วมด้วย ณ เมืองบารุ คุณอาจจะไม่สนใจผมเสียก็ได้ แต่ผมก็นิยมข้อเขียนของคุณตลอดมา รวมทั้งหนังสือ *จดหมายรักจากอเมริกา* ซึ่งคุณได้เขียนออกมาอย่างตรงไปตรงมาและผมได้ซื้อไว้อ่านแล้ว ครึ่งหนึ่งผมต้องขออภัยเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มีจดหมายมาขอทักท้วงข้อเขียนของคุณ ซึ่งผมเชื่อว่ารักประเทศชาติของเราเป็นอย่างยิ่ง การที่คุณอยากให้ประเทศไทยเปลี่ยนชื่อกลับไปใช้ Siam นั้น คุณทราบความหมายและที่มาของคำนี้หรือไม่ ถ้าคุณทราบอย่างแท้จริง ผมเชื่อว่าคุณคงจะไม่เขียนเช่นนั้นแน่นอน ผมค้นคว้าได้จากหลักฐานว่าคำนี้มาจากภาษาจีน ซึ่งคนจีนผู้รักประเทศไทยได้แปลให้ผมฟังอย่างตรงไปตรงมาว่า Siam มาจากคำว่า เซียม ซึ่งแปลว่าขี้ตืดหรือ Miser ชาวจีนเรียกประเทศไทยอยู่ ๒ อย่างคือ ๑. เซียมล่อ๊กกั๊ก แปลว่าประเทศขี้ตืดโง่เง่า (คำว่าล่อ แปลว่าเซ่อซ่าหรือ Simple) ๒. ไต๊กกั๊ก แปลว่าประเทศเอกราช แต่ต้องมากชอบเรียกอย่างแรก คนจีนบางคนอาจจะแปลงความหมายไป เวลาแปลให้คนไทยฟัง เพื่อหลอกล่อเรา และฝรั่งก็เรียกตามจีนเพราะเขารู้อีกก่อน ทำไมเราจะต้องไปยอมให้เขาเรียกเราเช่นนั้น ผมว่าทางที่ควรรัฐบาลควรออกบันทึกไปยังประเทศต่างๆ ชี้แจงข้อความดังนี้ เพื่อที่จะให้เขาใจกันดีกว่าเราเปลี่ยนชื่อเพราะอะไร และขอให้ชี้แจงด้วยว่า เราเปลี่ยนจากชื่อภาษาจีนมาเป็นภาษาของเรา ถ้าคุณรังเกียจคำ Thailand ผมก็อยากเสนอให้ตัดตัว H ออกก็ได้ จะได้เป็น Tailand ตรงตามตัวดั้งเดิมพอดี หนึ่งในรัฐสมัยที่ไทยถูกขนานนามว่าสยามนั้น เราเคยถูกพวกจีนหลอกล่อให้ไปจับมกยังเป็นเมืองชนมาแล้ว พี่สาวผมเคยเรียนภาษาจีนยังถูกครูจีนหลอกล่อว่า เซียมล่อ๊กกั๊ก แปลว่าประเทศที่มีชื่อเสียงเป็นทรูกันทั่ว คุณคิดว่าเป็นไปได้ไหมที่ชื่อประเทศจะเป็น adjectives ตัวย่น ๆ ผมไม่เชื่อจึงต้องถามคนที่เขาชื่อ จึงได้รับทราบความจริงขอให้คุณนำลงใน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ด้วย ฝรั่งเวลาเรียกชื่อบางประเทศก็ไม่นิยมเรียกชื่อที่ถูกต้องของเขาเลย เช่นพม่าเขาเรียกชื่อของเขาว่าเมียนมากลับไปเรียกว่าเบอร์ม่า ยังพอนพั่ง แต่เรียกอูร์ดูเนีย เป็นจอร์แดน พังไม่เหมือนกันเลย ดังนั้นขอได้โปรดพิจารณาด้วยว่าเป็นการสมควรหรือไม่ที่จะให้ประเทศไทยถูกเรียกว่าสยามคล้ายกับเป็นเมืองชนของจีนแดงต่อไป

ม.ร.ว. กิติสमान กิติยากร

ผมถามผู้รู้ภาษาจีนหลายคนแล้วครับ ไม่มีใครบอกว่าแปลได้คงคำของเพื่อนคุณชายเลย ผู้รู้เหล่านี้รวมฝรั่ง ไทยและจีน ที่ผมนับถือทั้งสิ้น ถ้าจะแปลกันแล้ว อักษรทั้งสามนั้นแปลได้ดังนี้

暹	เชื่อม	-	รุ่งเรือง
		-	เริ่มสว่าง
羅	ล้อ	-	กลอง
國	ก๊ก	-	ประเทศ

อนึ่ง วิสัยเข็ญยอมจะหาโอกาสเรียกประเทศอื่นไปในทางดูถูกดูแคลนอยู่แล้ว แม้คำว่า ไทย หรือ ไต๊ก ที่คุณชายยกมานั้น ก็ไม่ใช่มงคลนามในภาษาจีน ฉะนั้นจึงอย่าไปปรารมภ์กับอาเฮียแกเลย เวรมาหาทางพูดกับคนที่มีความคิดเห็นตรงกันจะดีกว่า

เมื่อเร็ว ๆ นี้ทางหนังสือพิมพ์ บางกอกเวิร์ล ก็มีคนแสดงความเห็นคล้าย ๆ คุณชายขึ้นก่อน แต่แล้วผู้ที่แสดงความเห็นต่อ ๆ มา กลับไปโอดระพ้อไปทางนาม Siam หมด ผมจึงขออนุญาตจากบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ดังกล่าวนำข้อความนั้น ๆ มาลงไว้ด้วย ณ ที่นี้

ป.ก.

Country Of The Thai

I read with pleasure your report in your issue of Sept. 9 that the National Research Council had turned down the proposed change by a certain well-known lawyer of the name of Thailand back to its original name of Siam.

In my view we have called ourselves Thai from time immemorial. I do not know the reason why we had used the name Siam to denote the name of the Thai country.

Thailand is the most appropriate name for the country of Thai.

As far as I know the change from Siam to Thailand did not have anything to do with political reasons at all. I remember well that there was a big discussion in the press concerning the change. Finally the House of Parliament adopted the new name Thailand.

Even you did not divulge the name of that well-known lawyer, I could easily guess who he was.

If that eminent lawyer had succeeded in changing the name of the country, the next step he would do would be about the changing of the Thai dress from the present international dress back to the former dress, the Indian dohti, the panung, with turn up collar coat, long stockings and shoes!

I heartily congratulate the National Research Council for its wise and logical decision.

Furthermore, I should like to see a law enacted which would prohibit the use of the word "Siam" anywhere and in any way.

For instance, The Siam Society should be changed to The Thailand Society.

FAIR PLAY

I am sure the correspondent 'Fair Play' is congratulating the wrong party because the National Research Council did not decide to uphold the name Thailand in favour of Siam. It merely gave the pros and cons as asked for by the Assembly and I do not

see why the latter even bothered to go to the learned class since it had all along made up its mind to adopt the name Thailand. The decision of the Assembly is meant to be that of the people (or mass) and therefore final as far as we are concerned.

To have Siam Society changed to the 'Thailand Society' (actually this was tried out in the 40's) is ridiculous, because Thailand itself has no history. You cannot for example look intelligent by making such pronouncements as 'Narai, King of Thailand' or 'Mongkut, King of Thailand'. And to say that Thailand is akin to our language is wrong because in our language (or rather colloquially) it is and will remain *Muang Thai* and not Thailand. The very air generated by the latter is that of the wooshy-washy multi-coloured municipal fountains and plastic flowers which are so pleasing to our contemporary mass.

With the very best of sentiments, the proposal that a law be enacted to ban the word 'Siam' totally from our vocabulary in favour of 'Thailand', means the final act of ungratefulness to historical achievements and to history (i.e. prior to 1932), the final lack of the sense of culture and continuity.

There might, of course, have been a trick behind Fair Play's letter so that people like myself would have to write in protests on his behalf, or it might be the straight forward case of Fair Play being really earnest and lacking fineness.

S. Jumsai na Ayutya.

S. Jumsai na Ayutia was, of course, wrong when he said that the Constituent Assembly had agreed on the name 'Thailand' instead of 'Siam'. It did nothing of the sort.

What it in fact did was merely to confirm that the official name of the country in Siamese should still be known as Prated Tai (ประเทศไทย). It said nothing whatsoever whether our country should officially be called Siam or Thailand in English, although a few members touched on this point, all of whom agreed that the word Thailand is to say the least difficult to pronounce. It gives no clue—neither "fish, flesh, nor good red herring." It is a hybrid, mongrel word, where *Thai* is Siamese and *land* is English. If we want to be patriotic and pedantic, why not *Muang Thai* or *Prated Tai*.

Yet, lest someone take my last suggestion too seriously, we all must be reminded that we cannot force other countries to call our own by what name *we* please. The British will never call Germany "Deutschland" (an exact parallel) and the French will never call "Angleterre" England. Each country calls others by what name suits them best and nobody has ever complained.

The word Siam has been known to the Farang since 1511 when the Portuguese first came to Ayutia. It was also used by our own and other Asian scholars, both before and after that date. Rattanapañña of Chiangmai is certainly one of the authorities and *Syamūpasampadavat* written in Ceylon, too, keeps on referring to Singhalese Buddhist monks who received higher ordination from Siamese Bhikkhus as *Syamavamsa Nikāya* i.e. monks of Siamese lineage. Yet, historians of the late nineteen-thirties accused King Mongkut of coining this word. Even if this were true, it certainly is better than Thailand, which our great American allies keep on pronouncing "Thighland".

There must obviously be at least one good reason for a country to change its name. Ghana is preferable to the Gold Coast, since the latter name reminds its citizens of English language and British domination. This example is not unlike our own case,

for Siam gave way to Thailand merely because the former name associates itself with the absolute regime. The so-called "Democracy" had been in existence for seven years, yet none of its promises was fulfilled—there was still no free election, censorship of the press was more and more severe etc. Hence those in power had to modernize the country by giving it a new name, a new fashion for men and women (no more *panung* and everyone had to wear a hat), a new language, as well as a new custom (one should kiss one's wife before going to work). Indeed, as far as these politicians were concerned, Siam did not exist; the country was only born on the 24th of June 1932, because that date was regarded as the National Day!

This country was officially known as Prated Tai in Siamese and Thailand in English in 1939. When the 1949 Constitution was being drafted, there was a debate on the official name of the country. By the majority of four only the word Prated Tai was retained (of 40 members, 14 were for the change, 18 against it and 8 abstained). Yet the Assembly unanimously agreed that the country should be known abroad as Siam and dropped the word Thailand altogether. It unfortunately came back as an official name of the country when the man who first introduced it returned to power after a coup d'etat, and it remains with us ever since.

That man is now dead, the so-called National Day and the new Siamese language of his are also dead with him. Yet, are we to tolerate the name of the country so unwisely invented by him?

S. Sivaraksa

I should have consulted S. Sivaraksa before publishing my tirade against 'Thailand'. I must admit straight away that he has completely enlightened me on matters concerning the origin of the name Thailand, i.e., the age of the ridicule etc.

And I was delighted that S. Sivaraksa had reviewed some historical dealings between Siam and other nations. But if we are to make any en passant remarks about Siam and other historical nations, I think we should not by-pass our connections with Versailles in the 1680's with all those memorable embassies and diplomatic events.

Now of course, the French have gone out of their way to ridicule the name 'Thailand' by calling us contemporary Siamese 'Thailandais', which reminds me that 'Thighland' as pronounced by some of our American friends is quite innocent and almost forgivable in comparison. Although again, I am not sure, because I was once approached and hocked by an enthusiastic European who called me out aloud: 'Thailander!' (I was at that time somewhere in Europe and possibly somewhere slightly to the North.)

In the end however, I think that people like us *homini pauci*, are infinitely grateful that despite 'Thailand' we still remain a kingdom (even 'Kingdom of Thailand,' must it be!) so that there are still some values left to make this nation livable.

S. Jumsai na Ayutya.

I have read S. Sivaraksa's letter in your column of 1st October 1965 with interest. Your learned correspondent's frank opinion of those who during that bloody regime made this country officially known as PRATED TAI in Siamese and THAILAND in English pleases my passionate young heart so much that I cannot help chiming in. For, I for one, fully agree with S. Sivaraksa that the new Siamese language along with the hideous mongrel word THAILAND should no longer exist to remind us of the man who introduced them while believing himself none other than a great-great-great grandson of Naresuan the Great.

A good many Siamese and I would be greatly disappointed if any influential upstart should ever find success in his attempts to abolish the word SIAM for which we have a very soft place in our hearts.

Writer No Name

While I am in full agreement with Mr. Sulak Sivaraksa about the superiority of the word Siam (as against the comical-sounding name Thailand), his letter (B'kok World, Oct. '1) contains a rather substantial inaccuracy. After mentioning the fact that the name Siam came back into official use with the 1949 Constitution, Mr. Sulak went on to say that That Man (who first introduced the word Thailand two and a half decades ago) then unfortunately "returned to power after a coup d'etat" and had the name Siam re-annulled. Not quite correct. That Man was already back in power when that 1949 debate was going on: as early as November, 1947, our Great Thailander had resumed his public life (officially as Commander-in-Chief of the Army) via the coup which overthrew the Thamrong Nawasawat Government. Five months later, in April 1948, Great Thailander was formally reinstalled Premier, after Kuang had been forced out at gun point.

So, Mr. Sulak still doesn't know his political history—I severely reprimanded him, in these pages some time ago, for failing to know it. That 1948-49 period was a little complex: Great Thailander was back in power but he did not as yet have things all his way. The House of Representatives still contained a large Kuang party, and the Senate was very friendly to him. These two institutions in effect jointly drafted the 1949 Constitution. Hence those liberal features, of which the revival of the name Siam was a symbol. And in the background stood the Navy, whose sullen neutrality was rather inconvenient for our Great Thailander.

Pandit Sonakul

นำสงสารชาวนาไทย

ที่จริงข้าพเจ้าไม่อยากจะตอบจดหมายของศาสตราจารย์พิตต์เท่าใดนัก เพราะข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะไม่เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกันเท่าใดนัก ด้วยเหตุที่ว่า ผู้เขียนเรื่องชีวิตของชาวนาไทยจากการค้นคว้าและวิจัย ซึ่งเป็นเรื่องทางวิชาการ แต่ข้าพเจ้ารู้เรื่องเดียวกับท่านผู้เขียนจากประสบการณ์ที่ได้เกิดเป็นลูกชาวนาและเติบโตอยู่ในท้องถิ่น จนกระทั่งเข้าเรียนมหาวิทยาลัย แม้ในปัจจุบันข้าพเจ้าก็ใช้ชีวิตอยู่ในท้องถิ่นเดือนละครึ่ง ไม่เคยขาด ด้วยความเชื่อมั่น ว่าข้าพเจ้ารู้เรื่องของชาวนาไม่น้อยกว่าผู้เขียน ข้าพเจ้าจึงรับคำเชิญจากบรรณาธิการให้วิจารณ์หนังสือของท่านผู้เขียน

ตอนแรกพอเห็นหนังสือ ข้าพเจ้าก็ไม่อยากจะวิจารณ์นัก เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยาและสังคมวิทยา ซึ่งไม่ตรงกับที่ข้าพเจ้านัก แต่ด้วยความอยากรู้ว่าผู้เขียนพบอะไรบางอย่างจากชาวนาไทย ที่ข้าพเจ้ายังไม่รู้ เมื่ออ่านไป ๆ ก็ไม่พบอะไรที่ใหม่ ๆ เลย ข้าพเจ้าจึงสรุปว่า

หนังสือของท่านผู้เขียน “ให้ความผิดหวังแก่ผู้อ่านที่เป็น คนไทย มาก จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า เวลา ๒๒ เดือนที่ผู้เขียนได้ใช้ไปนั้น ใหผลประโยชน์คุ้มแก่ผู้เขียน ”

ข้าพเจ้าคิดว่า ข้าพเจ้าได้สรุปไว้แจ่มชัดว่า ข้าพเจ้าในฐานะเป็น คนไทย ผิดหวังในผลงานของผู้เขียนมาก ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ด้วยว่าผู้เขียนอาจต้องการเขียนให้คนอเมริกันอ่านมิใช่เพื่อคนไทย แต่เมื่อผู้เขียนต้องการให้คนไทยวิจารณ์ ข้าพเจ้าก็เลยวิจารณ์ในฐานะถูกชาวคนไทย ที่อยากทราบว่าชาวต่างชาติมองชาวคนไทยอย่างไร (ที่จริงผู้เขียนอาจต้องการให้บรรณาธิการวารสารนั้นวิจารณ์ แต่บรรณาธิการไม่ยอมทำ และเอามาให้ข้าพเจ้าอ่าน และบอกว่าอยากได้ความรู้ดีของผู้่านธรรมดา ที่ไม่ใช่นักวิชาการ ทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา)

ข้าพเจ้าขออย่าว่า ข้าพเจ้าไม่ได้เจตนาที่จะ “ ถบเกลื่อน ” ดังที่ท่านผู้เขียนว่าได้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ จากชาวคนไทยเลย ข้าพเจ้าอ่านหนังสือของท่านผู้เขียนโดยตลอด แต่ไม่ได้พบอะไรที่สะดุดใจและน่าจดจำแต่ประการใดเลย เพราะผู้เขียนอธิบายเรื่องราวธรรมดา ๆ ให้เป็นเรื่องใหญ่ จึงทำให้ข้าพเจ้าผู้อ่านเชื่องมนว่าผู้เขียนไม่ได้มีแนวความคิดใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าและวิจัยสำหรับคนไทยซึ่งอยากจะทำต่อไป ผู้เขียนพูดแต่ถึงที่ผู้อ่านที่เป็นลูกชาวคนไทยรู้จักกันมานานแล้ว แต่ไม่รู้ว่าจะปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไรเท่านั้น คนไทยที่เคยอยู่ในชนบทจะพบเห็นอยู่ตลอดเวลาว่า ชาวอเมริกันดำเนินการพนันซึ่งเจ้าหน้าที่จัดขึ้นเพื่อเก็บรายได้ (ตั้ง) ทงที่พวกเขาว่าผิดกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงไม่เห็นว่าการจัดหารายได้ดังกล่าวได้คนพบถึงที่พดตารหรือตักซึ่งอะไร ที่สมควรจะไดกล่าวถึงเป็นพิเศษ

ข้อสรุปของข้าพเจ้าอาจแรงไปหน่อย จนทำให้ดู “ น่าขัน ” เพราะอาจทำให้ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องชาวคนไทยของท่านผู้เขียนดกน้อยลงไป ข้าพเจ้าสรุปอย่างนั้น ก็เพราะข้าพเจ้าไม่คิดว่าผู้เชี่ยวชาญอย่างท่านผู้เขียนซึ่งใช้เวลาดัง ๒๒ เดือน จะเขียนได้แค่นั้นเอง เนื่องจากข้าพเจ้าหวังที่จะได้รับความรู้ใหม่จากท่านผู้เขียนมากไป จึงทำให้ข้าพเจ้าผิดหวังมากเมื่ออ่านหนังสือของท่านจบ

อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าต้องขอขอมริบว่าหนังสือของท่านผู้เขียนแต่ตั้งข้อเท็จจริงได้ถูกต้องดีกว่าหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับเมืองไทยโดยชาวต่างชาติอื่น ๆ ข้าพเจ้าตรวจสอบต้องถามอย่างว่าผิดพลาดซึ่งท่านผู้เขียนกับอ้างว่าไม่ผิด แต่ข้าพเจ้ายังมั่นใจว่า ไม่ตรงกับที่เป็นจริงโดยทั่ว ๆ ไปที่ข้าพเจ้ารู้ ที่ข้าพเจ้าโต้แย้งไว้นั้นก็เพราะ ข้อเขียนนั้นไม่ตรงกับความรู้ดีของ

ชาวนาหลายคนที่ข้าพเจ้ารู้จักเป็นเวลานานนับสิบ ๆ ปี เมื่ออ่านข้อโต้แย้งของท่านผู้เขียนแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกถึงดารชาวนาไทยว่า ไม่ค่อยจะมีคนเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของเขา ได้ถูกต้อง เพราะพวกเขามีความรู้สึกและความต้องการแตกต่างกันมาก จนไม่อาจเขาเป็น บรรทัดฐานได้

กรมการ ท่องธรรมชาติ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิพิธภัณฑสถานที่วัดพระธาตุลำปางหลวง

“มนุษย์” ได้ชื่อว่าเป็นทั้งผู้สร้างและผู้ทำลาย หากจะมองให้ลึกซึ้งลงไป บางสิ่งเรียกว่า “สร้าง” นั้น ก็หาได้แตกต่างไปกว่าการ “ทำลาย” ไม่ เป็นการทำลายอย่างทารุณและ ยิ่งใหญ่ที่สุด นั่นคือการทำลายของเก่าและทรงคุณค่าในทางศิลปอันเป็นสิ่งสูงสุดเท่าที่มนุษย์ จะพึงมี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือความโง่เขลาเบาปัญญา กอปรไป ด้วยความอวดดีของมนุษย์ ที่คิดว่าตนเองวิเศษแล้วในสติปัญญาก็เป็นได้

การทำลายในสิ่งที่กล่าวมาเดี๋ยวนั้น ขณะนี้กำลังขยายวงกว้างออกไปทุกที่ ยากที่จะมีบุคคล ใดหรือองค์การใดที่ยังไว้ได้ สำหรับเหตุผลของผู้กระทำกรเช่นนั้นก็อ้างไปต่าง ๆ นานาทั้ง “ไม่มีค่าบำรุงรักษาพอ—เปลืองค่ารักษามาก” “ต้องการให้เป็นย่านการค้า” และอีกประการ ตามแต่ที่ท่านจะสรรยกมาให้เราฟัง แล้วคิดว่าทางออกที่คิดเวลานี้ไม่มีอีกแล้ว เมื่อเกิดมุกดุม ใดสักกลุ่มหนึ่ง ทำงานเกี่ยวกับการคงอยู่ของสิ่งอันทรงคุณค่าเหล่านั้น การที่เราจะทำกรรู้จัก กับผลงานของเขา คงจะไม่เป็นดังประหลาดอะไรนัก

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ขบวนการไฟพิเศษขบวนหนึ่ง ได้เคลื่อนที่ไปทางเหนือจุ่มง หมายถึงจังหวัดลำปาง ชาวธรรมศาสตร์ภายใต้การนำของ “ชุมนุมศึกษาพุทธศาสตร์และ ประเพณีในพระบรมราชูปถัมภ์” ได้ร่วมใจกันนำกรฐินไปทอด ณ วัดพระธาตุลำปางหลวง โดยมีองค์การบดเป็นประธาน บัณฑิตได้จากการทอดกรฐินครั้งนั้น นำไปสร้างพิพิธภัณฑ “ธรรมศาสตร์อนุสรณ์” เพื่อเป็นที่เก็บรวบรวมของเก่าอันทรงคุณค่าไว้เป็นที่เป็นที่ทาง ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนให้คนนิยมของเก่าและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาของเก่า งานกร ทอดกรฐินครั้งนั้นดำเนินดุจดั่งไปได้พอประมาณ คือได้เงินช่วยวัดประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท ยังขาดอยู่อีก ๕๐,๐๐๐ บาท ทางชุมนุมฯ ถือว่าเป็นหน้าที่ของทางชุมนุมฯ ที่จะต้องจัดทำให้ครบ

มหาวิทยาลัยก็ได้รับช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ โดยจัดงานการกุศลขึ้นเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๗ ทางชุมนุมฯ ช่วยประสานงาน งานนี้ได้รับความกรุณาจากผู้หลักผู้ใหญ่ ตลอดจน บรรดานักคิด นักศึกษา งานจึงดำเนินไปได้ด้วยดี รายได้จากงานจึงมากพอที่จะนำไปสมทบ สร้าง "ธรรมศาสตร์อนุสรณ์" ได้เต็มตามแบบที่ทางวัดได้วางไว้

สิ่งที่น่าเป็นห่วงในขณะนั้นคือ ทางวัดได้ดำเนินงานก่อสร้างไปบ้างแล้วหรือยัง เพราะตาม แบบที่ทางวัดเขียนไว้แล้ว จากการปรึกษาท่านผู้รูบบางท่าน ท่านว่าเป็นแบบทรงไทยที่ยังแข็งแรง และอาจเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ไม่สิ้นทนนัก ควรจะปรับปรุงได้อีกหลายแง่ หากยังไม่ก่อสร้าง ก็สมควรอย่างยิ่งที่ทางวัดจะได้ปรึกษากับผู้รู้ก่อนที่จะสร้างขึ้นมา ผู้ที่เขียนแบบของวัดพระธาตุ ลำปางหนองน้ำ ควรจะต้องระมัดระวังให้มาก เพราะตามตำนานและจากข้อเขียนของอาจารย์ เพ็ญ หรือพิทักษ์ ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับที่แล้ว ปรากฏว่าวัดนี้เป็นวัดเก่าที่มีคุณค่ามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางประวัติศาสตร์ และประวัติศาสตร์ศิลป์ ถึงก่อสร้างต่าง ๆ ภายใน วัด เป็นศิลปะแบบไทยทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ ถึงแม้ว่าจะเป็นทาง ผ่านของพม่าซ้าศึก วัดนี้ก็ยังคงความเป็นไทยในด้านของศิลปอย่างน่าภูมิใจยิ่ง หวังใจว่าใน ไม้ช้า ข้าราชการ และชาวลำปาง ตลอดจนทุกคนที่ช่วยเหลือในงานทอดกฐินครั้งนั้น คงจะได้ ชมรมกับ "ธรรมศาสตร์อนุสรณ์" ซึ่งเราเคยหวังร่วมกันไว้เมื่อ ๒ ปีที่แล้ว และ "ธรรมศาสตร์ อนุสรณ์" นั้นคงจะไม่กลายเป็น 'อนุสาวรีย์สำหรับขายความอาย' ดังที่บางท่านกล่าวหาว่า หอประชุมของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กำลังเป็นอยู่ ถ้ากลายเป็นรูปปั้นก็จะเท่ากับว่าเป็น การทำลายปูชนียสถานที่สำคัญลง ทั้ง ๆ ที่มนุษยมีเจตนาดีที่จะไปสร้างเสริมให้แก่พระอาราม แห่งนั้น

แต่สิ่งที่แปลกก็คือว่า ขณะนั้นทางกรุงเทพฯ กำลังร้อนรน ถอนนี้สร้างนั้น ให้รักฟ้ากรุงเทพฯ อยู่ การก่อสร้างแต่ละสิ่ง ได้คำนึงถึง คิดถึง และคงไว้ซึ่งสภาพของสิ่งเก่า ๆ อันทรงคุณค่า บ้างหรือไม่ ถ้าแพ่งวงหน้านั้น คิดว่าคงจะไม่ใช้กำแพงธรรมดา ขออย่าได้ขาดหายไปอีกเลย ก่อนที่จะสร้างอะไร ขอได้ให้อัจฉริยะกันบ้างเถิด เพื่อที่ว่ากรสร้างหรือสิ่งที่จะสร้างจะได้ ไม่มาทำลาย หรือทำให้เสียหายต่อสิ่งที่อยู่ใกล้ ดังเช่นพิพิธภัณฑสถานเป็นอยู่ในขณะนี้ หากมี ความจำเป็นที่จะต้องคงกระบวนกรอะไรขึ้นมาอีกสักชุดหนึ่ง เกี่ยวกับกรวิจัยวิจารณ์งาน สร้าง และการทำลาย คนไทยที่รักของเก่าอันมีค่าก็จะมีคามยินดี ที่จะเสียภาษีให้กรรรมการ ชุตนันดำเนินงานได้เต็มที่ ด้วยความเต็มใจยิ่ง

นิรันดร์ ประดิษฐ์กุล

นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทำไมศิลปบริสุทธิ์ยังเจริญไม่ได้ในสังคมไทย

บทความนี้ ไม่เป็นการตอบ ด. ประสาทศิลป์ หรือ บรรจบพันธุ์ นวรรณ์ และมีได้อ้างถึงช่างฝีมือ แต่ขออ้างถึง ศิลปินบริสุทธิ์ ซึ่งจะได้หยิบยกอธิบายต่อไป

ลักษณะจิตมนุษย์ โชเปนเฮาว์ เชื่อดีที่ว่า มนุษย์และจิตมีหลายระดับในโลก นักนิยม ความงามอย่างเสรีผู้นี้เห็นว่า จิตในระดับที่สูงขึ้น จะเห็นความงามเพิ่มขึ้นตามลำดับ และระดับ ๆ หนึ่งมีมาตรฐานความงามตามลำดับขั้นไม่เหมือนกัน ถึงแม้คัมภีร์จีน *ซันชวณเยิน* ก็ได้แบ่งมนุษย์เป็นสี่ประเภท พวกแรก คือมนุษย์ชั้นต่ำผู้ไม่ชอบถาม ไม่ชอบรู้ ทำตามสัญชาตญาณความคิดชั่วเล่น ตามสภาพสังคมที่ตนถือกำเนิดมา พวกที่สอง คือ พวกที่เริ่มนึกคิดเห็นว่าตนมีความแตกต่างกว่าผู้อื่น ก็ใช้ความแตกต่างให้เป็นประโยชน์ ขวนขวายหาผลประโยชน์ตนแต่ฝ่ายเดียว พวกที่สาม คือ พวกที่เจริญขึ้น เห็นตนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคม ฉะนั้นจึงปฏิบัติหน้าที่ส่วนตนและต่อสังคมส่วนรวม พวกที่สี่ คือพวกที่เจริญแล้วและค้นพบว่ามီးอะไรสูงกว่าระดับสังคม เช่นจิต และจักรวาล สังคมเป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งเท่านั้น พวกนี้จะเป็นพวกสร้างสรรค์ และพวกปัญญาชน

เรื่องศิลปบริสุทธิ์นี้ จึงไม่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สอง ซึ่งมียุติอาศัยในสังคมทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีมากในสังคมไทยทุกชั้นวรรณะของสภาพรายได้ แต่จะผูกพันเกี่ยวข้องกับมนุษย์ประเภทที่สาม และโดยเฉพาะประเภทที่สี่เท่านั้น ศิลปินบริสุทธิ์

คือของทุกสิ่งที่กลั่นกรองเข้มข้น จากส่วนลึกของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกของมนุษย์ ความงามในการพินิจอันสงบของ ๆ สิ่งนั้นในตัวของมันเอง โลกที่เราเห็นเพียงผลเบื้องต้น ในเมื่อประสาทสัมผัสรับสิ่งที่ไม่สิ้นสุดของจิตลงในวัตถุหรือสิ่งสิ้นสุดที่มีพิศขบเขต

จุดประสงค์ของความรู้สึกคือความงาม ความงามที่สมบูรณ์จะรู้สึกได้ด้วยประสาทสัมผัส การผสมกลมกลืน (harmony) หรือการแย้งรับ (Complimentary) ระหว่างองค์ประกอบกับองค์ประกอบ หรือองค์ประกอบกับส่วนใหญ่ การสัมผัสกลมกลืนหรือแย้งรับของการมีรูปและการปราศจากรูป (form and non-form) การเห็นได้และเห็นไม่ได้ (visible and invisible) ความงามของการคิดคำนึงในลักษณะท่าทีของผลงานทางศิลป

ความงามในการแสดงออก ความอímเอิบน่าดู การเพียบพร้อมอímเต็ม มีพลังชีวิตชีวา ความอímลอยของอารมณ์ เป็นสิ่งที่ให้ความสุข ปราศจากการมุ่งหวังตอบแทน เป็นรูปแสดงจุดประสงค์ของตัวเอง เป็นอímรูปของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกในความสงบ

เมื่อทราบถึงธรรมชาติของจิตและธรรมชาติของศิลปะบริสุทธิ์แล้ว ก็ย่อมจะให้เหตุผลได้ว่า ทำไมศิลปะยังเจริญไม่ได้ในสังคมไทย เหตุเพราะมีอุปสรรคต่างๆ กังต่อ

การย้คมันในแนวความคิดเดิม

ศิลปะบริสุทธิ์จะเจริญเติบโตไม่ได้ในสังคมที่ย้คมันแนวความคิดเดิมจนเป็นนิสัยของประชาชน สังคมไทยชอบเรียนชอบสอนกันเป็นชั้นๆ โดยปราศจากความคิดเห็นของตนเอง ศิลปินมีความรู้และความชำนาญทางเทคนิคแบบครูอาจารย์อย่างเดียว ไม่สามารถผลิตผลงานทางศิลปะบริสุทธิ์ได้ แต่ความคิดคำนึงของจิตในด้านความงามของศิลปินเอง จะผลิตผลงานศิลปะขึ้น ศิลปะคือการสร้างสรรค์ ทราบโคครูอาจารย์ของเรายังไม่นิยมส่งเสริมปัจเจกภาพของศิลปินที่ปรากฏหน่วยก้านที่ดี และบ้นทอนจิตของเยาวชนศิลปินทั้งทางตรงและทางอ้อมก็ดี เช่นการสอนฝึกหัดเทคนิค ถ้าผิดจากเทคนิคที่สอนก็ไม่ให้เรียนด้วย สังคมนั้นจะเจริญในทางศิลปะบริสุทธิ์ไม่ได้แน่นอน เพราะความคิยี้คมันแนวเดิมของครูอาจารย์เป็นก้ำแพงกันไว้อย่างหนาแน่น

การขาดความนึกคิด

ศิลปินที่ก้าวหน้าต้องมีระบบความนึกคิดด้านรูปและอímรูป ค้านอารมณ์ ค้านปัญญา และค้านมโนวิญญาณ ผสมผสานกัน

ก่อนศตวรรษที่ ๑๙ ทฤษฎีคุณค่าเกี่ยวกับความงามได้ยี้คด้านรูป ค้านความคิด ค้านใจและความงามของการแสดงออก ผลงานของศิลปินส่วนมากจะแสดงความงามของจิตในความงามของเรือนร่าง ต่อมาความคิดเห็นของอารยธรรมร่วมสมัยเจริญก้าวหน้า มีทฤษฎีปรมาณู ทฤษฎีสัมผัส แยกรูปฟอร์มออกไป ความผันของศิลปินในรูปก็แตกสลายและไม่แนใจในสิ่งที่ตนเห็นมากขึ้น ไม่มีที่ยี้คเหนี่ยวนำทาง ถึงกับพีคซ์ ให้บรรดาธิบายว่า รูปเป็นของมีพิกข์ชอบเขตกคคัน จึงบิตเบือนจากความจริง ความนึกคิดต่างหากที่ไม่มีพิกข์ชอบเขต ฉะนั้นความนึกคิดของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึกต่างหาก ที่สัมผัส

กับความจริง ความสมบูรณ์และส่วนลึกได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีการหาทฤษฎีคุณค่ากันใหม่ และหันไปทางจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก ทางศิลปะแอบสแตรก นอนฟิเกอเรตีฟ และอื่น ๆ ความงามทางศิลปะจึงต้องการความสามารถเข้าใจได้ลึกซึ้ง ในรูปและอรูปร ในอารมณ์ ในปัญญา และในมโนวิญญาณ จะเห็นได้ว่าศิลปะในสังคมไทย ยังขาดส่วนลึกทางจิตศิลปะอยู่มาก เพราะสังคมไม่มีมรดกทางศิลปะบริสุทธิ์ทางจิตใจมากพอที่จะให้เยาวชนศิลปะปัจจุบันครุ่นคิดได้

ขาดความรักและความจรรโลงใจ

ศิลปะนั้นจะเจริญเติบโตไม่ได้ ถ้าขาดธรรมชาติและขาดความรักในการนึกคิดคำนึง และขาดการพึงใจเป็นสุขในความคิดนั้น การก้าวหน้าไปในวงกลมแห่งความสุขของศิลปิน ตามที่ วิลเลียม เจมส์ กล่าวไว้ นั้น เริ่มด้วยความรักและความพยายามเป็นขั้นต้น เมื่อสะสมความเข้าใจ สะสมเทคนิคศิลปะ และสะสมความรู้เพิ่มพูน ความแตกฉาน จะผลิตความคิดแนวใหม่ ๆ ขึ้น และจะเกิดความตื่นเต้นสนใจและความสุขในความคิดศิลปะนั้น ๆ เมื่อเกิดตื่นเต้นสนใจก็เกิดพลังงานเป็นเงาตามตัว ที่จะสะสมความเข้าใจความรู้ อีก เกิดความคิดใหม่อีก เกิดตื่นเต้นสนใจเพิ่มอีก เกิดพลังงานอีก เป็นลูกโซ่ เป็นวงกลมใหญ่ขึ้น ๆ จนเป็นวงกลมแห่งความสุขของศิลปิน ซึ่งศิลปินไทยน้อยนัก ที่จะสามารถก้าวถึง เพราะขาดส่วนลึกของความรักและการนิยมนึกครุ่นคิดกล่าว

ขาดสภาวะสังคม

ในสภาวะอันผิวเผินของของสังคมไทย ชนกรรมาชีพ ชนชั้นกลาง และชนชั้นสูง เมื่อเอาระดับเศรษฐกิจออกเสีย จะไม่มีอะไรแตกต่างกันมาก ในด้านนิสัย ด้านความเคยชิน ด้านความนึกคิด ในส่วนลึกของจิตเลย ดังที่จะเห็นได้จากรายงานผลการสังสรรค์กับคณะผู้เชี่ยวชาญองค์การศึกษาและวัฒนธรรมสหประชาชาติ ที่มาสำรวจสภาวะสังคมไทยเมื่อเร็วๆ นี้ ในลักษณะของสภาวะสังคมที่แบ่งชั้นวรรณะด้วยของผิวเผินทางเศรษฐกิจ แทนที่จะแบ่งตามการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม ความสามารถส่วนบุคคล รสนิยมและกิเลส ตามลักษณะอารยสังคม ดังในบางประเทศที่เจริญแล้ว ในสภาวะสังคมเช่นนี้ ศิลปะบริสุทธิ์จะหาที่กำเนิดได้ยาก เพราะปัญญาชน ชนชั้นกลางและชั้นสูง ที่มีรสนิยมมีอยู่จำนวนน้อยมาก

ขาดสภาวะในการใช้เวลา

ดังที่กล่าวแล้วว่า ปัญญาชนและชนชั้นกลาง ชั้นสูง ที่มีรสนิยมในสังคมไทยมีจำนวนน้อย เมื่อเป็นเช่นนั้น การบีบบังคับทางเศรษฐกิจของศิลปิน ที่จะผลิตศิลปบริสุทธิ์นั้น เป็นสิ่งที่น่าเห็นใจในสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ชงจ้อเคยกล่าวไว้ว่า “เมื่อข้าพเจ้าเบื่องานประจำ ข้าพเจ้าก็หันมาทำงานที่ข้าพเจ้ารัก เมื่อคิดยังไม่โปร่งในงานที่ข้าพเจ้ารัก ข้าพเจ้าก็กลับมาทำงานประจำ สลับกันไป” วิธีการนี้จะใช้ได้ผลมากกับศิลปินที่จะผลิตศิลปบริสุทธิ์ แต่จำต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมที่ผิวเผิน จะเห็นได้จากชีวิตของกวี วอลท์ วิทแมน กวีนิพนธ์ของวิทแมน ไกลจากสังคมผิวเผินอเมริกันในสมัยนั้น จนสังคมสมัยนั้นยากที่จะยอมรับเอกภาพของวิทแมน แต่วิทแมนรู้จักแบ่งเวลาทำงาน เป็นกรรมกรโรงงานเพื่อดำรงชีพ และใช้เวลาส่วนใหญ่ผลิตของที่ตนรัก และเกิดทุนตามแบบของชงจ้อ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการดำรงชีพ ในสภาวะสังคมผิวเผิน และไม่ยอมให้สังคมล้มความรักในการสร้างสรรค์ศิลปบริสุทธิ์จากจิตของตน ซึ่งเป็นตัวอย่างอันดีในการไม่ย่อท้อ แก่ศิลปินอื่น ๆ เช่นในสังคมไทย

ขาดการระลึกรัตน

ศิลปินยอมไม่ยอมตนให้เข้ากับสภาพสังคมด้วยประการใด หรือหลงตน หลงละเมอในคำสรรเสริญเยินยอจากฝูงชน จากสังคมไทย ซึ่งขาดผู้วิวิจารณ์ผลงานให้ลึกซึ้งได้ หรือจากฝูงชนสังคมชั้นสูง เพราะรสนิยมมีน้อยมาก ไม่เป็นบรรทัดฐานในการวิจยวิจารณ์ที่เชื่อถือในการประมาณค่าของศิลปินผู้นั้น ๆ ได้ การหลงละเมอต่อสรรเสริญจากผู้ไม่รู้ทางศิลป์ หรือรู้แต่เพียงนั้น นอกจากทำให้คุณค่าของศิลปินต่ำลงแล้ว ยังทำให้ผลิตผลการสร้างสรรค์ของศิลปินผู้นั้นต่ำลงในอนาคต เพราะลักษณะจิตและงานผลิตของศิลปินมีตัวและสับสนในจิตใต้สำนึกและจิตสำนึกของศิลปินนั้น

ขาดนักวิจารณ์

ศิลปบริสุทธิ์ในสังคมไทยยังเติบโตไม่ได้ เพราะขาดนักวิจารณ์ที่ดีที่รู้จักจับจุดแห่งความงาม พร้อมทั้งความรู้ในส่วนลึกของประวัติศิลป์ ทั้งทางด้านวัตถุ ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา ด้านมโนวิญญาณ ด้านปรัชญาศิลป์ และปรมัตถศิลป์ (metaphysical aspect) สังคมศิลปะที่เจริญเติบโตได้ เพราะนักวิจารณ์ที่ดี และนักวิจารณ์เหล่านี้มีความรอบรู้สูง ไม่ซื่อซายความคิดเห็นของตน นักวิจารณ์คือเงาของศิลปินที่จะถ่ายทอดลักษณะศิลป์เป็นภาษากว้าง ดิชมเพื่อก่อ แต่ก็เป็นที่เชื่อแน่ว่าศิลปินบริสุทธิ์รวมทั้งศิลปินและนักวิจารณ์ที่ดีจะหาที่กำเนิดยากในสังคมไทย เพราะสังคมยังไม่นิยมการศึกษา (หาก

นิยมปริญญาบัตร) ศิลป วัฒนธรรม ความสามารถของบุคคล ธรรมเนียม และลักษณะ
กิเลส ตามอารยสังคม ผู้คนพากันหันไปนิยมกิจการทางบ้านเศรษฐกิจและค่านิยม
ประจำวัน นี่เป็นที่รับทราบกันในหมู่ชนชั้นกลางและชั้นสูงของสังคมทั่วไป

สรุป

ศิลปบริสุทธิ์คือสิ่งที่กลั่นกรองอย่างละเอียดอ่อนแต่เข้มข้น จากส่วนลึกในจิต
ดำนึกและจิตใต้สำนึกของมนุษย์ เป็นมาตรการเครื่องวัดเงาสังคม แสดงความเจริญที่
แท้จริง

สังคมที่ศิลปบริสุทธิ์จะถือกำเนิดเจริญเติบโตได้ ต้องประกอบด้วยสภาวะและ
มรดกของสังคมนั้น ที่จะต้องบ่อนผลัดความนึกคิดในศิลปะ ในนักวิจารณ์ศิลปะ และ
นักปรัชญาศิลปะ ขึ้นจากกลุ่มปัญญาชนที่เจริญ โดยค้นพบว่ามีอะไรสูงกว่าระดับสังคมใน
รูปความนึกคิด และจิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ประกอบด้วยชีวิตภายในโครงร่าง โครงร่างมนุษย์
ที่มีพลังเคลื่อนที่ได้โดยปราศจากชีวิตภายใน คือคนเป็นที่ตายแล้ว หรือคนเป็นที่ยัง
ไม่เกิด เช่นเดียวกับสังคมที่ปราศจากศิลปบริสุทธิ์คือสังคมที่เคลื่อนที่ มีพลังแต่ไม่มีชีวิต

รวมหลักการแล้ว ประมวลได้ว่า ศิลปบริสุทธิ์ยังเจริญมีชีวิตเติบโตไม่ได้ใน
สังคมไทย เพราะการยึดมั่นในแนวคิดเดิมมีอยู่หนาแน่น จนไม่สร้างศิลปะใหม่ที่มีความคิด
เห็นของตนเอง ในค่านักวิจารณ์ศิลปะ และนักปรัชญาศิลปะ ยังขาดความรอบรู้ คำ
วิจารณ์ยังไม่ถือเป็นมาตรฐานได้ ในค่านศิลปะ ยังขาดความนึกคิดส่วนลึก ทั้งทางด้าน
รูปและอรูป อารมณ์ ปัญญา และโมโนปัญญา ขาดความรักที่มั่งคั่งและนิยมเทิดทูน
งานของตน และเห่อเหิมเพราะได้รับคำวิจารณ์ชมเชยจากผู้วิจารณ์ซึ่งเชื่อถือไม่ได้เป็น
มาตรฐาน นอกจากนี้ ศิลปินยังไม่หาทางแบ่งเวลา กลับเลิกล้มความคิดเสียง่าย ๆ
ที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์เติบโตในแนวตน ในค่านสังคม สภาวะสังคมไทยไม่อำนวย ผู้ชน
ไทยผิวเผิน มีการแบ่งชั้นวรรณะทางเศรษฐกิจสังคม ที่ไม่มีแก่นฐาน ไม่มีส่วนลึก ซึ่ง
ขัดต่อการเจริญเติบโตของศิลปบริสุทธิ์และสังคมไม่มีมรดกทางจิตพอที่จะปั้นสร้างศิลปะ
นักวิจารณ์ศิลปะ นักปรัชญาศิลปะขึ้นได้อีกใดหนึ่ง เพราะชนชั้นสูงและชั้นกลางไปนิยม
ค่านเศรษฐกิจและค่านสังคมประจำวันที่ผิวเผิน ทั้งหนึ่งว่านั่นเป็นแก่นแท้ของสภาวะ
ของจิต เมื่อสังคมไทยมีแต่โครงร่าง มีแต่ของปลอม ของจริงของแท้ ของบริสุทธิ์ จะ
เจริญเติบโตได้อย่างไร

มยุร วิเศษกุล
กรมโยธาเทศบาล

VOLKSWAGEN

สักกวาเชื่อใจกระไรนี้

รถโฟล์กตีมันคงไม่สงสัย

ทางกันดารผ่านง่ายสบายใจ

ใครได้ใช้ต้องนิยมชมแน่นอน

บรรทุกของบรรทุกคนทนสะบั้น

ไม่เคยอันมีข้อลือกระด่อน

เดินทางไกลบุกป่าฝ่าดงคอน

เครื่องไม่ร้อนวิ่งฉิวปลิวไปเอย.

บริษัท ประชาชนตร์ จำกัด

618 ถนนพหลวง ทรชนกร โทร. 27661, 27662, 24343, 20357

อุทธรณ์คดี นรลขงธิการ

บรรณาธิการขียนตีรับจดหมายเสมอ และจะนำตีพิมพ์ถ้าเห็นว่ามิสาระ เว้นเสียแต่เจ้าของแสดงความจำนงมิให้ลงพิมพ์ ผู้ที่ประสงค์จะใช้นามปากกาต้องแจ้งนามจริงให้บรรณาธิการทราบทุกครั้งไป บรรณาธิการสัญญาว่าจะไม่เปิดเผยนามจริงให้กับคนอื่นทราบได้เป็นอันขาด และบรรณาธิการต้องขออนุญาตคัดลอกข้อความลงบ้าง เพื่อสงวนหน้ากระดาษ

ความหวังดีของครู

หนังสือ ที่กรุณานำส่งด้วยตนเองได้รับแล้วด้วยความซาบซึ้งในไมตรีจิต ผมไม่อยู่ ไปเยี่ยมลูกชายที่มหาสารคาม ตั้งแต่วันที่ ๑ กลับเมื่อวันที่ ๗ คุณและคุณหญิงมีจิตใจตรงกัน ไม่ว่าจะมิจานอะไร เช่น ลมุกปกเหลืองหรือพิธีการรับรางวัลแม่ไก่ไซไซ ก็ไม่ลืม ส่งมาเรื่อยๆ ผมอ่านแล้ว มีหลายเรื่องหลายรสอ่านแล้วเพิ่มความรู้อื่นๆ ฟางๆ ให้ออกสับแจ่มแจ้งกว้างขวางออกไป รสชาติเข้มข้น หวานมันเผ็ดร้อนน้อยคนที่หาญวิพากษ์วิจารณ์ได้ทำนองนี้ การอ่านบทกวีนั้น ได้ผลต่างกันมาก ถ้าจะเปรียบก็เหมือนคนเห็นมะพร้าว ใครเห็นก็รู้ว่า มันคือมะพร้าว รูปกลมๆ เกลี้ยงๆ มีเปลือกสองชั้น เปลือกนอกแข็ง ชั้นในอ่อนนุ่ม เป็นปุ๋ย ใช้ทำเชือก พรหมเช็ดเท้า อย่างปลาเนื้ออ่อน ฯลฯ เข้าไปอีกทีก็ทะเล เนื้อแข็ง ทำภาชนะต่างๆ ได้ หรือจะใช้เป็นพื้นหุงต้มก็ได้ ทำได้อีกหลายอย่าง ถัดเข้าไปจึงเป็นเนื้อ ซึ่งเราใช้เป็นอาหารได้นานาชนิด รวมทั้งข้าว และหวาน ประโยชน์อันแท้จริงก็อยู่ที่ตรงนี้ ในใจกลางของเนื้อก็คือข้าวอันเป็นส่วนเลี้ยงลำต้นสืบพันธุ์ต่อไป หรือจะใช้ทำขนมเคี้ยวเล่นเพลินๆ ก็ยังได้ ผู้อ่านส่วนมากเขาเห็นแต่ภายนอกเท่านั้น การอ่านวรรณคดีก็จักจี้จกอยู่ในทำนองนี้คือรู้เพียงผิวเผิน จึงไม่อาจเจียรนัยถึงแก่นได้ นอกจากผู้ที่เปรี๊ยะปรารพฐ์รอบรู้เท่านั้น ผมเองก็เหมือนจะอยู่ในพวกหลัง คือรู้ไม่ถึงแก่น หนังสือเล่มนี้ มีทุกระสทุกชนิด ผู้เขียนได้ถอดเอาในภาพของท่านผู้

ประพันธ์และแก่นเนื้อแท้มาให้เห็นอย่างกระจ่างแจ่มทุกแง่ทุกมุม ทำคนไม่รู้ให้รู้ และผู้ที่รู้แล้วก็ได้รับความรู้อย่างหมดเปลือก สิ้นกังวล

ขอโทษ อยากจะให้สตีว่า อายุยังน้อยนักระวังอย่าปล้ำบ่อยกลเมือกเค็ดพร่าวให้มากนัก อย่าลืมนึกคนอื่นเขาเห็นก็เห็นขำหน้าขำตา เขาเขม่น ไม่พอใจ
เจริญ บุญมโหดม์
โรงเรียนอัสสัมชัญ

คุณครูเป็นคนแรกที่สอนภาษาไทยให้ผมซาบซึ้งและรักภาษานั้นเรื่อยมา และหวังดีต่อผมเสมอมาถ้อยคำของคุณครู เป็นเสมือนโอวาทานุสสติ มีประโยชน์แก่ผมมากเสมอ
บ.ก.

เตือนสติ

หมื่นบรรณาธิการรักเบ่งใหญ่แล้ว เคยว่าไว้ที่นั่น ออกทีวีที่นั่น ปาฐกถาที่โน่น ยังสัมนอีก สิบบทบาทของตัวเองเรื่อง “อันตราสำหรับปัญญาชนคนหนุ่ม” ไปแล้วหรือ นอกจากนั้นแล้ว ก็ฉันยังทวนวิเศษจากของคุณไม่ได้อีกด้วย ใบเตือนคำสมาชิภาพก็ใช้ภาษาหนักคุณผู้อ่านมาก ช่างไม่เห็นใครสัควักได้เลย ขอให้สำนึกไว้ว่าคนรักเท่าผืนหนัง คนชัง...อย่าอวดเกินมากไปนัก และที่เขียนเรื่องลงในหนังสือพิมพ์ต่างๆ ก็ขอให้ประหยัดถ้อยคำไว้บ้าง

แน่นน้อย วงศ์นำ
ราชวิถี
๗๕

ความเห็น

เรื่อง “พินความหลัง” อ่านสนุกดี แต่ต้องรอทีละสามเดือนนี่ แยมักครบ คवरอก ปรีทสัน ในระยะที่กระชั้นเข้ามาอีกครบ “จดหมายจากเยอรมัน” ก็ครบ แต่ทุกเรื่องเมืองไทยมากกว่าเยอรมัน “จดหมายจากลำปาง” วิเศษจริง ๆ ถึงแม้มีจดหมายในประเทศมา ฉบับนี้เป็นดีกว่าอื่นหมด เพราะให้ความรู้หลายทาง มีภาพประกอบชัดเจนดีมาก ที่ผมชมมานี้ไม่ใช่เพราะเป็นชาวจังหวัดนั้นนะครับ ความจริง ผมว่าถึงเวลาแล้ว ที่จะมีจดหมายจากบักซ์ไต้บ้าง

ณรงค์ เลิศฟ้า
ลำปาง

ยาหอม

ว่าที่จริงผมก็ไม่มีอาการเป็นอะไร ที่จะเขียนมาถึงคุณ เพราะได้เคยกล่าวชมเชยคุณอยู่บ่อย ๆ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง การที่เขียนมาเป็นครั้งแรกราวนั้นก็เพื่อเป็นการยืนยันและให้กำลังใจ โดยเฉพาะข้อเขียนของบรรณาธิการ ใน สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ หน้า ๑๒๒ ที่คุณแปลใจว่านักท่องเที่ยวนิยมสถานศึกษาวนออกต่างจังหวัด ทั้งนี้เพราะผมก็เป็นคนหนึ่งที่ชอบทำเช่นนั้น แม้ผมเที่ยวปีหนึ่ง ก็เอา ปรีทสันเล่มที่อ้างถึงถือมือมาอ่านด้วย

ตอนคุณไปอยู่โฮเต็ลสมิทธา เมื่อธันวาคม ๒๕๐๗ ผมก็ได้พบและทักทายคุณที่นั่น แต่ลืมบอกไปว่าขณะนั้นเอา ปรีทสัน ติดตัวไปเหมือนกัน แต่ไม่เคยเอางงไปอ่านที่บ่อน้ำ ฉะนั้น นอกจากคนที่คุณเห็นอ่าน ปรีทสัน คนหนึ่งที่บ่อน้ำหน้าโฮเต็ลแล้ว ก็ยังมีผมอีกคนหนึ่ง อ่านอยู่ในห้องนอนของโฮเต็ล จึงหวังว่าคงเป็นข่าวที่ทำให้คุณงงใจขึ้นอีกไม่มากนัก

ผมขอจบเพียงเท่านี้ และขอส่งพรปีใหม่ทุกชนิดมาให้คุณ โดยเฉพาะขอให้มีความสุขและกำลังกายมากขึ้น ที่จะทำหนังสือนี้ให้ก้าวหน้าต่อไป

ศรีภูมิ สุขเนตร
E & O Hotel, Penang

พร

ตั้งแต่อ่านหนังสือ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ของท่านมานานแล้ว ก็หลายฉบับ ไม่เคยมีจดหมายมาคุยกับท่านเลย เพราะไม่ทราบจะคุยเรื่องอะไร เนื่องจากหนังสือของท่านเป็นหนังสือที่มีสาระ น่าอ่านดีกว่าหนังสือหลายฉบับอยู่แล้ว จะเขียนมาก็คงเหมือนกับจดหมายของผู้ท่านอื่น ๆ ที่เขียนมาชมท่านนั่นเอง

แต่เนื่องในโอกาสปีใหม่นี้ ต้องถือโอกาสขอพรให้หนังสือ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ของท่าน จงขายดี และรุ่งเรืองเจริญก้าวหน้า เป็นที่กตอกตึกใจท่านผู้อ่านต่อไปและตลอดไป

ปรีชา ชันสุวรรณ
กรมราชทัณฑ์

ข้อ

ชื่อวารสาร สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มีภาษาอังกฤษกำกับว่า Social Science Review คงจะไม่เหมาะกับลักษณะเรื่องทั่ว ๆ ไปที่นำลง แต่ผู้อ่านทุกคนก็ติดปาก คิดความรู้สึกเสียแล้วในข้อนี้ รวมทั้งผมด้วย ครั้นจะเปลี่ยนเป็นหนังสืออย่างอื่นโดย บ.ก. เอง เกรงจะเสียความนิยมหนังสือ ถ้าจะลองเปิดโอกาสให้ผู้อ่านช่วยกันออกความเห็น แล้วรับข้อที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด จะเป็นอย่างไร

ขอให้หนังสือนี้ยืนยง แต่ละความเผด็จการลงเสียบ้างก็ดี

เอกวิทย์ ณ ถลาง
กระทรวงศึกษาธิการ

บทนำ

บรรณบทนำหรือความคิดเห็นของท่านถูกใจคำตัดสินมาก คิดฉันเคยมีความคิดตรงกับท่านที่ว่า ถ้าทุกคนยึดถือหลักโยนิโสมนสิการของพระพุทธองค์แล้ว โลกคงจะสดใสน่าอยู่ขึ้นอีกมาก คนไม่ต้องมาโลกหลอกลวง สวมหน้ากากเข้าหากันอย่างที่เป็นอย่างอยู่ในขณะนี้ บางคนล้มคน หลงคน หลงอำนาจวาสนาบารมีทรัพย์สินกฤถการ ความจริง ไม่มีอะไรในตัวคนเรา ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเพียงอุปโลกกันขึ้นเท่านั้น จากบทนำของ

ท่าน ถ้าจะพูดว่า จงมาศึกษาแล้วปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนากันอย่างแท้จริงดีกว่า เพื่อเวลาความหลงของกิเลสให้เบาบางลงเสียบ้าง จะได้มีความเป็นคนยิ่งขึ้น อย่างนี้จะถูกหรือเปล่านั้น

สำหรับคำว่า “อภิสิทธิ์ชน และสามัญชน” นั้น ท่านแจ่มแจ้งได้ดีเหลือเกิน ทำให้รู้สึกได้ว่า ความเป็นคนไม่มีความยุติธรรมเลย เมื่อท่านพบปมหรือจุดอ่อนของสังคมกันแล้ว เหตุไฉนท่านไม่แสดงความคิดเห็นเชิงแนะแนวแก้ไขแล้ว จะได้ช่วยให้บทนำของท่านมีน้ำหนักมากขึ้น ถ้าหากท่านสามารถปราบการแบ่งชั้นวรรณะของคนได้สำเร็จ ก็ฉันจะยกให้ท่านเป็น pioneer คนหนึ่งของเมืองไทย อนึ่ง การที่พัฒนาความเป็นไทย ตามปฏิญญาอันแรงกล้าของท่านนั้น ก็ฉันเชื่อเหลือเกินว่ายังมีคนไทยอีกหลายคน ก็มีความคิดเช่นเดียวกับท่านเหมือนกัน ซึ่งปัจจุบันนี้คนชาติไทยเราถูกกลืนจากคนต่างชาติ อย่างน่าใจหายไม่ว่าด้านใดทั้งนั้น จึงหวังอย่างยิ่ง ที่จะได้เห็นปฏิญญาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย มาคิดหาหนทางแก้ไขระบบสังคม พัฒนาเพื่อคงความเป็นไทยกันอย่างจริงจังมากกว่า ดีกว่าที่จะมาอวดศักดิ์ศรี โพนททวิชาความรู้ต่อกัน เสรีแล้วสังคมเมืองไทยเป็นอยู่อย่างไร ก็ยังคงเป็นไปอย่างนั้น ตลอดกาล

สมพร ศิวขนานพูนชัย
พะเยา จังหวัดเชียงราย

บทนำเรื่อง “อภิสิทธิ์ชนและสามัญชน” ของคุณเป็นความจริงที่ผมได้รับเองและได้เห็นเอง ได้ยินมากับหูที่เดียว ยิ่งจังหวัดชายแดนแล้ว ผมถึงอยากล้างพวกนี้ให้เตียนที่เดียว แต่ทำไม่ได้ เรื่องสมาคมผ้านุ่งนั้นคุณเขียนดีมาก ตรงรสนิยมผมด้วย จนอยากสมัครเป็นสมาชิกสักคน

พิรัชชาติ ลีรัตน์นางกู
วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาชน ชลบุรี

ผมได้อ่านเรื่อง อภิสิทธิ์ชนและสามัญชน ของอาจารย์บ.ก. แล้ว รู้สึกจับใจเป็นอันมาก ผมอยากจะทำ ๆ เมืองไทยนี้เป็นเมืองมั่ง แต่การเมืองหรืออภิสิทธิ์ต่าง ๆ นั้น ยังมีสาเหตุอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ใคร ๆ

อาจมองข้ามไปเสีย กล่าวคือ ความลำเอียง โมหะ คติ การเลือกที่รักมักที่ชัง การเห็นแก่หน้ากัน (Favouritism ผมต้องขออภัยครับที่เขียนภาษาฝรั่งมาด้วยเพราะเห็นว่ามันจำเป็น) นั้น มันมีบ่อเกิดบ่อใหญ่อยู่หลายบ่อ เมืองไทยนี้แปลกมาก คนมักรักกันง่าย เรียนอยู่โรงเรียนเดียวกันหรือมหาวิทยาลัยเดียวกัน Spirit มันเข้มข้นมาก เลือกจุฬาก็ เลือกธรรมศาสตร์ก็ มันเข้มข้น เพราะตลอดเวลา ๔ หรือ ๕ ปี ที่อยู่ไม่มหาวิทยาลัยนั้น เราจะได้ยินแต่คำว่า ไร่รักกันไว้ รักกัน รักกัน ทุกเช้า ทุกค่ำ หรือรวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย อะไร ๆ ท่านอนี้ ถ้าอยู่สูงกว่าก็เป็นพี่ ถ้าอยู่ต่ำกว่าก็เป็นน้อง ไอ้การเรียกพี่เรียกน้องมันฝังจิตฝังใจ แม้กระทั่งออกไปจากมหาวิทยาลัยไปทำงานทำการต่าง ๆ แยกย้ายกันอยู่ไกล ๆ ความดีก็ว่าเป็นรุ่นพี่รุ่นน้องก็ฝังแน่นเหลือกำลัง ไม่ว่าจะอยู่ที่มุมโลกไหน ๆ (เมื่อผมไปเรียนหนังสือที่ยุโรป ผมก็ไปประสบปัญหาจากคนที่ต่างคนต่างจบไปจากคณะมหาวิทยาลัยมาด้วยตนเอง) เพลงต่าง ๆ ที่เคยร้องกันเมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษาหรือนักศึกษาใหม่มหาวิทยาลัย แม้กระทั่งแก่เฒ่าไปตาม ๆ กัน มีลูกกันคนละโหลงสองโหลงแล้ว เวลาถึงงานการรื่นเริงอะไรต่ออะไร ก็ยังเอาไปร้องกันอยู่นั้นแหละครับ โคมทองเอ๋ย ยุงทองเอ๋ย น้องพี่สัสหมูเอ๋ย อะไรต่ออะไร มันก็ยังคงอยู่อย่างนั้น สัตว์ดุร้ายอะไรก็ต่ออะไรต่าง ๆ เช่น ชงโคเอ๋ย จำปีเอ๋ย โคมเอ๋ย หรือจามจุรี พระเกษว มันก็คงสลักจิตคิดหัวใจกันอยู่แนบแน่นด้วยกันทั้งนั้น ผมว่านี่ก็เป็นของที่ดีมากอันหนึ่ง ไม่ใช่เสียหาย คนเรารักกันเอาไว้มาก ๆ แต่ถ้าจะพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับอภิสิทธิ์ชนและสามัญชนแล้ว มันก็ประหลาดชอบกลอยู่ มันทำให้เกิดข้อคิดขึ้นได้ว่า ของที่อันนี้แหละอาจเป็นบ่อเกิดของอภิสิทธิ์ชนได้อีกทางหนึ่ง และเป็นหนทางที่กว้างใหญ่เสียด้วย นอกจากนั้นแล้วถ้าเราคิดเลยเถิดไปถึงเรื่องการผสมพันธุ์กันเอง (Inbreeding) แล้ว ไอ้พิษพันธุะนั้น มันจะเลวลง ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ ก็ในเมื่อคนเราเรียนหนังสือมาด้วยกัน อยู่ร่วมกันมาอย่างน้อย ๆ ก็ ๔-๕ ปี แต่บางรายก็อาจจะ ๖-๗ ปีก็มี แล้วเมื่อสำเร็จ

แล้วก็ไปทำงาน จากการสังเกต ถ้าที่ไหนมีพวกที่จับไปค้ำยกันแล้วไปอยู่รวมกันเป็นกระจุก ก็กลายเป็นครอบครัวใหญ่ เรียกที่เรียกน้องกันสั้นไปหมด แต่ถ้าพ่อแม่คนพลัดหลงมาจากที่อื่น ๆ เข้ามาอยู่สักคน คน ๆ นั้นบางทีเสียคนไปเลยครับ Morale เสื่อมลงหมดสิ้นทีเดียว (นี่ไม่ได้หมายถึงตัวผมนะครับ ตัวผมเองมีประสบการณ์ที่ออกจะแปลกกว่าคนอื่น ๆ จะเป็นค้ำยควางยังก็อยู่หรืออะไรก็ไม่ทราบ ผมจบจากที่หนึ่งแต่ไปทำงานอีกที่หนึ่ง ก็มีแต่คนเขาชอบพอรักใคร่เป็นส่วนมาก ไอ้ที่เกลียดก็ยังมีแต่คนอัยครับ อันนี้เป็นธรรมชาติโลก) ที่ผมกล่าวเช่นนั้น เพราะมีพยานหลักฐานอยู่มาก เพื่อนฝูงหลายคนและคนรู้จักอื่น ๆ ก็มาบ่นกับผมให้ลุ่มไป หลายคนต้องเปลี่ยนงาน ครนพอถามได้ก็เห็นว่ามันเรื่องอะไรกัน ก็ปรากฏว่าทนผจญกับปัญหา Inbreeding นี่ไม่ไหว รายละเอียดมีมากแหละครับ เช่น ช่มก้นบ้าง ว่าเปรียบเปรยกันบ้าง ว่าที่แกจบมานั้นมันไม่ได้ความ ความรู้ไม่ดี ตู ฉันทไม่ได้ ฉันทก็กลัว อะไรทำนองนี้ ความจริงมหาวิทยาลัยเมืองไทยเราทำที่เกิดสอสวนกันอะอะขึ้นมาเป็นการใหญ่ ก็ปรากฏว่ายังไม่สมบูรณ์ถึงขั้นมหาวิทยาลัยหรือที่ฝรั่งเขาเรียกว่า University กันเลยสักแห่งเดียว เขาพอใกล้เคียงเกือบ ๆ หรือมีรูปร่างคล้ายใกล้เคียงไปนั้นแหละครับ แต่ว่ามันก็มีค้ำยกันอยู่คนละอย่างสออย่าง แม้มหาวิทยาลัยในต่างประเทศทุกมหาวิทยาลัยก็ใช้ว่าจะแก่งกาจเท่าเทียมกันไปหมด ต่างคนก็ต่างแก่งคนละคัน เข็มที่มหาวิทยาลัยนี้แก่งทาง Social Science มหาวิทยาลัยนี้อาจแก่งทาง Pure Science ก็ได้ สำหรับในเมืองไทยก็เช่นกัน ก็รู้ ๆ กันอยู่ในหมู่นักวิชาการอยู่เต็มอก ถ้าใครไม่เชื่อโปรดไปสอบถามหาครูรายชื่ออาจารย์พิเศษที่แต่ละมหาวิทยาลัยเชิญไปทำการสอน เราจะเห็นได้ว่า อาจารย์มีอยู่กลุ่มเดียวกันนั่นเอง ค่างคนก็สอนกันคนละหลาย ๆ มหาวิทยาลัยวิ่งไปสอนที่โน่นที่นี้ สรปแล้วก็ถอยคนละแห่งจริงแค่เนื้อหาของวิชาความรู้ที่ได้มา มันก็มาจากบ่อเดียวกันร่วม ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ถ้าในสาขาวิชาที่เรียนอย่างเดียวกันแล้ว มันก็เหมือนกันเปรียบเลยเทียบครับ แต่ว่า ไอ้ที่มันออกไปทำงานทำการแล้วไปเบ่งทับกัน ก่อให้เกิดเรื่อง Patronage ขึ้น เรื่อง Spoil ขึ้น

ก็เพราะไอ้การที่สอนให้รักกันเสียจนไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร สอนให้รักกันไม่ก็มี รักก็รักก็ มี อย่างนั้นแล้วถ้าบรรดาครูบาอาจารย์ปล่อยปลดละเลยไปเสีย ไม่สนใจกับปัญหาแล้ว อีกหน่อยจะกลายเป็นมะเร็งลุกลามไปใหญ่ เทียวนี้ก็ชักแน่เข้าทุกทีแล้วครับ แค่ว่ายังไม่มีการจะพุดกันออกมาให้ดัง ๆ ให้ได้ยินโดยทั่วกันเท่านั้นแหละครับ

เมื่อเป็นเช่นนี้เมืองไทยจึงเป็นเมืองเบ่ง เบ่งทางหนึ่งที่ผมเห็นอยู่ทุกวันก็คือ เบ่งกันด้วยปริญญา ผมคิด ๆ ไปก็สังเวชใจมาก คนโบราณ แต่ก่อนท่านไม่เห็นค่อยได้จบปริญญากันก็กัน แต่ก็ได้ศึกษาดีกว่าเอาเองค้อมาจนแตกฉานเป็นนักปราชญ์ ได้เป็นเสนาบดีมีชื่อเสียงลือชาปรากฏเกียรติคุณ เก่งในสังคมอย่างชนิดที่ไม่ค่อยได้ แต่ก็ไม่เคยปรากฏว่าท่านเป็นคนเบ่งหรือคุยชมคนอื่น ไม่บักแข็งบักขำใคร หรือเห็นแก่หน้า ให้อภิสิทธิ์กันจนไม่มีอับอาย ผู้น้อยคนไหนที่มีความสามารถทำนภัยของอัมชญาได้ คนไหนไม่ดีที่ท่านก็ว่ากล่าวตักเตือน อบรมสั่งสอนให้ได้ดีไปจนได้ในที่สุด นี่แหละครับบ่อเกิดบ่อใหญ่แห่งอภิสิทธิ์ชนในสมัยก่อนมันไม่มี ไม่เหมือนเดี๋ยวนี้ ผมคิด ๆ ไปแล้วก็ลุ่มใจจริง ๆ ขอท่าน บ.ก. ช่วยกรุณาบาร้องให้ได้ยินกันทั่ว ๆ เพื่อได้โปรดช่วยกันคิดแก้ไขกันเสียแต่เดี๋ยวนี้ด้วยเถิดครับ

ทิศเหนือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เจ็ดหวัง

ไข่ตกในน้ำ	ไข่ต้ม
น้ำเทรดไข่	ไข่ลวก
ไข่ใส่ในน้ำเกลือ	ไข่เค็ม
ไข่หมักในน้ำค้าง	ไข่เยี่ยวม้า
ไข่ใส่ในเหล้า	อีวก

อ่านแล้วไม่มีความหวัง ส่วนเรื่อง “ความหวังวันอังคาร” ก็หมดหวังอีกเช่นกัน ถ้าผู้แต่งยังพูดเพื่อเจ๊กกันอย่างนี้ได้เรื่อย ๆ ปริทัศน์ ก็คงหวังจะอยู่ได้ไม่พ้นสามปี อย่าเอาให้ถึงเจ๊กปีเลย

อสุณี ประภากร
บงกชกน็อย ธนบุรี

ความหวังวันอังคาร

เรื่องของนิพนธ์ จิตรกรดีมาก วาดภาพพจน์ได้
อย่างเห็นจริงเห็นจัง ตัวละครก็มีชีวิตชีวาดี แต่เป็น
Melodrama มากไปหน่อย กับดัดคัทตอนให้สั้นลง
กว่านั้น จะเป็นเรื่องสั้นชั้นเยี่ยมในรอบปี

เชาว์ โททอง
นกรราชสมา

คนกับหนังสือ

คุณกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ เขียนเรื่องเกี่ยวกับเสด็จ
ในกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากรได้ดีมาก ข้าพเจ้าเห็น
ขาดไปก็แต่ที่มีไต่เยียดพระคุณทางอ้อม ที่ทรงมีแก่
กรมศิลปากร ในด้านกระตั้นให้จัดพิมพ์ วรรณกรรม
ดี ๆ ของเราให้ปรากฏ เรื่องนี้ข้าพเจ้าเขียนจะทราบดี
เพราะรับราชการอยู่กรมหมื่น ท่านบรรณาธิการเองเคย
บ่นว่า ตั้งแต่หอสมุดสุนทรเทศกรมพระยาตำราวงษา
นภาพเสียแล้ว ก็เลยเลิกชำระหนังสือดี ๆ พิมพ์ออกมา
อีก ผมก็เห็นจริงด้วยอยู่บ้าง เช่น ขุนช้าง ขุนแผน
พระอภัยมณี ภาคปลาย ที่หอจัดพิมพ์ตอนหลังนี้ ไม่มี
ประโยชน์ทางวรรณคดีเลย แต่ทั้ง ๆ ที่เสด็จในกรม
พิทยฯ มิได้เคยทรงบัญญัติหอพระสมุด แต่ก็ทรงหาทาง
ให้หอได้พิมพ์งานสำคัญ ๆ ในทางวรรณกรรมเป็นหลาย
เล่ม เช่น ดาหลัง ที่แจกพระราชทานในงานพระเมรุ
สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า โคลงรามเกียรติ์ จาก
พระระเบียงวัดพระแก้ว ซึ่งเริ่มแจกภาคแรกในงาน
ศพท่านผู้หญิงหม่อม ศรีธรรมมาธิเบศร์ แล้วต่อมา แจก
กันต่อจนครบหมด ยิ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ หอก็ได้มีโอกาส
พิมพ์เรื่อง ออธอร์ท ในงานศพพระอนชาของเสด็จใน
กรมฯ ที่ทรงงานได้ไม่ถนัดเต็มที่ ก็เห็นมีแต่การ
พิพริทัศน์สถาน ที่รัฐบาลพลขอให้ไปประธานไป
ประชุมนานาชาติ ทั้งนี้ก็เพราะรัฐบาลนั่นเองที่มีได้
ถวายความช่วยเหลืออย่างแท้จริง ครั้นเมื่อทรงทำการ
ไม่ได้ ก็ลาออกทันที ซึ่งเป็นพระกรณีอะอันควรแก่
การสรรเสริญเสียซ้ำ ผิดกับคนหวงตำแหน่งอื่น ๆ ส่วน
ทางสยามสมาคมนี้ ทรงได้รับความสำเร็จอย่างเต็มที่
นี้ทรงออกจากตำแหน่งนายกมาแล้ว สยามคมนั้นจะ
ทรุดโทรมไปแค่ไหน ในเวลาใกล้ไกลเพียงไร ก็ต้อง
คอยดูกันต่อไป

วินิจ อธิกมงคล
นทพบุรี

คนกับสังคม

บทความของท่านเรื่อง “ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปรา
โมชฯ” ที่ได้ลงพิมพ์ในนิตยสารของท่านฉบับที่ ๒
ปีที่ ๓ และความเห็นของบุคคลอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่อง
เดียวกันที่ได้ลงพิมพ์ในรูปจดหมายถึงบรรณาธิการใน
ฉบับก่อนหน้านั้น ทำให้ผมระลึกถึงถ้อยคำของเพราสต์
(Proust) ดังต่อไปนี้

“The wicked ones, who are constantly
being born amongst us, are often dis-
tinguished by appearing as angels of light
and wit and intelligence, charming and
fascinating beyond usual mortal endow-
ments, apparently loving and always
exciting love among those who are of a
usually cynical nature. In truth, they
appear most lovable and amiable, for it
is their diabolical genius to be all things
to all men, grave among the grave, gay
among the gay, sympathetic in the com-
pany of those of sensibility, never openly
hostile or belligerent; flexible of temper-
ament, of an open countenance and
invariably possessed of great magnetism.”

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
สยามรัฐ

มโนปุพพุตคามรุมมา มโนเสฏฐามโนเมฆา

Honi soit qui mal y pense

บ.ก.

ปริทัศน์พิเศษ ๒

ในฉบับที่แล้ว คุณลงจดหมายที่มีคนเขียนมาชม
สังคมศาสตร์ปริทัศน์พิเศษ ๑ แต่ไม่เห็นมีใครเอ่ย
ถึง ปริทัศน์พิเศษ ๒ หรือเขาเขียนมาแล้ว คุณไม่นำ
ลงพิมพ์ ก็ฉันต้องขอบอกได้โดยตรงว่า ฉบับนี้แล้ว
ยังอ่านไม่รู้เรื่อง คุณพัทธา สายหู พุดเขาเกินไปมาก
ในการวิจารณ์ อ้อมค้อมไปเปรียบเทียบกับนารีอะไร
ทำอะไรไม่ทราบ น่าจะบอกได้เลยว่าแปลไม่ดี อย่าง
น้อย ในฉบับที่แล้ว คุณเกษม ศิริสัมพันธ์ ยังกล้า
บอกว่า พุทธศาสนาในประวัติศาสตร์จีน แปลได้ไม่
ถึงขนาด ซึ่งซึ่งก็ฉันสงสัยก็ผู้ที่แปล ปริทัศน์
พิเศษ ๒ ทั้งสองคนนั้น มีงานพิมพ์ปรากฏออกเสมอ
และก็มีคนถึงถ้อยคำภาษาถิ่นได้เสมอในวารสารอื่น
เช่นเรื่อง ตักกัณมาโชลด์ ที่สมศักดิ์ ชูโต แปล ก็เห็นผู้

วิจารณ์ใน รัฐศาสตร์นิเทศ พูดทำนองวิพากษ์อย่างเต็มที่ ส่วนที่คัดเขียน ธีระวิทย์ แคง (ไม่ใช่แปล) เรื่อง วิวัฒนาการการปกครองของญี่ปุ่น ที่สำนักพิมพ์สมาคม สังคมศาสตร์ จัดพิมพ์นั้น ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับที่แล้ว ไม่เห็นผู้วิจารณ์เอ่ยถึงวิธีเขียนของท่าน คิดอ่านแล้ว รู้สึกเหมือนสำนวนหนังสือแปล และพยายามอ่านเท่าไร ก็คงไม่ได้ความกระจ่าง อยู่ นั่นเอง แล้วอย่างนี้จะไม่ให้สงสัยว่าหนังสือของสำนักพิมพ์เอง จะปราศจากอคติในการวิจารณ์อย่างไรได้ เมื่อพุดมาถึงเพียงนี้แล้ว ก็เลยใคร่ขอชมบ้าง ว่า ปริทัศน์ภาคผนวก นั้น อาจารย์เสน่ห์ จามริก แปล ความชัดเจนก็ คิดอ่านหาข้อยสาร Encounter มาเทียบ ก็รู้สึกได้ว่าข้อความใกล้เคียงดีมาก

บุญประคอง ชบาภิวัฒน์
ปฐมธานี

ทัศนะนิสิต

อาจารย์คงไม่ว่ากระมัง ที่คิดนี้เรียกเช่นนี้ เพราะ อย่างน้อยอาจารย์ก็เป็นผู้ที่คิดนับถือ ในความรอบรู้ ความกล้าหาญ และความเป็นตัวของตัวเอง อีกประการหนึ่ง อาจารย์ยังเป็นผู้ให้ความรู้แก่พี่ของคิดน้ออีกด้วย เมื่อครั้งที่อาจารย์ยังสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คิดนเห็นใจ สำหรับค่าไปรษณีย์ ที่จะส่งหนังสือ ไปให้สมาชิกประเภทนิสิตนักศึกษา แต่คิดว่าคงไม่ถึงกับขาดทุน เมื่อเฉลี่ยรายได้จากสมาชิกประเภททั่วไป เพราะราคาหนังสือ ปริทัศน์นี้ “แพง” มากทีเดียว ถ้าหากว่าอาจารย์ไม่ลดราคาหนังสือสำหรับนิสิตนักศึกษา และถ้าคุณแม่ของคิดนไม่เพิ่มเงินค่าขนมให้ เมื่อนั้น คิดนคงจะไม่มีหนังสือนี้เก็บไว้เป็นสมบัติของตนเอง

จากหนังสือ ปริทัศน์ เล่มแรก จนถึงเล่มปัจจุบัน คิดนได้รวบรวมรายชื่อผู้เขียนบทความ ลงหนังสือเล่มนี้ มาเรียบเรียงให้คล้องจองกันเท่าที่ทำได้ ยังมีอีกหลายท่านที่ขาดไป เพราะชื่อของท่านเหล่านั้นไม่สัมพันธ์กัน ถ้าอาจารย์เห็นว่าไม่สมควรด้วยประการใด ๆ ที่จะนำลงหนังสือ ปริทัศน์ โปรดแจ้งให้คิดนทราบด้วย ขอขอบพระคุณ

วัฒนา สุวรรณแสง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผมชอบกลอนของคุณครับ แต่ได้ลงพิมพ์ กลัว คนเขาจะหาว่าเบ่ง

น.ก.

บริการ

คิดนได้ติดตามอ่านปริทัศน์ มานานแล้ว และมีความสนใจอย่างยิ่ง ในหนังสือเล่มนี้ อยากจะให้เพื่อน ๆ นักศึกษาทั้งหลายในคณะ ฯ มีโอกาสได้รับความรู้ความบันเทิงในสภาพของปัญญาชน เช่นนี้ทั่ว ๆ กัน เนื่องจากคิดนมีหน้าที่ดูแลห้องพักนักศึกษานิตย ในคณะ ฯ จึงได้นำ ปริทัศน์ ของส่วนตัว วางไว้ให้เพื่อนฝูงอ่าน พร้อมทั้งหนังสือที่มีราคาอื่น ๆ ตามสมควร ก็ปรากฏว่า หนังสือ ซึ่งคิดนถือเสมือนของมีค่ายิ่ง ผ่านมือคนมาก ๆ เข้า ก็เปลี่ยนสภาพไป ไม่น่าดูเลย บางเล่มก็ปรากฏว่าหายไป คงจะมีผู้สนใจมาก ถึงโอกาสยืมไปโดยไม่บอกกล่าว เลยไม่ต้องส่งคืน

เพราะเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ คิดนจึงขอรบกวนเรียนถามว่า คิดนมีสิทธิ์จะเป็นสมาชิกในราคาดินิสิตนักศึกษาได้หรือไม่ เนื่องจากในคณะเภสัช ฯ ไม่มีอาจารย์ที่จะรับรอง (ตามรายชื่อท้ายเล่ม)

คิดนต้องการ ปริทัศน์ ต่างหากอีกเล่มสำหรับห้องพักนักศึกษานิตย แต่คิดนทำงานหน้าห้องโดยไม่มีเงินของสโมสรนักศึกษาช่วยเหลือ เพราะเป็นกิจการใหม่สำหรับนักศึกษา ห้องพักเพิ่งเปิดให้ใช้ได้เมื่อไม่นานมานี้เอง ถ้าคณะจะกรุณาให้เป็นสมาชิกพิเศษ คิดนขอขอบพระคุณล่วงหน้าแทนนักศึกษาเภสัช ฯ ด้วย แต่ถ้าหากทางสำนักพิมพ์ยังไม่พร้อมที่จะให้บริการ คิดนก็ขอจ่ายเงินแทนชมนุ่มเสียเอง

คิดนเข้าใจว่า ในคณะเภสัช ฯ ปริทัศน์ และหนังสือต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้น ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย คิดนก็คิดว่า คงจะช่วยให้บ้าง ถ้าจัดส่งรายชื่อหนังสือตัวอย่างวิจารณ์ต่าง ๆ ไปให้ คิดนจะจัดไว้ในห้องพักนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ คิดนยังยินดีที่จะช่วยเหลือเกี่ยวกับการจำหน่าย การบอกรับเป็นสมาชิก และเป็นคนกลางรับข้อเขียน จากนิสิตนักศึกษาในคณะ ฯ หรือจากคณะอื่น ๆ (เนื่องจากสภาพคณะเภสัช ฯ ก่อนข้างจะแปลก ก็อยู่ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ แต่

ตัวก็อยู่ในจุฬาฯ จึงต้องมีการสังคม กันทั้งสอง มหาวิทยาลัย) คิดนึกคิดว่าพอจะทำหน้าที่นี้ได้ เพราะคิดฉันเป็นผู้ถือกุญแจห้องพัก กับมีผู้เกี่ยวข้องอีกบางคน เท่านั้นที่มีกุญแจอยู่ด้วย คงพอที่จะเก็บหนังสือ และเข้าของต่าง ๆ ได้

ธิดา ดาววเศรษฐ
คณะเภสัชศาสตร์

ขออนุโมทนาและขอบคุณอย่างยิ่ง ในความปรารถนาดีของคุณ ผมเชื่อว่าความเอื้ออาทรจะเป็นกุศลแก่การศึกษาของเรา และเป็นกำลังใจแก่พวกผมที่น้อยอย่างมาก

บ.ก.

ผู้แทนทางอีสาน

จะเป็นการสมควรหรือเปล่าครับ ถ้าผมจะหาเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้รู้และผู้ที่คุ้นเคยต่อการชิต ๆ เขียน ๆ ในท้องที่ของผม ให้มาลงหนังสือพิมพ์ของอาจารย์ เรื่องทุกเรื่องจะอยู่ในคลังพินิจของอาจารย์ว่าจะลงพิมพ์ได้หรือไม่ได้ หรือจะไม่ได้รับการพิจารณาเลย ก็คงจะไม่เป็นไร คือผมอยากจะกระตุกเพื่อนให้เขาเหล่านั้นรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม ต่อประเทศชาติมากยิ่งขึ้นกว่าเป็นอยู่ขณะนี้ อีกอย่างหนึ่งผมก็หาสมาชิกกับหนังสือพิมพ์ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ในท้องถิ่นร้อยเอ็ด จครพักตร์ ได้สลิปกว่ารายแล้ว ถ้าเป็นไปได้ อยากรจะรับตั้งแต่ฉบับหน้าเป็นต้นไป อาจารย์มีระเบียบ การส่งหนังสือ หรือบริการ แก่สมาชิกอย่างไรบ้าง ผมจะได้จัดการเรื่องนี้ให้เรียบร้อยไป ผมคิดว่านานไป เมื่อเขาเห็นคุณค่าของหนังสือมากขึ้น ผมแน่ใจเหลือเกินว่าสมาชิกจะเพิ่มขึ้น

สง่า อุทธิศิลป์
จครพักตร์พินาน ร้อยเอ็ด

ต่อแต่นี้ไป คุณจะเป็นกำลังแก่เรามากทางต่างจังหวัด และหวังว่าสมาชิกเช่นนี้จะมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

บ.ก.

คำชี้แจง

ผมเพิ่งรู้จัก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ จากคร.ไคส์ เมื่อสองสามวันมานี้เอง ผมสั่งรับแล้ว อ่านฉบับประจำ กันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๐๘ ผมทึ่งใจ เพราะมีหลายรส ไม่แห้ง ๆ เหมือนกับ นิตยสารทั่ว ๆ ไป

ผมขอแนะนำชื่อมหาวิทยาลัยหน่อยครับ คือ ขอแก้ไขให้ถูกต้องทางราชการ คือ University of Washington, Seattle, Washington ส่วน Washington University อยู่ในเมือง St. Louis รัฐ Missouri ถ้าคุณจะไป George Washington University ก็อยู่ในกรุง Washington D.C. หรือ Washington State University อยู่ในเมือง Pullman, Washington ฯลฯ (มีอีกเยอะครับ) แล้วคุณก็อย่าเอาเมือง Seattle ไปอยู่รัฐ California เสียจะครับ นำเกลียด !

อำนวยการ ทะพังก์แก
Seattle, Washington.

ขอบคุณครับที่ช่วยชี้แจง

บ.ก.

คำบำรุง

หนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ที่ท่านจัดส่งไปให้ผม นั้น ผมได้รับแล้ว ผมต้องขออภัยที่ไม่ได้ชำระค่าสมาชิกตามกำหนด ปล่อยให้ผ่านมานาน แต่ทางสำนักพิมพ์ก็ยังไม่ออกส่งหนังสือให้ผม ทั้งนี้ทำให้ผมคิดว่าคงมีสำนักพิมพ์แห่งนั้นเท่านั้นที่กล้าทำเช่นนี้ ความจริงผมสนใจในนิตยสารนี้มาก แต่ที่ไม่ได้ส่งค่าสมาชิกให้ทันเวลานั้น เนื่องจากผมต้องติดธุระที่อื่น จนแทบไม่ได้กลับบ้าน และพลอยทำให้ลืมไปด้วย ไร่ก็ ผมตั้งใจว่าจะไม่ให้เป็นอย่างนี้อีก พร้อมทั้งขอชมเชยในผลงานที่ท่านกำลังทำอยู่นี้ ขอให้งานทางสำนักพิมพ์ของท่านจงเจริญยิ่งขึ้นไป

นิมิต ไชยาขงศ์
โรงเรียนนครราชสีมา

ประเพณีไทย

เรื่องหนึ่งเกี่ยวกับหนังสือ ปรัชญา ที่ผมชอบก็คือ โดยเฉพาอย่างยิ่งแนวของคนที่พยายามชักจูงคนไทย ให้นิยมและรักษานขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ผมเอง แต่ก่อนนี้ไม่เคยคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เท่าไร แต่พอเป็นผู้ใหญ่ขึ้นจึงต้องมีความรู้สึกถึงธรรมเนียมไทยมากขึ้น อาจจะเป็นเพราะว่ามาอยู่ต่างประเทศมานาน ได้เคยชินต่ออารยธรรมของประเทศตะวันตกมาก จึงได้เข้าใจว่าแต่ละชาติมีบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญ ยี่งอยู่ต่างประเทศไปนาน ๆ เข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสหรัฐ ยิ่งมีความรู้สึกว่าอารยธรรมของเขา ประกอบด้วยความนิยมเลื่อมใสในสิ่งวัตถุมาก แล้วหันมาพิสูจน์อารยธรรมของเราบ้าง ก็ให้เห็นเหมือนกันว่าเรามีค่านิยมทางจิตวิญญาณ ซึ่งได้รับแนวมาจากพุทธปรัชญา และสิ่งอื่น ๆ อีก ซึ่งแสดงถึงความเจริญแบบอิสระของเราซึ่งพ้นจากลัทธิวัตถุนิยม ซึ่งกำลังระบาคหรือเริ่มระบาคในเมืองไทยเสียแล้ว

วรพณี ชัยนาม
Fletcher Hall, Tufts University

คำของพระ

คุณเป็นชาวพุทธที่น่ายกย่องให้เกียรติ เพราะเป็นคนที่มีจิตใจบริสุทธิ์ มีจิตใจบริสุทธิ์ หายากสำหรับชาวพุทธอย่างคุณ ขอให้คุณทำหน้าที่อย่างนี้ต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อพุทธศาสนาและสันติของชาวโลก อาตมาและพระมหาวรศักดิ์ เพิ่งเดินทางมาอยู่วัดไทยใหม่ ๆ ได้ทำงานด้วยจิตใจเสียสละเอาชีวิตเป็นเดิมพัน หากคุณมีอะไรที่ควรแนะนำอาตมานั่งในฐานะที่คุณเข้าของเมืองอังกฤษก็เป็นมหากรุณาอย่างยิ่ง พร้อมกับนี้ทางวัดได้จัดตั้ง Insight Meditation มาเป็นส่วนอภิเนนทานการ ๑ เดือน ได้รับแล้วกรุณาแจ้งให้อาตมาทราบด้วย นิตยสารอื่น ๆ ที่จะออกต่อไป จะส่งมาให้คุณอีกเพื่อพิจารณา

ขออนุโมทนาขอบคุณ ในน้ำใจแห่งชาวพุทธที่รักความจริงของคุณ

พระมหาบุญช่วย ปุณฺณาทโร
The Buddhist Temple, London S.W. 14

บรรณาธิการขอแถลงให้ทราบว่า ตั้งแต่ฉบับหน้าเป็นต้นไป จะไม่ลงจดหมายที่มีมาชมตัวบรรณาธิการเองหรือ นิตยสารนี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ กับใคร่ขอร้องท่านที่เขียนมาให้ยอมเปิดเผยนามจริง ให้มากยิ่งขึ้น จดหมายของท่านจะได้ผลน้อยลง หากท่านไม่ใช้ชื่อจริง แต่บรรณาธิการก็จะลงจดหมายที่ใช้นามแฝงเสมอ หากผู้เขียนแจ้งนามจริง และ ตีพิมพ์อยู่ มาให้ทราบ

สมาคมบาลีปกรณ์

ตีพิมพ์ :

พระไตรปิฎกพร้อมด้วยคำแปล
พจนานุกรมบาลีอังกฤษ
พจนานุกรมบาลีสำนวนสยาม
ไวยากรณ์บาลีสำหรับผู้เริ่มศึกษา ฯลฯ
ผู้สนใจติดต่อขอรายชื่อหนังสือได้จาก

30 Dawson Place London, W. 2

publishes :

PALI TEXT SOCIETY

Pali Texts and Translations
Pali-English Dictionary
Dictionary of Pali Proper Names
Introduction to Pali (a Primer and Reader)

Catalogue post free 30 Dawson Place London, W. 2

KEEP UP WITH THE WORLD
READ

BANGKOK WORLD

MORNING ENGLISH LANGUAGE DAILY

522 Prasumane Road

Tel.

20931
21265
28244
21019

(incorporated in England)

MERCANTILE BANK LTD.

BANGKOK

your
PRACTICAL BANKER
and
INTERNATIONAL CORRESPONDENT
at
THE CROSSROADS OF SOUTH-EAST ASIA

P.O. Box. 45
Bangkok

Telephone :-
34996 - 7

THE NEED FOR THE ROYAL FINE ARTS COMMISSION

Dear Sir,

Thank you for your recent letters. I am happy that you have taken up the question of the Fine Arts Department making use of the more modern method in 'discovering' and analysing ancient cities. Khun Nid whom you have mentioned to Khun Dhanit in this respect, is, of course, an excellent expert on aerial photographic analysis and one who has a LOVE AND TASTE for such historical landmarks, something which is rare to find amongst other qualified academics. However, I must let you know straight away that Khun Nid has already planned to carry out this aerial research work and publish the complete inventory of all the ancient towns of Siam with a SEATO scholarship. Anyway, the important point is that there should be such an inventory. As you know our country side is literally scattered with ancient cities complete with city walls and moats. The inventory will surprise everyone on this point. It will further more establish a coherent historical pattern out of these hitherto legendary cities an endless and most interesting material ahead!

I am sending you with this letter an article entitled 'Culture in Crisis,' in which I argued that the present cultural destruction has very little to do with progress but that it has everything to do with a general breakdown of the nation's cultural environment and the sense of historical continuity. The list of such destruction is endless. Every historical town in the kingdom is having or has had its city walls bulldozed down. The case of Nakorn Srithammaraj is a classic example of how almost nothing of the city's past grandeur is left to this generation. This unique linear city had a monumental city wall of some 500 metres long. Some twenty years or so ago, the Governor pulled down nearly all of the latter in the name of progress. The bricks were sold or used to build the town's prison compound, the city walls became roads, etc. With only 200 metres left last year the authority bulldozed down another section because what little that there was left of history was still in the way of progress. In this case it was in the way of a puny miserable bridge which could have been somewhere else quite easily.

So the struggle to preserve has to go on... But why should people like myself be so desperately concerned with preserving the national heritage when there are the Society for the Preservation of the National Culture, the Fine Arts Department, etc. I do not have to tell you the useless proceedings of the former society's Society with its time consuming tea parties and its total lack of concern with the present nation-wide cultural destruction. Did it ever care or know about the recent bulldozing down of the city walls of Nakorn Srithammaraj, of those of Chiangmai or Petchaburi?

Of the latter institution, you may probably know everything since you are an active part of it. The main problem is, as you know, it is understaffed and completely neglected financially except when it is forced to spend the millions on that monster of the National Theatre! The Department is afraid to declare any more historical structures as National Monuments (สิ่งก่อสร้างโบราณวัตถุ) because as it is no one really respects the monuments under its protection. A good example of this is Chiangmai where the authority freely bulldozed

down the city wall. The Department kept quiet until you yourself had to send a protest note to Khun Dhanit, although again, there will now be the usual big compromise and hush-hush so that in the end nothing will come out of it. Another infamous example is the case of Petchaburi which surprisingly is an ancient town complete with city walls and fortifications. Two or three years ago the Governor bulldozed down both the outer earth wall and an inner wall of masonry and made them into roads. There was a big opening occasion and to honour 'history' the Governor named the roads 'The Old City Wall Streets!' These historical landmarks were listed and protected by law, but there was no reaction from the Fine Arts Department. Now you probably know also about how and who sold the city wall of Lopburi to the Chinamen in the 40's...

Indeed there are many more disheartening instances concerning the general cultural condition in which we, the new generation, have to make our best to survive! I shall try not to convey to you too much melancholy on the cultural failure of Bangkok, but I must report to you another related phenomenon.

Recently during one of those luncheons at a palace, I became involved in a heated debate with a Prince — a debate which lasted for hours! The Prince, as you know, is planning to pull down the left wing of the Ta Pra Palace to build in its stead a modern block of classrooms for his Faculty of Historical Studies (คณะโบราณคดี). Now there are many more Government bodies which want to expand business on their existing sites by pulling down the old palaces which they are occupying to make way for modern block of offices. How then can this trend be checked if the Faculty of Historical Studies, an institution directly related to the Fine Arts University AND the Department, plans to do the same itself. Would a civilized country in Europe permit the pulling down of a palace to make way for modern buildings? Of course everywhere there is this pressing need to expand facilities and there is never enough space, but surely is the pulling down of a palace the real solution?

You know Bangkok is now an ugly and quite an anonymous town. It is a far cry from the days when it could be called 'Venice of the East' or 'City of Angels.' Our capital has become ugly and our other cities are becoming equally anonymous because of the general attitude that since we have so many old things we could be dispensed with many of them. The truth is that so many of them have already been destroyed that what little we have left should be preserved. I do not demand that every single historical structure or palace be preserved! I am merely wishing that there would be that extra effort to appreciate and preserve what little we have left in terms of cultural or historical environment.

It is so easy to destroy but so difficult to preserve. Phya Anuman Rajadhon had to fight so much to preserve the city wall of Bangkok so that in the end we can have a small fragment of it left to see. But you know someone has to fight even at the prospect of achieving very little. Not many people appreciate how even a little fragment of that city wall in front of the Chalerm Thai Cinema and the corner fortification at Pra Athit Road had to be desperately fought for! And what about the Royal Barges? At one time they have nearly disappeared as well, simply because the authority wanted the miserable shed in which they were housed, for a saw-mill! Again, the same person fought for them. Everything is taken for granted and people like Phya Anuman and the few of us (who fought on so many fronts and who never knew leisure) are passed as eccentrics when we protest and want to preserve so that some sense of historical continuity could be handed down to the next generation.

Surprisingly, the young students I have talked to are sensitive to the idea of preserving such historical environments. Many are Fine Arts and Architectural students who go in for modern architecture and modern painting in a big way. They are therefore much more forward-looking than the immediate past generation. This confirms the belief that Mr. Porter McCray had when he told me that the new generation has become 'reactionary' in taste!

About Mr. Porter McCray who came here to comment and sponsor the plans of the Modern Art Gallery. Everything went well as he himself is architect by training. The question of Ayutya also went well and from the top of the Prang of Wat Rajburana we looked down and agreed that the project of the historical park needs very little doing. The main problem of course is to stop the present speculative encroachment. I shall soon formulate a pilot-project of this, get it accepted and published, and have it sent to the John D. Rockefeller's Fund or to the main Foundation. In the long run of course the project can only work if it is carried out by our own effort and finance because it has to be a continuous and a life-time effort. However, an outside grant may get this kind of project started. It could be regarded as a political gesture if you like, so that the natives will become indignant... But more important, the pilot-project will present them with a kind of possibility which they could never have otherwise formulated out of the present pathetic environment.

You may or may not know that we here are planning to form the Royal Fine Arts Commission. Such an institution would be concerned with the question of the cultural environment and to be comprehensive, with questions like whether those neo-classical shops along the Klong Lord should be listed under the National Trust or not, whether a part of Bamrung Muang Road should be preserved or whether the concreting-over of the old canal in front of the National Theatre is permissible, etc.

To be effective and constantly regenerated with a sense of urgency such a body must be semi-governmental. It must consist of a hard core of intellectuals, artists, architects and urbanists who may or may not be civil servants but who, at any rate, do not have the latter's image of nonchalance and officialdom. They would in turn work closely under the general direction of experienced people like Phya Anuman Rajadhon who while commanding respects of the Government hierarchy have a sense of continuity and confidence in the young generation.

There is a great chance of the Royal Fine Arts Commission being established. The Under-Secretary of the Ministry of Interiors is known to be deeply interested in this scheme and to have promised some kind of legislative backing.

So a meeting to work out this scheme will soon be held and some of our friends have already studied the charters of the Royal Fine Arts Commission and the National Trust in England as well as the National Trust in America. In our case it cannot afford to wait much longer in face of the present pattern of cultural wrecklessness.

S. Jumsai na Ayutya

I B S INTERNATIONAL BOOK SERVICE

The Asia Educational Press Co., Ltd.

221, Sukhumvit Road, Bangkok, Bangkok.

Post Office Box: 2398 Cables: AEP Bangkok.

Telephone: Bangkok 57477.

PENGUIN BOOKS

Splendid news for you,

By arrangement with Penguin Books Ltd, England, we have been appointed Penguin stockists in Thailand.

Over 3,000 Penguins – all titles – are now in stock.
New titles will arrive every month.

Each month we shall distribute to customers free copies of Penguin Book News which gives full details of all new Penguin, Pelican & Puffin Books. To receive your free copy of Penguin Book News, simply send us your name and address and it will be included in our mailing list.

Change of Address.

We have now moved to larger, more convenient premises in Bangkok.
Good parking – Air-Conditioned for your comfort – open 8:30 A.M.
to 7:30 P.M. Monday to Saturday.

Situated Between Soi 15 & 17
visit us today.
you will not be disappointed.

YOURS SINCERELY,
KENNETH METHOLD
Managing Director

คู่มือการเสนอข่าววิทยุและโทรทัศน์

คู่มือการเสนอข่าววิทยุและโทรทัศน์
ปอล กรนกาสกี เขียน เกษม ศิริสัมพันธ์ แปล
(สังคมศาสตร์) ๑๑๕ หน้า ๑๕ บาท

การที่มีคำร่ำคู่มืองาน ที่เป็นหัวใจของสื่อมวลชน อันทรงอิทธิพลและมีประสิทธิภาพสูงนี้ เป็นสิ่งนำยินดี สำหรับวงการวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ ของเมืองไทย

ผู้เขียนหนังสือคู่มือการเสนอข่าววิทยุ และโทรทัศน์ เป็นนักข่าวในสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับความนิยมสูง และเป็นศาสตราจารย์วิชาวารสารศาสตร์ในแขนงวิชาการเขียนข่าวในสหรัฐอเมริกา และเป็นผู้สนใจตระหนักในคุณค่าของการกระจายเสียงอย่างยิ่ง เนื้อหาในหนังสือนี้ จึงเป็นสิ่งที่ผู้รู้ในความรับผิดชอบของ นักข่าววิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่ประสงค์จะปรับปรุงงานของตน ย่อมถือเป็นที่ปรึกษาในการทำงานในแขนงนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอข่าว หรือทำรายการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การสัมภาษณ์ การจัดรายการบรรยาย การอภิปราย รายการเบื้องหลังข่าว การถ่ายทอดเหตุการณ์พิเศษ และการจัดเสนอข่าวพิเศษประเภทต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนได้ให้หลักการสำคัญไว้อย่างดีถ้วน เช่น

“มีผู้ฟังเป็นจำนวนมาก ที่ไม่ปรารถนาจะรับฟังการบรรยายที่ใช้เวลาพักคิดก็อกันถึง ๑๕-๓๐ นาที หรือหนึ่งชั่วโมง บัญหาจึงมีอยู่ว่า จะทำอย่างไร จึงจะสามารถจัดรายการบรรยายให้เป็นที่น่าสนใจของผู้ฟังและผู้ชม.....”

“สำหรับโทรทัศน์ การจัดรายการบรรยายย่อมทำให้เป็นที่น่าสนใจได้ ด้วยการเสนอภาพประกอบคำบรรยายให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้.....สำหรับวิทยุ

ทางหลักเลี้ยงการเสนอคำพูดของผู้บรรยายตลอดเวลามีอยู่ทางเดียวคือ การใช้เสียงที่บันทึกไว้ประกอบคำบรรยาย...”

จริงอยู่ หนังสือเล่มนี้เขียนเป็น “คู่มือ” การศึกษา และการปฏิบัติของ “คนข่าว” อาจต้องการคำอธิบายประกอบอีกมาก แต่สำหรับผู้มีประสบการณ์หรือทำงานด้านนี้อยู่บ้าง ย่อมจะใช้ประโยชน์ได้อย่างดี สำหรับผู้ที่ไม่ได้มีอาชีพเป็น “คนข่าว” แต่ เป็นนักฟังวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ก็อาจได้ประโยชน์ในการที่จะได้ทราบว่า การเสนอรายการที่ดีหรือคดียนั้นเป็นอย่างไร และอาจจะให้อภัยในความบกพร่องบางประการของการเสนอรายการต่าง ๆ เพราะได้ทราบถึงความยุ่งยาก และปัญหาในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งรายการนั้น อนึ่งสำหรับนักวิจารณ์รายการวิทยุ และโทรทัศน์ ย่อมจะทำให้คำวิจารณ์ของเขาเป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น ทั้งแก่ผู้ปฏิบัติงาน และแก่ประชาชนผู้รับบริการ เพราะอาจจะได้วิจารณ์ด้วยหลักวิชาประกอบกับสามัญสำนึกและตรรกะอันดี

เมื่ออ่าน “คู่มือ” เล่มนี้ ผู้อ่านอาจไม่ได้นึกถึงต้นฉบับภาษาอังกฤษของผู้เขียนที่เป็น ศาสตราจารย์ชาวอเมริกัน เพราะมิได้สะดุดในสำนวนโวหาร ซึ่งในการแปล “คำรา” ต่าง ๆ มักอดเสียมิใคร่จะได้ที่จะมีศัพท์แสงสำนวนทางวิชาการ เป็นภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เป็นด้วยผู้แปลก็เป็นผู้สนักในกรณีวารสารศาสตร์ และเป็นผู้สนใจในการสื่อมวลชนด้านนี้เอง จึงทำให้อ่านคำราที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศนี้ ได้อย่างเข้าใจและสบายใจ

สมจิตต์ สิริพิไชย
บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด

ออสเตรเลีย

วิทยา ชูพันธ์ และรัตนา บุณยรัตเวช แปลและเรียบเรียง (สังคมศาสตร์) ๑๗๒ หน้า ๒๐ บาท

ในโลกนี้มีคนที่เราควรจะรู้จักด้วย อยู่มากมาย จนเกินสติปัญญาที่จะสนิทสนมได้ทั้งหมด เราจึงต้องแบ่งการรู้จักเช่นนั้นออกเป็นประเภทๆ ตามความจำเป็น เช่น คนไหนที่เราคิดจะรู้จักเอาไว้พูดถึงเฉย ๆ ตามวันกาแฟ ก็รู้แต่เพียงว่า ชื่ออะไร นามสกุลอะไร สูงต่ำค่าขายอย่างไร ทำงานอะไรกิน แล้วก็เรื่องที่หนังสือพิมพ์กำลังประโคมข่าวอยู่นั้น คุณจะทำจริงหรือไม่จริง เท่านั้นก็เห็นจะพอ ส่วนคนที่อยากจะรู้จักเอาไว้เพื่อส่งเสริมตัวเราให้ทำมาค้าขึ้นนั้น ก็ควรจะต้องให้ละเอียดกว่าคนไหนเท่านั้นก็อารมณ์ดี เช่นหนังสือง่าย เครื่องใช้ ไม้สอยประจําบ้านเล็กบ้านใหญ่ขึ้นไหนดี วัสดุควรจะเปลี่ยนให้ ได้หรือยังกับจะต้องรู้จักจกจกจกจกวันเกิดของคนในครอบครัวว่าท่านเอาไว้ให้ดีกว่า สำหรับคนที่ตั้งใจจะรู้จักเอาไว้เพื่อจะชวนมาอยู่ที่บ้านด้วยกันนั้น จำต้องรู้ให้ลึกซึ้งไปจนถึงว่าต้องใช้ใส่กะทะด้วยมือข้างเดียวเป็นหรือไม่ หรือถ้าจะรู้กระทั่งว่านอนเดี่ยวพันตัวหรือเปล่านั้นก็ดี

การรู้จักประเทศทั้งหลายก็เป็นไปตามนัยเดียวกัน จะรู้ละเอียดลเอียดแค่ไหน ย่อมแล้วแต่จุดประสงค์ของเรา

หนังสือ *ออสเตรเลีย* เล่มนี้มีเนื้อหาสาระเป็นความรู้เรื่องเมืองออสเตรเลียละเอียดดีถ้วนพอใช้ แต่ก็เป็นที่รวมคาที่จะไปหาก่อนหรือส่วนบทพ่วง ของออสเตรเลียจากหนังสืออย่างนี้ได้อีกเต็มที่ คนที่คิดว่าจะ

ไปเรียนหนังสือหรือไปทำงานที่นั่น คนที่มีงานนอกเรกทางทอปปัญหาซึ่งรางวัล ตลอดจนคนที่ชอบสะสมความรู้เอาไว้ให้ท่วมหัวเล่น รวมทั้งคนที่ชอบอ่านหนังสือแทนการกินอาหารกลางวัน ทั้งหลาย จะเลือกรู้จัก ออสเตรเลียได้ก็ตามความต้องการ ทั้งนี้เพราะหนังสือนี้ได้กล่าวถึงแต่ความขวกถ่วงยาวนานาประการของผู้ไปตั้งรกรากในสมัยแรกจนถึงปัจจุบัน ชีวิตของนักสำรวจหลายคนต้องสิ้นไปด้วยหอก และบูมเมอแรงของคนพื้นเมือง ส่วนคนพื้นเมืองเองที่ถูกลักสำรวจฆ่าตายก็คงมีอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน ชะรอยฝรั่งคนเขียนเรื่องนี้จะลืมไป จึงไม่เห็นกล่าวไว้เลย

สภาพภูมิประเทศดินฟ้าอากาศ การทำมาหากินของพลเมือง ทวีปในดินแดนในน้ำรวมทั้งเรือเหาะในอากาศ ก็กล่าวเอาไว้หมด ระบบเศรษฐกิจ การเมือง ความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนความงอกงามของวัฒนธรรม รวมทั้งการตื่นทองในออสเตรเลีย ก็มีอยู่ในหนังสือเล่มนี้ด้วย

เมื่ออ่านไปได้หน่อยเดียว ก็จับได้ว่าการที่ผู้ใหญ่นอกเอาไว้เมื่อผู้วิจารณ์ยังเป็นเด็กตัวเล็กกว่าก็มักถูกเป็นผู้ค้นพบทวีปออสเตรเลียนั้น น่าจะเป็นข่าวโคมลอยเสียแล้ว ทั้งนี้เพราะในหน้า ๕ กล่าวเอาไว้ว่า “ก็ปีนั้นคุณผู้รู้กันทั่วไปว่าเป็น ผู้ค้นพบ ออสเตรเลียนั้นอาจจะได้รับเกียรติคุณมากเกินไป เพราะทวีปนั้นไม่เพียงแต่จะเป็นที่รู้จักแล้วเท่านั้น แต่บริเวณกว้างใหญ่ของชายฝั่งยังได้มีการทำแผนที่โดยสังเขปไว้แล้วด้วย.....”

ปัจจุบันคนออสเตรเลียทั้งทวีป รวมกันอยู่ในสหพันธรัฐ ซึ่งแบ่งการปกครองออกเป็นสามระดับ

คือรัฐบาลกลางของสหพันธ์ รัฐบาลของแต่ละมลรัฐ กับรัฐบาลของแต่ละท้องถิ่น (เทศบาล) คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลกลาง แบ่งเป็นวงนอกวงในเกือบเหมือนของอังกฤษ (ซึ่งมากวงกว่า) คณะรัฐมนตรีรับผิดชอบต่อรัฐสภาตามระบบอังกฤษ แต่ตัวสภาเองมีรูปละม้ายไปทางอเมริกันมากกว่า ภาวะทางเศรษฐกิจการเมือง และสังคม อยู่ในขั้นนั้นคง สามารถให้ความร่วมมือช่วยเหลือมิตรประเทศทั้งหลาย รวมทั้งประเทศไทย ได้เป็นอย่างดี ภาวะที่คนของเขาสามารถพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุดหน้าขึ้นมาได้เพียงนี้ โดยใช้เวลาไม่ถึง ๒๐๐ ปี นับตั้งแต่แรกตั้งถิ่นฐานจากอังกฤษเดินทางไปถึงที่นั่น เป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา ควรจะได้ศึกษาวิธีการของเขาให้ต้องแท้ เพื่อจะนำมาใช้กับบ้านเมืองของตนได้บ้าง

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์ มีภาพประกอบซึ่งพิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตหลายภาพ รูปเล่มกำลังงาม ปกพิมพ์เพียงสองสีแต่ออกแบบได้สวยสะอาดตาดี เนื้อเรื่องแบ่งเป็นบท ๆ แต่ละบทยังแบ่งออกเป็นตอน ๆ มีหัวข้อย่อย ๆ บอกไว้ทุกตอน ทำให้ค้นหาหัวข้อเรื่องที่ต้องการได้ง่ายเข้า และช่วยให้หน้าหนังสือชวนอ่านมากขึ้น แต่ดูเหมือนว่าจะทำให้ขาดความต่อเนื่องลงไปบ้าง การเรียงชื่อบทหนังสือในหน้าสารบัญนั้นออกจะเพ่งถึงความงดงามมากเกินไป จนทำให้อ่านยากไปสักหน่อย โดยเฉพาะบทที่มีชื่อยาว ๆ ที่ต้องเรียงถึงสองหรือสามบรรทัด ตัวสะกดการันต์ที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้อยู่ในขั้นที่ เกือบไม่มีผิดเลย ส่วนสำนวนแปลซึ่งแม้ว่าจะได้ตรวจแก้แล้ว ตามค่าแสดงของบรรณาธิการก็ตามที่ แท้ยังมีที่เผลอ ไม่หมดอยู่หลายตอนเหมือนกัน ตัวอย่างเช่นในหน้า ๕๓ กล่าวไว้ว่า *อย่างไรก็ดี บวงครั้งแผนที่ทางกายภาพของออสเตรเลีย ก็ให้ความรู้สึกต่างกัน แผนที่เหล่านั้นแสดงให้เห็นระบบงานอันกว้างขวางในการระบายน้ำในบริเวณภายในที่กว้างใหญ่ และที่ไหลลงสู่ที่ซึ่งรู้ สึกว่าเป็นเขตทะเลสาบสวยที่สุดในซีกโลกตอนใต้.....* กับอีกตอนหนึ่งในหน้า ๕๖ ว่า *เศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๔๓๓-๒๔๓๖ นับว่าเป็นประสบการณ์ที่มี ได้คาดหมายมาก่อนเลย และเป็นความทุกข์อย่างมากรวม ซึ่งจารึกอยู่ในความทรงจำ*

ของชาติ..... เหล่านี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจผู้แปลอยู่มาก เพราะถ้าจะกล่าวให้กระจ่างและละเอียดแล้ว บางทีก็จะทำให้ความเยิ่นเย้อไปเสียอีก

อย่างไรก็ดี หนังสือ ออสเตรเลีย นี้ ทำให้ผู้อ่านรู้จัก และมีทัศนคติในแง่ดีต่อประเทศออสเตรเลียเป็นอันมาก สมกับเจตจำนงของการพิมพ์ นับว่าสำเร็จประโยชน์ด้วยกันทั้งฝ่ายสำนักพิมพ์ และผู้อ่าน การพิมพ์ แต่ถ้ามหาสำนักพิมพ์จะไม่หวังที่มาของหนังสือ และชื่อผู้เขียน โดยการพิมพ์บอกไว้ตรงไหนสักแห่งในเล่ม หนังสือเล่มนี้คงจะนำารักขึ้นอีกเป็นกองทั้งในสายตาของผู้อ่านและผู้เขียนเรื่องนี้

ชวลิต ปัญญาอักษร
นักศึกษาคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

THE PĀTIMOKKHA - 227 Fundamental Rules of a Bhikkhu. A translation of the Pāli by Ven. Nānamoli Thera, with introduction by Phra Sāsana Sobhana (Suvoddhano), Head Bhikkhu of Wat Bovornives Vihāra, Bangkok. Published by Social Science Association Press. (Baht 100)

นี่เห็นจะเป็นครั้งแรกที่ได้มีการตีพิมพ์ พระภิกษุ ปาฎิโมกข์ ขึ้นเป็นตัวอักษรโรมัน พร้อมด้วยคำแปลภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่ามีความต้องการหนังสืออันสำคัญนี้กันขึ้นแล้ว เพราะชาวตะวันตกพากันมารับอุปสมบทเป็นพระภิกษุมากขึ้นทุกที

อาจกล่าวได้ว่าพระปาฎิโมกข์ เป็นข้อใหญ่ใจกลางอันสำคัญสุดของพระวินัยปิฎก ประมวลศีลของพระภิกษุไว้รวมทั้งสิ้น ๒๒๗ ข้อ สำหรับสวดในเวลาทำสังฆกรรมกันทุก ๆ บัณฑิต

บางคนหาว่าสมัยใหม่นี้ ศีลบางข้อ พระวินัยบางหมวด ล้าสมัยไปแล้ว บังคับกันมากเกินไป หาไม่ก็ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน ซึ่งผันแปรไปมากแล้ว แต่เราต้องไม่ลืมว่า พระวินัยอันมีพระปาฎิโมกข์ เป็นจุดศูนย์กลางนั้นแล ที่เป็นเหตุให้คณะสงฆ์ดำรงคงมั่นอยู่ได้เรื่อยมา จำเริญแต่สมัยพุทธกาล

หมู่คณะใดที่ย่อมเปลี่ยนแปลงอะไร ใ้ได้ง่าย ๆ ไม่ว่าจะจากอิทธิพลภายนอกหรือภายในนั้น ขอให้อุบายอย่างใดจากกลุ่มหรือพรรคการเมือง ซึ่งเมื่อเริ่ม

มีทัศนคติหรือวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง แต่หลังจากนั้นไม่กี่ปี กลับเปลี่ยนแนวความคิดไป เกือบจะเรียกได้ว่าจากคำเป็นชาว ถ้าคณะสงฆ์ไม่ให้ความสำคัญแก่พระวินัย โดยยึดถือตามศีลาจารวัตรอย่างเคร่งครัดแล้ว ก็คงกลายสภาพไปได้คล้ายกลุ่มนักการเมืองเหมือนกัน เหตุฉะนั้นพระท่านจึงยึด พระปาฏิโมกข์เป็นหลักในการรณรงค์อุปถัมภ์กรรม เพื่อสาธยายเตือนพระภิกษุให้รำลึกนึกถึงความจริงข้อนี้ทุก ๆ กิ่งเดือน

พระปาฏิโมกข์ ฉบับที่ตีพิมพ์ออกมาประกอบไปด้วยคำนำของท่านเจ้าคุณพระศาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศซึ่งอธิบายให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของพระปาฏิโมกข์ ตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาจนสังคายนาครั้งที่หนึ่ง นั้นนับว่าน่าสนใจมาก ต่อจากนั้น ก็มีข้อความจากพระไตรปิฎกที่กล่าวหาหาพิงถึง พระปาฏิโมกข์ แล้วจึงถึงคำอรรถคำแปลคาถาพระปาฏิโมกข์ ซึ่งเริ่มตั้งแต่บรรพกิจ ไปจนจบคือทั้ง ๒๒๗ ข้อ ก่อนท้ายเล่มมีภาคผนวก ๑ ซึ่งรวมคำสาธยาย (พร้อมทั้งคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ) ที่พระท่านมักสวดเมื่อทำสังฆกรรมเสร็จแล้ว ภาคผนวก ๒ อธิบายถึงวิธีทำสังฆกรรมตลอดจนให้เหตุผลในเรื่องเนื่องด้วยการสวดปาฏิโมกข์ ก่อนจบ มีคำอธิบายเพิ่มเติมว่าด้วยปัญหาอันเกิดขึ้นจากศีลบางข้อ กับเปรียบเทียบพระปาฏิโมกข์ของลัทธินิกายต่าง ๆ ในพุทธศาสนาด้วยว่าผันแปรแตกต่างกันไปได้อย่างไร จำเดิมแต่การวางสังคายนาครั้งแรกเป็นต้นมา

พระปาฏิโมกข์ เอง พระสูตรและคาถาต่าง ๆ ที่พระท่านใช้สวด เนื่องในพิธีอุปสมบทสังฆกรรมนั้น ได้นำมาลงพิมพ์เป็นตัวโรมันหมด และมีคำแปลเป็นภาษาอังกฤษสลับไว้ทุก ๆ หน้า วิธีเดียวกับฉบับภาษาไทย ทั้งนี้เห็นว่าสะดวกแก่การอ่าน การศึกษา และการใช้ค้นคว้าอ้างอิง

คำพิศยังมีอยู่บ้าง และที่ขาดตกไปแห่งสองแห่ง ก็มี เช่นควรมีคำว่า สาธุกนฺเต เมื่อจบบรรพกิจแล้ว หน้า ๑๒ คำอธิบายข้อ ๗ ก็จะไม่เข้ากับตัวอย่างที่อ้างถึงในคำบาลี แม้กระนั้น ก็ต้องนับว่า นี่เป็นข้อบก

พร่องที่เล็กน้อยมาก ซึ่งจะแก้ไขได้ ในการพิมพ์ครั้งต่อไป และไม่เป็นข้ออันพึงวิพากษ์วิจารณ์ โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงว่า ปาฏิโมกข์ เล่มนี้มีคุณค่าอันยิ่งใหญ่เพียงใด ที่ได้ตีพิมพ์ให้ปรากฏออกมา

พระปัญญาวัฑฒน
วัดบ้านแคด อุตรธานี

สังคัมศาสตร์

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ (ธรรมศาสตร์)

๓๓๕ หน้า ๒๕ บาท

เมื่อข้าพเจ้าเห็นหนังสือเล่มนี้ก็นึกไปถึงหนังสือที่มีลักษณะรูปแบบทำนองเดียวกันที่ข้าพเจ้าเคยพบมาก่อน คือ An Outline for Boys & Girls And Their Parents (1932) ซึ่งแบ่งความรู้ออกเป็น Science, Civilisation, Values และกล่าวถึงความรู้เหล่านั้นอย่างย่อ ๆ ในภาษาไทยก็พอจะมีหนังสือรัชดาภิเษก กรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการพิมพ์ประกาศ เมื่อ ร.ศ. ๑๑๓

หนังสือประเภทนี้เราใจให้อยากรู้ อยากคนคว่ำ เพราะมีศาสตร์ต่าง ๆ วางรวมล่ออยู่

ในยุคนั้น ความรู้ต่าง ๆ ที่นิยมแบ่งเป็นวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ (Natural Science) สังคมศาสตร์ (Social Science) และมานุษยศาสตร์ (Humanities) นั้นมีคำรามากมายหลายระดับ

หนังสือ สังคัมศาสตร์ ที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์จัดทำขึ้น ก็เป็นอีกเล่มหนึ่งที่รวบรวมสาขาวิชาต่าง ๆ ในทางสังคมศาสตร์ ตรีทวิทยา ปรัชญา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และจิตวิทยาสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ นิติศาสตร์ และ รัฐศาสตร์ โดยมีความประสงค์ตามที่ได้ชี้แจงไว้ว่า เพื่อเป็นเครื่องมือเบื้องต้น ที่จะช่วยให้เด็กศึกษาในระดับปริญญาตรีลงไป ได้มีความเข้าใจพื้นฐานทางสังคมศาสตร์ โดยสามารถมองเห็นภาพรวม ๆ ของวิชาต่าง ๆ ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร

ผู้เขียนทั้งหมดสังกัดอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ละสาขาวิชาใช้หน้ากระดาษไม่มากนัก เฉลี่ยได้ ๔๗ หน้า สูงสุด ๖๕ หน้า ต่ำสุด ๑๓ หน้า ที่นับว่าได้ประโยชน์สำหรับนักศึกษ

คือ มีบรรณานุกรมทุกบท และส่วนมากมีคำตามท้ายบทด้วย นอกเหนือไปจากสาระของวิชาการแล้ว ก็คือศัพท์ภาษาไทยที่ชวนให้ผู้อ่าน ต้องพยายามรู้ศัพท์ทางวิชาการมากขึ้น ความบกพร่องในการพิมพ์ เช่น ผิดผิด มีน้อยมากและพอแก้ไขได้

หนังสือนี้มีลักษณะค่อนข้างเป็นตำรา เวลาที่ใช้เขียนมีจำกัด รวมกันแล้ว ก็เป็นหนังสือค่อนข้างหนักทั้งเนื้อหาและจำนวนไวยากรณ์ อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้แหละที่ข้าพเจ้าเห็นว่า ยังขาดอยู่มากสำหรับผู้ที่สำเร็จอุดมศึกษา แล้วไม่มีโอกาสที่จะเข้าทำปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยไหน สมกับความตั้งใจของผู้จัดทำแบบและสี่ของปกอ่อนนั้น ถ้าทำให้เหมือนปกแข็งก็จะรู้สึก “ชด้อย” กว่า

น.อ. มงคล สักกวาที ร.น.
กองโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๓

คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสาร ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและโบราณคดี (สำนักนายกรัฐมนตรี) ๒๕๓ หน้า มีภาพประกอบ ๕๐ ภาพ

ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๓ ที่จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นผลงานที่ร่วมเชิดชูของคณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและโบราณคดี สำนักนายกรัฐมนตรี เพราะมีคุณค่าและประโยชน์มากในการศึกษาวิจัย เพื่อหาความแน่นอนในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดี ของชนชาติไทยและดินแดนที่เป็นประเทศไทยปัจจุบัน จารึกที่แปลและพิมพ์ขึ้นในประชุมศิลาจารึกภาคนี้ เริ่มตั้งแต่จารึกหลักที่ ๓ (หลักที่ ๑ — ๒๕) ได้แปลและรวบรวมพิมพ์ขึ้นแล้วในประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๑ และที่ ๒) จนถึงหลักที่ ๔๔ รวม ๕๕ หลักด้วยกัน และอาจแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ ๓ กลุ่ม คือ

๑. จารึกที่พบในภาคกลางของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์ลงมา เป็นจารึกที่มีทั้งในสมัยทวารวดี ลพบุรีและอยุธยา สำหรับจารึกของสองสมัยแรกส่วนมากจารึกลงบนศิลาด้วยอักษรอินเดียใต้ ซึ่งมีทั้งรุ่นแรกและรุ่นกลาง เป็นภาษาสันสกฤตบ้าง มคธ

บ้างและขอมบ้าง จารึกหลักที่ควรนำมากล่าวในที่นี้ก็คือหลักที่ ๓๔ และ ๓๕ หลักที่ ๓๔ เป็นจารึกอักษรอินเดียใต้ เป็นภาษาสันสกฤต พบที่เมืองอุทอง เนื้อความกล่าวถึงพระเจ้าศรีธรรมารม อันเป็นพระราชนัดดาของพระเจ้าศรีธรรมารม และการขับร้องพ็อนว่าถวายพระทิวะ พระนามของกษัตริย์ในแผ่นดินจารึกและการนับถือบูชา ศาสนาฮินดูในคติศิลปะเวทนั้น กุโศลเคียงกับกษัตริย์ขอมมากกว่ากษัตริย์ที่ครองเมืองอุทอง ซึ่งมีโบราณสถานและโบราณวัตถุส่วนมากเป็นของในพุทธศาสนาเถรวาท จึงทำให้เกิดปัญหาว่าจารึกแผ่นนี้ถูกนำมาจากที่อื่นหรือไม่ จารึกหลักที่ ๓๕ กงพบที่คงแม่นางเมือง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจารึกบนหลักศิลา ด้วยอักษรอินเดียกลาง รุ่นที่ ๒ เป็นภาษามกธและภาษาสันสกฤต ใจความว่าพระเจ้ากรุงศรีธรรมารมโศกโปรดให้เสนาบดีถือรับสั่งมาแจ้งแก่พระเจ้าสุทนต์ผู้ครองเมืองธานยปุระ ในปี พ.ศ. ๑๗๑๐ ให้ถวายที่ดินสร้างสถูปบูชาพระอัฐิของพระเจ้ากรุงศรีธรรมารมโศกองค์ที่สวรรคตไปแล้ว เรื่องราวของพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระนามว่ากรุงศรีธรรมารมโศก พระองค์นี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าในพุทธศตวรรษที่ ๑๘ นั้น ดินแดนในลุ่มน้ำเจ้าพระยาคงไม่ได้อยู่ภายใต้การครอบครองของพวกขอมจากกรุงกัมพูชา ดังที่บรรดานักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้เชื่อกันมาเป็นเวลาช้านาน

ส่วนจารึกในสมัยอยุธยาที่พบได้ทั่วเกือบทุกหลัก เป็นจารึกบนแผ่นโลหะเช่นแผ่นเงิน ทองแดง กีบูก เป็นต้น เป็นอักษรไทยบ้างอักษรขอมบ้าง ส่วนภาษาเป็นภาษาไทยและภาษามกธ เรื่องราวในจารึกเหล่านี้ส่วนมากเป็นเรื่องของพระมหากษัตริย์ ขุนนางตลอดจนกษัตริย์ ก่อพระสถูปบรรจุพระบรมธาตุ หรือมีก่อสร้างพระพิมพ์พุทธในพระพุทธศาสนา จารึกที่น่าสนใจนั้นเห็นจะได้แก่จารึกหลักที่ ๔๘ เป็นจารึกบนลานทอง ด้วยอักษรขอม เป็นภาษาไทย พบที่วัดส่องคบ จังหวัดชัยนาท เรื่องราวของจารึก อยู่ใน พ.ศ. ๑๗๕๐ อันตรงกับรัชกาลของสมเด็จพระรามาธิบดีราชธิราช แห่งกรุงศรีอยุธยา (สำหรับศักราชนั้น ในคำอธิบายยกว่าอยู่ในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แต่ผู้

วิจารณ์ได้สอบเทียบกับศักราชในพระราชพงศาวดาร
กรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติแล้ว เห็น
ว่าตรงกันกับรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีราช ก่อ
ถึงเจ้าเมืองชื่อขุนเพชรและเครือญาติ บำเพ็ญ
กุศลช่วยการสร้างพระธาตุเจดีย์และถวายเรือน และที่
กินแก่สงฆ์ ถ้อยคำที่พรรณนาในแผ่นจารึกนี้ จัดได้ว่า
ไพเราะมีคุณค่าในทางวรรณคดีไม่น้อย เช่น ข้อความ
ตอนต้น ที่กล่าวสรรเสริญ พระคุณของพระมหากษัตริย์
คือ “นโมพุทธาย ทศนักษัตรเทศ ผกาแก้วเทศ
สพมรณษัตริย์ ทัดคินต่างปิ่นเกล้า เป็นทองมุกกุสุมา
จินใจฟ้า ” จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำที่ขิดเส้นใต้ นั้น เป็น
คำเปรียบเทียบกับกีนใจ ซึ่งในคำอธิบายหมายความว่า
พระมหากษัตริย์ที่สวรรคตไปแล้วทุกพระองค์ นั้น
ทรงได้รับความลำบากตรากตรำมาก ส่วนในคำ
โบราณคดีนั้น จารึกหลักนี้ระบุให้เห็นว่า เมืองสุพรรณ
ภูมิที่ปรากฏในศิลาจารึกกรุงสุโขทัยหลักที่ ๑ ซึ่งนัก
โบราณคดีส่วนมากหมายถึงเมืองอุทธรณ์ ที่แท้คือ
เมืองสุพรรณบุรีอย่างไม่ต้องสงสัย ความรู้ก็อย่าง
หนึ่งที่ได้จากจารึกในสมัยอยุธยาหนึ่งก็คือ ชาวอยุธยา
ไม่ชอบการจารึกบอกเรื่องราวลงบนแผ่นศิลา ดังเช่น
คนสมัยก่อน ๆ เช่นในสมัยทวารวดีและลพบุรี และ
ชาวสุโขทัยและอาณาจักรไทยทางเหนือ แต่ชอบจารึกลง
บนแผ่นโลหะและบรรจุไว้ในเจดีย์ ครั้นคนร้ายลอบ
ขุดพระเจดีย์หาสมบัติ ก็นำเอาแผ่นจารึกเหล่านั้นไป
หลอมเสียหมด โดยเหตุนี้เรื่องราวในทางประวัติ
ศาสตร์ของอาณาจักรอยุธยาในตอนต้น หรือก่อนการ
สร้างพระนครศรีอยุธยาจึงเป็นสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ต้องค้น
คว้าและถกเถียงกันอีกนาน

๒. จารึกที่พบในเขตที่เคยเป็นอาณาจักร สุโขทัย
ส่วนมากเป็นจารึกบนแผ่นศิลา ด้วยอักษรไทย และ
ภาษาไทย ข้อความในจารึกเหล่านี้เป็นเรื่องราวของ
อาณาจักรสุโขทัยตั้งแต่ พ.ศ. ๑๙๓๕ ลงมา พอสรุป
เอาได้ว่า เกี่ยวกับการสร้างวัดของกษัตริย์และขุนนาง
การให้สัตย์สาบานกัน ระหว่างเจ้านายในอาณาจักร
สุโขทัย และการสร้างจารึกกฎหมายไว้เป็นหลักในการ
ปกครองบ้านเมือง จารึกที่น่าสนใจที่ให้ข้อมูลใหม่ ๆ
แก่นักประวัติศาสตร์และโบราณคดี เพื่อการศึกษา

กว่าประวัติศาสตร์ของกรุงสุโขทัยก็คือ จารึกหลัก
ที่ ๓๘ เป็นจารึกกฎหมายลักษณะโจร พบในเขต
เมืองสุโขทัยเก่า เป็นอักษรไทยและภาษาไทย ดียกกัน
ว่าเป็นจารึกที่ให้ความรู้ในเรื่องกฎหมาย ที่ใช้ปกครอง
สุโขทัยหลังจากที่ตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยาแล้ว
จารึกหลักที่ ๔๕ ซึ่งสร้างขึ้นราว พ.ศ. ๑๙๓๕ เป็น
เรื่องการกระทำสัตย์สาบาน ระหว่างเจ้านายทางกรุง
สุโขทัยกับเจ้านายทางฝ่ายเมืองน่าน การกล่าวถึง
กษัตริย์คันทวงศ์ของทั้งสองฝ่ายในการทำสัตย์สาบานนั้น
นักประวัติศาสตร์ถือว่า มีประโยชน์อย่างมาก ในการ
สอบค้นลำดับกษัตริย์ในราชวงศ์สุโขทัย ซึ่งขาดหายไป
จารึกหลักที่ ๔๖ สร้างใน พ.ศ. ๑๙๔๗ เป็นเรื่อง
ราวของสมเด็จพระราชชนนีของสมเด็จพระมหาธรรม
ราชาศรีสุริยวงศ์ ทรงสร้างวัดถวายพระสงฆ์และทรง
ปลูกต้นศรีมหาโพธิ์ไว้บูชา แต่ข้อความที่เกี่ยวกับ
พระมหาธรรมราชาผู้เป็นโอรสนั้น ได้กล่าวไว้ว่า เป็น
กษัตริย์ที่เข้มแข็งในกรุงสุโขทัย และศรีสุพรรณาลัย มี
เขตแดนของอาณาจักรที่แน่นอน อยู่ที่เมืองพระบาง
(นครสวรรค์) เป็นลักษณะของบ้านเมืองที่เป็น
เอกราช ข้อความเช่นนี้สนับสนุนข้อสังเกตของผู้
วิจารณ์ ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับ
หลวงประเสริฐอักษรนิติที่ระบุว่า ในปี พ.ศ. ๑๙๓๑
สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพะงั่ว)
เสด็จไปตีเมืองชากังราว และประจวบหนักเสด็จกลับ
คืนและสวรรคตกลางทาง ซึ่งแสดงว่ากรุงสุโขทัยยัง
ไม่ขึ้นกับกรุงศรีอยุธยา ศักราชในจารึกหลักที่ ๔๖
นี้ อยู่ใน พ.ศ. ๑๙๔๗ อันตรงกับรัชกาลของสมเด็จพระ
รามาธิบดีราชแห่งกรุงศรีอยุธยา อาณาจักร
สุโขทัยคงมากเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยา ใน
สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพราะข้อความ
ในศิลาจารึกวัดสรศักดิ์ อันเป็นหลักที่ ๔๔ ซึ่งก่อสร้าง
ในราว พ.ศ. ๑๙๕๕ นั้นได้กล่าวถึงนายอินทรศักดิ์
ขออนุญาตออกญาธรรมราชา เจ้าเมืองสุโขทัย สร้างวัด
และภายหลังที่สร้างวัดเสร็จแล้ว พระบรมราชาธิบดี
ศรีมหาจักรพรรดิราช พร้อมด้วยพระญาติผู้ใหญ่ซึ่ง
เสด็จมาให้ทานแก่ช่างเผือก และราชรถแก่พระสงฆ์ใน
เมืองต่าง ๆ นั้น ได้เสด็จมับัดทองพระวิหารในวัดนั้น

พระมหากษัตริย์ที่กล่าวถึงนั้น คงเป็นกษัตริย์ของทาง
อยุธยาอย่างไม่ต้องสงสัย

๓. จารึกในภาคเหนือเกือบทุกหลัก เป็นจารึก
บนแผ่นศิลา เป็นอักษรไทยและภาษาไทย ศิลาจารึก
เหล่านี้เป็นของที่สร้างขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๑๕๑๓ ลงมา
เป็นเรื่องราวของอาณาจักรลานนาไทย เกี่ยวกับการ
สร้างและซ่อมวัดหรือพระสถูปเจดีย์ ในพระพุทธ
ศาสนาของกษัตริย์และคหบดีในอาณาจักรลานนาไทย
นอกจากนั้น เรื่องราวในศิลาจารึกเหล่านี้ ยังแสดง
ให้เห็นถึงการศึกษาคือในทางวัฒนธรรม และศาสนา
ระหว่างอาณาจักรสุโขทัย และลานนาไทย เป็นอย่างค
งัดเช่นศิลาจารึกวัดพระยืน อันเป็นจารึกหลักที่ ๖๒
สร้างใน พ.ศ. ๑๕๑๓ กล่าวถึงการเชิญพระมหาสมณ
เถระจากสุโขทัยขึ้นไปสั่งสอนพุทธศาสนา ในลานนา
ไทยครั้งรัชกาลของพระเจ้าเกือนา ยิ่งกว่านั้นข้อความ
ในจารึกหลักนี้ที่เกี่ยวกับพระมหาเถระองค์นี้ ยังตรงกับ
กับเรื่องราวในตำนานมุลศาสนา อันเป็นตำนานที่เกี่ยว
กับอาณาจักรพุกุญชัยและเชียงใหม่ เลยทำให้ตำนาน
มุลศาสนาเป็นเอกสารที่น่าเชื่อถือได้เพิ่มขึ้น ศิลาจารึก
อีกหลักหนึ่งที่ควรกล่าวถึงก็คือ จารึกหลักที่ ๗๖ เป็น
เรื่องราวประวัติการสร้างและซ่อมวัดเชียงมั่น จารึก
หลักนี้เป็นภาษาไทยอักษรไทย สร้างในปี พ.ศ. ๒๑๒๔
ข้อความที่ให้ประโยชน์อย่างมากในทางประวัติศาสตร์
ก็คือ ข้อความในคอนต้นประวัติวัดที่ว่า พระเจ้า
เม็งราย พระร่วงและพระยาร่วงเมือง มาร่วมกันสร้าง
นครเชียงใหม่ ในปี ๑๘๓๙ และสร้างวัดเชียงมั่น
ลงบริเวณที่เคยเป็นหอบรรทมของพระเจ้าเม็งราย ศิลา
จารึกหลักนี้ ทำให้ทราบศักราชการสร้าง เมือง
เชียงใหม่อย่างแน่นอนว่า เป็นปี พ.ศ. ๑๘๓๙
ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งคือว่า พระร่วง นั้น
นอกจากจะมีปรากฏในตำนานพงศาวดารต่าง ๆ แล้ว
ยังมีปรากฏในศิลาจารึกสองแห่ง แห่งแรกคือคำว่า
“ท่อมู่พญาร่วง” ในจารึกบนฐานพระอิศวรที่แก้วแหง
เพชรอันเป็นหลักจารึกที่ ๑๓ และแห่งที่สองก็คือ จารึก
หลักที่ ๗๖ ที่วัดเชียงมั่นนี้ เมื่อเปรียบเทียบศักราช
ของปีที่สร้างเมืองเชียงใหม่ พระยาร่วงในศิลาจารึกวัด
เชียงมั่นจึงหมายถึงพ่อขุนรามคำแหงอย่างแน่ชัด เพราะ

จะนั่นก็ว่า พระร่วงนั้นมีตัวตน และใช้เรียกกษัตริย์
ที่ครองกรุงสุโขทัยอย่างไม่ต้องสงสัย

คุณค่าของหนังสือ *ประชุมศิลาจารึก ภาคเหนือ* อยู่ที่
แค่เพียงการแปลเอาความรู้ต่าง ๆ ในทางโบราณคดี
ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่อยู่ในภาษาเก่า ๆ ซึ่งคน
ในสมัยปัจจุบันอ่านไม่ออก มาตีแผ่ให้ทราบเท่านั้น
หากอยู่ที่การจับรูปหนังสือ และวิธีเสนอข้อความด้วย
เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อ่าน ได้มีความเข้าใจอย่างแจ่ม
แจ้ง และยังได้ข้อคิดเห็นที่กว้างออกไปอีกด้วย ซึ่ง
เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยมาก วิธีการเสนอข้อ
ความของจารึกแต่ละหลักในหนังสือเล่มนี้ จัดแบ่งออก
เป็น ๓ ตอนด้วยกัน ตอนแรกกล่าวถึงประวัติที่มาของ
ศิลาจารึกว่าพบที่ไหนเมื่อไร บริเวณที่พบเป็นวัดหรือ
เป็นเมือง และจึงกล่าวถึงขนาด วัสดุ ตัวอักษร และ
ภาษาที่ใช้จารึก และที่เก็บปัจจุบันของจารึกหลักนั้น
ตอนที่สองเป็นการแปลข้อความจากจารึกประกอบด้วย
รูปถ่ายของจารึกเพื่อให้เห็นลักษณะของจารึก และตัว
อักษรสำหรับภาพถ่ายของจารึกนั้น มีข้อนำติดคือ
ถ่ายไม่ชัดเท่าที่ควร จารึกที่อยู่บนลานเงินลานทองนั้น
เป็นสิ่งที่น่าให้อภัยเพราะเป็นของเล็กและมีแสงสะท้อน
จะทำให้ตี เห็นตัวอักษรชัดเจนนั้นยาก แต่จารึกอื่นที่
เป็นของใหญ่ เช่นศิลาจารึก อาจถ่ายภาพให้ชัดเจนกว่า
นี้ได้ ต่อจากภาพถ่าย ก็เป็นการเอาคำจารึกมาพิมพ์ไว้
ด้วยอักษรไทยปัจจุบัน แล้วมีคำอ่านปัจจุบันแปลเทียบ
เคียงไว้บรรทัดต่อบรรทัด วิธีการเช่นนี้ทำให้ผู้อ่าน
เปรียบเทียบสะดวกกว่า *ประชุมศิลาจารึก* สองภาค
แรกซึ่งเอาคำจารึกมาเสนอไว้ก่อนจนจบแล้ว จึงเสนอ
คำอ่านปัจจุบันตามมา ตอนที่สามเป็นเรื่องของการ
อธิบายคำ ซึ่งอาจแบ่งออก เป็นการอธิบายคำศัพท์
อย่างหนึ่ง และอธิบายข้อความ หรือ ข้อที่ปรากฏใน
จารึก การอธิบายคำนี้ นอกจากจะให้ความกระจ่าง
แก่ข้อความในจารึกแล้ว ยังเป็นการเสนอเรื่องราว
เปรียบเทียบที่ทำให้ผู้อ่านมีความรู้ ความเห็น กว้าง
ขึ้นไปอีก ตัวอย่าง เช่นการอธิบายเปรียบเทียบพระ
เจ้ากรุงศรีธรรมมาโคกในศิลาจารึกหลักที่ ๓๕ กับ
เรื่องราวของเจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราช พระมหา
กษัตริย์ที่ปกครองนครศรีธรรมราชในพุทธศตวรรษ ที่

๑๘ ที่ปรากฏอยู่ในตำนานประวัติศาสตร์เมืองพัทลุง แล้วเสนอให้พิจารณาว่า จะเป็นพระมหากษัตริย์องค์เดียวกันหรือไม่ เป็นต้น

สิ่งที่น่าแปลกสำหรับการจัดทำหนังสือ *ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๓* ของคณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดีก็คือการเปลี่ยนคำเรียกตัวอักษรที่เคยเรียกใน *ประชุมศิลาจารึกภาคก่อน ๆ* ว่าอักษรขอมมาเป็นอักษรอื่นเสีย และอักษรอื่นเสียกลายเป็นอักษรอื่นเสียอีก และเรื่องนี้ควรมีการอธิบายชี้แจงให้ทราบไว้ในหนังสือ นอกจากนี้ สิ่งที่จะเว้นกล่าวเสียไม่ได้ในที่นี้ก็คือ หนังสือ *ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๓* นี้ไม่มีคำแปลเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น *ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๑* และ *๒* ผู้วิจารณ์เห็นว่า คำแปลเป็นภาษาต่างประเทศจะมีประโยชน์ และมีคุณค่ามาก เพราะเป็นที่ทราบอยู่แล้วว่า ทางวงการโบราณคดีและประวัติศาสตร์ของไทยนั้น นิยม และยกย่องข้อคิดเห็นของนักปราชญ์ในทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ชาวต่างประเทศอยู่มาก ถ้าหากได้มีคำแปลศิลาจารึกภาคนี้เป็นภาษาต่างประเทศแล้ว ก็คงจะช่วยขยายขอบเขตความรู้ที่แน่นอน ในทางโบราณคดี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของเมืองไทยอีกมากมาย อย่างไม่ต้องสงสัย สิ่งที่ควรกล่าวในตอนท้ายคำวิจารณ์ ก็คือหนังสือ *ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๓* นี้เป็นหนังสือที่มีคุณค่าในทางวิชาการที่มีราคาสูงที่สุดในรอบปีที่แล้วมา

ศรีศักร วัลลิโภดม
คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติและงาน ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สุจริต ถาวรสุข (คุรุสภา) ๓ เล่ม
(๒๒๕ + ๒๘๒ + ๓๒๑ หน้า) ปกอ่อนเล่มละ ๑๐ บาท
ปกแข็ง ๑๕ บาท

ข้าพเจ้าได้ตั้งปณิธานมานานแล้วว่า ถ้ามีโอกาสจักเขียนพระประวัติ ถวายสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนาภาพให้จงได้ ถึงก่อนความสนใจจะขยายไปในทางอื่น ๆ มากเพียงไร ก็ยังมีได้หันความคิดไปจากเรื่องนั้น แท้ที่จริง ข้าพเจ้ายังศึกษากันทั่วเกี่ยวกับพระองค์ท่าน

ยิ่งขึ้น และยิ่งรู้มากก็ยิ่งเห็นว่า จะเขียนให้ดีได้ก็ตั้งใจนึกอยากมากขึ้นทุกที ทั้งงานการอื่น ๆ ก็ที่ขบถประคองเข้ามา จึงหาโอกาสทำการให้สมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ละนั้นเมื่อมีใครเขียนพระประวัติสมเด็จพระนารายณ์ ข้าพเจ้าเป็นต้องเบี่ยงตาออก รีบไปหามาอ่าน ด้วยความหวังว่าถ้าหนังสือนั้น ๆ ดีพอ ก็จะเป็นเหตุให้ ตนเองเปลืองประณิธานตั้งเดิมเสียได้ เพราะในเมื่อมี พระประวัติที่ติดถึงขนาดปรากฏขึ้นมาแล้ว มหาชนก็ควรทราบเล่านั่นอ่าน ยิ่งกว่าที่ข้าพเจ้าจะต้องเสียเวลาเรียบเรียงขึ้นมาประชันกันอีกเล่มหนึ่ง แต่เท่า ๆ ที่อ่านมาแล้ว ยังไม่เห็นว่ามีพระประวัติที่แต่งกันมานั้นดีถูกใจข้าพเจ้าเลยสักเล่มหนึ่ง ถึงเล่มล่าสุดนี้ จะได้รับรางวัลจากคณะกรรมการ ที่ทางราชการตั้งขึ้น และได้รับเงินสมนาคุณตั้งหมื่นบาทก็ตาม แต่ก็หาเข้าถึงเกณฑ์ที่ตั้งมาตรฐานที่ข้าพเจ้าตั้งใจไว้ให้แก่ตนเองไม่

ในคำนำผู้เรียบเรียงได้บรรยายว่าเมื่อจะส่งต้นฉบับให้กรรมการตรวจนั้น ปรากฏว่ามีข้อเขียนเกินจำนวนหน้าที่กำหนดไว้เป็นอันมาก เลยต้องตัดทอนข้อความบางตอนออก เป็นเหตุให้ไม่อาจแสดงการวิเคราะห์ผลงานได้โดยเต็มที่ ทั้งนี้เห็นว่าน่าเสียดาย แต่ถ้าผู้เรียบเรียงจะใช้วิธีแต่งเรื่องอย่างไม่พุ่มพวยแล้ว หนังสือทั้งสามเล่มนี้ ประมวลลงแล้วเหลือเนื้อที่เล่มสมศกเสียก็พอ เล่มแรก มาเข้าเนื้อหาเอาจริง ๆ ก็ต่อเมื่อหน้า ๑๐๐ ก่อนนั้น พรรณนาถึงพระราชประวัติ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า พระวิจิตรเกล้า พระบาทสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยไม่มีความรู้อะไรใหม่ให้เลย แล้วมีหน้ายังลอกความจากพระประวัติในสมศกมาลงอย่างเต็มที่อีกด้วย นี่จะเรียกว่า เป็นข้อเขียนของผู้เรียบเรียงอย่างไรได้นอกจากนี้แล้ว ข้อความที่ลอกเอามาลงยาว ๆ ยังมีอีกมากนัก เช่นประกาศเลื่อนกรมเป็นกรมหลวง และกรมพระ (ในเล่ม ๓ นั้น) มาลงติด ๆ กันเช่นนั้น นับว่าผิดอย่างที่สุด เอกสารจำพวกนี้ ถ้าจะนำลง ก็ควรลงไว้ต่างหากในภาคผนวกท้ายเล่ม สำหรับส่วนงานของผู้เรียบเรียงนั้นเล่า ก็ยึดถือมากเกินไปอีกด้วย เมื่อยังใช้ถ้อยคำชนิด 'ลิมพระเนตรมองดูโลก' พระพระราชทานและให้กำเนิด 'พระราชนิพนธ์.. ทรงพระราชนิพนธ์' เช่นนี้ด้วยแล้ว จะไม่ให้กินเนื้อที่หนังสือ

มากมายอย่างไรได้ บางทีก็ไหลไปอธิบายสิ่งอื่น ๆ นอก
เนื้อหา เช่นว่าด้วยพระนามสมเด็จพระศรีสวรินทร
ประชวรวิครุจารย์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
ได้ แต่ว่าโดยทั่วไปแล้ว ผู้เรียบเรียงใช้ภาษาที่อ่าน
เข้าใจความได้ไม่ยากอะไรนัก เสียแต่ยังไม่ระวังด้วย
คำพอเพียง จึงมีวจนิต “ทรงโปรดเสวย” ปรากฏ
ขึ้น นายอดิชาติก็ได้นำราชทูตอังกฤษ ทั้ง ๆ
ที่ไม่มีพระเจ้าแผ่นดินองค์ไหนแต่งตั้ง สมเด็จพระ
พระสวดี ๆ ก็ถูกกลพระอิสริยยศลงเป็นกรมพระเฉย ๆ
อะไรพวกนี้เป็นต้น แต่กับสมเด็จพระยาคำทรงนั้น
ยกย่องเกินขนาดไป จนทรงเป็นถึง ‘ปรมาจารย์’ โดย
ที่กันเช่นนี้ น่าที่จะสงวนไว้ใช้กับพระพุทธเจ้าเท่านั้น
เท่านั้นแหละ สมัยนี้เขียนหนังสือกันอย่างขาดความ
สังวรด้วยคำทำนองนี้จึงเกิดขึ้นบ่อยจนกลายเป็นภาษา
สามัญไปแล้วละกรรมัง

ผู้เรียบเรียงอ้างหนังสือที่ใช้กันทั่วไปให้มาก แม้
บทความของข้าพเจ้าก็ได้รับการเอ่ยอ้างถึง และบางที
ก็ไปยกข้อความจากเรื่องราวอื่น ๆ มาลงไว้อย่างหา
ความจำเป็นอะไรไม่ได้ แต่เมื่ออ่านหนังสือโดยตลอด
แล้ว เห็นได้ชัดว่า ผู้เรียบเรียงฟังพระนิพนธ์ของ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพียง ๓-๔ เล่ม เท่านั้นเอง
สมัยทรงพระเยาว์ ย่อมต้องฟัง ความทรงจำ อย่างไม่
เป็นปัญหา สมัยทรงผนวชพระ ฟังประวัติพระยา
พดุมาริบดี สมัยทรงว่าราชการการ ฟังประวัติการ
ศึกษาสยาม สมัยทรงว่ากรมมหาดไทย ฟังเทศาภิบาล
นอกจากนี้ก็มี นิทานโบราณคดี และพระนิพนธ์ปลีก
อื่น ๆ อีกบ้าง ส่วนสาส์นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อื่น ๆ เกือบไม่ได้นำมาใช้ประกอบการเรียบเรียงเลย
หนังสือที่คนอื่นแต่งเกี่ยวกับพระองค์ท่าน ก็เห็นมี
แต่พระประวัติลูกเต๋า เท่านั้นเอง ที่เป็นหน้าเป็นตา
แม้จะเอ่ยชมวิธานนิพนธ์ของ ร.ท. จักรกฤษณ์ นรนิติ
ผลจนการไว้ แต่ก็ไม่ได้อ้างอิงถึงในข้อเขียนตอนที่ว่า
ด้วยสมัยทรงจัดการปกครองเลย ในคำนำของพระ
สมุท พิพิธภัณฑสถาน อันเป็นงานสำคัญของสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวน้อยเต็มที ไม่มีเอ่ยถึงวรรณคดีสโมสร เสียซ้ำ
กับบรรดาผู้ที่มีชีวิตอยู่ ก็คงจะฟังความรู้จาก ม.จ. พูน
พิศมัย ศิษย์ขององค์เดียวเท่านั้น และกับบุคคลที่สมเด็จพระ

ทรงฝึกปรือมา ก็เห็นพูดถึงแต่พระยามหาอำมาตย์
เจ้าพระยาพระเสด็จ เจ้าพระยายมราช มีชื่อลงไว้
หน่อย แต่เจ้าพระยาสุรสีห์ที่มาเป็นเสนาบดีมหาดไทย
ต่อจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ ก็เหมือนจะไม่มีชื่อในหนังสือเล่ม
นี้เลย ทั้งสามเล่ม

การเขียนแบบนี้ เรียกได้ว่าเป็นการเขียนยกย่อง
หรือจะให้ใกล้ความจริงยิ่งขึ้น ต้องพูดว่าเป็นการเขียน
ยกย่องสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าเองเห็นด้วยอย่างเต็มเปี่ยมว่า
สมเด็จพระยาคำทรง ๆ ทรงเป็นบุคลิกที่ควรบูชา
สักการะอย่างยิ่ง แต่ถ้าจะเขียนประวัติกันแล้ว เจ้า
ของประวัติต้องเป็นคนจริง ๆ ไม่ใช่เป็นแต่ความดีที่
เอามาประคิดประต่อกัน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบ้างหรือ
ชอบเสวยอะไรบ้าง คนที่เกลียดท่านไม่มีบ้างหรือเหล่านี
ล้วนมีเอกสารหลักฐานตลอดจนคนเป็น ๆ ที่จะนำ
มาใช้เป็นความรู้ประกอบการเขียนได้ทั้งสิ้น ในเรื่อง
ประวัติเองผู้เรียบเรียงไม่สนใจบ้างหรือว่า มูลเหตุที่แท้
จริงแห่งการกราบถวายบังคมลาออกจากกระทรวง
มหาดไทยนั้น อยู่ที่ไหน และระยะเวลาที่ว่างอยู่ตั้งแต่
พ.ศ. ๒๔๕๘ จน พ.ศ. ๒๔๖๖ เมื่อกลับเข้ารับตำแหน่ง
เสนาบดีกรมราชธานีนี่ ทรงทำอะไรบ้าง และเมื่อกลับ
เข้ารับราชการครั้งหลังนี้ ก็ผู้เรียบเรียงจะเขียนอย่าง
มีวิจิตรพิสดาร ซ้ำเมื่อตอนที่เสด็จออกไปประทับที่บึงนั้น
สาส์นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เป็นต้นคอที่จะให้รู้เรื่องต่าง ๆ อย่างดี
แต่ผู้เรียบเรียงก็ไม่เอ่ยถึงเอาเลย แม้ประวัติคุณจอม
มารดา ที่ผู้เรียบเรียงเอามาใส่ไว้แต่กัน อย่างหาความ
จำเป็นไม่ได้นั้น ถ้าจะทำให้ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์
ระหว่างแม่กับลูก ให้เป็นชีวิตอย่างคน ๆ ขึ้นมาแล้ว
ก็จะเขียนประโยชน์ ยิ่งกว่ากันเหนือที่ไปโดยใช้เหตุ
ส่วนโคลงกลอนและถ้อยคำทางโหราศาสตร์นั้น ควร
ส่งไปลงพิมพ์ในวารสารชนิดอื่นจะเหมาะสมกว่า และ
จะเปลืองหน้ากระดาษน้อยลงด้วย

เมื่อการแต่งประวัติเช่นนี้ ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการแห่งชาติได้แล้ว ก็ต้องยอมรับได้ว่า ระเบียบ
การประกวดหนังสือดีที่บ้านเมืองเรานี้ยังทำอยู่มาก
แทนที่จะเบียดประกวดทั่ว ๆ ไป (ซึ่งคงไม่มีคนส่ง
เรื่องอย่างนี้จึงได้รางวัล และข้าพเจ้าสนใจต่อไปว่า
กรรมการที่กันอ่านข้อเขียนที่ส่งเข้าประกวดนั้น วิทยา

นิพนธ์ที่ทำปริญญาสูง ๆ ขึ้นไป ข้าพเจ้าก็สงสัยว่า อาจารย์บางท่านจะไม่ได้อ่านเช่นกัน) น่าที่คณะกรรมการจะเจาะจงเลือกตัวคนแต่งได้ล่วงหน้า อย่างที่ในต่างประเทศเขาทำกัน คนที่รู้จักสมเด็จพระยาคำรราชานุภาพจริงในเมืองไทยนี้มีอยู่ไม่กี่คนเลยมอง ๆ ก็เห็นหน้ากันอยู่ ถ้าได้บุคคลเช่นนั้นเขียน (ซึ่งไม่ใช่ข้าพเจ้า) เราก็คงได้วรรณกรรมที่ดี ที่มีทั้งสาระ สาระวิทยา และสำนวนภาษา อันจะพอดอกโลกได้ ถ้าคณะกรรมการไม่แก้ไขมติตนเองแล้วใช้เกรงว่า พระประวัติสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ก็คงจะออกมาในรูปอื่นอีก และแล้วครุสภาก็กริ้วที่พิมพ์ตามแบบอย่างของสถาบันแห่งนี้อีก เช่นเคย

สุลักษณ์ ศิวรักษ์

สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

Thailand and the Struggle for Southeast Asia
by Donald E. Nuechterlein
(Cornell University Press)
Ithaca, 1965; Xvi, 279 pages; \$ 5.75

ผู้วิจารณ์ยอมรับว่าอ่านหนังสือเล่มนี้ด้วยอคติ ทั้งนี้ด้วยมูลเหตุสองประการ ประการแรกหนังสือเล่มนี้เขียนโดยบุคคลในองค์การรัฐบาลของสหรัฐ ผู้เขียนอาจมีความลำเอียง และเขียนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ประการที่สอง หนังสือเล่มนี้ออกสู่ท้องตลาดรวดเร็วมาก แม้ศาสตราจารย์ทั้งหลายในโครงการเอเชียอาคเนย์ที่มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ก็ไม่มีใครทราบมาก่อนว่าหนังสือเล่มนี้ได้ขึ้นแท่นพิมพ์ของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ โดยธรรมคแล้ว หนังสือที่เกี่ยวกับเอเชียอาคเนย์ ต้องผ่านการวินิจฉัยจากผู้เชี่ยวชาญของโครงการนี้เสียก่อน แต่เมื่อผู้วิจารณ์อ่านหนังสือเล่มนี้ไปได้พอสมควร ก็รู้สึกดีคอกคอกใจและอ่านรวดเดียวจบ ขอชมว่าสำนวนหนังสือเล่มนี้หน้าอ่าน วิธีการเสนอเหตุผลชัดเจน ไม่หนักไปทางด้านวิชาการจนเกินไป เหมือนหนังสือ *Politics in The United States* ของ David Wilson ทั้งไม่มีข้อสมมติฐานที่เน้นถึงอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยที่บางครั้งผู้วิจารณ์ยอมรับไม่ใคร่ได้ดังเช่นหนังสือ

Thailand and the United States ของ Frank C. Darling.

หนังสือเล่มนี้อาจแยกเป็นสามตอน ตอนที่หนึ่งเกี่ยวกับวิวัฒนาการและปฏิบัติการในการติดต่อกับต่างประเทศ ตามทัศนคติของผู้เขียน ประเทศไทยรอดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นโดยอาศัยดวง (ชะตา) มากกว่าอาศัยฝีมือ ผู้เขียนยอมรับว่า มุขมูรุษไทยแต่ละสมัยมีไหวพริบ และดำเนินนโยบายต่างประเทศได้อย่างแยบยล แต่เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเล็กและค้ำค้ำด้วยแสนยานุภาพ หากไม่มีกรวดขัดแย้งและการต่อรอง ระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งหลายแล้ว วิถีโคบายวิเศษใด ๆ ย่อมมีประสิทธิผลได้ยาก ประเทศไทยคงไม่พ้นจากภัยจักรวรรดินิยมแน่ ข้อเท็จจริงที่ใช้เขียนตอนนี้ ส่วนมากรวบรวมจากหนังสือ *A History of Southeast Asia* ของ D.G.E. Hall, *A History of Siam* ของ W.A.R. Wood, *Siam under Rama III* ของ Walter Vella, และ *The Diplomacy of Southeast Asia* ของ Russell H. Fifield ตอนที่สอง บรรยายถึงนโยบายการเมืองของประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เริ่มด้วยความผันของนายปรีดี พนมยงค์ ในการก่อตั้งสหพันธรัฐเอเชียอาคเนย์ เพื่อสร้างพลังอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศ ความผันนี้ทลายลงหลังจากการปฏิวัติซึ่งนำโดยกลุ่มทหาร ต่อจากนั้น การกำหนดนโยบายของประเทศ ตกอยู่กับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้ซึ่งตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากจีนในประเทศไทย อันเป็นอนุสนธิจากการขยายอิทธิพลของจีนแก่รัฐบาลไทยในสมัยนั้นจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะบรรเทาภัยอันตรายคามสมรรถภาพ และจินตนาการของตนเอง เช่นสนับสนุนองค์การสหประชาชาติในสงครามเกาหลี และเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงจัดตั้ง SEATO นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ และยับยั้งการคุกคามของจีนแดงนี้ ได้รับช่วงต่อ ๆ มาจนถึงรัฐบาลปัจจุบัน ส่วนใหญ่ของแนวความคิดในหนังสือนี้มาจากหนังสือของ David Wilson ซึ่งได้อ้างมาแล้วและหนังสืออื่น ๆ เช่น *Chinese Society in Thailand* ของ G. William Skinner, *Brief Authority* ของ Edwin Stanton, *Southeast*

Asia in United States Policy ของ Russell H. Fifield และบทความ SEATO ซึ่งรวบรวมโดย George Modelski

ตอนที่สามกล่าวถึงนโยบายของสหรัฐที่มีต่อเอเชียอาคเนย์ สัมพันธภาพระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา และความแตกต่างในด้านผลประโยชน์ของประเทศในภาค SEATO ผู้เขียนใช้หนังสือครึ่งเล่มสำหรับพรรณนาข้อความเหล่านี้อย่างพิสดาร ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ใช้เขียนตอนนั้น ส่วนมากมาจากหนังสือพิมพ์ และประสบการณ์ของผู้เขียนเอง อรรถาธิบายและการลำดับเหตุการณ์ในตอนนั้นนับว่าเด่น และเป็นแก่นแท้ของหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนให้เหตุผลว่า การถอนตัวออกของฝรั่งเศสจากอินโดจีน ทำให้เกิดการขาดคล้อยภาพทางการเมืองระหว่างประเทศ สหรัฐในฐานะที่เป็นผู้จรรโลงไว้ซึ่งอุดมคติและปรัชญาการเมืองที่แตกต่างกับลัทธิของพวกคอมมิวนิสต์ จำต้องเข้ามาแทนที่ฝรั่งเศส ความเคียดแค้นและความจริงจังของสหรัฐในการยืนหยัดอยู่ในเอเชียอาคเนย์นั้น เป็นที่สงสัยของประเทศในภาคพื้นนี้ไม่น้อย ทำให้บางประเทศหันไปดำเนินนโยบายเป็นกลางและเอียงไปทางซ้ายมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเอาตัวรอด แม้ประเทศไทยซึ่งสนับสนุนนโยบายของสหรัฐอย่างเต็มที่ บางครั้งก็ไม่สามารถเข้าใจเจตนารมณ์ของสหรัฐได้ เช่นกรณีจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้นในประเทศลาว กรณีเขาพระวิหาร และการให้ความช่วยเหลือทางทหาร แก่ประเทศเขมร ปัญหาของสหรัฐจึงอยู่ที่ต้องรีบเร่งคลี่คลายความสงสัย และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ สงครามในเวียดนามได้ปัจจุบันจึงมีความสำคัญก่อโฉมหน้าทางการเมืองระหว่างประเทศในอนาคต และสถานภาพของสหรัฐ ที่จริงแนวความคิดนี้ไม่ใช่ของใหม่ ท่านผู้อ่านทุกท่านย่อมรู้จักมาก่อน สิ่งที่น่าทึ่งคือ ผู้เขียนสามารถรวบรวมหลักฐานและวิจัยอย่างสมเหตุสมผล ทำให้ผู้อ่านไม่รู้สึกเบื่อ แล้วยังได้เกร็ดประวัติศาสตร์การเมืองไว้ประดับความรู้อีกด้วย

คุณค่าของหนังสือเล่มนี้จะเพิ่มขึ้นอีกมาก หากผู้เขียนได้อาศัยทฤษฎีทางภูมิรัฐศาสตร์ชี้แจงถึงผลได้ผลเสียและเจตจำนงของสหรัฐรวมทั้งของจีนแดง ในการ

สร้างอิทธิพลในเอเชียอาคเนย์ให้ชัดเจนกว่าที่ได้เสนอไว้ ยิ่งกว่านั้นหากผู้เขียนสามารถอนุมานความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวทางการเมืองภายในประเทศ และการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐให้ละเอียดยิ่งขึ้นได้ หนังสือเล่มนี้ก็จะไม่เพียงแต่เป็นหนังสือที่ประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังเป็น การขุดค้นปฐมเหตุที่จะใช้ทำนายเหตุการณ์ในอนาคตได้อีกด้วย ซึ่งจะอำนวยประโยชน์ในการวางนโยบายต่างประเทศของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะที่อยู่ในเอเชียอาคเนย์ ถ้าเป็นได้ดังนี้ หนังสือเล่มนี้จะมีส่วนในการสร้างสรรค์สันติภาพ และเสถียรภาพของโลกแถบนี้ได้ไม่มากนักน้อย และบุคคลบุญที่ผู้เขียนได้ช่วยยอมจะมากขึ้นเป็นทวีคูณ

วารินทร์ วงศ์หาญเขาวี
มหาวิทยาลัยคอร์เนล

Figures of Speech by D.J. Enright (Heinemann)
London 1965. 21 s.

ชื่อหนังสือนี้ ถ้าแปลตรง ๆ คงจะต้องแปลว่า "สำนวนภาษา" แต่เข้าใจว่าผู้เขียนคงนึกถึงสำนวนภาษากาง ๆ ที่คนต่างชาตินึกถึงกันไม่ค่อยรู้เรื่อง เพราะหนังสือนี้เต็มไปด้วยคนหลายชาติหลายภาษา ซึ่งเข้าใจกันผิดเสมอ ที่จริงแม้แต่คนชาติเดียวกันที่มาอยู่ในต่างประเทศก็ไม่ค่อยจะถกกันเท่าไรนัก และแม้แต่ผู้เขียนเอง ก็มักมีการเข้าใจผิดเรื่องเกี่ยวกับชนชาติอื่นเหมือนกัน สรุปความแล้ว หนังสือนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ตั้งต้นในปัญหาที่เกิดขึ้นใน ทางความสัมพันธ์ระหว่างชาวตะวันตกกับชาวตะวันออก ส่วนใหญ่ฉากในท้องเรื่องคือกรุงเทพฯ

เรื่องมีอยู่ว่า ชายหนุ่มจากครอบครัวจีนโบราณในฮ่องกงและหญิงสาวจีนจากสิงคโปร์ ได้เดินทางมาเที่ยวกรุงเทพฯ แล้วรู้จักกับอาจารย์ฝรั่งผู้สอนวรรณคดีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตอนนี้เป็นเรื่องจริงในชีวิตของผู้เขียนเอง เมื่อครั้งที่ตัวเองเป็นอาจารย์อยู่ในประเทศไทย ผู้อ่านหลายคนทั้งคนไทยและฝรั่งที่ตัวเองรู้จักดี ความรู้สึกอย่างรุนแรงเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวที่ยังไม่หมกมุ่นไป ทำให้ผู้เขียนเขียนถึงเหตุการณ์และบุคคลต่าง ๆ อย่างไม่เป็นอคติธรรม และใช้ภาษาที่

ไม่ชัดเจน ถึงขนาดว่าบางประโยคอ่านแล้วรู้สึกไม่มีความหมายเอาเลย

อีกตอนหนึ่ง ชาวจีนและฝรั่งทั้งสามคนพบกันที่กรุงโตเกียว ตอนนั้นอ่านเข้าใจง่ายและสนุกด้วย เนื่องจากผู้เขียนสามารถให้เรา รู้จักนิสัย และความรู้สึกของชาวจีนและญี่ปุ่นได้อย่างน่าชมเชย

เป็นธรรมดาที่นักเขียนมักจะดัดใช้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตส่วนตัวประกอบในหนังสือ ที่น่าเสียใจในเรื่องนี้ก็คือ ผู้เขียนไม่สามารถที่จะซ่อนความรู้สึกไว้ได้ และแทนที่จะใช้ประสบการณ์เพื่อประกอบในหนังสือ กลับมาใช้หนังสือเป็นโอกาสให้ตัวเองได้ระบายความรู้สึกอย่างรุนแรงออกจนหมดสิ้น

ฟรานซิส คิวบีส์
กรมวิเทศสหการ

UPASAKAJANALANKARA,
a critical edition and study by Ven. H. Saddhatissa
Pali Text Society. 372 p.p. # 6.

หนังสือเล่มล่าสุดที่สมาคมบาลีปกรณ์ ได้ตีพิมพ์ออกเผยแพร่อยู่ขณะนี้ได้นี้ *อุปาสกขณาลงกร* หรือ “เครื่องประดับอุปาสก” พระอานันทมหาเถระ ชาวลังกาเป็นภาษาบาลี ท่านสังฆราชสังฆมหาเถระ เขียนคำนำประกอบขนานยาวหนึ่งในสามของเล่มหนังสือ ผู้เขียนคำนำปรารถนาคำให้ตีพิมพ์เป็นภาษาไทย เพื่อเกิดประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น พร้อมกับมอบภาระการแปลให้ข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าด้วยภาษาทั้งบาลีและไทย ของข้าพเจ้าไม่ดีพอ จึงขอผลัดไว้ก่อน ในขั้นแรกนี้ จึงเพียงแต่ขอแนะนำและสรุปสาระสำคัญของหนังสือดังกล่าวมาเสนอท่านผู้อ่านปริทัศน์ เท่านั้น

หนังสือนี้แบ่งเป็น ๕ บทผู้แต่งเจาะจงให้เป็นคู่มือของอุปาสก อุปาสกาท โดยเฉพา จึงได้บรรยายหลักทฤษฎีและแนะนำปฏิบัติตลอดทั้งผลได้ผลเสียแห่งการปฏิบัติที่ชั่วไว้อย่างละเอียดแจ่มแจ้ง แต่คำไปหาสูงตามลำดับดังนี้

๑ พระรัตนตรัย ๒ หลักความประพฤติ ๓ หลักฝึกกำจัดกิเลส ๔ การเลี้ยงชีพ ๕ ทางกรรมดี ๖

ธรรมอันตราย ๗ สมบัติขั้นต่ำ ๘ สมบัติขั้นสูง ๙ ผลบุญ

บทที่หนึ่ง ผู้แต่งตั้งบทพระที่ “พุทธ สรรณํ คจฺฉามิ ธมฺมํ.....สงฺฆํ.....” แล้วบรรยายพระพุทธรธรรม พระสงฆ์ ว่าหมายถึงใคร เป็นสรณะได้อย่างไรโดยละเอียดดีถ้วน พร้อมทั้งประมวลหลักฐานเกี่ยวกับไตรสรณะ ที่กระจัดกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก และกัมมัฏฐานต่าง ๆ ไว้ด้วย น่าสังเกตว่า คำว่า *สสรณ* ตามความเห็นของผู้แต่ง นอกจากจะแปลว่า “ที่พึ่งที่ระลึก กายจิต” แล้ว ยังหมายถึงกมลจิตได้อีกด้วย อธิบายว่า ผู้มีจิตเป็นกมล เลื่อมใส มั่นคง ก็นับว่ามีสรณะในใจ แต่ขณะเดียวกัน ท่านก็ไม่ลืมให้คำจำกัดความไว้ว่า ทั้งนี้ต้องเป็นความเลื่อมใสมั่นคงในวัตถุ ๓ ประการเท่านั้น จึงจักว่ามีสรณะในใจโดยถูกต้อง นับเป็นความฉลาดรอบคอบที่น่าชมเชยอย่างยิ่ง

บทที่สอง กล่าวถึงหลักความประพฤติ (ศีล) ๕ ประการที่กฤตสันต์พึงยึดเป็นแนวทางดำเนินชีวิต โดยแสดงให้เห็นว่า คนเราเป็น “สัตว์เมือง” ที่มีความเป็นอยู่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ต่างก็มีส่วนรับผิดชอบ ต่อสังคมที่ตนสังกัด หลักความประพฤติ ๕ ประการ จึงเป็นหลักปฏิบัติสำคัญ ที่จะช่วยพยุงฐานะทางจิตใจของแต่ละคนให้มีระดับสูงขึ้น อันจักอำนวยผลให้อยู่ด้วยกันอย่างสันติ ท้ายบทได้อธิบายศีล ๕ ศีลโอบสถ และศีล ๑๐ ไว้คร่าว ๆ เพื่อผู้ที่ศึกษาหวังผลขั้นสูงขึ้นไป ได้สมาทานตามวาระโอกาส พร้อมกับแสดงวิธีไว้ด้วยว่า การถือศีลนั้นไม่จำเป็นจะต้องรับจากพระเสมอไป เพียงตั้งใจงดเว้นจากข้อห้ามนั้น ๆ ก็เป็นใช้ได้

บทที่สาม ความจริงบทนี้กล่าวถึงหลักปฏิบัติอย่างเคร่งครัดที่เรียกว่า “ธุดงค์” มีทั้งหมด ๑๓ ข้อ เป็นข้อปฏิบัติสำหรับพระภิกษุสงฆ์โดยเฉพาะ แต่ผู้แต่งก็ฉลาดพอที่จะยกเอาข้อปฏิบัติเหล่านั้นมาดัดแปลงแก้ไขให้เข้ากับชีวิตประจำวันของคฤหัสถ์ ได้อย่างน่าชม แต่ถึงกระนั้นท่านเองก็ยอมรับว่ามีเพียงสองข้อเท่านั้นที่พอจะไปกันได้ คือ *เอภาสนินฺตุงฺค* และ *ปคฺคตฺถินฺตุงฺค* เดิมหมายถึงการฉันหนเดียว และฉันแต่ในบาตร สำหรับคฤหัสถ์ก็สอนให้รู้จักประมาณในการกินอาหาร तकให้เหลือเฉพาะที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกายจริง ๆ ไม่กินไม่ดื่มพรา้หรือตามใจอยาก ถ้าทำได้ก็จะศักดิ์มงคลในเรื่องอาหารการกินได้มากทีเดียว

บทที่สี่ เกี่ยวกับการทำมหาเลียงชีพ และให้ผู้
ครองเรือนหลีกเลี่ยงการประกอบอาชีพที่ไม่สมควร ๕
อย่าง คือ สร้างอาคารเครื่องประดับประดาต่าง ๆ ขาย
เลียงชีพ (สดกวนิชชา) ขายมนุษย์เป็นทาส (สดก
วนิชชา) เลียงสัตว์ฆ่าเอาเนื้อขายเลียงชีพ (ตจส
วนิชชา) ทำสราเมรียขายเลียงชีพ (มชชวนิชชา)
ขายยาพิษ (วิสุวนิชชา) ให้ประกอบอาชีพที่สุจริต
ชอบธรรม ไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนคนอื่น ในเรื่อง
นี้ ผู้แต่งได้ยกพระพุทธพจน์เกี่ยวกับแนวทางดำเนิน
ชีวิตของภิกษุสี่ในศีลภาวาทศตรมาประกอบการ
อธิบายไว้โดยละเอียด

บทที่ห้า ประมวลทางสร้างความคิดไว้ ๑๐ ประการ
คือ

๑ สละทรัพย์สมบัติ (ทาน) แต่ผู้มีคุณ เช่น
พระสงฆ์ บิณฑบาตกร อารามครู เป็นส่วนบูชาคุณ
และคนตกทุกข์ได้ยาก เป็นส่วนสงเคราะห์ ทั่วถึงใจ
แน่วแน่บริสุทธิทั้งสามกาล คือก่อนให้ กำลังให้ และ
หลังให้

๒ ตั้งใจงดเว้นจากการทำ การพูด ที่ไม่บริสุทธิ
(ศีล) แบ่งเป็น ๔ ตามประเภทของผู้รักษา คือ ศีลของ
ภิกษุ ศีลของภิกษุณี ศีลของสามเณร ศีลของภิกษุณี

๓ พัฒนาการด้านจิตใจ (ภาวนา) โดยหมั่นบังคับ
จิตใจให้สงบ ไร้อุปสรรค ๔ อย่างประกอบ หรือพิจารณา
ให้เข้าถึงสภาวะอันจริงแท้ของสิ่งทั้งปวง ๓ ประการ
คือ ความผันแปร ความทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ และ
ความไม่มีตัวตนที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลาย

๔ นอบน้อมถ่อมตนต่อพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ หรือบิณฑบาตกร อารามครู ตลอดจนท่านผู้
สูงกว่าด้วยคุณวุฒิ วัยวุฒิ และชาติวุฒิ *อปจายน*

๕ ขวนขวายช่วยเหลือผู้อื่นทางกาย เช่น ชีทาง
แก่คนหลงทาง ช่วยเหลือคนเจ็บ คนแก่ และเด็ก
เป็นต้น *เวยยาวัจจ*

๖ อุทิศแบ่งส่วนบุญกุศลที่ตนทำแก่ผู้อื่น ทั้งโดย
เจาะจงและไม่เจาะจง *ปตฺตาน*

๗ อนุโมทนายินดี ในคุณงามความดีที่คนอื่นทำ
ปตฺตานโมทนา

๘ พึงธรรมคำสอนของท่านผู้รู้ *ธรรมสวน*

๙ สอนธรรม คือให้ความรู้ต่าง ๆ แก่บุคคลอื่น

ตลอดถึงให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ โดยมีได้มุ่งหวัง
ผลตอบแทน *ชศมเทศนา*

๑๐ ทำความคิดเห็นให้ตรง คือ ศึกษาให้เข้าใจ
ซึ่งถึงอริยสัจ ๔ *ทิฏฺฐุชฺชา*

บทที่หก บทนี้เตือนให้ ชาวพุทธทั้งหลายสังวรณ
ปาก มิให้พูดจาใส่ร้ายป้ายสีกัน เพราะอาจพลาดพลั้ง
ไปล่วงเกินพระอริยเจ้าเข้า อันจักต้องทอนกำลังความ
ดีส่วนอื่นหมด ผู้แต่งยกตัวอย่างภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งสมัย
พุทธกาลแสดงความรังเกียจและคำว่าหลวงคาแก่ที่พอ
รับบิณฑบาตกรข้าวจากชาวบ้านเสร็จ ก็จัดแจงนั่ง
ฉันทรงนั่งเอง ถ้าหลวงคาธรรมคาก็คงไม่มีพิษสง
อะไร แต่ตามเรื่องเป็นหลวงคาอรหันต์ก็ด้วย ภิกษุ
หนุ่มจึงพลาดพลั้งกลายเป็นอริยปาวทกบุคคลไป อย่างไร
ก็ตาม อันตรายข้อนี้ยังมีไว้แก่ ก็ยอมรับผิด กล่าว
ขอขมาวิधिปฏิบัติ อาจจะทำให้ขอขมาต่อหน้า สบหลัง
หรือแม้ที่ป่าช้า หลวมฝั่งศพก็ได้ หากผู้ที่ล่วงเกิน
ล่วงลับไป ทอนสละท้ายกล่าวถึงอนันตริยกรรม ๕
ประการที่ควรหลีกเลี่ยง คือฆ่ามารดา ฆ่าบิดา ฆ่า
พระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าถึงหัวพระโลหิต ยุ
ยงสงฆ์ให้แตกกัน

บทที่เจ็ด อธิบายการทำความคิดแต่ละขั้นว่าบันทาล
ผลในภพชาติต่อไปอย่างไร เช่น รักษาศีล บำเพ็ญ
รูปฌาน อรูปฌาน นำไปเกิดในภพภูมิ รูปภพ และ
อรูปภพตามลำดับ สมบัติในโลกสวรรค์และพรหมโลก
นี้ จริ่งอยู่จัดเป็นความสุข แต่ก็สุขชั้นต่ำ ยังตก
อยู่ในกฎแห่งความหมุนเวียนเปลี่ยนแปลง ของสังสาร
วัฏ เพราะยังละอวิชชาไม่ได้

บทที่แปด แสดงถึงวิธีที่จะก้าวพ้นสังสาร โดยชี้
จุดว่า ต้องพยายามเพื่อให้บรรลุ โโพธิ์ (Enlightenment)
พร้อมทั้งอธิบายความหมายของ โโพธิ์ แยกเป็นสามขั้น
คือ โโพธิ์ของผู้ปฏิบัติตามคำแนะนำของพระพุทธเจ้า
สาวกโพธิ์ โโพธิ์ของผู้ค้นพบทางสันทุกข์ด้วยตนเอง
แต่ไม่สอนคนอื่น *ปัจเจกโพธิ์* โโพธิ์ของผู้ตรัสรู้ด้วย
ตนเองแล้ว สอนให้ผู้อื่นรู้ตาม *สมมาสัมโพธิ์*

บทที่เก้า ผู้แต่งอธิบายโดยวิธี เกิดกมยตาปัจเจก
คือตั้งคำถามเองตอบเองเสร็จ เกี่ยวกับปัญหาเรื่อง
อภิตา อนัตตา โดยกล่าวว่าตนเองได้อธิบายแนวทาง
ปฏิบัติทุกศีลธรรม และชี้ผลแห่งการปฏิบัติมาโดยลำดับ
ที่นำมาถึงประเด็นว่า ใครเล่าเป็นคนปฏิบัติ ใครเป็นคน

รับผลของการปฏิบัติ ในเมื่อพระพุทธศาสนาเป็น
อนัตตวาท ปฏิเสธความเห็นว่ามีตัวตน ว่าตามที่จริง
วิบากคือผลดีหรือชั่ว ขึ้นอยู่กับการกระทำ แลการ
กระทำจะเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะมีผู้ทำ พระพุทธศาสนา
ยอมรับว่ามีการกระทำ มีผลของการกระทำ แต่ปฏิเสธ
ผู้ทำ การกระทำอยู่ มิคิดอะไรกับที่ว่า “ซีโคมิ แต่ตัว
ไม่มี” คำตอบก็คือ ที่เรากล่าวว่าตัวคนนั้น เป็นแต่
เพียงการยอมรับหรือสมมุติกันเท่านั้นเอง แต่เมื่อว่า
โดยความจริงขั้นปรมาตมแล้ว หามิตัวตนที่แท้จริงไม่
เป็นแต่ประชุมแห่งธาตุสี่ชนิดเท่านั้น เพราะฉะนั้น
เมื่ออ่านพบพระพุทธพจน์ว่า “คนเป็นที่พึงของคน”
ก็ตี “ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ใช่ตัวตน” ก็ตี ก็พึงทราบ
เดิกว่าท่านพุทธคุณละระดับ หาใช่คำสอนกันกันไม่

ท่านสังฆราชิสส มหาเถระ กล่าวไว้ในคำนำว่า
พระอุปัชฌาย์ แห่ง วิมุตติมรรค ขยายความของคาถา
ว่า สิลลิมมารูปญญา จ พระพุทธโฆสา แห่ง วิสทฐิมรรค
ขยายความของคาถาว่า สิวเล ปติฏฐุญญา พระอานันท
มหาเถระ ก็ดำเนินรอยตามนักเขียนทั้งสองนั้นด้วยการ
ประมวลข้อปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ปกครองเรือนไว้ใน อุปา
สกชนาลังการ น

กล่าวได้ว่านอกจาก สุตตสังคหะ ปฏิบัติสังคหะ
และ มังคลัตถทีปนี แล้ว ไม่มีคู่มืออบาสกชนเล่มไหน
ที่สมบูรณ์เท่าเทียมผลงานชิ้นนี้ ภาษาที่เขียนก็ใช้ภาษา
ง่าย ๆ สละสลวย วิธีอธิบายก็กระชับรัดกุมแจ่มแจ้งก็
พยายามหลีกเลี่ยง การอ้างสูตรอ้างอิงก่อนยักยอกเพิ่ม
เพื่อยึดไม่จำเป็น ทั้งที่พระอรชฎกจารย์อื่นในยก
เดี่ยว หรือยุคต่อมา ปฏิบัติกัน บางครั้งก็ยืมคำสังคห
มาใช้ในรูปศัพท์บาลี และบ่อยครั้งที่ปรากฏศัพท์สมาส
ยาวๆ เช่นเดียวกับวิธีการเขียนกาพย์สี่สกฤค แสดง
ว่าผู้แต่งไม่เพียงแต่รู้ภาษาบาลีเท่านั้น หากแต่มีความ
รู้ภาษาสี่สกฤคอย่างลึกซึ้งอีกด้วย พิจารณาจากบทไหว้
ครูคาถาท้ายเล่ม ตลอดจนทั้งบทสรุปเมื่อจบบทนั้นๆ ที่
ผจงแต่งคำฉันท์บาลี อันมีลีลาและสำนวนไพเราะ
เพราะพริ้ง แสดงถึงความสามารถในเชิงร้อยกรองของ
ท่านอีกโลกหนึ่ง

จึงขอแนะนำว่า ผู้ที่รู้ภาษาบาลีดี ควรหาไว้อ่าน
ประดับสติปัญญาและเป็นแนวทางปฏิบัติ สำหรับผู้ที่
ไม่รู้บาลีจะอ่านเฉพาะคำอ่านอันสมบูรณ์ ของท่านสังฆ
ราชิสส ก็เท่ากับได้อ่านหนังสือเล่มนี้ โดยตลอด

พระมหาเสฐียรพงษ์ ปุณฺณเวณโณ
วัดพระพุทธศาสนา ณ กรุงลอนดอน

Asian Economic Development

Cranley Onslow, Editor. (Weidenfield & Nicolson)
London 243 pp. 36 s

The editor has requested six leading Asian economists to write studies of their countries' postwar economic development and they are assembled in Part I of this volume. Part II consists of a comparative analysis of the evidence presented and a general normative discussion of the major economic assumptions upon which economic policy has been based. While the six countries—Burma, Ceylon, India, Malaya, Pakistan and Thailand—are said to have been selected because they form a contiguous area accounting for about three quarters of non-Communist Asia, the design of the editor may have been to contrast the policies and performance of a group of relatively controlled as compared to relatively free economies. In the concluding analysis, he places India and Malaya at the poles, with the former representing comprehensive direction of the allocation of resources and the latter intervention limited to the essential services and ordering of the policies for private enterprise. Burma, Pakistan and Ceylon are situated in the continuum close to India and Thailand's partial planning and market orientation correspond closely to Malaya. Except for Thailand, the countries share the common legacy of prewar British colonial rule, and although the effect of this experience is curiously neglected in the country studies it may also have affected the selection by Mr. Onslow, a British diplomat and political economist.

The volume is noteworthy by virtue of its distinguished Asian authorship. It is refreshing to find the first published account in English of the postwar economic development of Thailand by a Thai

economist, particularly as the author is Dr. Puey Ungphakorn, eminent as the principal architect of the successful post-war economic policies of Thailand. Professor V.K.R.V. Roa, member of the Indian Planning Commission, frames his discussion in terms of the successive Five-Year Plans and concludes that India has broken out of the traditional pattern of stagnation and may "take-off" before the end of the decade.

Dr. Tun Wai of the IMF and formerly a lecturer at Rangoon University, on the other hand, assays Burma's postwar economic development as unsatisfactory with gloomy prospects unless the lessons of past experience are used to fashion new policies; he wrote before Ne Win's inexorable pursuit of the "Burmese Way to Socialism" made Western trained Burmese economists appreciate refuge in the international organizations. Dr. Gamani Corea, Director of Economic Research of the Central Bank of Ceylon, candidly relates Ceylon's retarded growth to the primacy of social and political objectives and the absence of a systematic "drive for development." Professor Nurul Islam of Decca University identifies agricultural stagnation as the impediment to reasonable growth in Pakistan but he finds encouraging signs in the performance of the last several years, the freeing of private industry, and the pragmatic approach to development planning.

The deliberate policy of the Malayan government that development should be primarily by private enterprise is similar to Thailand and its growth rate according to Mr. Lim Chong Yah of the University of Malaya, although subject to external instability, is almost as high as Thailand and well above all other countries represented in this comparative study.

The editor concludes with a lengthy comparative essay in which he attempts to find order in the diverse country studies by focusing upon "major theoretical economic assumptions" such as development planning, heavy industry, economic independence, agriculture and foreign aid. In drawing conclusions he introduces additional materials to demonstrate his own policy preferences. India is used to illustrate the wrong road to development with its socialist-nationalist policies, controlled economy, heavy reliance on heavy public industry, tendency to autarky, etc.

While the editor's views generally coincide with official Thai policies, framing economic assumptions in a comparative framework is a useful means of provoking their reexamination. For instance in consideration of Investment and Growth, he sees evidence of an "investment cult." Because investment magnitudes are the easiest handle for the macro-planners, efforts to raise the quantum of investment divert attention from improving its productivity. This results in transferring resources from the private to the public sphere, where non-productive or ill-conceived projects and the disincentive to private capital formation create adverse income effects. Is there evidence of an "investment cult" in Thailand and what is the optimum balance between private and public investment?

To cite other examples, the editor in his consideration of Economic Independence and Export Policy, deplors the tendency toward autarky caused by a reaction against colonialism and the allegedly unsatisfactory markets for primary products. The country essays clearly indicate the difficulty of planning in

export oriented economies and the hazards of miscalculation; Burma based a grandiose development plan on Korean war rice prices. Even Mr. Lim Chong Yah feels that "it makes little difference who is in power in Kuala Lumpur; if the U.S.A. sneezes, Malaya will still catch influenza" (p. 109). Nevertheless comparative advantage has been largely responsible for the relative prosperity of Malaya and Thailand and diversification has occurred in the primary field where normal economic forces have been encouraged to operate by liberal official policies.

Economic development plans, especially their aggregate dimensions, are prominently discussed in the country studies but there is a disturbing failure to analyze their effectiveness. In some studies plans appear as incarnations of national aspirations rather than as vehicles for realizing specified goals. There is a full page comparison of investment allocations under three Burmese plans, only one of which was partially implemented, without any reference to *actual* investment (p. 12). The real patterns of economic growth or stagnation are more important than paper documents and even where performance has been correlated with plans the causal relation is ignored. The editor distinguishes between planning and administration, by which he means direct control over large sectors of the national economy. Ironically there is increasing recognition of the effectiveness and perhaps superiority of the limited or sectoral planning of the relatively free economies compared to the more sophisticated techniques of the relatively planned economies.

Theoretical problems of economic development are omitted and many fundamental factors are lightly touched upon

in this volume. It is essentially a review of postwar economic progress and policies and the lessons to be derived from this experience. While the editor's observations on particular subjects appear sound to the reviewer, his extreme laissez-faire position leads to some unwarranted conclusions such as the assertion that "official policies have almost certainly obstructed progress" (p. 226) or that the only alternative is for the developed countries to use tied-aid to discipline the developing countries. Nevertheless, whether based on his own comparative analysis or that of the editor, the Thai reader will find evidence of the wisdom of the liberal economic policies adopted during this period in Thailand.

Laurence D. Stifel
National Economic Development Board

Conflict in Laos

by Arthur J. Dommen, (Pall Mall Press,) London 1964. xiv + 330 pages. 30 s.

The subtitle of the book under review is 'The Politics of Neutralization', and it traces in great detail, and with very fair clarity (in view of the enormous complexity of the story it relates) the astonishing sequence of events (conferences, coups, shifts of allegiance and, of course, fighting) which lead up to the present stalemate of opposed principles and forces in Laos. The tale Mr. Dommen has to tell is surely the ultimate demonstration of how the accidents of geography (the greatest unalterable 'given' in politics) can implicate a country and a people in a struggle which, save for their worldly leaders, know virtually nothing of those far-reaching implications, and who themselves deserve nothing of the strife which has torn their country for so many years, even if they themselves are

obliged to be the instruments of it. It is an admirable feature of this book, which, although rather dully written, has a certain gripping quality—almost thriller-like in places, that the work of evaluation and appraisal of policies and motives of the Pathet Lao, the Vietnamese, the governments of the great powers and whoever, at a particular stage of the story holds the reins of government in Vientiane, is left until the end of the book. In his chapter entitled 'The Flawed Bastion', the author sets out a number of penetrating criticisms of the handling of the situation in Laos by the US Government, the reluctant successor to France as the primary Western influence in Laos. Most deserved of these criticisms is surely the exposure of the astonishing 'in-fighting' within the ranks of the various American missions to Laos and the apparent impotence of the American Ambassador to co-ordinate, along the lines of a common policy, the strivings of the CIA, the State Department and the military: e.g. the support given by the CIA to General Poumi upon his giving up the Premiership at the end of 1959 (page 127). A further telling reproach is made by the author in his evaluation of the American aid programme, the major effect of which was 'to exacerbate the disparities between the haves and have-nots', scarcely anything having been done to improve the lot of the people of Laos themselves, who, after all, live in the hills and valleys, far from Vientiane, where the private appurtenances of modern Western living became more and more apparent in the hands of those nearest to the source of aid. One has the uneasy feeling that much aid is given in the sort of spirit that one is sometimes encouraged to invoke in being pressed to buy a ticket for a charity concert—that if one buys the ticket one is doing a good thing, regard-

less of whether one intends or is able actually to attend the concert: one's intention may in fact be represented as of no consequence and indeed irrelevant to one's buying the ticket! While it would perhaps be unfair to say that the principle of minimum force to which the US Government has bound itself in Laos has in turn been complemented by the principle of minimum aid, it should be said, though the author does not do so in as many words, that though the quantum of minimum force (and hence expenditure) is necessarily undetermined, a better thought-out aid programme looking beyond the needs of the immediate present could well have been showing dividends in terms of minimising the likelihood of being obliged to step up effort in the military assistance field to safeguard the principle of minimum force.

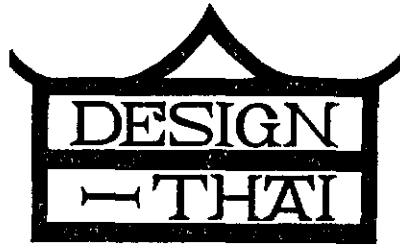
There are two small maps in this book, but a large-scale fold out map showing roads and trails would enhance its other good qualities immensely, and make the text itself easier to follow, as would a schedule of principae events in tabular form. This is nevertheless a very comprehensive book recommended for the reader who is interested both in an account in depth of what actually occurred and of what 'neutralization' can mean and be represented to mean in the mouths and minds of those whose responsibility it is determine the fate of small nations.

James Young
The British Club, Bangkok

A SIAM (สยาม) Marie-Jean Vinciguera

ผู้ประพันธ์เป็นผู้ช่วยทูตฝ่ายวัฒนธรรม ประจำสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศส ได้เขียนภาพย้อนกลับเป็นภาษาฝรั่งเศสว่าด้วยสยามขึ้น แจกจ่ายอยู่ในหมู่เพื่อนฝูงมิตรสหาย นำอ่านนำชมมาก สมมุติว่าถ้าเปลี่ยนชื่อหนังสือนี้ ให้ทันสมัยขึ้น กวีวิจนะต่างๆ และความน่ารักในเล่มจะคงอยู่ได้หรือไม่ น่าสงสัยอยู่

บ.ก.

อาคารพาณิชย์ ๕๑๘/๒
ถนนเพลินจิตต์ ทรนคร
โทร. ๕๕๐๖๒-๕

มีวัสดุการตกแต่งสำหรับนักออกแบบและผู้ดำเนินงานตกแต่งภายใน
ได้เลือกใช้

ผ้าไทย คุณภาพสูง ลายและสีน่านิยม

กระดาษบุผนัง

พรมและกระเบื้องปูพื้น วายเน็ล มีลายและสีให้เลือก

เฟอร์นิเจอร์ออกแบบพิเศษ

ผู้แทนของดีชาयน์ไทย จะนำของตัวอย่างไปให้ท่านพิจารณาถึงสำนักงาน และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทุกท่าน

AIR-INDIA

ตัวอย่างนั้นทนาการจาก

ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด

สำนักงานใหญ่ ๑๗๑ ถนนสุรวงศ์ พระนคร

ตัวอย่างนั้นทนาการจาก

บริษัท ลีเวอร์ บราเธอร์ (ประเทศไทย) จำกัด

ผู้ผลิต

ผงซักฟอกบริส

สบู่หอมลัคส์

สบู่ตราชั้นโลดท์ ฯ ล ฯ

จดหมายจากบรรณาธิการ

วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๘

เรียน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

ทามปรกติ ผมไม่ค่อยจะได้อ่านหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ราชวัน แต่เมื่อวันก่อนนี้ ญาติวงศ์ของคุณชายบอกให้ทราบว่ามีเรื่องเนื่องด้วยหนังสือ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ลงพิมพ์ในคอลัมน์ปัญหาประจำวันของสยามรัฐ ฉบับวันเสาร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ผมจึงไปซื้อมาอ่าน ทราบความตลอดแล้ว รู้สึกชอบคุณที่ คุณชายออกสัปดาห์ปัญหาอย่างนี้ยาว พวกพิมพ์มาถึงหนังสือที่ผมเป็นบรรณาธิการ และบทความที่ผมเขียน แต่ก็มีข้อความลงประการที่ผมใคร่ชี้แจงแสดงมติให้ปรากฏ จึงมีจดหมายนี้มาทราบหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์ของคุณชาย แต่ดูเห็นว่าไร้สาระ จะเก็บเสียหรือทิ้งเสียโดยไม่ตอบมาที่ผมทราบ ก็จะไม่เป็นการแปลกประหลาดอันใด เพราะอยู่ในวิสัยที่คนเขาจะทำได้ทั้งสิ้น ด้วยมารยาทคงกล่าวใช้กันอยู่ในหมู่ผู้ฝึกฝนในลัทธิประเพณีเองไกลแซกซันเท่านั้น จะอยู่ในหรือนอกจักรภพอังกฤษก็ตาม

๑ บทนำใน สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับที่แล้วหรือฉบับไหน ๆ จะเป็นข้อความที่ผมเขียน หรือใครเขียนก็ตาม ทางเราไม่อาจอ้างเลยว่าข้อความนั้น ๆ จะต้องเป็นของใหม่ ชนิดไม่เคยมีใครเอ่ยถึงมาก่อน เราเพียงแต่หวังว่าบทนำนั้น ๆ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิด จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม การที่คุณชายสัปดาห์สละเวลาและหน้ากระดาษเขียนว่าด้วย บทนำในฉบับที่แล้วอย่างมากมาย ก็เป็นเครื่องหมายอันเรายินดีแล้วว่า บทนำนั้นได้ผสมเจตนาของผู้เขียน

แต่ในเรื่องนี้ คุณชายกับผมมองผิดกันไปคนละแง่ คุณชายเห็นแต่เพียงว่า คิมาม กับ ชัยพลาย ไม่พอเพียงกันเท่านั้นเอง เจ้าพนักงานต่าง ๆ ล้วนมีความหวังคืออยู่ที่นั่น ความซอมนั้นเห็นด้วยอยู่บ้าง ถึงปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในบทนำนั้นด้วยแล้ว แต่การแก้ไขสถานการณ์ ไม่ใช่อยู่เพียงเพิ่มปริมาณให้พอแก่การเท่านั้น มันอยู่ที่ท้องแก่ไขระบบความคิดของคน ผมพุกอยู่เสมอ (และถ้าอาจมีคนอื่นพุกก่อนผมด้วย) ว่าประเทศสยามเราได้รับการปฏิรูปครั้งใหญ่ในแผ่นดินพระจุลจอมเกล้าฯ คนก็ ได้คนก็ ทุ่ทุ้ง ๆ ที่มีความสามารถทำการ คนเก่าก็ไม่ถูกหักล้างโค่นทำลาย ระบบการก็เปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ การศาล การปกครอง ฯลฯ พอพื้นแผ่นดินนั้นแล้ว เครื่องจักรกลออกจนผู้คนก็ชักจะผิด ๆ ลง จนมีคนคิดปฏิวัติรัฐประหารกันหนึ่ง ๆ แผ่นดินพระปกเกล้าฯ เริ่มก็จะปฏิรูปอย่างสำคัญเหมือนกัน แต่ขาดตัวคนที่สามารถพอ ได้แต่พึ่งท่านผู้ใหญ่ไม่กี่คน และยังไม่ทันไร ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ การที่พวกก่อนการเข้ามาบริหารประเทศนั้น จะมีจุดประสงค์ก็เลยอย่างไร ผมจะไม่ขอกล่าว และผลร้ายเกิดขึ้นอย่างไร ก็จะไม่พูดถึง แต่ต้องชมท่านพวกนี้อย่างหนึ่ง ว่าถึงแม้จะหักล้างคนเก่า ๆ, (อันเป็นข้อเสีย) แต่ก็นำคนหนุ่ม ๆ ใหม่ ๆ ที่มีความสามารถมาร่วมกันได้มาก ทั้งยังคิดปฏิรูประบบการอีกด้วย แต่ท่านพวกนี้ทำไม่สำเร็จได้อย่างในสมัยรัชกาลที่ ๕ ก็เพราะพอเข้ามามีวาสนาไม่ทันไร ก็เกิดวิวาททะเลาะกัน หลงอำนาจบุญบารมีของตัวเองกัน และเกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงขึ้น คนดีก็เลยทำการอยู่ไม่ได้ นี่เป็นต้นเหตุของความ

หายนะตีบมาจนทราบเท่าทุกวัน จำเกินแก่นั้นมา ยังไม่ปรากฏว่ามีกฎปฏิบัติระบบการ ความคิด และตัวบุคคลอย่างแท้จริง อีกละ แม้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะเรียกร่างกระทำของท่านว่าปฏิวัติ ก็เป็นการเรียกไปอย่างลม ๆ แด้ง ๆ นั่นเอง และยังมาเกิดการโง่งมการกินกันหนักมือยิ่งขึ้นด้วยแล้ว ย่อมทำให้สภาพของสยามรัฐนาวาอยู่ในสถานะอันเหี้ยมประเลงทีเดียว เกี่ยวนี้มีใครบ้างที่ไว้ใจใครอื่น แม้คุณชายเองยังถูกหาว่าได้เงินแผ่นดินไปตั้งล้าน ๆ พังแล้วนำเอาเงินขนาด วิธีกั๊ก ไม่ใช่อยู่ว่าเขียนคำขวัญ ให้คนทำก็ แก่ผู้หลักผู้ใหญ่ต้องทำก็ให้เขาเห็นจริง ๆ ต้องหาคนที่ฝีมือมาทำการ (สมัยนี้หายากกว่าสมัยไหน ๆ หมด แต่ก็ยังพอหาได้) ไม่ใช่หามาแต่คนไม่โง่ง ซึ่งทำงานเกือบไม่ไหวแล้ว และต้องปฏิรูประบบการต่าง ๆ ด้วย อย่างที่พระจุลจอมเกล้าฯ เลิกระบบจตุสดมภ์ จัดการศาล จัดระบบเทศาภิบาล ฯลฯ ฉะนั้น และการกระทำทุกอย่าง ต้องหาผู้มีความดีและบริสุทธิ์ใจ (คือไม่โง่ง) มากุ แลหลักการจนตลอด ไม่ใช่สักแต่ว่าส่งออกมา มีหลักสวยหรู แต่พอถึงรายละเอียดแล้วปฏิบัติไม่ได้ หรือออกกฎที่ขัดกันจนเป็นภัยแก่ผู้บริหารงานนั่นเอง ถึงงานของหัวว่าราชการจังหวัดเวลานี้ หรือมีช่องโหว่เปิดไว้ให้เจ้าพนักงานพลิกตัวบทกฎหมายได้ เช่นเจ้าพนักงานสรรพสามิตรับงานและลูกค้าเถลไถลเดือนให้ทำลายยี่ห้อยเสีย แล้วก็ไปอันพันเง้อมมือกฎหมาย

ตามตัวอย่างที่คนขายยกมาอ้างนั้น บางอย่างแก้ไขได้ไม่ยาก เช่นโทรศัพท์ ไฟฟ้า น้ำประปา ไม่เห็นต้องรอมงบประมาณ ไม่เห็นต้องโอ้อ้อ ให้อีหรือก็เหวี่ยง เพราะส่งข้อมูลเมื่อไหร่ก็ได้ คนใช้เขาก็ยินดีเสียสละงานที่ฟรีฟรีอยู่ก็เพราะไม่ทำงานกันจริง ๆ หรือระบบงานที่ก้าวข้ามกันจนไม่รู้ว่าจะทำอะไร เช่นปัญหาเรื่องน้ำประปาที่กรมโยธาเทศบาลและคณะกรรมการที่นายกรัฐมนตรียกขึ้นขึ้นมาอีกนั่นเอง ต่างก็จะโยนความรับผิดชอบไปจากกันและกัน วิธีเช่นนี้ สมัยนี้ นิยมกันมาก และถ้าจะแก้ ก็ตั้งกรรมการขึ้นอีก กรรมการเสนอความเห็น ก็เซ็นรับทราบกันต่อ ๆ ไป จนแห่งความเห็นนั้นส่งมาถึงกันต่ออีก โดยปราศจากผลใด ๆ สิ้น คุณชายเองก็อยู่ในสภาวิจัย คุณชายบอก

ได้ใหม่ว่า วิจัยอะไรออกมาเป็นผลการปฏิบัติที่ทำให้สยามรัฐนาวาคืบหน้า เห็นทำงานกันอยู่ในวงเวียนนั้นเอง ช่างไม่ยอมให้งานหลุดออกนอกวงล้อสงสารกันเลย นี่เป็นเรื่องจริง อันปรากฏอยู่เสมอในวงราชการ เมื่อเร็ว ๆ นี้ เพื่อนผมคนหนึ่งไปปฏิบัติงานมาจากต่างประเทศ กลับมาแล้วก็ต้องเขียนรายงานส่งผู้บังคับบัญชา แล้วก็มิบันทึกย้อนกลับลงมาจนถึงผู้เขียนรายงานเดิม โดยไม่ปรากฏว่ามีใครอ่านรายงานนั้น

ว่าถึงด้านการเทศบาล อำเภอ และตำรวจ นี่ก็แยกหน่อย เพราะมีตัวคนเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่จะร้องว่าเจ้าพนักงานพวกนี้มีไม่พองานเท่านั้น ไม่ได้ แท้ที่จริงระบบการตรวจจะใช้วิธีคำนวณงานคงที่ใช้กันตั้งแต่สมัยพระยาवासเทพเป็นอธิบดีเสียด้า ผมเองหลังจากเขียนบทหน้านั้นแล้วไม่นาน ชีบรรดไปชนเจ๊กเข้า ก็ยอมทิ้งไปรายงานที่สถานีตำรวจ ทั้ง ๆ ที่ผมไม่มีบัตรเบ่งไปเลย แต่เจ้าพนักงานก็ทำงานกันให้ผมตัวเป็นเกลียว เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผมนั้น รวมทั้งสิ้น ๗ ชั้น สัญญาบัตร ๓ ประทาน ๒ พล ๒ เหตุเกิดเมื่อสองทุ่มผมเอาคนตักคนส่งโรงพยาบาลเสร็จก็ไปโรงพัก กว่า จะออกจากโรงพักได้ก็สองยาม ปรากฏว่าต้องเขียนคำให้การกัน ๔ ครั้ง เขียนเออ พิมพ์เออ ฯลฯ และเรื่องก็ไม่เสร็จเพียงนั้น วันรุ่งขึ้นยังต้องไปแล้วไปอีก ถ้าแก้ระบบการบางอย่างเสียแล้ว ความล่าช้าและกำลังคนที่เสียจะลดลงได้มาก ส่วนการที่จะแก้ความคึกของพลตำรวจที่ไทยเรียกน้ำร้อนน้ำชาได้เสมอ ในขณะที่ยกเงินเดือนอันแสนต่ำนั้นยากอย่างยิ่ง อย่างกระเป๋ารถเมล์ แก่ก็ไม่มีการกินน้ำร้อนน้ำชา นอกจากจะโกงเศษโกงเล็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ ถ้ากรมการขนส่งทางบกหรือองค์การที่เกี่ยวข้องเข้ามาใช้ ทั้งพระเดช และ พระคุณ เช่นมีรางวัลให้กระเป๋ารถที่สุภาพ มีการไล่ออกได้ ฯลฯ ก็จะได้ผล แต่ก็มีแต่สภาพสังคมสงเคราะห์ หรืออะไรทำนองนั้น มาจัดประกวดมารยาทกระเป๋ารถเมล์ ใครไม่เข้าประกวดก็ทำอะไรไม่ได้ มันจะไปได้ผลอะไร แม้จนป้ายรถเมล์ เวลานั้นก็มีหน้าตาขึ้นแล้ว ยิ่งที่หัดผู้โดยสารด้วยแล้ว ห้างร้านโฆษณาทำให้เสียหุ่ กลางคืนคิดไฟให้เสียซ้ำ ว่ามีรถสายไหน ๆ ผ่านบ้าง ถ้าจะทำต่อไปอีกนิด ก็คือคิดไว้ที่เสาวาสายนั้นผ่านที่นั่น ๆ ไป

สุดท้ายที่นั่น คันทันแรกออกก็โมงคันทันสุดท้ายหมกก็โมง นี่ ก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ โดยสารอย่างยิ่ง นี่เล่นให้ศรีสุร เอง เพราะคนสนใจในเรื่องพวกนี้ หรือบังคับบัญชา ในทางนี้ ไม่นั่งรถประจำทางกันนั่นเอง

ในทางโรงพยาบาล ผมก็มีเพื่อนเป็นหมอมากพอ สมควร ซึ่งก็ล้วนดี ๆ กันทั้งนั้น แต่การที่เที่ยงคนไข้ อนาคตยังมีเลือกเกาะกินคนไข้อยู่ได้จนทกวั้นนั้นนี้ แก่ ไขไม่ได้หรือ อาหารอันแสนแล้ว คันทันไม่ได้หรือ (โรงพยาบาลยังเบียดถึงเพียงนี้ แล้วกูกการางจะเป็น ถึงเพียงใด) เพื่อนบ้านผมคนหนึ่งก็มาปรารภว่า ลูก เขาเกือบตายเปล่า ถ้าเขาไม่รู้จักนายแพทย์ ใหญ่ ก็คง ตายไปแล้ว เพราะปรากฏว่านักเรียนแพทย์ก็อาการไป วัน ๆ โดยที่หมออาวุโสกว่านั้นไม่มีทางรู้เลยว่า ลูกเขา เจ็บหนัก กว่าตัวจะสุกงาก็เกือบไหม้ นี่ย่อมแสดงว่า แพทย์สมัยนี้เอาใจใส่คนไข้ในโรงพยาบาลน้อยลง เอา ใจใส่คนไข้ส่วนตัวของตนเองมากเกินไป น่าจะมีวิธี การควบคุมดูแลให้รัดกุมกว่านี้ ได้ นอกจากนั้นทุกโรง พยาบาลยังไม่มีศูนย์กลางประชาสัมพันธ์ ที่จะบอกให้ ทราบได้ว่าคนไข้ไหน ๆ อยู่ที่กินไหน ๆ ถ้าจะเยี่ยมใคร โดยไม่รู้จักโรค ไม่รู้จักชื่อตึกแล้ว อย่าได้ไปตามหา เสียให้ยากเลย แม้ไปหาหมอที่เรารู้จักก็ยังตามยากอย่าง ยิ่ง ถ้าไม่รู้ก่อนว่าประจำตึกไหน เรื่องเหล่านี้ไม่ใช่ เพราะคนไม่พอ ของไม่พอ หากเป็นเรื่องที่ไม่มีใคร กิดแก้ไขให้คนทั่ว ๆ ไป เพราะอยากเป็นอภิสิทธิ์ชน กันไปหมด ยิ่งในค่านการศึกษาด้วยแล้ว ลูกเรา เข้าอนุบาลได้ ลูกคาสิกาสาไปประชาบาลก็ข้างมันปะ ไรทั้ง ๆ ที่สถาบันการศึกษาทั้งสองมีระดับต่างกันลิบลับ

ไหน ๆ คุณชายก็ยอมรับว่าเป็นอภิสิทธิ์ชน ผมเอง ก็เป็นอยู่บ้างในบางโอกาส แต่การเป็นอภิสิทธิ์ชนด้วย วาสนาบารมีตนเองนั้นยังไม่เท่าไร ที่ร้ายก็คือเอาชื่อ ใครชื่อใครไปเบ่งท้อ ยิ่งถ้าเอาไปแอบอ้าง โดยเจ้า ของชื่อท่านไม่รู้ตัวด้วยแล้ว ไม่ใช่เหมาะสมอย่างยิ่ง บางที่เป็นอันตรายเป็นแต่ท่านเจ้าของชื่อนั้น ๆ ด้วย เคื่อนั้น ซอนเอาชื่อมาเบ่งกัน จนแม้ท่านที่อยู่ในที่สูงสุดอันควร แก่ความเคารพก็การอย่างเดียวกัน ก็กลายเป็นเครื่อง มือให้คนเอาไปเบ่งกัน เมื่อสองสามวันมานี้เอง ผม

ได้ยื่นแก่ผู้เลยว่า เท็กของคุณชายเข้าไปเป็นอาจารย์ใน มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งได้ ก็เพราะท่านที่อยู่ในสถานะ สูงสุดฝากฝังไป ผู้พูดอาจพูดเพียงจะเบ่งให้รู้ว่า คน รู้จักหรือเข้าใกล้ชื่อกันผู้นั้นได้ หากได้ก็คิดไม่ว่าการพูด พล่อย ๆ เช่นนี้มีผลร้ายเพียงใด และผู้พูดก็อย่าทำเอง นี้มีบ่อยจนผมออกวิตก

๒ เรื่องเกี่ยวกับคุณชาย ใน ลังคมาศศาสตร์ ปรัชญา ฉบับก่อนหน้านั้นขึ้นไป ผมเขียนเพราะเหตุ ไร แจงอยู่ในบทความนั้นชัดแล้ว ผมเห็นด้วยกับ คุณชาย ที่พวกเราไปสร้างหุ่นหรือภาพในอุดมคติเกี่ยวกับ คุณชายมากเกินไป ความข้อนึง ผมก็ได้เขียน ยอมรับไว้แล้วในบทความนั้น แต่คุณชายก็ต้องไม่ลืม ว่า การที่เราจะคบกับใคร ติดต่อกับใคร แม้จน เคารพนับถือใคร เราย่อมต้องมองเห็นภาพหรือคุณ ธรรมของคนนั้น ๆ ไว้ในใจของเราด้วยกันทั้งสิ้น พระ พุทธเจ้าหลวง หรือแม้จนพระพุทธรูป ที่เรารู้จัก อาจไม่ตรงตามสภาพที่แท้จริง ของพระองค์ท่านก็ได้ เท่าที่เป็นมา ผมเคารพนับถือท่านทั้งสองในฐานะที่ เป็นพุทธศาสนิกและในฐานะที่เป็นคนไทย แค่วันนี้ไร ผมเห็นว่า “หุ่น” นั้น ไม่ดีเข้าขั้นอันควรควรระวังอย่าง สูงซึ่งที่เคยทำมา ผมก็จำต้องทุบหุ่นเกี่ยวกับท่านนั้น ๆ เหมือนกัน แม้การกระทำนั้นจะแสนดีเพื่อ หรืออื่น เข้าไปถึงภายในเพียงใดก็ตาม การที่ผมทุบหุ่นคุณชาย นั้น ก็อย่าคิดว่าผมชื่นชม และอย่าคิดว่าผมไม่รู้สึก เหมือนลอกหนังกำพวดตัวเอง แต่ก็ต้องทำ ทั้งนี้เพราะ คนเราจะซื่อสัตย์ต่อตัวเราเองได้ เราต้องกล้ายอมรับ ว่าที่เข่าใจมาก่อน ๆ นั้นผิด คนที่ใหญ่กว่าผมก็ทำกัน มาแล้ว กังเช่น สก็เฟน สเปนเซอร์ และ จอนสเตรซี่ สองท่านนี้เคยเข้าใจว่าคอมมิวนิสต์มี “หุ่น” อันน่า พิศมัยได้ ถึงกับไปเข่ารึตในลัทธิกันอยู่น้อยพักใหญ่ ๆ แต่เมื่อเห็นว่า “หุ่น” นั้นเป็นของหลวง ก็จำต้องทุบ “หุ่น” เสีย ทั้งปรากฏเป็นเรื่อง The God that failed อยู่ ซึ่งคุณชายก็ทรงทราบก็อยู่แล้ว สำหรับ ผมและคนไทยอีกหลายคน คุณชายก็เป็น The god that failed เหมือนกัน (ตรงนี้ใช้ตัว g เล็กนะครับ) คุณชายอาจจะเยาะเย้ย ที่ใครต่อใครไปหวังให้คุณชาย เป็นโน่นเป็นนี่ ดังที่คุณชายเคยเยาะเย้ยคนมาแล้ว

และคุณชายก็ชอบเขาเย้ยคน แต่ว่าตามความจริงแล้ว ถึงเวลานั้นผมก็ยังเชื่อว่า คุณชายควรเป็นบุคคลชั้นนำไว้ ที่เป็นไม่ได้ก็เพราะคุณชายขาดวินัย ถ้าคุณชายเป็นพระก็คงปราศไปแล้ว คุณชายต้องการเป็นศิลปินมากเกินไป ทั้ง ๆ ที่คุณชายเป็นศิลปินที่ดีไม่ได้ คุณชายออกอุบายศึกษาศิลปะคนอื่นไม่ได้ ทั้งยังดูถูกคนอื่นอย่างง่าย ๆ เสียด้วย และความดื้อมั่วอย่างแท้จริงไม่มีอยู่ในคุณชาย ที่ร้ายยิ่งกว่านั้น ก็ตรงที่คุณชายชอบสั่งสอนคนอื่น โดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น แม้ธรรมะของพระพุทธเจ้า ที่คุณชายพูดปาว ๆ อยู่ คุณชายก็ไม่นำมาเป็นประทีปส่องวิถีชีวิตของตนเลย ข้อความที่ผมเขียนเกี่ยวกับคุณชายนั้น คุณชายสลัดทิ้งเสียอย่างไร้ความหมายเลยที่เดียวหรือ คุณชายไม่ใช้หลักโยนิโสมนสิการ พิจารณาตนเองดูบ้าง ละหรือ หรือคุณชายหลอกตัวเองเล่นเช่นนั้นเอง คุณชายยกข้ออ้างบางตอนจากบทความเช่นคบบงไม่ได้ อะไรเหล่านี้ แก่ถ้าได้อ่านในเนื้อหาที่มาของข้อความนั้น ๆ แล้ว ผู้อ่านจะรู้สึกอย่างไร การคุยถึงกันไปในนั้น ผู้ที่ไทยนิยมยกย่องหรือ การพูดวิพากษ์เรื่องการเสด็จพระราชดำเนิน เริ่มขึ้นด้วยพูดถึงเรื่องคบบง เหมาะแก่กาลเทศะแล้วหรือ ขอให้แฟนของคุณชายกตติสินเอาเองก็ได้ และข้อกล่าวหาอันฉกรรจ์ของผม คุณชายกลับไม่ตอบ คุณชายพูดในที่แห่งหนึ่งว่าจะไม่ยอมสอนหนังสืออีกแล้ว แล้วในที่อีกแห่งหนึ่ง คุณชายกลับเสนอตัวเองเข้าไปสอนหนังสือ นัยหมายความว่าอย่างไร ผมพอจะได้ว่าคุณชายจะตอบว่าอย่างไร แต่ก็อยากฟังคำตอบ ในบทความที่ผมเขียนนั้น มีข้อเสียอยู่ตรงที่ผมยกแต่เรื่องที่ผมรู้เองเห็นเองมาพูด ที่รู้จากคนอื่นผมไม่ได้พูดถึงเลย บางอย่างถึงจะฟังจากคนอื่น แต่ผมก็เชื่อว่าเป็นความจริง เช่นคุณชายเป็น

คนใจอารีหรือรอบกับเพื่อนฝูงมิตรสหาย ข้อนี้ถึงผมจะไม่เคยประสบมาเองแต่ผมก็นิยมยกย่องคุณชายอยู่เสมอ

คุณชายเข้าใจว่าใครต่อใครรวมทั้งตัวผม ได้สร้างหุ่นเกี่ยวกับคุณชายขึ้นมา คุณชายเองก็สร้างหุ่นให้ผม ทั้งที่อีกหลายคนที่ไม่รู้จักผมสร้างให้ผมเช่นกัน แต่คนที่รู้จักผมดี รวมทั้งตัวผมเอง ทลเห็นเป็นเช่นนั้นไม่กล่าวคือแก่ไหนแต่ไรมา คุณชายจะให้ผมคัดจริตเป็นผู้ถืออังกฤษให้จงได้ ความข้อนั้นผมเอ่ยไว้แล้วในบทความของผม และคุณชายก็ย้ำอีกในข้อเขียนของคุณชาย ผมเสียใจที่รับ “เกียรติ” อันนี้ไม่ได้ ผมเองนั้น แม้เพียงกลั่นสมคมนักเรียนเก่าอังกฤษ และระบบผ้าผูกคอของคนร่วมโรงเรียนเดียวกัน ยังทนไม่ได้แล้วเลย การที่ผมขอร้องผ้าม่วง ก็เพราะผมเห็นว่าเย็นสบายดี ไม่ใช่เพราะพวกเมืองขึ้นอังกฤษแต่งทำนองนั้น ผมก็ต้องเอาอย่างมาแต่บ้าง นอกจากนั้นผมยังได้แสดงอันสงสรวีไว้เป็นอนุเคราะห์การ ใน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับที่แล้วด้วย และผมก็ไม่ดูถูกชราภินั้น ๆ โดยเห็นว่าเราวิเศษแล้ว ที่รักษาเอกราชมาได้ ถ้าเรามัวแต่คลั่งเล่นฝีปาก จะเป็นศิลปินเป็นปามุขีหรือทำเป็นเห็นใจคนอย่างผิดกาลเทศะ อย่างประจบประแจง โดยไม่หาทางแก้ไขสิ่งที่สำคัญ อันเกี่ยวกับความเป็นความตายของเราแล้วไซ้ เรานั่นแหละจะไปไม่รอด ในขณะที่เมืองขึ้นเก่า ๆ เขาจะก้าวหน้าไปทุกที

พร้อมกันนั้น ผมก็ขอขอบคุณคุณชายที่อุตส่าห์เขียนจดหมายลอกคำอังกฤษยาว ๆ มาให้ผมลงใน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ผมจะลงไปในฉบับหน้า ด้วยความยินดียิ่ง

ขอแสดงความนับถือ
นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์

จดหมายนี้ส่งไปลง สยามรัฐ รายวันก่อน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เดินทางไปต่างประเทศนานพอสมควร แต่เมื่อไม่ลงพิมพ์ให้ ก็จำต้องนำมาตีพิมพ์ในที่นี้

บ.ก.

ผู้เขียน

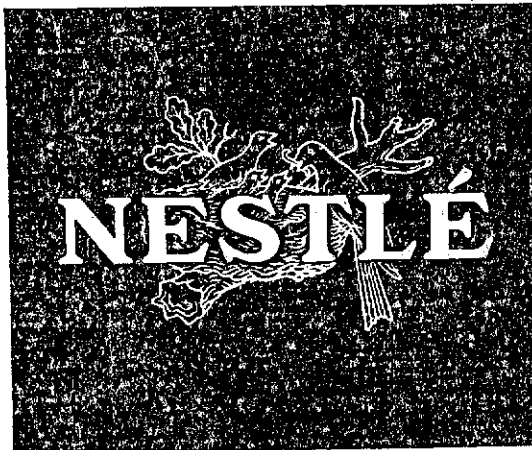
เสนาะ ตันบุญยืน ศาสตราจารย์วิชา
คณิตศาสตร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กล้ากราบ
ถวายบังคมลาออกจากราชการไปเป็นโฆษกวิทยุบีบีซี
อยู่ที่กรุงลอนดอน อันเป็นงานที่เคยทำมาแล้ว ครั้งเมื่อ
ยังเป็นเสรีไทยอยู่ในมหาสงครามคราวที่แล้ว

ชวงศ์ ฉายบุตร คุษภูมิตติคจากมหา
วิทยาลัยเอกซีเตอร์ประเทศอังกฤษ เคยเขียนเรื่องเป็น
ภาษาอังกฤษลงพิมพ์ใน ปริทัศน์ (ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑)
ทั้งแกยังไม่สำเร็จการศึกษา เมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้จัดงาน
สัมมนาว่าด้วยกิจการเทศบาลในประเทศไทยด้วย

ฟ. ฮีแลร์ ชาวฝรั่งเศส วัย ๘๕ ปี ที่
แต่ง วรรณศึกษา สอนภาษาไทยแก่คนไทย และเคย
เป็นบรรณาธิการ อุโฆษสมัย อันลือชื่อนั้น แม้บัดนี้
ก็ยังมีความคิดที่จะปฏิวัติอักษรไทยให้อ่านง่ายขึ้น (ดู
'คนกับหนังสือ' ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓)

สมภพ จันทรประภา แห่งกรมทรัพย์สิน
ทางธรณี เคยวิจารณ์หนังสือลง ปริทัศน์ มาแล้วสองครั้ง
(ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ และปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑) กับได้จัดพิมพ์
หนังสือของกรม ๆ เป็นอภินิพนธ์นาการแก่เด็กมาแล้ว
หลายเล่ม ทั้งยังเป็นบรรณาธิการ นิตยสารของกรม
นั้นด้วย ขณะนี้กำลังเขียนประวัติคอกไม้สคอยู่ มีตี
พิมพ์ทยอยลงใน สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

สุเมธ ชุมสาย สถาปนิกจากมหาวิทยาลัย
เคมบริดจ์ ปัจจุบันรับราชการอยู่สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

เนสเล่
ช่วยให้ชนทุกชั้น
มีพลานามัย
สมบูรณ์และแข็งแรง

หนังสือของสำนักพิมพ์ที่ออกใหม่

ภควัดคีตา
แสง มนวิฑูร และ จันทกั ทองประเสริฐ แปล
๒๕ บาท

ออสเตรเลีย
วิทยา ชูพันธ์ และ รัตนา บุณยรัตเวช แปล
๒๐ บาท

คู่มือการเสนอข่าววิทยุและโทรทัศน์
เกษม ศิริสัมพันธ์ แปล ๑ บาท

หนังสือภาษาอังกฤษของสำนักพิมพ์

What is Buddhism
by Khantipalo Bhikkhu ปกอ่อน ๔๐ บาท
ปกแข็ง ๖๐ บาท

Wisdom Gone Beyond
Preface by H.H. Prince Dhani ปกแข็ง ๖๐ บาท

From Ancient Thai to Modern Dialects
by J.M. Brown ปกแข็ง ๑๐๐ บาท

PĀTIMOKKHA
translated by Nānamoli Thera ปกแข็ง ๑๐๐ บาท

ปริทัศน์ พิเศษ ๑ หมด

ปริทัศน์ พิเศษ ๒ การค้นคว้าทางชาตินิยม และ
ประชาธิปไตยมีอะไรดี ๒๐ บาท

ปริทัศน์ พิเศษ ๓ ฉบับนิสิตนักศึกษา
๑๐ บาท (สมาชิก ๕ บาท)

รายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ ฯ

ถึงหญิงใหญ่ ๒๕ บาท

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงราชานุภาพ

บันทึกเรื่องความรู้อย่างต่าง ๆ ๕ เล่ม ๒๐๐ บาท

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

ความทรงจำ ๒๕ บาท

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงราชานุภาพ

ชุมนุมมนัสนิพนธ์ ๓๐ บาท

กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร

ประเพณีไทย ๔ เล่ม ๑๕๐ บาท

เสฐียรโกเศศ

เคนเนดี - ประวัติการเมือง ๓๐ บาท

จ.ม. เบ็นส์ (สมศักดิ์ ชูโต แปล)

การเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ๓๐ บาท

ทรงศรี อัจจอรณ

ประธานาธิบดีในประวัติศาสตร์อเมริกา ๒๐ บาท

ช. เบียด

หลักสหกรณ์ประเภทต่างๆ ๒๕ บาท

สวัสดี เอกทัต

การศึกษาในสหรัฐอเมริกา ๑๕ บาท

เจลา ไชยรัตน์ แปล

หมอล้อมเกล้า ๑๕ บาท

อาภรณ์ ชาติบุรุษ แปล

หนังสือสนก ๒๕ บาท

ส. ศิวรักษ์

พจนานุกรมภูมิศาสตร์ ๒๕ บาท

มนุ วัลยะเพ็ชร และ วัฒนา พิณบัณฑิตศาสตร์

วิวัฒนาการการปกครองของญี่ปุ่น ๓๐ บาท

เขียน ชีระวิทย์

พุทธศาสนาในประวัติศาสตร์จีน ๒๕ บาท

จันทกั ทองประเสริฐ แปล

โมนมจกโลก ๒๐ บาท

วรรณิ จันทราทิพย์ แปล

รัฐสภา ประธานาธิบดี และ ศาลสูง ๓๐ บาท

กมล สมวิเชียร แปล (ปลีกเล่มละ ๑๐ บาท)

บรรณาธิการ

บรรณาธิการใคร่ขออนุญาตท่านผู้อ่าน แสดงความเห่อเหิมกำเริบเสิบสานบ้างตามสมควร ที่ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* มีอายุบรรจบครบ ๓ ปี บริบูรณ์ ทั้งนี้ก็เพราะตนเองมิได้นึกได้ฝันมาก่อนว่าจะตลอดรอดฝั่งมาถึงเพียงนี้ นอกไปจากนี้แล้ว วงการหนังสือพิมพ์ยังให้การต้อนรับกับนิตยสารนี้อย่างเสมอมาเสมอ ไล่ นักหนังสือพิมพ์อาวุโสบางท่าน ถึงกับยอมลดฐานะลงมาร่วมเวทีเล่นสนุกกับเราด้วย สถาบันการหนังสือพิมพ์ระหว่างประเทศที่เมืองซุริกก็ยินดีต้อนรับบรรณาธิการให้เป็นสมาชิกอยู่ในองค์การอันทรงเกียรตินี้ นับว่าเป็นคนที่สาม ถัดไปจาก นายไชยงค์ ขวลิท และคุณนิลวรรณ บันทอง ทั้งนี้ บรรณาธิการย่อมถือเป็นเกียรติที่มีโอกาสได้ดำเนินการตามท่านผู้ใหญ่ที่ได้ทำชื่อเสียงให้ปรากฏมาแล้ว และต้องขอพูดอย่างไม่อ้อมค้อมว่า การที่สถาบันแห่งนั้นทำการเช่นนี้ มิใช่เพราะความสามารถมหัศจรรย์อันใดของบรรณาธิการ หากเพราะท่านผู้เขียนส่วนใหญ่ ที่ช่วยรักษาระดับมาตรฐานของหนังสือนี้ไว้ให้เป็นที่น่าประจักษ์ได้ว่านิตยสารนี้เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง เพราะคุณสมบัติของการเข้าเป็นสมาชิกในสถาบันนั้น อยู่ที่ต้องเกี่ยวข้องอยู่โดยตรงกับการหนังสือพิมพ์

ในด้านสำนักพิมพ์ ซึ่งมีอายุแก่กว่านิตยสารเล็กน้อยนั้นเล่า ก็มีข้ออันควรยินดี โดยที่คณะกรรมการยูเนสโก แห่งชาติได้เลือกหนังสือของสำนักพิมพ์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ๓ เล่ม ให้ได้รับรางวัล จากจำนวนรางวัลทั้งสิ้น ๘ รางวัล หนังสือดังกล่าวนี้ คือ ๑ *บันทึกเรื่องความรู้ต่าง ๆ* อันเป็นลายพระหัตถ์ที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีประทานพระขานอุมานราชชน ๒ *ชุมนุมมนัสนิพนธ์* ของ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร และ ๓ *การเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต* ของ น.ส. ทรงศรี อัจจุรณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระมหากรุณาพระราชทานรางวัล (รางวัลละ ๕๒๐๐ บาท) แต่ท่านผู้แต่งหนังสืออื่นๆ แล้ว ในงานแสดงการพิมพ์ที่กรุงสกาจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ สกน แม้บรรณาธิการจะพูดวาทจาก่อนและยูเนสโกอยู่เนื่อง ๆ แต่คณะกรรมการก็มีได้มีอคติต่อสำนักพิมพ์ ๆ นับว่าเป็นกรณีอันควรสรรเสริญยิ่ง

๕๖

เมื่ออวดตัวได้ถึงเพียงนี้แล้ว ต่อแต่นี้ไปก็ต้องขอปรับทุกข์สู่ท่านผู้อ่าน กล่าวคือหนังสือ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับพิเศษ ที่ว่าด้วยพุทธศาสนากับสังคมปัจจุบัน และว่าด้วยประวัติศาสตร์นั้น ประกาศมานานแล้ว จนบัดนี้ก็ยังไม่เป็นรูปเล่ม ทั้งนี้ก็เพราะบรรณาธิการคงอุสมการณสูงไปประการ ๑ มีงานจรรอมาให้รับมือมากประการ ๑ ทั้งยังไม่มีผู้ช่วยงานการต่าง ๆ ด้วยอีกประการ ๑ จึงยังไม่แล้วเสร็จได้ แม้กระนั้น ก็ได้ผลิต *ปริทัศน์พิเศษ ฉบับนิสิตนักศึกษา* ออกมาต่างหากแล้ว อีกเล่ม ๑ ซึ่งจะไม่แจกแก่สมาชิกเช่นภาคผนวก แต่สมาชิกก็คงมีสิทธิพิเศษซื้อได้ในเวลานักศึกษา (๕ บาท) เหตุผลต้นปลายในการออกหนังสือนี้ แดลงไว้ให้ปรากฏในฉบับพิเศษนั้นแล้ว

ฉบับที่ ๕ *ปริทัศน์* จะมีรูปลักษณะไปอย่างไร ดีขึ้นหรือเลวลง ก็คงจะได้ประจักษ์กันในไม่ช้านี้แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ขอให้ท่านเสียค่าสมาชิกก่อนเกิด ถ้ามีอันเป็นไป ก็จะคืนเงินให้ แต่ถ้าขยายตัวไปเป็นเดือนละเล่ม ท่านที่เสียเงินบ้างแล้ว ก็จะมีสิทธิได้รับหนังสือนี้โดยไม่ต้องเสียอะไรเพิ่มเติมอีก และท่านที่เขียนเรื่องส่งมาก็ขอความกรุณาอดใจรอไว้บ้าง ท่านที่ยังไม่ได้เขียน ก็ขอได้เขียนมา เชื่อว่าในเดือนมิถุนายนนี้ เราก็คงจะรู้ว่าอนาคตจะเป็นฉันทใด

THE SOCIAL SCIENCE REVIEW

MAR. 1966
VOL. 3 NO. 4

EDITED BY SOMSAK XUTO, SULAK SIVARAKSA
SOCIAL SCIENCE ASSOCIATION PRESS OF THAILAND
PHYA THAI ROAD, CHULA SOI 2, BANGKOK, TEL. 57622

TABLE OF CONTENTS

Leading Article - Arts in Society	2	
On Education	6	Sanoh Tanboonyun
Poems	16	Angkarn Kalayanapong
The Future of Bangkok	19	Choowong Chayabutra
Siamese Numbers - <i>a poem</i>	29	Bro. Hilaire
Grand Mother - <i>a Story</i>	34	Angkarn Kalayanapong
Man and Books - Dok Mai Sod	38	Sompop Chandraprapa
Air-raid - <i>a poem</i>	44	Billabong
Letter from the South	48	A Correspondent
Notes and Comment	60	Mayura Viseshkul
Letters to The Editors	79	Readers
Royal Commission of Fine Arts	88	Sumet Jumsai
Book Reviews	92	
Letter from An Editor	111	
Authors	115	
Editorial Notes	117	

Cover : Sumet Jumsai na Ayutia